

Quarti libri sententiarum

sati fuerunt baptismo. Johan-
 nis non tenebatur iterum ba-
 ptisari baptismo xpi. igi. 2c.
 pna est clara. 7 antecedens ptz
 per magistrum in fine scde di-
 stinctionis. vbi dicit q spē po-
 suerūt in baptismo Joh. 7 pa-
 trem et filium et spiritum san-
 ctum credebant non sunt po-
 stea baptisati. ¶ Tertio sic.
 Circumcisio aliqñ sufficiebat
 ad salutem: qz pctm̄ debebat
 et gratiā conferebat: vt dictū
 est in precedenti qstione. Sz
 christ⁹ per institutionē bap-
 tismi non euacuauit/nec reuoca-
 uit circūcisionē. Tū primo qz
 ipse dicit Mathei. v. Non ve-
 ni soluere legē: sz adimplere.
 Circumcisio aut data fuit i le-
 ge Gen. xvij. Tum scdo. quia
 Gen. xvij. data fuit Abrahe:
 circumcisio in fedus sempiter-
 nū. q sp̄ mansura. Tum tertio
 qz deus instituit circūcisionē
 nec apparet vbi eā reuocauit.
 immo christus eam serua-
 uit toto tpe vite sue. nec alius
 a deo pot/ aut potuit eā reuo-
 care. igitur ipa adhuc sufficit
 ad salutem. 7 p pns non est ne-
 cessarius bapsum⁹. 2c. ¶ Op-
 positū ptz Joh. iij. Nisi qs re-
 nat⁹ fuerit ex aqua 2c. In ista
 qōne crūt tres articuli sicut i
 alijs. ¶ In primo articulo vi-
 sio qō: debif q sit bapsumi diffinitio-
 nis. In secundo articulo videbif
 de pncipali quesito. In tertio
 articulo vtrū p institutionem
 bapsumi euacuata sit circūci-
 sio. qz de isto tāgif i tertio ar-
 gumto añ. op positū q. ¶ Quā-
 tū ad primū articulū ponēda
 et exponēda est bapsumi diffi-

nitio que fm doctores pot da-
 ri sic. Bapsumus est ablutio
 hois viator⁹. nec actualr: nec
 habitualr dissentietis. facta i
 aqua elemētari fluida ab alio
 simul abluēte/ 7 pferēte certa
 pba a xpo istituta. cū intētio-
 ne faciēdi qō intēdit facere ec-
 clesia xpiana. Ex hac ei diffi-
 nitione ptz qd sit materia / et
 qd forma bapsumi. sic loquēs
 do sicut doctores loquunt de
 materia 7 forma sacramenti.
 Ptz etiā q sit psona mīstrās/
 vel psona suscipiēs bapsumū
 pto em̄ ptz q sit materia ba-
 psumi. qz aqua elemētari flui-
 da. p hoc q dico elemētari ex-
 cludit qcumqz humor mixtus
 mixtiōe q variat speciē aque/
 et de quo aqua dr equinoce. si-
 cut aqua rosacea / vel vrina q
 est colatura sanguis / vel cer-
 uisia maxie bona q bñ nutrit.
 Ubi vero mixtio non mutat
 aquā a specie sua aqua est cō-
 ueniēs ad bapsumū. sicut est
 in aq mixta p pfusionē partū
 terrestrium iuxta positay / vl
 aliax manētū in suis specie-
 bus: vt aqua mar⁹. lixiuū: vl
 aqua sulphurea. Ubi hō dubi-
 um esset de mixtione anyaria
 ret speciē aque / vel non. vt in
 farinata / 7 i brodio carniū / 7
 in aliqb⁹ ceruisijs / aut alijs si-
 milib⁹. de quo non ad theolo-
 gū / sed ad phm / vl ad medicū
 pertinet iudicare. tunc in tali
 dubio via certior est tenenda.
 2c. Per hoc aut q dico fluida
 excludit congelatay vt nix / vel
 glacies. et generaliter oēs aq
 q licet maneant in specie sua:
 tñ per iuxta positionē grossor

In op
 positū
 Deci-
 sio qō-
 nis.

rum corporu⁹ / vel alias effici⁹.
tam spissa q^{ue} nō pōt abluere vt
lutū & alia si qua sunt similia.

¶ Si autē q^uas cur baptismus
fiat potius in aqua q^{uam} in aere
cum aer sit cōior q^{uam} aqua. **¶** Di-
co q^{uod} sola rō est diuinū bñpla-
citur q^{uod} ita voluit ordinare.

¶ A hoc tñ sunt congruentie.
Primo. q^{uod} aqua est magis fri-
gida. Scđo. q^{uod} ipsa est magis
hūida. Tertio. q^{uod} ipsa est luci-
da. Quarto. q^{uod} satis est cōiter
habita In primo significat cō-
cupiscentie extinctio In scđa si-
gnificat grē iniunctio. In ter-
tio significat fidei illustratio.
in quarto significat baptismi
cōis obligatio. Aer autē non
habet oēs p̄dictas conditio-
nes: & etiā nō est elementū re-
sistens tactui sicut aqua. &c.

Est igitur baptismus ablutio
hoīs facta in aqua elemētari
fluida. Et dico ablutio / non p-
fusio / nec asp̄sio / nec imersio /
q^{uod} requirit^{ur} & sufficit q^{uod} sit ablu-
tio seu lotio: & non dico vnica
vel trina: q^{uod} quelibet sufficit
ad necessitatē sacramenti: sed
minister tenet seruare modū
ecclesie i qua baptizat. aliter
grauiter peccat. **¶** Ex his se-
quitur aliqua correlaria Pri-
mo sequit^{ur} q^{uod} puer non pōt ba-
ptisari existens in vtero m̄ris
s̄m oēs partes: nec sufficit q^{uod}
m̄r baptisaret. Rō est / nō illa
quā Thomas assignat: scđ q^{uod}
est conūctus cause corruptio-
nis / vt probat Scotus: sed q^{uod}
baptism⁹ est lotio seu ablutio
que fieri non pōt in vtero ma-
tris. Si autē puer apparet ex-
tra vterum matris. s̄m ptem

principalem vt caput / tūc po-
test baptisari. nec oporteret
ip̄m postea rebaptisari. **¶** Si
vero s̄z ptem minus principa-
lem vt manū / vel pedem illa
pars est baptisanda: quia i ea
est tota aia vt dicit Scotus.
licet quidam dicant opposi-
tum. Si tñ puer postea nasca-
tur viuis pleuarie potest ba-
ptisari sub conditione. Si autē
mortuus fuerit non est ei ne-
ganda ecclīastica sepultura.

Cum ergo dicitur baptismus
est ablutio hominis intelligē-
dum est scđm totum corpus /
vel ptem principalem vel etiā
quancunq^{ue} in casu necessita-
tis s̄m Scotum. **¶** Secundo
sequitur q^{uod} si paruulus couo-
inuolueretur et poneretur in
aqua. Ita tamen vt aqua non
tangeret corpus eius: sed co-
rium solum non esset baptisa-
tus: sed si tangeret corp⁹ esset
baptisat⁹. si alia ad baptismū
requisita fierent. Sed Scotus
dicit q^{uod} si proijceretur de pon-
te non esset baptisatus: quia
talis proiectio non est ad vitā
nec ad lotionem: sed ad mor-
tem. Holkot tamen dicit q^{uod} si
hoc fieret in casu necessitatis
et puer moriretur ip̄e saluare-
tur deo p̄ficiēte illud quod ab
homine sit imp̄fectū. si autem
euaderet mortem esset sub cō-
ditione baptisand⁹. **¶** Tertio
sequit^{ur} q^{uod} aqua imbibita in sp̄o
gia dum est ibi si contigat car-
nem p̄ contactum spongie nō
est sufficiens materia baptis-
mi: quia talis contact⁹ nō est
lotio: sed p̄ tact⁹ aq^{ue} fluide libe-
re contingētis secuti et sepe

Quarti libri sententiarum

rātis inter cutē et aliud corp⁹
 vt dicit Scot⁹. ¶ Quarto seq⁹
 tur q^d si quis in casu necessita
 tis puez in calato positū cum
 corda imergat in aqua putei.
 faciendo alia req^sita. talis est
 vere baptisat⁹ et non rebapti
 sandus: qz non oportet q^d bap
 ptisat⁹ rāgā⁹ imediate ab ali
 quo hoī: s3 sufficit q^d lauet⁹ &c.
 Et sic p3 de materia baptismi

¶ Scō ex p^o dicta diffinitōe
 p3 q^d sit forma baptismi: qz cer
 ta verba a xpo instituta ista.
 sc3. Ego baptiso te in noie pa
 tris et filij spū^s sancti amen. In q^o
 bus verbis quinq⁹ notantur.

¶ Primo psona baptisās ego

¶ Scō act⁹ exercit⁹ baptiso.

¶ Tertio psona baptisata. te.

¶ Quarto iuocatio trinitatis
 in noie p^oris. &c. ¶ Quinto de
 precatōria o^o amē. id est ita
 fiat. de quib⁹ qnq⁹ primū et vl
 timū (sc3 ego et amen) nō sunt
 simpliciter de necessitate for
 me/nec de essentia: sed de des
 centia. Vñ nō ponunt in euā
 gelio Da r. vlt. vbi est institu
 tio baptismi. Etia⁹ l3 de essētia
 forme baptismi sit q^d ipa expri
 mat actū exercitū et psonā ba
 ptisatā: qz exprimunt in euā
 gelio vbi d3. baptisantes eos
 tñ nō est de essentia q^d ista duo
 exprimātur sub verbo prime
 persone et p noie scōe. dicēdo
 baptiso te: qz nec sic in euāge
 lio exprimunt/nec gressi sic ex
 primūt: s3 dicūt. Baptisef ser
 uus xpi in &c. et tñ baptisati ab
 eis nō rebaptisant. Ureūtñ a
 tpe pstitutiōis Alexā dri q^o ha
 bet extra de baptismoz ei⁹ ef
 fectū. ca. Si q^s illa forma su

perius posita saltē quo ad q^o tuor
 tuor prima puncta a ministro
 ecclesie romane est seruanda
 aliter graui⁹ peccat. q^d illā nō
 obseruat Et dico saltē q^d ad q^o
 tuor p^oria pūcta: qz illa dicitio
 amē i dicta pstitutiōe nō pon
 tur: ideo solū est de honestate
 ¶ Dico etiā a ministro ecclie
 romane &c. qz forte greci tenē
 do formā suam nō peccāt. Et
 hoc si ecclā romana pmittat
 non exp^ose eis phibeat vti ea:
 sicut dicere⁹ de ynica/ vel tri
 na imersiōe. s^omysum et p^osuetu
 dinē diuersarū eccliarū. Et dixi
 forte nō peccāt qz nescio si de
 hoc sit phibitio &c. Ad hoc aut
 q^d p^o dicta vba sint debita for
 ma baptismi nō op3 q^d illa met
 pferātur sine q^o cūq⁹ mutatiōe
 vocis: qz vba alia q^o latia pos
 sunt eē forma baptismi Et s^oly
 nō q^olibet mutatio illoz verbo
 rū i latino vitiat formā: s3 suf
 ficite⁹ etiā req^orit ad debitā for
 mā q^d i ipsa maneat significa
 tio cōpleta dictoz verboz: ita
 q^d nō fiat mutatio circa signifi
 cationē/ v^o modū significādi.
 Ideo si dicere⁹ baptiso te i no
 mie genitorū/ et geniti/ et spū^s
 almi nō eēt baptism⁹ qz l3 ista
 noia supponāt p psonis tñ p^on
 cipaliter significāt notiones.
 nec debet baptisari in noie tri
 nitatis/ vel p^oris/ vel xpi. Et li
 cet aliqñ liceret i noie xpi ba
 ptisare: sc3 ex spāli dispēsatio
 neyt nomen xpi ampli⁹ pmul
 gare⁹. sicut Act. xxix. et x. p3
 tñ q^d istud ampli⁹ non lic3. Si
 tñ de facto istud fiat/ dubitat
 Scotus vtrū sit baptism⁹ et nō
 est aut⁹ dicere q^d sit baptism⁹

Questiōis sc̄e. Articulus prim⁹. Fo. ccxxxv.

nec etiā q̄ nō sit baptism⁹: qz dicit ipse. Non lego vbi fuerit illa dispensatio reuocata. Ideo reputat dubiū vtrū sit baptism⁹ vel non. Et dat remediū. q̄ sic baptisat⁹ in noie xp̄i sub cōditiōe rebaptisat⁹ in forma cōi. Sed videt̄ michi q̄ hic nō est reputā dū dubiū: qz licet non legat̄ qñ vbi illa dispensatio fuerit reuocata: tñ cēsē fuisse reuocata: qñ causa dispensationis cessauit: scz qñ nomen xp̄i fuit sufficienter pmulgatum. Unde ab illo tunc/nec illa forma licuit/nec valuit. Et lz dubiū sit quādo illud primo fuerit tñ iā nō est dubiū qñ ita sit

Formā igit̄ supradicta tenēda est q̄ tunc valet qñ nō sit circa eā mutatio q̄ ipediat ei⁹ significatiōē vel modū significādi. Un̄ circa illā formā vocalem potest fieri mutatio tripliciter. **P**rimo fm substātiā orationis prolatē / scz cōmutādo / v̄l corrūpēdo) **S**ecundo fm quātitatē (scz addēdo / vel diminuēdo) **T**ertio fm ordinē verborū (scz iterponendo / vel trāsponēdo) Et sic lz trib⁹ modis gn̄aliter: tñ sex modis sp̄aliter potest fieri p̄dictorum verborū mutatio. Et fm hoc ponam sex regulas.

Prima est q̄ si circa substātiā dicte orōis vocalis fiat mutatio p̄ totalē mutatiōē vocū manente penit⁹ eadē significatiōe hoc nihil nocet. qz in oī lingua baptisari potest. Sed si mutet̄ significatiō talis obest sacramento. vt si dicat̄ abluo istū i virtute gn̄itoris / v̄l trinitatis / v̄l xp̄i. **S**c̄da regula est

q̄ si circa substātiā dicte orōis vocalis fiat mutatio p̄ partialē corruptionem alicui⁹ dictionis: sic q̄ nō maneat eadē significatiō. nec fm primariā institutionē illius. ne fm trāssumptionē cōis vsus: tūc talis corruptio nocet **S**z si maneat eadē significatiō / nō fz primariā ipositionē: tñ fm accōmodatiōē vsus (maxime ap̄ simplices) tūc talis corruptio nō obest. Ut si dicat̄ baptiso te in noie patris / z filii / z sp̄s sancta de conse. dist. iiii. retulest. zc.

Tertia regula est q̄ si circa quantitatē dicte oratiōis fiat mutatio alicui⁹ per additionē cum intētiōe mutādi formā ecclie / tūc nichil fit: vel etiam cum intentione introducendi errorē / sicut fecit arri⁹. vt dicendo in noie p̄ris maioris / z filij minoris zc. Si autē fiat ex simplicitate vel deuotione nō impedit. Ut i noie patris zc. et beate marie / vel beati nicolai. melius est tamē a tali deuotione abstinere. **Q**uarta regula est q̄ si circa quantitatē dicte orōis fiat mutatio p̄ diminutionē alicui⁹ et fiat voluntarie / tunc ipedit. Si autē inuoluntarie: vt qz baptisans moritur vel ipeditur ante p̄lationem cōpletam: tūc pie creditur q̄ summ⁹ sacerdos supplet defectū. et si sic baptisat⁹ m̄ orū / saluabit̄: z gaudebit ecclesiastica sepultura. si vero viuat / debet sub cōditiōe rebaptisari. **Q**uinta regula ē q̄ si circa ordinē dicte orōis fiat mutatio p̄ transpositionē dictionū. z hoc fiat ex simpli-

Quartil libri sententiarum

citate tunc non nocet. Si autem
 ex malicia (ut quia sic faciens non
 intendit seruare ordinem ecclesie)
 tunc impedit. ¶ Sexta regula est
 6. reg. quod si circa ordinem dicte orationis
 fiat mutatio per interpositionem
 et illa sit magna. ita quod si versus
 intentio et actus prolationis non
 debent iudicari versus tunc non est
 baptismus: sed si sit pura interpo-
 sitio per silentium/vel tullum tunc
 non nocet etiam interpositio nominis
 proprii quod tunc imponitur puulo
 nec obest nec perdest sacramentum
 Et hec de forma ¶ Tertio prin-
 cipaliter ex supradicta defini-
 tione patet quod sit minister conue-
 niens huius sacramenti per hoc quod
 ibi dicitur ab alio supple hodie via-
 tore viro: scilicet vel muliere simul
 proferentem verba et abluente cum
 intentione etc. Et quo patet. quod ex
 parte ministri quatuor conditiones
 requiruntur. ¶ Prima est. quod
 sit alius ab eo qui baptizat: quia
 idem homo non potest seipsum bap-
 tizare. Extra de baptis. et eius effe-
 ctu. Debitum ubi probatur exemplo/
 auctoritate/et congruentia. ¶ Se-
 cunda conditio est quod minister
 sit homo viator vir/scilicet vel mulier
 Unde generaliter congruum est quod mi-
 nister baptismi sit: suppositus
 humanum in statu vite. quia christus ex-
 istens homo viator instituit bap-
 tismum. ¶ Secundo. quia apostolus existen-
 tibus viatoribus dedit ministerium
 baptisandi. ¶ Tertio. quia per ba-
 ptisum efficiuntur membra ecclesie
 militantis. Ideo debet dari ab eo
 qui est de ecclesia militante. Et ideo de
 communi lege ad hoc quod aliquis sit de-
 bitus minister baptismi et ab eo
 quod reputetur dari baptismus requiri-
 tur et sufficit suppositum humanum

in statu vite. Ex quo sequuntur aliam
 correlariam. ¶ Primum sequitur quod de
 communi lege spiritus angelicus/vel huma-
 nus: vel est purus homo beatus: vel da-
 natum non potest baptizare. Unde ba-
 ptizat a spiritu: vel homine damnato
 simpliciter non debet reputari bap-
 tizatus: nisi per spiritalem reuelationem
 ostendat quod hoc fecisset ex prece-
 pto dei. sed baptizat a spiritu vel
 homine beato si constaret quod esset beatus
 simpliciter/debet reputari baptizatus.
 quia ille nullum officium versus patet: sed
 omnia que operatur facit cum diuina
 approbatione ¶ Secundo sequitur
 quod de communi lege mulier potest ba-
 ptizare. de pse. di. iij. Mulier.
 tamen mulier non debet baptizare pre-
 sente viro. nec vir laycus parte
 clerico. nec vir clericus/vel in
 alijs ordinibus constitutus parte presbitero
 Sacerdos autem hoc potest parte
 episcopo: quia hoc est officium suum. quod
 nullus alius debet facere nisi in casu
 necessitatis: vel nisi ubi se red-
 deret indignus: ut si non vellet in
 casu necessitatis baptizare: nisi
 daret sibi pecunia. nichil enim
 sibi debet dari ex pacto. i. q. ij. q. 3.
 pio. Sed idem est faciendum ac si nul-
 lus sacerdos presens esset. i. q. f. ba-
 ptisandis. ¶ Tertio sequitur quod
 de communi lege quicumque malus here-
 ticus: vel infidelis potest baptizare
 dum tamen habeat intentionem facien-
 di quod ecclesia intendit facere. etiam
 si nichil credat de veritate sa-
 cramenti. tamen a malo ministro
 (scilicet heretico: excommunicato: vel for-
 nicario notorio) non debent reci-
 pi sacramenta: nisi in necessita-
 te. ¶ Tertia conditio ex parte mi-
 nistri requisita est quod ipse sit ablu-
 at et proferat verba. Unde tota for-
 ma verborum debet tota perferri ab

vno ⁊ etiaꝫ q̄ p̄fert̄ba debet
 siml' abluere ⁊ p̄ferre: q̄ sac̄ra
 ecclie sunt sac̄ra vnitatis ⁊ di
 uidi nō debēt de p̄secr. dist. ij.
 Q̄ passus. Ex quo p̄ solutio
 vni⁹ casus q̄ cōiter ponit̄. s. q̄
 si mācus debita ꝑba p̄ferat ⁊
 mut⁹ abluat / puer non est ba
 ptisatus. Nā tūc p̄ferens ꝑba
 diceret falsum. Etiaꝫ sac̄ra ec
 clesie quo ad illa q̄ sunt neces
 sitatis nō repiūt diuisione: sꝫ
 bñ quo ad ea q̄ sunt solennita
 tis ⁊c. ¶ Quarta conditio ex
 pte ministri requisita ē debita
 intentio. s. faciendi q̄ ecclia
 intēdit. Et s̄m Scotū nō req̄
 ritur intētio actualis: nec suf
 ficit h̄itualis / sꝫ h̄itualis. hoc ē
 baptisans q̄nq̄ habuerit intē
 tionē actualē ex qua descēdat
 actus baptisandi. ¶ Quarto
 ex supradicta diffinitōe ptz q̄
 sit p̄sona suscipiens baptismū
 q̄ hō viator sꝫ vir v̄l mulier
 nec actualr nec h̄itualiter dis
 sentiēs. Scot⁹ vero d̄t aliqua
 liter p̄sentiēs / v̄l nūq̄ vsus li
 bero arbitrio. q̄ sꝫ eū i h̄nte
 vsuz liberi arbitrij req̄rit̄ p̄sē
 sus. imo d̄t q̄ forte nō sufficit
 p̄sensus h̄itualis sine actuali.
 Quicq̄d tñ sit de hoc certum
 est q̄ requirit̄ in baptisato q̄
 nō sit dissensus. Vñ circa hoc
 p̄nt poni aliq̄ ppōnes. ¶ Pri
 ma est q̄ si baptisand⁹ sit puu
 lus nō req̄rit̄ p̄sensus nec ipi⁹
 nec parentū. Vñ inuitis parē
 tib⁹ p̄nt puuli baptisari. nō tñ
 d̄nt baptisari inuitis parētib⁹
 alteri⁹ secte: sicut iudeis / vel
 paganis. Et hoc maxime a p̄
 sona p̄uata. q̄ parētes h̄nt
 ius in filios: q̄ nō d̄z eis tolli

a p̄sona p̄uata ⁊c. Scot⁹ tñ d̄t
 q̄ p̄sona publica sicut p̄nceps
 si tolleret a iudeis filios puu
 los: ⁊ eos faceret baptisari / ⁊
 religiose educari bñ faceret.
 dūmō hoc faceret cū bōa cau
 tela: sꝫ ne p̄ntes p̄cognoscē
 tes hoc p̄ri⁹ occiderēt puulos
 imo q̄d est plus / q̄ religiosum
 eēt illos p̄ntes cogere minis
 ⁊ terrorib⁹ ad suscipiendū ba
 ptismū ⁊ ad suādū postea su
 sceptū. Et hoc ip̄e declarat: ⁊
 r̄ndet ad oppositas rōnes ⁊c.
 ¶ Sc̄da ppō est q̄ si baptisan
 dus sit adult⁹ / p̄petuo furios⁹
 stultus / v̄l insane mentis / aut
 nunq̄ vsus libero arbitrio: de
 ip̄o est idē iudicio sicut d̄ puu
 lo. ¶ Tertia est q̄ si baptisan
 dus sit adultus / furiosus / stul
 tus / aut insane mētis: q̄ tñ nō
 fuit semp talis: sꝫ h̄z lucida in
 terualla. tunc req̄rit̄ q̄ aliq̄n
 habuerit intentionē baptisan
 di: v̄l saltem q̄ añ non habue
 rit p̄trariā intentionē. Et iō
 amentes v̄l dormientes si añ
 furiā vel somnū habuerūt cō
 trariā voluntatē / nō recipiūt
 sacramentū cū in somno v̄l in
 furia baptisant̄. Si p̄o ante in
 notuit eoz volūtas / p̄nt in ar
 ticulo necessitat̄ baptisari: eēt
 si furiosus tūc d̄ dicat. Si aut̄
 nō sit i articulo necessitat̄ d̄z
 in furioso expectat̄ lucidū in
 teruallū. ¶ Quarta pp̄positio
 est q̄ si baptisand⁹ sit adult⁹ /
 sane mentis / ⁊ de facto vtens
 libero arbitrio requirit̄ q̄ nō
 sit in eo dissensus / nec actua
 lis nec h̄itualis. Et hoc ē cer
 tum: imo s̄m Scotū requirit̄
 p̄sensus aliqualis. Et sicut d̄
 S iij

Quarti libri sententiarum

cit Holtkot In tali requiritur in
 fectio / et fides / et voluntas sacrum
 recipiendi absoluta / vel peditio
 nata. Unde si quis omnino cogere
 ita quod simpliciter esset coactio nihil
 fieret. Si tamen sit voluntarius mi-
 xtum: sicut si per metum inducitur
 tunc recipit sacramentum. sed non rem sa-
 cramenti. Ex his patet quod dicens
 dum de eo quod fecte accedit ad ba-
 ptismum. ¶ Unde de hoc sit hec
 quinta propositio quod fecte accedens ad
 baptismum sic quod ostendit se velle
 recipere baptismum eo modo quo
 ecclesia intendit eum referre / et tamen
 oppositum habet in animo: nec sacramentum
 recipit nec rem sacramenti.
 Sexta propositio sit hec: quod fecte
 accedens ad baptismum sic quod
 ostendit se dispositum ad recipien-
 dum illud sacramentum: et tamen est
 dispositus. vel vel per infidelitatem
 vel per aliquod mortale peccatum: de
 quo non penitet. non recipit rem
 sacramenti: sed gratiam. quod ponit
 obicem. modo sicut dicit Augustinus. qui
 creavit te sine te non iustificabit
 te sine te. Si autem talis habeat
 infidelitatem respectu articuli
 de baptismo (vel quod credit
 baptismum non posse) tunc nec
 sacramentum recipit nec rem sacramen-
 ti: et recedente fictione est rebap-
 ptisandus. Si autem habeat ve-
 ram fidem respectu articuli de
 baptismo: et habeat infidelitatem
 respectu alterius articuli imper-
 tinentis ad illum: vel etiam ha-
 beat quodcumque aliud peccatum: tunc
 recipit sacramentum. et recedente fi-
 ctione: sed per penitentiam recipit rem
 sacramenti: et non est rebaptisan-
 dus. Et de hac ultima fictione
 loquitur sanctus. Unde dicit Augustinus. in
 libro de baptismo parvulorum. Tunc

valere incipit baptismus ad sal-
 lutem cum illa fictio veraci con-
 fessione recesserit: quod in corde
 malicia pseuerate peccatorum ablu-
 tionem non sinebat fieri. Sic ergo
 ex diffinitione baptismi supra
 posita patet quod sit materia et quod
 forma baptismi: et etiam quod sit
 persona referens: et quod persona sus-
 cipiens baptismum. ¶ Sed adhuc
 iuxta hanc materiam solent po-
 ni a doctoribus multi casus du-
 bii. quorum plures ex iam dictis
 sunt soluti. Ponam tamen aliquos:
 et qui magis videntur difficiles
 ad soluendum. ¶ Primum casus
 sit iste: pone quod aliquis huius pue-
 rum pagani / vel iudei in custo-
 dia / videns ipsum periclitari mor-
 te baptiset illum sub tali peditio-
 ne. Ego te baptiso etc. si pater
 tuus cras presentiat. nunquam ta-
 lis est baptisatus. ¶ Uno modo
 potest dici quod si puer ante peditio-
 nem impletam transierit: non erit bap-
 ptisatus. quod tunc non erit capax ba-
 ptismi eo quod non erit de foro ec-
 clesie militantis. nec est hoc
 illud capi. A nobis. Extra de
 sen. excō. ¶ Ubi habet quod mor-
 tui in via excōicationis ligantur
 et solvantur. et sic videntur esse de fo-
 ro ecclesie militantis. Nam hoc so-
 lum tamen in iurisdictionibus: non in sa-
 cramentibus. illud est etiam pro-
 pter factam pcedentiam quibus hoc
 meruerunt / aliter non. Et ad hoc est
 Augustinus de cura pro mortuis age-
 da. Sed non sic in proposito. quod iste
 parvulus nihil omnino meruit.
 ¶ Alio modo tamen potest dici quod nul-
 lum sacramentum recipit pditionem nisi
 si de penitentia / vel de pterito propter
 certitudinem sacramenti. Quod au-
 tem in matrimonium admittit pctum

Solo
 Ade.

Opl
 doct.

1. ca

1. ca

1. fo

1. fo

Questionis secunde. Articulus primus. Fo. cccxxvij.

de futuro non est: quia sacramen-
 tale: sed quia factus siue pactum.
 Et adhuc talis factus non est
 matrimonium/nec sacramentum sed sponsa-
 lia. id est nec in casu nostro est baptis-
 mus. **¶** Dicit tamen ad id quod in casu
 ubi hoc pie ageretur. ut ubi gratia
 si suus christianus alicuius pagani
 non audens absolute hoc fa-
 cere in presentia aliorum suorum agat
 ut dictum est. credibile est quod si-
 des sui cum tali ope puulo sub-
 ueniret. **¶** Ego autem dico sim-
 pliciter et absolute quod in casu
 isto non est baptismus nec aliquid
 quod puulo valeat ad salutem. quia
 conditio adiecta (sicut dicit Hol-
 kot) repugnat significationi forme
 sacramentalis. Nam cum dicitur
 quod ita sit in hoc tempore presenti: ita
 quod baptiset eum et offerat sacramentum.
 Cum autem adiungitur predicta con-
 ditio illa interimunt significationem
 actus exerciti significationi plus
 quia si pater vult. Et id est mu-
 tatio forme quantum ad significationem
 que semper sacramentum impedit
 ut. s. dictum est. quare non fit
 quod requiritur ad salutem. **¶** Se-
 cundus casus. Pone quod non sunt
 sacerdotes qui eundem puerum si-
 mul sub hac forma baptisent.
 Ego te baptiso si nullus alius
 te baptiset. vel etiam pone quod
 uterque sine aliqua conditione di-
 cat. ego te baptiso: nunquid
 puer est baptisatus? **¶** Ad pri-
 mam partem casus: potest dici quod
 illa conditio est corruptiua si-
 gnificationis forme in tali ca-
 su ut nunc. et id est tris effectui
 baptismi et non tenet sacramentum: quia
 uis conditio sit impleta. sicut est
 de matrimonio est et per di. appo.
 ca. ult. Si dicat ego per hoc tecum

si semper velis esse adultera etc.
¶ Ad id tamen dicitur quod si uterque Solo
 pie ageret non intendens agere Ade
 per eundem formam ecclesie. nec ali-
 quod sciens de socio: sed scrupulo-
 se hoc faciens ut caueret ab ir-
 regularitate etc. et intendens o-
 no puerum baptizare tunc puer
 est baptisatus Si autem uterque ca-
 uillatorie ageret. quasi diceret
 valeat istud sacramentum soluer
 ba datur. tunc puer non est baptis-
 satus. et hoc est probabile. **¶** Ad se-
 cundam partem casus potest dici quod si
 uterque baptisans intendat princi-
 paliter baptizare et eque primo ba-
 ptiset: ab utroque puer est mini-
 sterialiter baptisatus: et sic semel
 solum baptisatus: quia non im-
 mittitur nisi unum characterem: nec ma-
 ior gratia datur quam si unum solus ba-
 ptisaret. Nec puer vel baptis-
 sans est irregularis. quia non est ite-
 ratio sacramenti secundum intellectum
 illius canonis. de consecratione dist.
 iij. quibus Nam illud sacri canonis
 statutum fuit in pena et detesta-
 tionem volentium iterare baptis-
 mum. **¶** Isti autem hoc non intendunt:
 nec reuera est ibi iteratio sicut
 in casu qui plures assistentes episcopi
 ba simul offerunt consecratoria ho-
 stie. non est iteratio. **¶** Tertius casus
 casus. Pone quod sacerdos de plu-
 ribus sibi oblatum unum solum bap-
 tizare intendit. nec aduertit quod
 duo sibi offerunt/nec plus habet
 intentionem super unum quam super alterum
 sed cogitet in generali volo puer
 nunc mihi oblatum baptizare
 etc. **¶** Nunquid uterque est baptisatus Solo
 tus vel non: potest dici probabile quod
 nullum baptisat. quia intentio in ca-
 su isto repugnat effectui. Nam
 qua ratione unum baptisaret: pari

Solo.
Ade.

Opio
doct.

1. casus

4. solo

3. casus

Solo

Quarti libri sententiarum.

rone vtrūq. Et tñ nō vtrūq:
 qz intētio dicitur in casu. Et si
 militer pōt dici de mōstro bi
 formi: qz si baptifans singula
 riter 2 p̄cise intēdat vnū solū
 baptifare 2 sup neutru pl^o in
 tēdat q̄ sup reliquū 2 sint ibi
 due aie neutra est baptifata.
 Solo Adā tñ d̄t qz si sacerdos nō
 Ade h̄ret intētionē exp̄sse d̄ria / et
 faceret i forma ecclē qz vterqz
 baptifā eo qz singulare p̄t se
 Solo extēdere ad pl̄ale. Tutū tñ
 vol: est vt d̄t holkot vnū baptifa:
 kor. re 2 postea aliū sub p̄ditōe di:
 cēdo. si nō fuer̄ 2c. Un̄ gñā
 liter in hoc cāu 2 alijs dubijs
 sūt tres regle q̄s ponit Scot^o
 vbi agit de forma baptifini.
 1. reg. P̄ria ē si possibilitas adest
 2. r̄ta. via tutissima ē tenēda. Sē:
 cūda si n̄ adest possibilitas via
 3. reg. tutissima p̄ria Tertia cessā
 te impossibilitate. caute supplē
 dū ē qz impossibilitas phibebat
 f. Quart^o cas^o. pone qz sacer:
 4. cas^o dos intēdat baptifare masculū
 2 offerat sibi femia: nūqd̄ erit
 baptifata: p̄t dici qz sic: qz nō
 requir̄ noticia distincta p̄sone i
 baptifano: s̄z sufficit qz tal̄ itē:
 dat baptifare Et hoc ē v̄z dū
 tñ iste volēdo baptifā masculū
 nō h̄eat exp̄ssa itētionē nō
 S baptifādi feiaz. als̄ n̄. Qui
 5. cas^o tus cas^o. pōe qz aliq̄s faciat se
 sub p̄ditōe baptifā dicēdo si
 nō fuer̄ bapti. 2c. 2 tñ sciat se
 baptifātū: nūqd̄ tal̄ peccat 2
 fit irreglar̄: p̄t dici qz tal̄ nisi
 p̄fectū aliq̄d at̄ p̄volūtātē vta
 tur sc̄do baptifano tāq̄ valido
 nō ē irreglar̄. nec sc̄do bapti:
 fat^o h̄vel itēptatiue. qz hoc
 nō ē exp̄sse cautū i iure. Si tñ

sic vteret vt eēt itēptatiue
 sc̄do baptifāt^o eēt irreglaris.
 Talis tñ q̄cūqz mō sit peccat
 sp̄ eo qz si d̄z derisorie / aut fru
 stratorie hoc facē: 2 qz validū
 2 scitū reddit dubiū. 2 sic talis
 p̄ditōis appō nō ē p̄cessa nisi
 vbi ē dubitatio 2 vbi nescit̄ d̄
 baptifano p̄cedēte qd̄ talis nō
 fuit: iō peccat. nisi forte vbi
 hac faceret ex igrantia 2 sim:
 plicitate. Sext^o casus pone b
 qz aliq̄s nō baptifāt^o credens 6. cas^o
 tñ se baptifātū ordiet̄ i sacer
 dotē nūqd̄ talis si sic decedat
 dānat̄ Itē nūqd̄ fuit sacerdos
 Itē nūqd̄ p̄secrauit 2 absoluit
 Ad p̄mū p̄t dici qz nō si veri:
 filr: 2 pbabilr̄ credidit se ba:
 ptifātū: qz hoc excusat eū / et
 sufficit ad salutē Alr̄ q̄libz ha
 beret sp̄ dubitare vtrū eēt ba:
 ptifāt^o 2c. Ad sc̄bz dico qz nō:
 qz baptifm^o est ianua sac̄oz.
 2c. Ad tertiū dico qz sic: qz
 bona fide credidit se eēt sacer:
 dotē. iō p̄cedūt aliq̄ qz tal̄ s̄z n̄
 fuerit sacerdos tñ potuit cor
 pus xp̄i p̄secrare / 2 absolue a
 pctis. S̄z meli^o d̄z qz ista p̄
 eū tāq̄p̄ sacerdotē gesta. rata
 fūest. s̄z tñ ea n̄ fecit: s̄z qd̄ ip̄e
 facere credidit sūm^o sacerdos
 p̄ suā gr̄am supplēuit. Nō po
 no h̄ plures casus: qz ex p̄di:
 ctis plures p̄nt solui. Et hec
 de p̄rio articulo. Sequit̄ arti
 culus sc̄bz Quantū ad sc̄bz 3
 articulū in quo vidēdū est de 2. arti
 p̄ncipali q̄sito. Primo ponaz culus
 pbationes p̄cedēdas de x̄tu:
 te s̄monis. Sc̄do p̄clusionem
 resp̄salem ad intētionē que:
 rentis. Tertio inserā aliqua
 correlaria ex dictis. P̄ria p̄o

Questionis secunde. Articulus scds. Fo. cccxxviiij.

positio sit ista/ loquendo de necessitate absoluta nullus baptismus christi est ad salutem necessarius viatori. Scda loquendo de necessitate de lege coi ordinata nullus baptismus christi est ad salutem necessarius viatori. Et istas duas probat prima ratione ante oppositam questionis. Ex quibus patet quod quod est falsa de salute sermonis. Tertia propositio loquendo de necessitate de lege coi ordinata cuilibet viatori est ad salutem necessarius baptismus christi. Un pro intellectu istorum sciendum est quod triplex est baptismus: scilicet baptismus fluminis baptismus fluminis et baptismus sanguinis. modo de lege ordinata quilibet istorum sufficit ad salutem. et per istos nullus istorum requiritur tamquam aliquid istorum. Ideo concedendum est quod nullus baptismus de lege ordinata est ad salutem necessarius viatori. tamen cuilibet viatori aliquid baptismus est necessarius ad salutem de lege ordinata. Sicut refert dicere baptismus est necessarius viatori: et dicere viatori est necessarius baptismus: sicut refert dicere oculus est necessarius ad videndum. et dicere ad videndum necessarius est oculus: quia prima est falsa et secunda est vera. Et differentia per logicam patet. Scilicet quia sancti et doctores loquentes de baptismo comiter intelligunt de baptismo fluminis. ideo specialiter videndum est quomodo ad salutem necessarius sit huiusmodi baptismus: de quo ponitur conclusio responsalis ad intentionem querentis: quod cuilibet viatori baptismus est necessarius ad salutem

de lege ordinata et coi. Ad istum sensum quod quilibet qui non implevit preceptum baptismi fluminis de lege ordinata et coi sub pena perditionis salutis tenentur ad ipsum. scilicet affectu suscipiendi pro loco et tempore: et effectu si viator manet quousque possit pro modo recipere. Et hoc probat Scotus in quarto. ubi querit utrum iam iustificati teneantur ad susceptionem baptismi. et facit ad hoc duas rationes. quod ut credo non concludunt: quia nimis difficile est hoc probare ratione: sed bene tamen potest probari auctoritate scripture: sicut facit dominus Armacanus libro viij. de gestis armeniorum. cap. xxxv. Ex predictis sequuntur aliquid correlativa. Primum est quod iam iustificati si non fuerint baptisati baptismo fluminis tenentur baptisari. Et hoc est verum ad sensum supradictum. Scda est quod non baptisatus et martyrificatus si postea miraculose resurgat tenentur baptisari. Et talis baptismus iustificatorum non est frustra: quia pro eius fuerit obedientia divini precepti. Tertium est quod beatus Iago et apostoli christi fuerunt baptisati: ideo hoc non legitur expressse: quia ad hoc tenebantur: nisi cum eis fuerit dispensatum. Nam erat in tempore quod baptismus fluminis erat promulgatus pro modo precepti et non apparet quare christus cum eis dispensaverit. imo nec illis fuisset conveniens: quia exemplo christi ipsi debuerunt facere quod docebant. Scilicet per conclusionem arguitur primo quod quia sola fides sufficit ad salutem. Un apostolus Romanorum. iij. Arbitramur iustificari hominem per fidem sine operibus legis. Et iterum Romanorum. x. Corde creditur

Quarti libri sententiarum.

2. ar. ad iusticiā ꝛc. Et multa filia hñtur in scriptura Igitur ad salutem nō requiritur baptismus fluminis ꝛc. ¶ Scđo sicut in noua lege p̄cipit̄ baptismus: ita in antiqua precipiebatur circūcisio Gen. xviij. Sz multi nō circūcisi tūc saluabantur: sicut Job ꝛc. ita ꝛ in noua cū sit mitior: ¶ Tertio x̄ps d̄t Joh. vi. Nisi māducaueritis carnē filij hoīs ꝛc. nō habebitis uitā eternā. vbi ita exp̄sse ꝛ i h̄bis s̄hb̄ affirmat necessitas sumptōnis sacramēti eucharistie sicut in casu tertio p̄cedēte affirmat necessitas baptismi. sz sine eucharistia saluantur multi. igitur ꝛc. ¶ Quarto videt̄ q̄ ad minus illi q̄ nunq̄ audier̄t loqui de lege euāgelica x̄pi nō tenent̄ baptisari: sicut forte aliq̄ sunt in aliquib̄ insulis Et ad hoc est illd̄ x̄pi Jo. xv. Si nō venissem ꝛ locutus eis nō fuisset p̄ctm̄ nō haberent. ¶ Quinto videt̄ q̄ si parētes infantē baptisare laborant ꝛ p̄uenit̄ morte anteq̄ valeat baptisari: q̄ fides parentū ei sufficiat ad salutem. Tum q̄ talis fides videbat̄ sufficere paruulis in lege nature. Tū etiā q̄ paruuli ab herode occisi vt inter eos x̄ps occideretur saluati fuerūt: cū ecclia tenet eos esse martyres. sed in illis paruulis nulla cā salutis reperiri potest. aut non tanta quāta in p̄posito vbi est fides parentū ꝛc. ¶ Sexto impotētia homies etiā adultos excusat a susceptōe baptismi. Igitur paruuli naturaliter impotētes si moriantur ante baptismū legitime excusantur. igitur nō d̄nātur sed saluātur. ꝛc. ¶ Ad primum dico q̄ fides q̄ p̄ charitātē operat̄ est p̄ncipiū sufficiens ad salutē: dū tñ habēs eā legē obseruet. ideo habēs eā baptisari tenet. cū lex hoc p̄cipiat. Et sic intelligēda sunt oīa similia. ¶ Ad scđo dico q̄ lex circūcisōis solū data erat Abrahe ꝛ semini eius. vt patet ex textu scripture vbi dat̄ illa lex: sed p̄ceptū baptismi datur oībus. igitur. ꝛc. ¶ Ad tertium dico q̄ illud dictū intelligit̄ de sumptōe seu manducatione spūali p̄ fidē. ꝛ sic est necessitas. ꝛc. Et tñ si de sumptione corporali accipere eē intelligendū cū modificatiōe sicut etiā obseruatiōe aliorū p̄ceptōrum affirmatiuorum (sic. s. nisi rōnalis ꝛ legitima causa excuset) Ideo illa duo quatenus sunt p̄cepta necessitatē habēt: non dico tñ parē/yl equalē. ¶ Ad quartū dico cū aplo. Roma. x Quō inuocabūt in quē nō crediderūt: aut quō credēt ei quē nō audierūt. Et seq̄tur statim Sz dico nunq̄d nō audierūt? Et quidē In oēm terrā exiuit son⁹ eorū. ꝛc. Cū de intētiōe apl̄i scripture i plurib̄ locis videt̄ eē q̄ p̄dicatio legis x̄pi exiuit i oēm terrā. iō ad eā seruādā omnes tenentur. quare ꝛc. ¶ Ad quintū dico q̄ fides parētū nō sufficit ad salutem paruulorū/nec vnq̄ suffecit añ legē sine sacrificiis. qm̄ oī tpe ab origine mundi fideles deo sacrificia offerebant vt placerent deo. vt patet Gen. iij. et deinceps p̄ scripturam. ꝛ hec

Ep. 9
maca
ni.

f
Ad se
cundū

S
Ad
tium.

b
Ad
tum.

f
Ad
tum.

ad
tum

Questionis tertie Articulus primus. Fo. cccxxxix.

Erāt pro sua & filiorum salute.
¶ Ad illud ob dicit de puulis ab herode occis dicit dñs Armacan^o li. supraditto. c. 37. q. puuli nō circūcisi q̄ fuerūt occisi nō fuerūt saluati: qz carne rūt sacramēto salutis. nec erāt innocētes: sed pctōres. & eoz saluti manifeste obuiat illud. **Sen. xvij.** Mascul^o cui^o p̄putū caro &c. circūcisi aut innocētes erāt. Et ideo p̄grue festū eoz festū innocētū vocat. **Necy: de^o** iuxta scripturā nob̄ traditā q̄ illi circūcisi occisi āplio: rem b̄titudinē acceperūt q̄ ceteri circūcisi & nō occisi: aut q̄ baptisati infantes cōiter moriētes: lz quodā mō martyres dici possint. Nisi forte de^o occulto suo iudicio eis aliqd̄ āpli^o dederit qd̄ negare nec tenere affirmare p̄sumēdū est: qz hoc non habet ex scriptura. **Istud** aut v̄ bñ durū: qz ad min^o v̄: de^o q̄ circūcisiō sanguis suffecerit ad salutē sine circūcisiōe carnis. sicut baptism^o sanguinis sine baptism^o fluminis in puulis &c. **¶** Ad sextū dico q̄ verū est qd̄ primo infer^o: scz q̄ impotētia i infantib^o eos excusat ab observatiā p̄cepit de baptism^o habēdo. Et ideo eis nō imputat̄ ad culpā novā q̄ nō fuerūt baptisati & ita de circūcisiōe: sed nō recte infer^o v̄: terius. ergo non dānātur &c. qz sola aīa xp̄iana saluabit̄ / & que pactū dei seruauerit. qd̄ non est i istis. ideo dānāt̄: nō qz culpā incurrerūt ex nō observatiā: sed qz pactū nō seruauerūt: ita dicere de ignorantib^o legē: & nomē xp̄i si alicubi

essent aliq̄. s. q̄ lex illa sine p̄ceptū baptismi eos nō artat. nec illā seruare tenent: sed de eius non observatiā p̄ ignorantia excusant: tñ penā legis iuste subire p̄pellunt. **Exēplū** de latrone q̄ hāc legē q̄ latro suspendat̄ seruare non tenet: qz non debet esse homicida sui. & tñ penā legis p̄ iudicē iuste: cōpellit̄ sustinere. **Et hoc** de sc̄do articulo. **¶** Quātū ad tertium articulū i quod vidēdū est v̄trū per baptismi institutionē euacuata fuerit circūcisiō p̄mo vidēdū qñ fuerit baptismi institutio. **Sc̄do** qñ incepit eius obligatio. **Tertio** vidēdū qñ fuerit circūcisiōis euacuatio. **De primo puncto** sit prima p̄positio q̄ baptism^o non fuit institutus: qñ xp̄s fuit baptisatus a Johāne. qz ille nō fuit baptism^o xp̄i: id est forma s̄ forma Johānis. tñ xp̄s tūc dedicauit aquā tā q̄ materiā idoneā. **¶** Sc̄da p̄pō q̄ nec illo verbo Johannis. iij. dicto ad Nicodemum. Nisi q̄s renat^o fuerit denuo &c. Qz nō est vere simile tā necessariū sacramentum clam / & cū p̄sona priuata (que non debuit esse p̄co illi^o institutionis) institutū fuisse. **¶** Tertia p̄pō. q̄ baptismi institutio non differebatur vsq̄ ad illud t̄ps quo dictus est Mat. vl. Eūtes ergo &c. Nā discipuli xp̄i añ baptisabāt v̄t. p̄z Jo. iij. **¶** Quarta p̄pō q̄ p̄cisa hora institutionis baptismi nō legit in euāgelio. tñ bñ quincit temp^o institutionis fuisse āte t̄ps illd̄ quo discipuli baptisabāt. **¶** De sc̄do p̄cto sit p̄ria

op. ar
macan^o
ni.

ad sex
tum.

B
arti.

C

D

Quarti libri sententiarum

propositio. q̄ institutio baptis-
mi p̄cessit p̄mulgationē ⁊ pro-
mulgatio obligationē p̄mū
p̄z: q̄ nō p̄mulgat lex nisi pri-
mo sit a legislatore def̄mina-
ta ⁊c. Sc̄dm p̄z. q̄ null⁹ tenet
ad aliq̄s diuinū p̄ceptū nisi p̄
aliquē autēticū ⁊ idoneū ⁊c. sit
promulgatū. iuxta illud Joh.
xv. Si nō uenissem ⁊ locut⁹ eis
non fuisset ⁊c. Et hoc uer⁹ est
de lege positua cuiusmōi fuit
p̄ceptū baptismi. ¶ Sc̄da p̄-
positio q̄ congruū fuit p̄mul-
gationē baptismi. p̄io fieri p̄
modū consilij. deinde p̄ modū
p̄cepti. Tū primo: q̄ lex p̄-
fectissima non debuit p̄cipita-
ter iponi. Tū sc̄do. q̄ lex uet⁹
(cuz nō esset mala) non debuit
subito repelli: sed debuit syna-
goga cū honore sepeliri ⁊c.

¶ Tertia p̄positio. q̄ p̄mulga-
tio baptismi ⁊ ḡraliter p̄mul-
gatio cuiuscūq̄ p̄ modū p̄silij
diuini obligat oēs ad quos le-
gitime uenit ad nō p̄tēdū p̄-
mulgatio aut p̄ modū p̄cepti
obligat ad obseruādū. Sc̄dm
notum est: sed p̄mū p̄z. q̄ q̄
cōtēnit p̄silij cōtēnit cōsulē-
tem inquātū cōsuletē. ideo ut
bñ dixit Scotus. caueāt sibi/
mordentes paup̄tatē euāgeli-
cam mendicātiū fratrum ⁊c.

¶ Quarta p̄positio q̄ baptis-
mus solū habuit duo tpa. Pri-
mum quo erat sub consilio q̄s
durauit a p̄icipio ex quo p̄di-
catū fuit euāgelij vel baptis-
mus a xp̄o ⁊ aplis vsq̄ ad p̄di-
cationē solennē eiusdem post
ascensionē xp̄i. Sc̄dz tps quo
erat sub p̄cepto q̄s incipit fm
Scotū in die p̄thecostes in

hierl̄m: q̄ vsq̄ ad illū diē non
predicauerūt apl̄ publice. iux-
ta illū Luce. xxiij. Uos autē se-
dete i ciuitate donec induami-
ni uirtute ex alto. Cōsequēter
vero ad talias ciuitates ⁊ loca
fm ord̄ inē cuilibet incipiebat
fm tps: q̄n̄ ibi publice solēni-
ter p̄dicabatur lex euāgelica Et
ita q̄busdā incepit illud sc̄dm
tps p̄ mēsem post p̄thecostes
quibusdā per annū: quibusdā
per decenniū: ⁊ ita deinceps.
Quare patet q̄ non eque cito
apud oēs fuerit baptismi obli-
gatio: sed diuersis temporib⁹

¶ De tertio p̄cto fit hec p̄ria
propositio q̄ quātū ad circū-
cisionē distinguenda sunt q̄r-
tuor tēpora. Primuz pro quo
fuit necessaria. Sc̄dz pro quo
fuit utilis nō necessaria. Ter-
tiū p̄ quo nec utilis / nec neces-
saria: tñ nō mortifera Quartū
pro quo oīno mortifera ⁊ illi-
cita. ¶ Sc̄da p̄positio q̄ pri-
mum tps circūcisionis p̄cessit
vtrūq̄ tps baptismi. Q̄ ex q̄
consulebatur baptism⁹ non fuit
circūcisio necessaria uolēti ba-
ptisari. ¶ Tertia p̄positio est
q̄ sc̄dm tps concomitabatur pri-
mum tēpus baptismi: q̄ p̄diu
paptismus fuit sub consilio li-
cuit eligere q̄s cūq̄ placuit /
vel circūcidi / vel baptisari ⁊
vtrūq̄ erat utile nullū necessa-
rium. ¶ Quarta p̄positio q̄
tertium tps circūcisionis cō-
currit cum sc̄do tpe baptismi ⁊
hoc quo ad iudeos vsq̄ ad il-
lud tempus Pauli q̄n̄ dixit ad
Salatas. v. Si circūcidimis
ni ch̄istus nichil uobis pro-
dest. Imoyerisimile est q̄ bene

Questiōis tertie. Articulus prim⁹. Fo. ccl.

ultra et multo post videbant fratres hierosolimis approbare obseruatiā legis: et de ea psulere paulo ¶ Quia ppō q quartū tps circūcisiōis pcurrit cū scdo tpe baptismi: et hoc quo ad gētiles puerfos ad fidē saltē post illud tps q Paulus ascēdit hierosolimā ad seniores super illa qstione de q habet Actuum. xv. Ita q fm tps baptismi a principio sui taliter fecit circūcisiōne illicitā qstū ad gentes puerfos/ vel saltē post tps tertij psilij i hierosolimis. de quo tactū est et i quo seniores determinabāt legē nō debē iponi gētib⁹ puerfis. ¶ Sexta ppō q qstū ad iudeos cōuersos fm tps baptismi/ nec a principio sui/ nec p⁹ tertij psilium aploz excludit oino circūcisiōne tāq̄ illicitā nec alia legalia sed multo tpe post licite seruabātur. Nec legim⁹ in scriptura qn fuerit circūcisiō iudeis conuersis simpliciter phibita. quia historia scripture non producit vltra quintū annū neronis. scz non vltra. xxx. ānū a passione xpī: et toto tpe illo iudei puerfi obseruabāt legē qd eis licuit ¶ Ne risimile est tñ q de⁹ p apostolos: vel illoz successores tpe determinato simplr phibuit legalia obseruari. lz de hoc non habeatur in scriptura. qz alif ecclā nō teneret esse hereticū dicere legalia currere eū lege euāgelicayt eē de baptismo et ei⁹ effectū. c. maiores. nisi de⁹ hoc specialr reuelasset. ¶ Cōtra illud qd hic dictū est de exclusionē circūcisiōis quo ad

iudeos et. videtur sēsisse apostolus ad Salathas. ij. Ubi dicit se reprehendisse Petrū. Et hoc videt ex eo q obseruabat legē. q̄ rep̄hēsiō facta fuit satis cito post illud tertij consiliū supradictū. q̄re. et. ¶ De isto facto Petri si errauerit vlnō. videt p̄trouersia inter duos egregios aplos Petrū. et Paulum: et postea iter duos egregios doctores Augustinū/ et Hieronymū. hō hac tñ pono ppōnes. ¶ Prīa sit hec q Petr⁹ illo facto errauit. ptz. qz lz apli in factis vel dictis potest errasse. nō tñ in qstū scriptores alicui⁹ partis scripture. cū ergo Paulus in eplā ad Salathas q̄ ē ps scripture canonice scribat q Petrus rep̄hēnsibilis erat/ et non recte ambulans ad veritatē euāgelij. sequit. et. ¶ Scda ppō Petr⁹ i illo facto nō errauit. qz legē suauerit. qz post illud factum Paul⁹ circūcidit Thimoteū: et tota multitudo puerfa in iudea obseruabat lege Actus. xij. q̄re. et. ¶ Tertia ppō ē q Petr⁹ i illo facto errauit. vel qz in illo actu obseruabat legē subtrahēdo se a gētib⁹ i cibo et potu. et q illō n̄ erat faciēdū v̄ pri⁹ sibi fuisse mōstratū Act. x. v̄ Cornelio. v̄ qz nō obfuās legē corā gētib⁹ postea veniētib⁹ iudeis eā obfuabat Et v̄ qz istoz p̄t pō i mltiplr sicut declarat Sco. i q̄vidē dū ē d̄ hoc pleni⁹. ¶ Quarta ppō ē q ille error Petri fuit pctm̄ veniale. qz meli⁹ est hoc dicere dūmō possint saluari verba Pauli. Nec illud factū Petri

Qd

C

D

potest excusari ppter scādali vitādū in iudeis: qz non erat ibi materia scādali pfectj aut puulis. sed solū phariseis. de q nō erat curādū exēplo xpī.

Math. xv. de comestione ma-

Enib^o nō lotis. 2c. ¶ Ad rōnes ante oppositū

Ad se- quid dicēdū. Ad scōm dico q cundū baptisati a Johāne in forma princi baptismi xpī quā forte sciuit/pale. v^l a discipulis xpī/ vel als nō

ff erāt rebaptisandi. ¶ Ad etiā

Adter dico primo q xps in nullo soltū pñ uit legē q ad spirituale sensuz cupale

qui vivificat. s3 bh quo ad lit- terā q occidit. iuxta vba apo- stoli. Dico scōo q circumcisio data fuit i fed^o sempiternū v^l in sevel i equalēti. mō xps nō euacuavit circūcisionem quo ad fructū ei^o: qz dedit sacra- mētū equivalentis fruct^o imo maioris. Dico tertio q q̄tum ad gētilēs puerfos pceptū de circūcisione fuit reuocatū in tertio p̄silio auctoritate Petri 2 Jacobi: imo spūssācti: qz ibi b3. Usus est spūssācto 2 no bis 2c. Quātūvero ad iudeos supponit reuocata aliqñ licet tps reuocatiōis non legatur i scriptura: q aut b3 xpm circū cisionēz obseruasse soluitur p hoc q lex vet^o non debuit sta- tim dimitti. s3 ipa i morte xpī causaliter expirauit: qñ dictū est p̄summatū est / non tñ pro tūc realiter: 2 simplr: s3 p tpe publicationis hui^o cause 2 no ue legis. Et ideo vsqz ad mor- tē decuit xpm illa cerimonia obseruare. Et hec de q̄stione.

¶ Questio tertia de sus- scipientib^o baptismum.

Vanuis iā qua- 8
si omnia declarata 3. q̄
sint q̄ tractat ma-
gister distinctiōe
tertia. vsqz ad se-
ptimā distinctiōē hui^o quar-
ti libri tñ adhuc specialiter vi-
dendū est de effectu baptismi
de q̄ aliquat^r agit i quarta di-
stinctiōe. Ideo quero vtrum
oēs suscipiētes baptismū eq-
liter recipiāt baptismi effectū
¶ Et arguo primo q non: 2 q
plus recipit adult^o q̄ paruu-
lus. sc3 maiorē gratiā. qz ois
rō q̄ est de paruulo vt recipiat
grāz: est etiā d̄ adulto rite ba-
ptisato. 2 p̄ter hoc adultus ta-
lis h3 meritū psonale qd non
h3 paruulus. quare eidez dat
maior grā q̄ puulo. 2c. ¶ Se-
cūdo arguo q pl^o recipit par-
uulus q̄ adult^o. sc3 q pl^o sibi
valet i casu baptism^o q̄ adul-
to: qz ponamus q̄ adultus ve-
nit ad baptismūz cū deuotiōe
et p̄tritione. tūc arguo sic. In
casu isto baptismus multo mi-
nus pdest adulto q̄ paruulo
qz tā bonū est qd p̄feri paru-
lo p baptismū q̄ malū est illd
qd haberet paruulus si care-
ret baptismō. s3 illud est pri^o
q̄ malū qd accideret adulto si
nō baptisaret^r in casu p̄dicto.
qz illud foret carētia visionis
diuine in eternū p p̄ctō origi-
nali. sed adultus volēs bap-
tisari ipsay voluntate purgat ab
originali p̄ctō. qz si sine bap-
tisimo decederet haberet vitam
eternā. ergo illud est sibi debi-
tū ante baptismūz. et per p̄ns
minus sibi cōferi p baptismū

Questiōis tertie. Articulus prim⁹. Fo. cclij.

argr parvulo. ¶ Tertio arguo de duob⁹ adultis: vel de duob⁹ puulis. qz de duob⁹ adult⁹ baptizatis vn⁹ recipit gratiā/et ali⁹ nō si vn⁹ sit magis deuot⁹ q̄ alius. Etiā de duob⁹ parvulis baptizat⁹ quoz aīa vn⁹ sit pfectior/ et melior in naturali bus/q̄ aīa alteri⁹. Arguit sic Licet sacramētū quātū est de se equalr p̄fert gratiam in aīa vtriusq̄. tñ cum act⁹ actiuoz sint i patiente disposito: scō de aīa. sequit q̄ in aīa nobilio ri causabit pl⁹ de grā. Et p̄fir maf. qz fm magistrū. li. ij. di. ij. de⁹ ptulit angelis i sua pri ma creatione maiorē gratiaz vel minorē fm naturalū dif ferentiā. igr. 2c. ¶ Oppositū argr sic Null⁹ suscipiēs baptis mū recipit baptismi effectum nisi i h̄tute/ et ex merito passio nis xp̄i: sed meritum passiōis christi ē eq̄le oib⁹ i xp̄o rena tis. igitur. 2c. ¶ Qz hic req̄ritur de effectu baptismi q̄ triplex ē lo qd̄ capiēdo effectū large et ipro prie scz character⁹ impressio. gr̄e infusio. culpe et pene dimissio. Ideo de his trib⁹ p ordinem i trib⁹ articulis vidēdū ē. 2c. ¶ Quā tū igit ad primū arti culū i q̄ vidēdū est. vtrū in ba ptismo character⁹ imprimat tria sunt vidēda. Prio de caracte ris descriptiōe. Scō de caracte ris p̄ditione. Tertio de ca racter⁹ impressiōe. De prio p̄u cto sciendū est q̄ character i p positoyt sumit apud theolo gos est signū spūale impressū suscipiēti sacramētū non ite rabile indelebilis manēs post q̄ est semel impressum et disti

guēs suscipiētē tale sacramē tum a non suscipiēte. ¶ De se cūdo p̄ucto ptz ex p̄dicta de scriptione q̄ aliq̄ p̄ditōes seu pprietates attribuūtur cara cteri. s. q̄ est assimilātū distin ctiū/figuratiū/dispositiū/ rememoratiū/ et obligatiū. ¶ P̄ia p̄ditio characteris ē q̄ est signū assimilatum scz alte ri habenti. Et hec p̄ditio et se quēs pueniūt characteri natu ralr: et sūt cōes tā ei q̄ cuilibz alrī forme. Scōa p̄ditio ē q̄ ē distinctiū. s. a nō habēte. Ter tia ē q̄ ē signū pfiguratiū seu cōformatiū. s. xp̄o. nā p ipm ascribit q̄s familie xp̄i. Quar ta p̄ditio ē q̄ character ē signū dispositiū (scz ad grām) tāq̄ cā sine qua nō. Et hoc solū ex volūtate et ordinatiōe dei. nō ex natura rei. s. qz de⁹ sic ordi nauit q̄ baptizat⁹ pri⁹ aliquo mō recipiat characterē: et posi to caractere recipiat grāz nisi ponat i se obicē. Quia p̄ditio q̄ character ē sinū rememo ratiū seu recordatiū. s. su scepti sacramēti. Et hoc ex di uina ordinatiōe q̄ vult caractere sic inducere i noticiā sa cramenti suscepti. Sexta p̄ditio q̄ character ē signū obligatiū scz ad legē xp̄i eo mō quo suscipiens sacramētū obligat p ei⁹ susceptionē plusq̄ nō susci piēs 2c. ¶ De tertio p̄ucto po no aliqs p̄positiōes. P̄ia sit hec q̄ characterē imprimi aīe nō pōt p̄bari/aut iprobari p rō nē naturalē/nec p efficacē seu expressam bibliē auctoritatē p̄mo q̄ nō possit sic iproba ri saltē conceditur. sed q̄ nec

Quarti libri sententiarum

possit sic pbari. p3. q2 illi qui ponunt characterē imprimi nō inducūt ad hoc rōnē naturalē q̄ valeat. nec auctoritatē biblicē cogētē nec pbant q̄ magis imprimat in baptisimo q̄ i circūcisione. et tñ ipi negāt i circūcisione. Scda ppō q̄ characterē imprimi aie maxie i baptisimo magis q̄ oppositū est psonū auctoritati ecclie et rōnabili congruētie. Auctoritas ei ecclies videt magis hoc sonare q̄ oppositū. Extra de baptisimo et effectu ei⁹ maiores. Ubi videt dicere q̄ aliq̄ recipiunt characterē sacramēti quous nō rē. hec tñ auctoritas nō cogit q2 posset exponi q̄ itelligit p characterē ipm baptismū sicut quōq̄ facit magis. Congruētia tñ est ad hoc q̄ rationabile videt et cōgruū q̄ quilibz recept⁹ in dei familia aliqd pmanēs recipiat q̄ distinguat ab alijs

D ¶ Tertia ppositio q̄ si character sit aliqd est forma absoluta et non relatiua. ¶ Scotū q̄ dicit q̄ vtrūq̄ pōt teneri. Et itelligit p formā relatiuā rem aliquēz q̄ nō est res absoluta. Contra quē dico qd oē qd est est res absoluta / et qd nichil illo mō ē res relatiua (scz distincta ab absoluta) qd h3 alibi pbari. ¶ Quarta ppō q̄ puenienti⁹ ponit q̄ character ē qualitas de prima vel tertia specie q̄ de scda: ptra Scotū qui ponit q̄ est de scda specie q̄titat. Character em̄ si aliqd est. est habit⁹ / vel dispositio. passio / vel passibilis q̄litas. s3 nō est naturalis potētia. q2 ipsa dicit in respectu ad actū potētie

actiue / vlt⁹ passiue quoz neutz puenit characteri. Nō ei videt ipse character eē potētia natural⁹ actiua respectu actū naturalīū. q2 om̄s tales act⁹ sufficiūt pducere hit⁹ naturales et infusi. Nec ē potētia natural⁹ actiua respectu actū supnaturalīū. q2 tales act⁹ sūt immediate a deo. Nec pōt eē potentia passiua respectu p̄dictorū actū. q2 aia ē sufficiens passiuū respectu illorū. ¶ Quia p pō q̄ caract sicut ē i aia ita ē in quilibz ei⁹ potētia: q2 idē sūt Si tñ potētie aie distiguerēt ab aia vlt⁹ in se tūc caract puenienti⁹ poneret subiectiue in eē substantie aie q̄ alicui ei⁹ potētie ¶ Scotū q̄ simplr ponit q̄ est i voluntate et tñ videt teneri q̄ hec potentia distiguit ab ipsa substantia aie qd videt min⁹ p̄ns: q2 frustra videt poni character in potētia aie nisi vt sit principū sui act⁹. sed character nō vt esse principū alicuius act⁹ / nec inclinare ad aliq̄ actū. vt dicit Ockam q̄ dat exemplū de habitu religiosi per quē distiguit a nō religioso / et obseruātias certas sigtur pmississe ad q̄s obligat: q̄ tñ habitus nō est principū alicuius act⁹: q2 ad nullū inclinat Sic est de caractere. et c. ¶ Tō p̄similiter dicit eē i eētia aie subiectiue q̄ nullū actū pnotat q̄ i potētia que pnotat actū. ¶ Sexta ppō q̄ si potētie aie distiguerent realr inter se (sicut t3 sanct⁹ thomas) et character poneret in aliq̄ potētia aie adhuc puenienti⁹ poneret i voluntate q̄ i intellectu. q2 vt dicit scot⁹

Questionis tertie Articulus primus. Fo. cclij.

dispositio ad formā est i eodē
susceptiuo cū forma: sed cara
cter est dispositio qdā ad grāz
q̄ est i voluntate. igit̄ zc. ¶ Se-
ptima ppositio q̄ licet caract
de lege ordiata sit signū idele
bile: non tñ simplr̄ z absolute.
qz de^o absolute posset illō sepa
re a subiecto z d̄struē subiecto
remanēte. Octaua ppō q̄ ca-
racteres i diuersis sacramētis
ipressi sūt alius z alii^o sp̄ei: qz
lz accidētia eiusdē sp̄ei p̄nt eē
in eodez subiecto: tñ hoc non
est ponēdū sine aliq̄ necessita-
te. i. sine rōe/expiētia/vel au-
ctoritate cogēte: s̄z h̄ic non est
aliq̄ tale: s̄z poti^o v̄r rō ad op-
positū qz caract̄ iprim̄ ad di-
stinguēdū nūc aut̄ si i trib^o sa-
cramētis irreiterabilib^o i q̄b^o
imprim̄ caract̄: scz baptis-
mo/ z firmatione/ z ordie cara-
cteres essent eiusdē sp̄ei p̄ eos
nō distiguere^t baptisat^o a fir-
mato: aut sacerdos a baptisat-
to/ vel firmato zc. Et hec de
prio articulo. ¶ Quātū ad se-
cū dū articulū i q̄ vidēdū ē ut
in baptisimo grā infundat̄. qz
ita posset q̄ri de alijs virtuti-
b^o ponā tres p̄clusiones. ¶ Pri-
ma ē q̄ cuilibet rite suscipiēti
baptisimū ifundit̄ grā ¶ Sc̄da
q̄ cuilibz rite suscipiēti baptis-
mū ifundunt̄ alie virtutes theo-
logice siue sup̄naturales. scz
fides/ z spes. ¶ Tertia q̄ n̄li
q̄tūcūqz rite suscipiēti baptis-
mū ifundunt̄ virtutes mora-
les. Et istas tres p̄clusiones de-
clarabo p̄ ordinē. ¶ Prima igit̄
p̄clusio pbaf̄ sic. Et itelligēdo
de illo suscipiēte q̄ añq̄ susci-
pit non habz grāz. tūc de tali

af. qz sibi dimittit̄ mortal̄ cul-
pa. igit̄ ei ifūd̄it̄ grā. Antecedēs
p̄z. z p̄na p̄z ex prima p̄clusio-
ne tertij articuli p̄rie q. qz de
lege ordiata nō dimittit̄ mor-
talis culpa sine infusione gr̄e
Et aduertēdū ē q̄ hec p̄clusio
est itelligēda put̄ ly rite ipor-
tat dispositionē baptisati q̄ nō
req̄rit̄ necessario adesse sacra-
mēti: sed ad b̄n esse cū ceteris
necessario req̄sitis. qz si ly ri-
te iportaret solū dispositionē
necessario req̄sitā sacramēti/
sic nō opz. zc. licut p̄z i multy
malis rite baptisat̄ q̄ ad neces-
saria. igit̄ zc. ¶ Sc̄da p̄clusio p̄
bat̄: scz q̄ alie virtutes puta si-
des z spes ifūdunt̄ i baptisimo
rite suscepto ad sēsū iā exposi-
tū. Pro cui^o declaratiōe pono
aliqs p̄positiōes. Prima sit hec
q̄ grā de potētia dei absoluta
pōt̄ ifūdi sine alijs virtutib^o the-
ologicis: scz fide z spe. p̄z. qz
charitas ē qd̄ absolutū qd̄ nō
dependet a fide/ z spe. igit̄. zc.
Sc̄da p̄positio. q̄ nō pōt̄ effi-
cacit̄ pbari p̄ rōnē/ v̄l auctori-
tatē q̄ grā de lege ordiata nō
pōt̄ diuidi/ seu nō ifundit̄ i ba-
ptisimo sine alijs virtutib^o theo-
logicis: scz fide z spe. p̄z q̄ nō
p̄ rōez qz cū oppositū absolute
possit fieri nō v̄r posse fieri rō
efficax ad pbādū q̄ nō fiat/ v̄l
nō possit fieri de lege ordiata
nec aliq̄ solet adduci. p̄z etiā
q̄ nō p̄ auctoritatē. qz ille au-
ctoritates q̄ nō crediderit cō-
demnabitur. Mar. vlt. Ad he-
breos. xj. sine fide impossibile
est placere deo. Et si q̄ sint si-
miles que possent induci ex bi-
blia possent om̄s itelligi de

B

B
arti.

1. p̄clo

2. p̄clo

3. p̄clo

C
pbaf.

4. p̄clo

D
pbaf.
2. p̄clo

Quarti libri sententiarum

adultis de puulis Auctoritas
 etiā ecclie extra. de sūma tri.
 ⁊ fide catho. li. viij. nō videt co
 gere. qz nō videt ibi determi
 nare simplr ita esse. sed dunt
 tit auctorib⁹ disputatib⁹. igit
 ⁊c. ¶ Tertia ppositio est qz p
 babili⁹ est q̄s opposituz qz gra
 de lege ordinata nō pōt infū
 di seu nō infundit i baptismo
 sine fide ⁊ spe. patet. qz nō vi
 det rōnabile qz deus ynā ifun
 deret sine alijs. ⁊ cōiter docto
 res tenēt qz oēs infundunt in
 baptismo etiā puulorum ⁊ ad
 hoc magis declinat auctori
 ras ecclie vbi supra. Et sic ex
 hoc ptz ꝓclusio itūēti. ¶ Ter
 tia cōclusio pbat: scz qz virtutes
 morales nate acquiri ex
 actib⁹ nō ifundunt i baptismo
 de cōi lege. qz aliq̄s añ baptis
 mū habēs habit⁹ morales vi
 ciosos q̄uis rite baptiset: tñ
 sentit se pñū ad vicia ꝓsueta si
 cut pri⁹. igit tunc manet habi
 tus iclinās ad talia pctā. Sz
 nō videt qz de⁹ ifundat vnū ha
 bitū ⁊ nō expellat habitū ꝓtra
 riū. igit ⁊c. Nec valet rō q̄un
 dam dicētū oppositū ꝓclusio
 nis pp̄ hoc qz deus nō min⁹ ꝓ
 fecte opatur i opib⁹ grē q̄s na
 ture. sed nō iuenit qz deus in
 naturalib⁹ det primū p̄cipiū
 aliq̄rū opex nisi det oia neces
 saria ad illa opa: sicut natura
 non dat virtutē vel potētā ꝓ
 gressuam nisi det organa ⁊c.
 mō habēs grām sine charita
 tem: hz p̄cipiū oim opex me
 ritorioꝝ q̄ nō possunt exerce
 ri sine virtutib⁹ moralib⁹. igit
 ⁊c. hīc ei rō assumit falsa ꝓ q̄
 dico aliq̄s ppositiōes ¶ P̄tia

est qz sepe ꝓtingit in opib⁹ na
 ture qz deus dat p̄cipiū ali
 cuius opationis. ⁊ tñ non dat
 actualr necessaria ad illā opa
 tionē. Exēplum. deus creādo
 hoiem dat sibi p̄cipiū respe
 ctu alicui⁹ sciēdi ⁊ volēdi. qz
 intellectū ⁊ volūtātē. ⁊ tñ non
 oportet qz det sibi tunc habit⁹
 per q̄s pōt ⁊ sine q̄b⁹ nō pōt
 faciliter i talia opa: sz sufficit
 qz det sibi potestātē acq̄rendi
 tales habit⁹ sic est in pposito
 ⁊c. ¶ Sc̄da ppositio qz tūc cōi
 ter deus das alicui nature p̄n
 cipium alicui⁹ opationis dat
 etiāz necessaria ad illā: qñ scz
 illud p̄cipium est ex se suffi
 ciens ad talia exercēda sicut
 est in illo exēplo de virtute ꝓ
 gressiua: sic aut non est in ꝓpo
 sito ¶ Pro quo sit tertia pposi
 tio qz charitas infusa saltē cū
 charitate acq̄sita est sufficiens
 p̄cipium cuiuslibet operis
 meritorij sine virtutib⁹ morali
 bus. qz charitas inclinat ime
 diate ad actū cuiuslibet virtu
 tis. Ideo dicit Gregori⁹ qz oia
 p̄cepta sunt ynū in radice
 charitatis. Et hoc mō etiā vir
 tutes sunt connere in charita
 te: qz charitas iclinat ad actū
 cuiuslibet eaz: licet nō ita ꝓ
 pte ⁊ expedite sicut cū alijs vir
 tutib⁹. igitur ⁊c. Ex his seq̄tur
 correlariū solutiū vni⁹ obie
 ctionis (scz) qz licet deus in ba
 ptismo ifundat virtutes i pte
 intellectiua ⁊ nō in pte senti
 tiua. qz virtutes dicuntur morales
 tñ deus perfecte sanat homi
 nem i baptismo: quia dat oia
 necessaria ad salutem. Nā ille
 virtutes morales non sunt ne

ꝓbat.

ꝓ

6

3te

Questiōis tertie. Articulus tertius. Fo. ccxliij.

A
Ar. 1.

cessarie ad salutē dat etiā hōi
vnde pōt tales virtutes acq̄re
re. **C** Contra primā conclusio
nem et scōm arguit ex tertia:
qz tā incōpossibilia sunt amor
habitualis / et odiū habituale
respectu eiusdē obiecti q̄ incō
possibilia sunt fides et scia re
spectu eiusdē obiecti: s; fides
et scia non stāt simul respectu
eiusdē obiecti. Igit̄ nec p̄ria.
Sed habēs habitū acq̄situm
odiēdi deum non obstāte tali
habitu potest nichilomin⁹ ha
bere vnū actum q̄ potest dili
gere deum et velle baptisari. et
sic rite suscipere baptismum.
et tñ tūc non p̄dit habitū odiē
di p̄riū habitum p̄ p̄dicta i ter
tia conclusiōe. igit̄ non recipit
grām siue charitatē p̄pter in
compossibilitatē charitatis et
odij habitualis. Et ita posset
argui de alijs virtutib⁹ theolo
gicis. Et si dicat q̄ isti habit⁹
non sunt incōpossibiles: qz vn⁹
est infusus et alter acq̄sit⁹. Cō
tra. Illi habit⁹ sunt incōpos
sibiles: quoz act⁹ sunt incom
possibiles. aliter non potest p̄
bari incompossibilitas habitū
um: sed actus istoz habitūuz
sunt incompossibiles. igit̄ et.
Item. **C** Itē aut habitus infusi i ba
ptismo sunt eiusdē speciei cuz
acq̄sitis / aut diuersarum. Si
diuersarum. tunc cum habit⁹
infusus sit p̄fectior inclinabit
ad p̄fectiorē actū: et p̄fecti⁹
inclinabit q̄ habit⁹ acq̄situs.
et p̄ consequens cuz acq̄situs
inclinat ad actū oī alio circū
scripto ergo multo magis ha
bitus infusus et. ergo paruu
lus poterit in actum fidei. Si

asit sint eiusdē speciei: tūc po
terūt facere infusi q̄cquid fa
ciunt acq̄siti. qd̄ patet flm̄ de
paruulo vt p̄ri⁹. Itē queritur
q̄re ponit q̄ virtutes theolo
gice in baptismo infundunt: cū
habit⁹ inclinet ad actus quos
paruuli h̄re non p̄nt: vidētur
igit̄ frustra. **C** Ad primū dico
q̄ illud primū assumptū et scia
debet̄ itelligi de habitib⁹ acq̄
sitis: et sic sunt vera. als nō. qz
in illis tanta est repugnantia
habituū quāta actuum. qz ac
quiruntur et augmētantur ex
actib⁹. sed vn⁹ infusus / et ali⁹
acq̄sit⁹ non repugnāt. sicut
fides infusa et sciētia non repu
gnant. qz habitus infusus nō
requiritur ex actib⁹ / nec aug
mentatur. sed solum se habet
actiue ad act⁹. Et qñ d̄r actus
sunt incōpossibiles / igit̄ habi
tus. cōsequētia non valet: nisi
soluz de habitibus acq̄sitis
per actus. **C** Ad scōm dico q̄
habit⁹ infusi distinguntur spe
cie ab acq̄sitis. s; non sequi
tur vltra. igit̄ magis inclināt
ad actus: q̄uis sint p̄fectio
res. sed bene sequitur q̄ qñ con
currunt ad actum / faciunt i h̄z
p̄fectiorē. **C** Ad tertium di
co q̄ illi habit⁹ licet non vale
ant ad eliciendum actus tēpo
re puericie instāte: tamen va
lebunt qñ erit adult⁹. qz tunc
per illos poterit in opa meri
toria mediātibus acq̄sitis:
et valent sibi quocunq̄ tpe / vt
ostēdatur diuisus a filijs p̄dis
tiōis et. Et hec de secundo ar
ticulo. **C** Quantum ad tertium
articulum in quo videndū
Utrum in baptismo oīs culpa

B
Adp: t
mum.

C
Ad s; c
cundū

D
Ad ter
tium.

E
3. arti
culus.

Quarti libri sententiarum

et pena dimittant. Ponā tres conclusiones. ¶ Prima erit de dimissione. ¶ Scda erit de pe ne remissioe. ¶ Tertia erit de principali quesitis solutione.

1. 2do ¶ Prima igitur conclusio sit ista quod cuiuslibet rite suscipiēti baptismum ois culpa tā mortalis quā venialis dimittit. Et intelligo per rite suscipiēte illū quod nō ponit in se obicē. s. qui penitet de peccatis &c. Pro declaratioe huius conclusionis ponā aliquas propositiones. ¶ Prima sit hec. quod non ideo in baptismo dimittit culpa: quia in ipso infundat gratia culpe contraria. et ipsius tanquam sui contrarij expulsiva contra alios quos quod probat predictā conclusionem: per hoc quia in generatione qualibet per inductionem unius forme ois forma contraria expellit et etiam dispositio ad formā contrariā: sed baptismus est generatio ad vitam eternā et culpa et gratia sunt contraria. igitur in baptismo infusio gratie tollit culpā originalem / actuale / et veniale &c. hec enim ratio non valet. Tū quia petit principium. nā magis clarum est quod in baptismo culpa dimittat: quā quod gratia conferatur. Tum etiā. quia probat de peccato veniali: cum ipsum stet cum gratia: sed ulterius hec ratio assumit falsū. ¶ Pro quo sit scda propositio. quod gratia et peccatum siue culpa nō sunt proprie contraria: quia gratia quo ad omne illud quod est in ea positivū et absolutū potest stare cum qualibet culpa. et hoc de potentia dei absoluta: sed tūc nō esset gratia. id est nō faceret tūc aliquē esse gratū deo quod igitur gratia repugnet culpe nō est naturaliter: sed libere. s. ex voluntate dei libere acceptatis talē qualitatem ut faciat aliquē gradū cum quo non stat ipsum esse in peccato. sicut nō stat quod sit amicus et inimicus dei. ¶ Tertia propositio est. quod nō potest probari naturali ratione: sed solum debet credi simplici fide omnis culpā dimittit in baptismo. quod debet credi per quia creditur quod rite baptisatus siue digne est dignus vita eterna: sic quod si decederet tunc statim haberet eā a deo &c. Sed quod illud nō possit ratione probari patet: quia supposito quod forma gratie formaliter repugnet actui peccati / vel habitui vicioso presenti: quod tamen falsum est. adhuc videtur clarum quod nō sic repugnat actui preterito quod nullum habitū relinquat: quia prius totaliter corrumptus. nec repugnat obligationi ad penā formalem. Nā deus absolute posset manēte obligatione ad penā eternā infundere gratiam et dimittere culpam sine iniusticia. sicut posset aliquē eternaliter punire sine demerito: licet illa punitio nō est proprie pena. quia pena est respectu culpe: sed proprie diceretur dolor. ¶ Ex predictis patet de conclusione. Sed hic est dubium utrum culpa originalis possit dimitti in baptismo si culpa actuali etiā in adulto. videtur quod sic. quia si cut peccatum peccatum cum peccato nō remittit sine peccato. ita peccatum si peccato remitti potest sine peccato per vim sacramenti. Si ergo adultus suscipiens baptismum nō sentit nec dissentit et promittit peccatum actuale illud nō dimittit: quia promissum cum peccato. igitur cum peccato originale sit in eo peccatum sine peccato

turaliter: sed libere. s. ex voluntate dei libere acceptatis talē qualitatem ut faciat aliquē gradū cum quo non stat ipsum esse in peccato. sicut nō stat quod sit amicus et inimicus dei. ¶ Tertia propositio est. quod nō potest probari naturali ratione: sed solum debet credi simplici fide omnis culpā dimittit in baptismo. quod debet credi per quia creditur quod rite baptisatus siue digne est dignus vita eterna: sic quod si decederet tunc statim haberet eā a deo &c. Sed quod illud nō possit ratione probari patet: quia supposito quod forma gratie formaliter repugnet actui peccati / vel habitui vicioso presenti: quod tamen falsum est. adhuc videtur clarum quod nō sic repugnat actui preterito quod nullum habitū relinquat: quia prius totaliter corrumptus. nec repugnat obligationi ad penā formalem. Nā deus absolute posset manēte obligatione ad penā eternā infundere gratiam et dimittere culpam sine iniusticia. sicut posset aliquē eternaliter punire sine demerito: licet illa punitio nō est proprie pena. quia pena est respectu culpe: sed proprie diceretur dolor. ¶ Ex predictis patet de conclusione. Sed hic est dubium utrum culpa originalis possit dimitti in baptismo si culpa actuali etiā in adulto. videtur quod sic. quia si cut peccatum peccatum cum peccato nō remittit sine peccato. ita peccatum si peccato remitti potest sine peccato per vim sacramenti. Si ergo adultus suscipiens baptismum nō sentit nec dissentit et promittit peccatum actuale illud nō dimittit: quia promissum cum peccato. igitur cum peccato originale sit in eo peccatum sine peccato

Sol
8

2. 2do

du

videat posse dimitti sine p̄sen-
su p̄tute sacramēti. quare &c.

Solo. **A**d istud dico q̄ adulto nō
dimittit̄ pct̄m originale q̄n di-
mittat̄ actuale. Cui⁹ duplex
rō assignat̄ de baptismo ⁊ ei⁹
effe. quaz̄ vna est q̄ de⁹ ex to-
to facit bonū: ⁊ non ex pte. iō
dicit Aug. Imptū est a deo di-
midia sperare veniā: q̄ si de⁹
alicui dimittit̄ aliq̄ peccatū
mortale/ dimittit̄ oia q̄ habz.
Alia est q̄ p̄ remissionē origi-
nalis ap̄t̄ ianua paradisi: ⁊ pec-
cato actuali debet̄ pena eter-
na. q̄re &c. Et ad argm̄ in con-
trariū dico q̄ verū p̄cluderet
scz̄ q̄ pct̄m p̄ctum sine p̄sensu
&c. nili eēt aliud impedimentuz
sp̄ale quale est in adulto p̄ter
pct̄m p̄ctum sine p̄sensu. scilz̄
pct̄m actuale sine quo nō pōt
dimitti aliud &c. Et intelligo

Bista de lege ordinata. **S**cd̄a
p̄clusio de pene remissione sit
ista: q̄ nulli q̄tūcūq̄ rite susci-
pienti baptismū remittit̄ ois
pena. Pro cui⁹ declaratione
sciendū est q̄ duplex est pena
Una eterna. Alia tp̄alis. Et
tp̄alis ē duplex. vna volūtariē
p̄cta/ alia naturalr̄ inflicta. Ju-
xta hoc pono aliq̄s pp̄ōnes.

Pria sit hec q̄ pena eterna
remittit̄ i baptismo: q̄ baptis-
mat⁹ reddit̄ dign⁹ vita eterna.
igif̄ &c. Et hoc verū est de rite
baptisato: cui añ baptismum
nō ē remissa. igif̄ &c. **S**cd̄a
sit hec q̄ pena tp̄alis volūta-
riē p̄cta. i. debita pro pctō vo-
lūtario remittit̄ in baptismo.
Et hoc verū est in adulto rite
baptisato: cui nō ē p̄us remis-
sa: seu q̄ añ susceptionem ba-

ptisimi erat obligatus ad eam
sed in punlo baptisato non re-
mittit̄ talis pena: q̄ ad nullā
talē obligat̄ &c. **T**ertia pro-
positio. pena tp̄alis naturalr̄
inflicta nō remittit̄ in baptis-
mo: q̄ talis pena q̄ p̄sequitur
oēm hoīem fm̄ cōem cursum
nature: sicut esurire: sitire: et
h̄mōi durat ita post baptismū
sicut ante. Et hoc solū ex ordi-
natiōe diuina. q̄ posset oppo-
sitū facere si vellet. Et sic p̄tz
quō in baptismo remittit̄ pe-
na: ⁊ quō nō. **E**x p̄dictis p̄z
correlarie q̄ licet nulla sit cā-
a p̄iori: quare non lz̄ iterare
baptismū ⁊ q̄ si iteretur de fa-
cto nullū hz̄ effectum: nisi so-
la institutio diuina. tñ ista in-
stitutio ē rōnabilis. q̄ aliter
daretur occasio ⁊ incentiuum
deliquēdi: cū baptismo sit ple-
na remissio culpe ⁊ pene vt di-
ctū est. Unde nō valet illa rō
quā aliqui assignāt: scz̄ q̄ in
baptismo imprim̄ character q̄
est indelebilis. Nam hec est p̄-
batio per immanifestius. A p̄n-
cipio em̄ institutionis baptis-
mi manifestū fuit q̄ nō licuit
iterari: q̄ aut̄ character imprim̄-
matur non fuit/ nec est sic ma-
nifestuz: nec ex scriptura: nec
ex auctoritatib⁹ sctōrum. Uñ
si multū fuisset de eo tractatū
a sctis: magister sententiaruz
de eo fecisset mentionez: q̄ tñ
de caractere in toto tractatu
de baptismo non loquit̄: nisi
in vno loco. vbi dicit. Qui ab
hereticis baptisati sunt serua-
to caractere xp̄i baptisadi nō
sunt. Ibi aut̄ vocat̄ characterē
xp̄i formā baptismi rōi: sicut

Quartilibri sententiarum

per ex textu. Et sic nihil loquitur de caractere secundum illam significationem quam videtur et de qua. scilicet quare et c. Pena autem iterantium baptismum tam preferentium quam suscipientium est irregularitas Extra de apostatis. Ex litterarum nisi ignorantia facti excuset sicut potest. Ut de presec. disti. iij. de quibus ignorantia iuris hic non excusaret. Est etiam definitio si illa iteratio fiat publice vel occulte: quia in prima solus papa potest dispensare In secunda vero forte potest episcopus secundum Scotum qui in hac materia invenit quod canonistas non semper bene attendentes formam verborum iuris. nec distinguentes dicta decreti quando sunt a legislatore vel ab alio et c. Ex predictis ergo potest quare baptismum non iteratur: scilicet quia ibi dimittitur pena

Insta et c. Sed contra illud arguitur **Insta** **tia.** Quia sicut nullum bonum irremuneratum: ita nullum malum impunitum. Si autem in baptismo remittatur pena et c. tunc aliquod malum est impunitum quod est iniustum.

Solo. Ad hoc dico primo quod nullum bonum meritorium fit quod non premiat a deo. Dico secundo quod aliquod peccatum fit quod non puniatur a deo sicut est in proposito. Et hoc est quia deus est prior ad remittendum et puniendum quam ad puniendum. Dico tertio quod nullum peccatum est quod non puniatur. quia ipsemet est sibi pena Dico quarto quod nullum peccatum remanet impunitum a deo. quia quodlibet peccatum quod remanet puniatur a deo: sed in proposito peccatum non remanet. id est et c. Tertia conclusio primo principalis questionis ratione siue ad titulum questionis in proposito ratione siue ista quod non omnes suscipiunt

tes baptismum equaliter recipiunt omnes baptismi effectum pro cuius declaratione pono aliquos propositos Prima est quod omnes baptisati equaliter recipiunt omnium effectum baptismi scilicet characterem. quia ille est filius de omnibus baptisatus. Secunda est quod non omnes baptisati equaliter recipiunt secundum effectum baptismi. scilicet gratiam: quia aliqui non recipiunt. Tertia est quod non omnes baptisati recipientes gratiam equaliter recipiunt eam. quia aliqui plus et aliqui minus. pro cuius probatione pono aliquos propositos. Quarta propositio sit hec quod adultus baptisatus recipiens gratiam maiorem recipit quam puulus. quod adultus quantumcumque habeat tenuem voluntatem dum tamen presertim recipere faciem et non se ponat obicem ad gratiam habere meritum proprium quod non habet puulus. id est magis dispositus. quare et c. Sed contra ponam quod adultus toto tempore baptismi et pro peccet venialis. unde esse indispositus aliquo modo equaliter non est puulus qui nullam habet indispositionem. igitur in hoc casu puulus maiorem recipiet gratiam Et hic dico quod peccatum veniale nullo modo prohibet gratiam infundi: nec actum meritorium si inul habere. Et supposito quod tale peccatum esset aliquo modo indispositio ad gratiam. quia tamen cum ipsa stat aliquo dispositio. scilicet meritum quod non est in paruulo. et est maior dispositio quam ipsum sit indispositio. id est et c. Quinta propositio stat de lege ordinata quod de duobus paruulis baptisatis unus recipiat maiorem gratiam quam alius: quia in parentibus unus vel in ministro preterente potest esse maior motus devotionis quam alterius. propter quorum merita deus unus paruulo potest prefer-

8

8

8

8

8

re maiore gram q̄ alteri Sed hoc non ē p̄tute baptismi sed meriti. ¶ Et d̄t Scotus q̄ hoc mō forte fuit de b̄to Nicolao q̄ parētes ei⁹ meruerūt sibi ta- lem gram q̄ fuit p̄cipiū tam mirabil' effect⁹ vt duob⁹ dieb⁹ in ebdomada vnica lactatiōe p̄tēt⁹ maneret Et q̄ ad hoc me- lius est p̄uex a bono sacerdo- te baptisari q̄ a malo. qz eius orōnes q̄s facit in baptismo magis exaudiunt / r̄ valēt illi pro quo fiūt q̄ orōnes mali.

¶ Ex quo sequit̄ correlarie q̄ stat d̄ lege ordiata q̄ duo par- uuli / seqlit̄ p̄mient̄ in celo p̄ 3 ex dictis. p̄ 3 ēt ex alio qz puul⁹ p̄firmatus moriēs h̄z maiore glaz q̄ baptisat⁹ tm̄ r̄ nō p̄fir- mat⁹. ¶ Et iō sicut d̄t Adam expediret q̄ ista duo sacra. s. baptism⁹ r̄ p̄firmatio sine ma- gna mora iterposita p̄ferrent̄ si adesset semp̄ q̄ posset p̄ferre sed ep̄s non semp̄ ē p̄ns. ideo non est p̄suetū fieri. ¶ Aliter tm̄ d̄t Holkot d̄ ista p̄firmatio ne / licet non neget p̄dictā viā s. q̄ licet puul⁹ baptisat⁹ r̄ p̄fir- mat⁹ h̄eat duas gr̄as r̄ alius vnā tm̄. gr̄a tm̄ p̄firmationis non ē gr̄a vniuoce cū alia: nec reddit⁹ habentē digniore vita eterna. sed nata ē reddere for- tiorē habitū fidei. Ad quē ef- fectū specialiter ordinaf̄. Et sic p̄ 3 d̄ sc̄do effectū baptismi.

¶ Sexta p̄positio q̄ non oēs baptisati recipiūt equalit̄ ter- tiū effectū baptismi sc̄z remis- sionē culpe r̄ pene. qz aliq̄ nō recipiunt. ¶ Septima pp̄o q̄ non oēs baptisati recipiētes p̄dictū effectū equaliter reci-

piunt ip̄m. p̄t̄ ex dictis in pri- ma r̄ sc̄da p̄clusionib⁹. Octa- ua p̄positio est q̄ oēs baptisa- ti equalit̄ recipiunt effect⁹ bap- tismi. q̄tm̄ est de p̄te baptis- mi: r̄ hoc p̄bat rō post opp̄m̄ q̄stionis. Et si q̄nq̄ sit ineq̄li- tas hoc ē ex p̄te dispōnis alte- rius r̄ alteri⁹ / in alio r̄ in alio suscipiente. v̄l in alijs pro eo. sicut p̄t̄ ex supradictis. Et sic p̄t̄ de p̄clusionione. ¶ Sed h̄ est C dubiū vtrū stet de lege ordia dubiū ta q̄ gr̄a vni⁹ adulti sit equa- lis vel minor q̄ gr̄a baptismalis vni⁹ puuli. Uidet̄ q̄ sic: qz cū iste sint eiusdez sp̄ei r̄ p̄ia nō. excedat in infinitū sc̄dam sequit̄ q̄ gr̄a hui⁹ adulti pote- rit diminui quousq̄ fiat equa- lis v̄l minor r̄c. ¶ Hic p̄t̄ dici solo. r̄ p̄io q̄ qlibet gr̄a debita meri- to p̄sonali ē maior q̄ gr̄a infu- sa in baptismo / seu gr̄a bap- tismalis. r̄ iō est dare minimuz actū meritorij q̄ h̄z p̄ se substi- stere cui r̄ndet gr̄a vna minis data p̄ merito volūtatis. Īz nō sit minim⁹ act⁹ meritorij sim- plicif. qz qlibet ps illi⁹ actus meritorij: r̄ qlibet ps gr̄e est gr̄a. nō tm̄ possz avolūtate via- toris fieri act⁹ meritorij p̄ se ex̄ns mior isto. iō non ē possi- bile q̄ vnus adult⁹ mereat̄ in duplo min⁹. r̄ itez sic vsq̄ ad eq̄litate puuli. qz stat⁹ est i mi- nimo actu meritorio p̄ se ex̄te q̄ ē maior gr̄e meritorij q̄ sit gr̄a puuli. Et si dicat̄ nihil est tā in p̄tate volūtatis q̄ act⁹ su⁹. q̄ quocūq̄ dato p̄t̄ causa- re minore. p̄cedēdo q̄ minor est. sed nō erit meritorij. licet pars hui⁹ act⁹ meritorij sit m̄

¶

Adaz

bol- kot.

¶

C

solo. r̄

nus meritū. s; si p se existeret
nō esset meritū. Exemplū. me
dieras hui⁹ ignis agit ad ali
quā distantia ad quā nō age
ret si p se existeret. sicut ptz in

D casu. ¶ Secūdo mō pōt dici q̄ ce
solu. 1. dēdo p̄clusionē scz q̄ possibile
est adultū cathecuminū mere
ri tantā grām ante baptismū
p̄cise q̄ta p̄fert puulo in ba
ptismo. Itē pōt p̄cedi de pctō
re q̄ pōt ita remisse p̄teri z cū
talib⁹ circūstātijs q̄ nō habe
bit maiorē grām q̄ puulus in
baptismo. ¶ Tertio mō pōt

solu. 3. dici q̄ p̄dicte grē (scz baptis
malis/z grā meriti p̄sonalis)
nō sunt p̄parabiles. qz nō sūt
eiusdem speciei. Un̄ fm Tho.
grā baptismi z p̄firmatiōis. z
grā p̄tutū z donoz distiguun
tur fm spēm. qz ad alios effe
ctus ordinant. Et fm hoc si
sit verū ptz de dubio: z p̄ p̄his

Ad. 1. de q̄sito p̄ncipali. Tūc ad rō
nes. Ad primā ptz quid dicē
dum. Ad secundā p̄cedo q̄ in
casu baptism⁹ plus valet par
uulo q̄ adulto. s. q̄n adult⁹ an
te baptismū est iustificatus: z
hoc p̄bat rō. z non est p̄tra di
cta p̄us.

Ad. 3. ¶ Ad tertiā q̄tuz ad
illō q̄ p̄cludit de duob⁹ adul
tis p̄cedit nec est cōtra dicta.
p̄ncipi S; q̄tum ad id q̄ arguit de
pale. duob⁹ puulis pōt dupl^r dici.
Uno mō q̄ oēs puuli sūt equa
les in naturalib⁹ quo ad id in
quo grā imediate recipi^r: qz
oēs aīe sunt eq̄les in p̄fectiōe
lz sint ineq̄ales in dispositio
nib⁹ suoz corporoz. Alio modo
posset dici si tenet q̄ aīe non
sunt eque p̄fecte eēntialiter si
cut videt sanare articl⁹ pa

risiensis. Un̄ pōt negari q̄nā
sunt ineq̄ales in naturalib⁹
ergo gratia causat p̄fectior i
p̄fectiori aīa. Et q̄n arguitur
Sacramentuz equaliter agit
z actus actiuoz sunt zc. Dico
q̄ sacm p̄prie nō agit gratiā
sed de⁹ libere agit eā q̄n sacra
mentū suscipi^r. et ideo potest
causare maiorē vel minorē.
sicut sibi placet. quare zc.

¶ Questio quarta de sacra
mento confirmationis.

Uero circa disti
ctionem septimaz
hui⁹ quarti libri.
Utrū sacramentū
cōfirmationis sit
sacramētū noue legis: Argui
tur p̄rio q̄ nō. qz in toto euan
gelio non legit vbi xps ipsum
instituerit. igit zc. ¶ Secūdo
qz in tota sc̄ptura noue legis
nō legit de forma ip̄ius aut d
materia. igit zc. ¶ Tertio qz
cōfirmatio de lege cōi non est
possibilis in via. igit p̄firma
tio non est sacramentū. Cōse
quentia tenet: aīns patz. qz de
lege cōi soli beati sunt p̄firma
ti in bono. i. constanter firmi
in bono. igitur zc. ¶ Oppos
tum tenent oēs: z ptz p̄ magi
strum in hac dist. z de p̄se. dis
tin. v. p̄ totum. In hac q̄stio: Dec
ne erunt tres articuli. In p̄ri
mo videbit quid sit p̄firmatio
In secūdo soluet questio. In
tertio mouebit triplex dubita
tio. ¶ Quantū ad primū arti
culū diffinitio p̄firmatiōis vt
hic sumit pōt assignari talis. cul
Cōfirmatio ē vnctio hoīs via
toris: viri sczyl mulieris: nec

S Utrū
sacm
cōfir
mati
nis s
sacm
noue
legis
af. 1.
2. af.

3. af.

In q̄
possi

Dec
si o
stio

1. arti
culū

actualiter nec habitualiter dis-
sentiētis facta i frōte i figura
crucis cū crismate sc̄tificato ⁊
hoc a mi nistro ydoneo simul
cū intētiōe debita inūgēte: ⁊
certa v̄ba p̄ferente ex institu-
tiōe dei signās ynionē aie per
gr̄am roborātē ad p̄fitēdū cū
fiducia fidē xp̄i. Et ex hac dif-
finitione patēt sex correlaria
P̄rio ptz q̄ hic nō sumit p̄fir-
matio: vt est p̄stans firmitas i
bono. nec vt ē signū talis p̄fir-
mationis: qz talis de lege cōi
solū est in beatis Sed capit p̄
quadā ynctiōe q̄ est signū cu-
iusdā sp̄ualis roboris qd̄ for-
tificat i bono: nō tñ sic p̄stāter
vel firmiter quin hō possit de
lege cōi cadere ab illo. ⁊ talis
ynctio est sacramētum. Et sic
ptz solutio tertie rōnis añ op-
posituz qōnis. Sc̄do ex dicta
diffinitione p̄z qd̄ sit materia
hui⁹ sacramēti. qz crisma sc̄ti-
ficatū. i. oleū oliue balsamatū
seu mixtū cū balsamo ab ep̄o
consecratū. vel ab alio cui tal⁹
p̄secratio pōt p̄mitti. q̄ autem
hec sit mat̄ia nō legit̄ ex euan-
gelio s̄z auctoritate ecclē Ter-
tio ptz qd̄ sit forma huius sa-
cramēti: qz certa v̄ba ista. s. si-
gno vel p̄ligno crucis. p̄firmo-
re crismate salutis vel sc̄tifica-
tionis. i. noie patris ⁊ filij ⁊ spi-
ritus sancti amē. Quarto patz
quis sit conferens hoc sacra-
mentū. quia minister ydone⁹
ep̄iscop⁹ s̄z/vel alius cui hoc
committi potest. Et requirit̄
ex parte ministri si ml̄tas. i. fa-
ciendo ytrūq̄ actū. s. ynctio-
nis ⁊ platiōis forme ⁊ etiā de-
bita intētiō que oīa debēt in-

telligi sicut. s̄. de baptismo.
Quinto ptz q̄s sit suscipiens
hoc sac̄m qz hō viator vir. s.
vel mulier nec actualiter nec
h̄tualiter dissentiens. ¶ Vel
fm̄ Scotū aliq̄liter p̄senties
aut nūq̄ vsus libero arbitrio
S̄z de hoc dicēdū est vt dictū
est. s̄. de baptismo. S̄z iste est
solū suscipies fm̄ determina-
tā ptē sc̄z frontē. ⁊ iō ex parte
suscipiētis req̄runt̄ duo p̄ter
illa q̄ requirunt̄ in baptismo:
sc̄z frōs. ⁊ etiā q̄ baptisat⁹ sit.
qz baptisat⁹ est ianua sac̄oz.
dist. xv. sollicitudo. Sexto ex
dictā diffinitōe ptz qd̄ sit effe-
ctus hui⁹ sac̄i p̄ hoc q̄ d̄z si-
gnās ynctiōe aie ⁊c. Un̄ effe-
ctus hui⁹ sacramēti ē acceptō
sp̄ūsc̄ti ad robur ⁊ oīa tenta-
menta. ⁊ p̄fortatio aie in v̄tu-
te ⁊ sp̄aliter in v̄tute cōstātie
in fidei p̄fessione. Un̄ actuum
viij. Tūc imponebāt man⁹ su-
per illos ⁊ accipiebāt sp̄m̄ san-
ctū Et sic patēt sex correlaria
circa istud sac̄m. ¶ S̄z p̄ p̄e
dicta successiue ⁊ p̄ ordinem
obiect̄. P̄rio p̄ materiā ⁊ for-
mā simul. qz xp̄s non sic insti-
tuit: nec apl̄i tali formayl ma-
teria v̄tebātur: s̄z impositiōe
manuū vt tactū est ¶ Sc̄do p̄
materiā sp̄aliter. qz in baptis-
mo nō est necessaria aqua cō-
secrata. igit̄ nec h̄ oleū p̄se-
cratū ¶ Tertio p̄ba⁹ q̄ nō opz q̄
m̄ster sit ep̄s. qz d̄ p̄se. dist. v.
puēit. d̄z sic. Ubi ep̄i desunt vt
p̄sbyteri etiā in frōtib⁹ bap-
tisos crismate tāgere debeāt
p̄cedimus. igit̄ ⁊c. ¶ Quarto
p̄batur q̄ nō oportet q̄ susci-
piens sit baptisatus. qz Ac̄.

Quarti libri sententiarum.

af. 5.

ix. Paulus fuit confirmatus per impositionem manuum ab anania et accepit spiritum sanctum / et tamen nondum erat baptizatus. igitur. Quia obicitur de effectu. quod in baptizamento / in extrema unctione / in ordine / et plenaria accipitur spiritus sanctus et datur gratia. sed quicumque accipit spiritum sanctum / et cuiusque datur gratia ipse ex hoc efficitur in spiritu fortior et in virtute confirmatur et roboratur. Cur igitur ista datio spiritus sancti appellatur confirmatio sicut illa de qua. 8. et quod dicitur effectu hinc et ibi. Ad primum istorum potest dici quod supponitur sic institutum fuisse a christo: et apostolos sic usus fuisse. sed hoc non legitur in scriptura: quod aliter ecclesia non sic vteretur nisi sumpsisset ex doctrina christi. et. Nec est inconueniens multa esse edita a christo autentica per apostolos / quod tamen in scriptura non legitur sicut dicitur Dam. li. ij. c. iij. De forma vero tunc dicitur Armacan. li. ix. de qua. arme. c. xxij. quod probabile est vna esse formam baptismi. et omnium istorum sacramentorum. scilicet confirmationis / ordinis / plenarie et extreme unctionis: quibus uis multas et diuersas orationes ecclesia in ipsorum collatione exercet. Nam ipse tenet li. viij. c. ix. quod ista verba vel eorum sensus (scilicet in nomine patris et filii et spiritus sancti) sint forma baptismi. quibus exigitur alia verba. Et ita propter dicitur de predictis sacramentis. Sed quod hoc contra non tenet non assero. sed iste bene loquitur propter ad scripturam sacram. Ad secundum dico quod christus omnem aquam tactu sue mundissime carnis sufficienter consecrauit in usum baptismi ideo non requiritur specialis

Opio
Arma
cani.

Ad se
cundum

secratio. Et hoc rationabile fuit propter necessitatem baptismi. secundus in proposito. id. et. Ad tertium dupliciter potest dici secundum Scotum. Ad tertium. Non modo quod in primitiua ecclesia non erat diuisa inter sacerdotes et episcopos. et hoc ipse probat diffuse et etiam dicitur Armacan. li. xj. de qua. arme. prolixiter declarat quod nullus presbyter habet apostolice de potestate ordinis sine sacramentali quod simplices sacerdotes. et li. ca. iij. ostendit quod simplices sacerdotes habent potestatem confirmandi / et absolute soluendi a quocumque peccato. tamen habet eum si hoc faciat peccat. et sunt grauius puniendi de hac materia inferius videbitur. Alio modo potest dici quod si a principio non licuit sacerdoti contra: tamen in dicto casu papa potuit quolibet illius regionis ad cuius episcopum scribebat facere episcopum contra ad illum actum: tunc quilibet eorum licite confirmabat tamquam episcopus quod ad illud: sed non quod ad alia. Et ratio huius dispensationis potuit esse ad scandalum vitandum. Ad quartum potest dici quod baptismum flaminis precedere non requiritur simpliciter: sed vel ipsum aut aliquid equiualens quod credidit tunc fuisse in paulo cum vidisset archana. et. Ad quintum potest dici quod in alijs sacramentis / vel in alijs accepti omnibus spiritus sancti quod legitur in scriptura non accipitur spiritus sanctus sicut hic. nec ad similem effectum: quod abundanti quod in alijs sacramentis in isto datur vigor resistendi peccatis et principalis effectus eius est confirmare animam in virtute iuxta illud. xxij. Vos autem sedete in ciuitate quousque induamini virtute ex alto. Et principaliter in virtute professionis fidei iuxta illud

Ad tertium.

Ad tertium.

Ad tertium.

Ad tertium.

Ad tertium.

Ad tertium.

Questionis 4te Articulus sc^{ds}. Fo. cclxvii.

Act. iij. Virtute magna red-
debāt apli testimoniū resurre-
ctiōis iesu xp̄i &c. In alijs aut̄
sacramētis ē ali⁹ effect⁹ p̄pu⁹
ideo hoc solū vocat̄ p̄firmatio
&c. Et hec de primo articulo.

A **Quātū** ad sc^{dm} articulū i q̄
soluēda est q̄stio ponā tres cō-
clusiones. P̄ia sit hec q̄ p̄fir-
matio est aliq^d sacramētū ab
alijs sex sacramētis noue legis
distinctū. ista p̄z satis ex dictis
Sc^{da} q̄ p̄firmatio ē noue leg^s
sacramētū a xp̄o institutū p̄ia
par sequit̄ ex sc^{da} & totū p̄z ex
actib⁹ ap̄loꝝ. q̄ p̄uersis ad fi-
dē & baptisat^s man⁹ iponebāt
Ac. viij. & xix. c. Tertio q̄ p̄fir-
matio seu p̄firmatōis sacramē-
tū fuit a xp̄o institutū & ipm sic
fuisse institutū fuit ab eo decla-
ratū Mar. x. Ma. xix. q̄n. f. ipo-
nebat man⁹ sup̄ puulos & b̄ndi-
cebat eos sicut ibidē legi^t. nō
ei alibi legi^t xp̄s hoc exercu-
isse sac̄m. **Sed** p̄tra ista a⁹
p̄rio q̄ i auctoritatib⁹ allega-
tis nulla sit mētio de p̄firma-
tōe: s^z solū de manuū ipositio-
ne. mō i collatōe sacramēti or-
dinis man⁹ iponūt Un̄ de ip̄o
ap̄ls d̄t p̄ia ad Thi. v. Man⁹
cito nemini iposuer^s. Idē fit i
sacramēto extreme vnctionis
Mar. vi. Sup̄ egros man⁹ ipo-
nēt & b̄n̄ habeoūt. q̄re nō v̄t q̄
hoc sacramētū dicat̄ manuū i-
positio plus q̄ aliud p̄dictoꝝ.
Et p̄ p̄ns imp̄tinēt &cludit̄ su-
pra de institutiōe p̄firmatōis.
Sc^{do} nō legi^t q̄ illi puuli q̄
b⁹ xp̄s man⁹ iposuit p̄i⁹ fuerit
baptisat^s ut sacramētū p̄firma-
tōis possent accipe. **Tertio**
si hoc sacramētū fuit a xp̄o i-

stitutū vel fuit a xp̄o institutū /
vel fuit ab ip̄o suis aplis col-
latū ante suā passiōē / v̄t non
Si nō. p̄tra. q̄ hoc magis de-
buit fieri i eis q̄ erāt ad p̄dica-
tione fidei cum p̄iculo corp̄is
mittēdi q̄ puulis: q̄ hmōi picu-
la nō erāt suscepturi. Si sic. &
illa receptio sp̄scti i die pen-
checostes nō fuit aplis sacra-
mentū p̄firmationis: aut fuit
sc^{da} p̄firmatio ip̄o x̄. & sic fuit
duplex sacramētū p̄firmatōis
in eis. quare erit iterabile &c.
Ad primū dico p̄rio q̄ i p̄di-
cta ipositōe manuū xp̄i & ap̄lo
rū: fuit aliq^d sacramētū colla-
tū. & hoc v̄t clarū cū appeat p̄
illā ipositioē sp̄sctm̄ datū
fuisse. Dico sc^{do} q̄ ex facto xp̄i
qui hoc sacramētū puulis p̄tu-
lit. & ex hoc fctō ap̄loꝝ q̄ ipm
stati baptisatis p̄tulerūt. satis
p̄z q̄ hoc sacramētū d̄z alia sa-
cramēta de cursu cōi p̄cedere
que nō dant̄ nisi p̄uectis & dis-
cretione habētib⁹ & ip̄s d̄z da-
ri oib⁹ baptisatis. Ex quo p̄z
tertio q̄ rōabilr placuit sc̄tis
p̄rib⁹ hoc sacramētū ipositio-
nis manuū siue potius ei⁹ effe-
ctū p̄firmationē vocare. q̄ sc̄z
baptisat^s recipiētib⁹ p̄ baptis-
mum sp̄sctm̄ ad remissionē
p̄ctōꝝ stati d̄z dari hoc sacra-
mentū ad receptionē ip̄scti v̄t
habeāt virtutē ampliorē tēt a-
tionib⁹ resistendiz p̄firmen^t i
bono &c. Ex q̄ p̄z q̄rto q̄re hoc
sacramētūz p̄ ceteris i q̄b⁹ ma-
nus iponunt vocet manuū im-
positio. q̄ s. hoc sacramētū ge-
neralr cūctis ba ptisat^s d̄z cō-
ferri nō sic aut̄ alia. iō nomen
cōe sibi meruit appropriare.

C
Ad p̄-
mum.

Quarti libri sententiarum

D Ad sc̄bz dico q̄ supposito q̄
Ad se illud non legeret tñ sic esse te
cūdū, nendū est. s. ex ordine quē te-
nebāt apli. Et tñ sat̄ illud ha-
bet q̄ x̄ps dicit q̄ taliū erat re-
gnū celoz. q̄ nō puenisset il-
lis puulis si fuissent in pctō: z
per p̄ns si nō fuisset baptisati/
aut circumcisi. aut alias a pctō
purgati. Ad tertiā dupl̄r pōt

E Adter
tia op.
arma-
cani.
dici s̄m armacanū libro nono
ca. xiiij. Uno mō q̄ ex tota se-
rie euāgelij non appet q̄ x̄ps
alijs a puulis supra dict̄s hoc
sacramētū ptulerit ip̄o existē-
te i terris corporaliter. z ideo i
die p̄thecostes ip̄is aplis et
discipulis p̄gregatis iynū p̄io
datus fuit sp̄sct̄s vice hui⁹
sacramēti p̄firmationis siue i
positiōis manū Act. ij. Et q̄
x̄ps i hūanitate absēs erat. lo-
co ip̄ositionis manū cecidit
ignis ab eo miss⁹ supra capita
singuloz qlis appitio nō legi-
tur cū apli man⁹ alijs ipone-
bāt Alio modo si q̄s velit dice

F Aliter
dicit.
re apli añ x̄pi passiōē hoc sa-
cramētū susceperāt. p̄ q̄v̄ fa-
cere q̄ apli baptisati s̄ q̄busq̄
statiz man⁹ iponebāt: q̄ non
fecissent vt v̄: nisi cum eis ita
actū fuisset a x̄po. tūc p̄hr pōt
dici q̄ illa dōatio sp̄sct̄i i die
p̄thecostes non fuit eis sac̄z
p̄firmationis: s̄ alijs displis
qui cū eis erāt. Prima aut̄via
videt̄ pbabilior hui⁹ doctori-
licz ex ea sequat̄ q̄ apli sac̄m
ordinis añ sac̄m p̄firmatiōis
susceper̄t q̄ ip̄e ondit non eē
inconueniēs Sc̄ba aut̄via sim-
pliciter concederetur ab eo. si
tamen ostēderetur quid apo-
stoli susceperunt in die p̄the-

costes: cum eis x̄ps p̄miserit
dare sp̄sct̄m. Et si declaref
quō illa tā igēs datio sp̄sct̄i
non fuerit sac̄m q̄ est diffici-
le vt dicit. ¶ Quātū ad tertiū
articlū soluēda est triplex du-
bitatio. Prima est vtrū hoc sa-
cramētū sit necessariū ad salu-
tē. Videt̄ q̄ sic. de conse. di. ij.
Oēs fideles per man⁹ imposi-
tionē ep̄oz post baptismū sp̄i-
ritumsc̄m suscipere debent vt
pleni xp̄iani inueniātur ibi s̄z
debent Itē quilibet tenef esse
plenus xp̄ianus. R̄ndetur s̄m
Scotum q̄ non est simpl̄r ne-
cessarium iuxta illud Mar. vl.
Qui crediderit et baptisatus
fuerit zc. est tñ necessarium a-
dulto sic q̄ non ptēnat. als nō
est plenus xp̄ian⁹ / vt dicit au-
ct̄oritas zc. Dicit tñ dñs Ar-
macan⁹ q̄ receptio hui⁹ sacra-
menti in adultis h̄v̄im prece-
pti. ita q̄ ipsa est necessaria si
haberi possit. Et hoc ip̄e pbat
lib. ix. c. xxij. et r̄ndet ad obie-
cta. contra zc. ¶ Sc̄ba dubita-
tio vtrū hoc sac̄m sit itera-
bile vel non: R̄ndetur q̄ itera-
ri non dz. et si iteret nullū ef-
fectum habet. de conse. dis. v.
dictū. Unde scienter iterans
peccat mortaliter. Ratio aut̄
sola et principalis est institu-
tio diuina. de qua non ptz cla-
re ex scriptura: sed auctorita-
te eccl̄ie zc. ¶ Tertia dubita-
tio. Utrum pena iteratiū hoc
sacramētum sit irregularitas.
Respondent canoniste q̄ sic.
Quod probant per locum a si-
mili de baptismo p̄ casum. de
conse. di. iij. Qui bis. tñ Sco-
tus dicit oppositum. q̄ nulla

5
3. arti-
1. dubi-
um.

Solu-
tio. 1.

Solu-
tio 2.
macā

7
2. dubi-
Solu-
tio.

1. dubi-
um.

arg

Solu-

Questiōis quite. Articulus prim⁹. Fo. ccxlviii.

pena canonica que nō est in-
ficta a papa p̄dente ius incur-
rit ip̄o iure. nec p̄p̄ argumē-
tū exponentiū canones siue a
sili siue a p̄rio sensu est aliq̄s
tali pene astrict⁹. qz p̄nt expo-
nere ius p̄ditū nō nouū ius cō-
dere. Cū ḡ nō inueniat̄ exp̄sse
dicta pena in iure: immo ma-
gis oppositū de p̄se. di. v. dcm̄
vbi nulla pena infligit̄ ep̄o ite-
rū p̄firmati: vel etiā suscipien-
ti nisi q̄ soli dō sub habitu mo-
nachali/vl clericali seruiat. il-
lud ei inuit nō pena irregulari-
tatis: s; magis opp̄m. Iḡ illa
pena nō ē imponēda maxime
cum pene sint restringēde ꝛc.
Ad rōes q̄ōnis p̄z q̄d dōm sit
Qō. v. de sacro eucharistie.

equalia inter se sūt eqlia. ꝛ lo-
cus ē eqliis locato ꝛ ecōtra Si
ḡ corp⁹ xpi ꝛ species ille occu-
pāt equalē locū. sequitur. ꝛc.

¶ Tertio si sic. vel ois actio ꝛ
passio ꝛ oē accidēs q̄ isunt cor-
pori xpi localiter existētī i ce-
lo etiā isunt eidē existēte i eu-
charistia vl nō. Si dicat̄ q̄ sic
p̄tra. qz in eucharistia nō pōt
videre nec audire/ nec videri
nec audiri. ꝛ ista p̄petunt sibi
in celo. iḡ. Si dicat̄ q̄ non.
contra. actiuo sufficienter ap-
proximato passiuo pōt sequi
actio. sed sic est hic igitur. ꝛc.

Opp̄m tenet fides p̄pter illd
dictū xpi. hoc est corpus meū

¶ In ista questiōe erunt tres
articuli. sicut in precedentib⁹

primovidebit̄ q̄d est eucharis-
tia. Sc̄bo de questiōe p̄posita
Tertio de illo quod tāgit rō
tertia. s. vtrū omnis actio aut
passio et omne accidens quod
iest corpori xpi existēte i celo
possit eidē inesse sub eucharis-
tie sacramēto. ¶ Quātū ad

pmū articulū fm̄ scotū: ꝛ cōi-
ter loq̄ntes. Eucharistia ē sa-
cramētū corporis xpi p̄tētiū
sub sp̄eb⁹ panis ꝛ vini post cō-
secrationēz factā a sacerdote
sub cert⁹ p̄bis cū debita itētio-
ne. platis ex institutiōe diuina
veraciter signās corp⁹ xpi et
sanguinē subvtraq̄ panis. s. ꝛ
vini specie realiter p̄tinerī. et
ip̄m digne comedētes aut bi-
bētes sp̄ualr̄ refici. Et hec de
scriptō patebit ex dicēdis. Ex
hac descriptiōe patēt sex cor-
relaria. p̄rio ptz q̄d sit mate-
ria hui⁹ sacramenti. qz panis
et vinum. Et debet esse panis

3. arḡ

In op-
positu

Rñio.

B
1. artic-
culus.

Quia postq̄ ma-
gister egit d̄ sacra-
mento baptismi q̄
regñamur ꝛ de sa-
cramēto p̄firmatio-
nis quo rob̄oratur. ꝛ sequen-
ter agit ab octava distictione
realr̄ i vsq̄ ad quartādecimā de sa-
cramēto eucharistie q̄ nutri-
tur. Itē q̄ro Utrū idē corpus
xpi localr̄ sit in celo ꝛ realr̄ in
eucharistie sacramēto. ¶ Ar-
guit p̄mo q̄ nō. qz si sic seque-
ret̄ q̄ corp⁹ xpi distaret a seip-
so. p̄ns videt̄ implicare. et cō-
sequētia tenet. qz quāta est di-
stātia inter loca tāta est inter
locata: vt videt̄ clarū. iḡ. ꝛc.
¶ Secūdo se queret̄ q̄ xpi cor-
pus et sp̄s eucharistie essent
equalia. Cōsequens apparet
falsum et cōsequētia p̄bat. qz
q̄ occupāt locū equalē sunt
eqlia. Nā q̄cūq̄ vini ꝛ eidē sūt

5
arti-
dub
im.

Solu
o. l.

Solu
o. 2
acū

ubi
.

fo.

Quarti libri sententiarum

tritice⁹ cū aqua elemētari co
agulat⁹. de psecratiōe di. ij. c.
Nō oportet. Et. c. sequēti Cu
ius pgruētia accipit ex illo
bo xpi. Joh. xij. Nisi granum
frumti. 2c. Ubi xps grano fru
mēti se pparat. D3 etiā eē vi
nū de vna expsum. de pse. di.
ij. Vinū. Cui⁹ pgruētia accipi
tur ex illo hbo xpi. Johā. xv.
Ego sum vitis. 2c. Ubi xps se
pparat viti. Et iō vinū artifi
ciale vel qd nō ē de vite nō est
icōueniēs materia hui⁹ sacra
mēti. Rō aut oim istoz ē sola
institutio diuina. Quis pgruē
tie ad hec possint dari. Scdo
p3 qd sit forma hui⁹ sacramē
ti. qz certa hba a sacerdote p
lata. Pro q pongo aliqs pposi
tiones. Prima ē q forma pse
cratiōis corpis sunt hec hba.
hoc ē corp⁹ meū. Uñ illa pū
ctio ei nō est de eēntia forme.
s3 ponit ad cōtinuādū ne illa
hba q sūt de forma pferāt si
ne pcedētib⁹. Scda ppositio
q illa verba pcedētia dnt dici
ppter reuerētiā v^l ppter ofo
nē pmittandā l3 nō sint neces
saria ad psecrationē faciēdā.
Tertia ppositio q ad psecra
tionē sanguis ista hba sunt ne
cessaria vel eoz sensus. hic est
sanguis me⁹ qm oēs quattu
or euāgeliste i illo sensu pcor
dāt: qz idē itelligit p ista. hic
est calix sanguis mei. hic ē em
sanguis me⁹. hic ē calix i meo
sanguie: q verba illi quattuor
posuerūt. hec aut verborū di
uersitas fuit forte ppter hoc
qz a pncipio i diuersis liguis
scripserūt. v^l qz ex diuersis li
guis i latinū trāslata sūt euā

gelia. v^l qz sic voluit spūscūs
vt sciret q nō eadē verba req
runt sed equalent sensus. vel
ppter aliud mysteriū. Nō est
ergo dubiū sensum illoz exigi
ad psecrationē sāguis: l3 vtrū
aliud reqrat est dubiū ¶ Pro
quo sit, quarta ppositio q nō
est certū ex scripturay vtrū illa
verba q pcedūt aut sequun
tur i canone misse sū vsum ec
clesie. aut aliqua alia a pdict⁹
requirant ad psecrationē san
guis. Ideo piculosum est hic
aliqd asserere. qz ad hoc au
toritas sufficiens non habet:
sed nō est piculosum ignorare
qz videt ignorātia inuicibilis
vt dicit Scot⁹. Et de hac ma
teria tractat Armacan⁹. li. ix.
a principio vsqz ad. v. cap. sed
trāseo cā breuitatis. 2c. Qui
ta ppositio q seqtur ex predi
ctis est: q nō est necesse i quo
libet sacramento scire pncise q
verba sunt de forma ad hoc q
aliqs pferat sacramētū. Sex
ta est q in casu talis dubij suf
ficit intētio faciēdi qd facit ec
clesia iō sacerdos d3 distincte
legere verba canonis a pnci
pio vsqz ad finē: 2 oppositū fa
cere esset pctm: qz ibi melior ē
simplicitas qz subtilitas.

¶ Tertio ex dicta descriptio
ne ptz qd sit minister hui⁹ sa
cramēti. qz sacerdos certa h
ba pferens cū debita itētiōe.
Pro q pongo aliquas ppositio
nes. Prima est q sol⁹ de⁹ pōt
hoc sacramētū pficere causa
liter. Scda q creatura pōt hoc
sacramētū pficere ministeria
liter: qz de⁹ sic ordinauit: vt i
quolibet sacramento minister

Questiōis quite. Articulus prime Fo. ccxlix.

posset esse hō. Tertia ē q̄ ad hoc vt creatura p̄ficiat hoc sacramētū ministerialit̄ solū tres p̄ditiōes req̄runt simpl̄r. Prima est q̄ sit sacerdos. Sc̄da q̄ p̄ferat v̄ba p̄secrationis. Tertia q̄ habeat int̄tione facien di q̄ eccl̄a int̄dit. Prima p̄ditiō est specialis i hoc sacramē to. Et p̄bat̄ extra de sum. tri. et si. catho. c. firmiter. Et fundat̄ Mat. xxvj. hoc facite. &c. Vel hoc q̄tiēscūq̄ feceritis. &c. Ubi x̄ps loq̄tur discipulis q̄ bus succedūt i eccl̄a soli sacer dotes. Sc̄da conditio & tertia sunt cōes alijs sacramēt̄. Uñ p̄pter defectū sc̄be nō pōt mu tus p̄ficere. s̄z p̄pter defectūz tertie hoc nō pōt carēs vsu rō nis: sed illud pōt degradatus heretic⁹ v̄l scismatic⁹ ¶ Quarta pp̄ō: q̄ ad hoc vt creatura p̄ficiat hoc sacramētū ministe rialiter nō solū simpl̄r & abso lute. sed etiā decēter & ordina te aliqua alia a p̄dictis req̄rū tur. s. aliq̄ ex pte ministri vt q̄ non sit subiect⁹ pene canonice aut pene nati: sup̄ q̄ fundat̄ pena canonica sicut q̄ non sit degradat⁹: irregularis: excōi cat⁹: suspēsus ab executiōe sa cramētōz. symoniac⁹ vel ifa mis: q̄ nō sit i naturalib⁹ tur piter & sc̄a dalose defectuosus sicut lepro⁹ ¶ Itē q̄ nō sit i pctō mortali: & q̄ sit i p̄ueniētib⁹ or namēt̄: vt habet̄ de p̄se. dif. s. vestimēta. Et q̄ habeat i mis sa r̄ndētē i p̄sona toti⁹ eccl̄ie. Sicut ex pte loci aliqua req̄rū tur. Ex pte loci p̄p̄e dicti duo sc̄z p̄io q̄ nō sit infidit⁹. sc̄do q̄ sit sc̄tificat⁹. Et istō s̄m itel

ligēdū est nisi i casu necessita tis. Itē ex pte loci ip̄proprie di cti sc̄z altar̄ vel valis: req̄rit̄ q̄ altare sit lapideū. & q̄ calix & patena sit de auro v̄l argēto aut ad min⁹ de stāno. nō v̄ ere aut auricalco p̄pter t̄ctā ru biginē. nō de ligno v̄l vitro p̄p̄ ibibitionē vel fractionē Et de bent oia ista eē p̄secrata. Sicut aliqd̄ req̄rit̄ ex pte t̄pis sc̄z q̄ sit iter p̄icipiū diei & horā nō nā intelligēdo p̄ p̄icipiū diei p̄icipiū aurore. Et icipit s̄m auctore i libro de crepusculis q̄n̄ est sol sub arizōte ad octo grad⁹: & hoc est intelligēdū re gulariter. Itē istā t̄pis circū stātiā p̄comitat̄ v̄nū qd̄ req̄rit tractū t̄pis: sc̄z q̄ dicat̄ missa cū certis orōnib⁹ s̄m vsuz ec clesie. Et de oibus istis vide i Scoto. li. iij. i fine di. xij. vbi diffuse declarat ista q̄ breuif sūmaui: q̄ i s̄z sint vtilia t̄n̄ nō sunt magne speculationis.

¶ Quarto ex p̄dicta diffinitiōe ptz q̄s sit suscipiēs hoc sa cramētū: q̄ comedēs aut bi bēs. pro q̄ distinguēdū est s̄m Scotū q̄ hoc sacramētū p̄t̄ ali q̄s suscipe q̄drupl̄r. Uno mō sacramētū & non sacramētalit̄ Sc̄do modo sacramētū sacra mētalit̄ et non sp̄ualit̄. Tertio modo sacramētū sacramēta taliter & sp̄ualit̄. Quarto mo do sacramētū sp̄ualit̄ & non sa cramētaliter p̄io modo reci pit sacramētū q̄ recipit hostiā p̄secratā: s̄z t̄n̄ nō recipit eā vt p̄secratā. sed oino non discer nēs eā a cibo cōi. Et talis s̄m apl̄m. s. ad Cori. xj. Iudiciū s̄i bi māducat & bibit non d̄judi

cans corp^o dñi. i. nō discernēs a cōis cibib^o. Et hoc si fiat ex infidelitate sicut i pagano vel ex p̄tēptu stāte fide: vt i malo christiano. Et hoc modo vnū brutū pōt recipere hoc sacramētū. Sc̄do modo recipit sacramētū ille q̄ est in pctō mortali: tñ credit ibi esse corpus xp̄i: et recipe cōionē ip̄i^o. Tertio mō recipit sacramētū bon^o fidelis sine pctō mortali: q̄ cibū siue sacramētū corporal^{it} recipit et in cibū spūal^{it} p̄uertitur. iuxta verbū Augu. i libro p̄fes. Quarto modo recipit sacramētū bon^o fidelis deuote parat^o ad susceptionē: q̄ tñ p̄pter reuerentiā abstinet vl^o p̄pter infirmitatez: vel qz forte non hz ministrū. Istis tribus modis brutū non pōt suscipere sacramētū. s; duob^o vltimis

C solus bon^o recipit. **C** Quinto ex dicta descriptione p̄z q̄s sit effect^o hui^o sacramēti. Est ei duplex effect^o. Prim^o est realis p̄tinētia corp̄is et sanguis xp̄i sub specieb^o panis et vini. Sc̄do est reffectio spūalis illi^o q̄ digne recipit hoc sacramētū. Prim^o effect^o p̄bat p̄ auctoritatē Math. xxvj. vbi xp̄s post cenā illud sacramētū isti tuit: vt sub illis specieb^o verū corp^o ei^o et ver^o ei^o s̄gūis realiter p̄tineret. Et nō tñ tūc qñ ipse p̄fecit: s; etiā qñ postea a sacerdotibus p̄ficeret. Ad qd̄ dedit auctoritatē subdens ibi hoc facite i meā p̄memoratiōnē. Vñ q̄ hoc sacramētū sp̄ sit i ecclia: q̄diu ip̄a durabit: p̄tz per illud. i. Corinth. xj. Quozzienscūq; panē hūc. et. mortē

dñi annūciabitis donec veniat. supple ad iudicādum. Vñ vsq; tunc durabit ecclia militans et eucharistia in ea. **C** Secund^o effectus p̄tz. qz congruum est illuz specialiter refici: qui digne recipit cibū spirituālē. et. ideo datur in specie cibi corporal^{is}. et. Si vero heretici vellēt impugnare p̄mū effectū dicendo q̄ corpus xp̄i non est ibi real^{it}: s; solū representatiue: et q̄ illa v̄ba scz hoc est corp^o meū hīc est sanguis me^o dicta sūt figuratiue sicut illud Johā. xv. Ego sum vitis vera. Istud apparet esse p̄tra intentionē christi. qz s̄m Augustinū intellect^o verborū xp̄i ex precedentib^o et sequētibus potest haberi. Vñ vbi christ^o dicit ego sum vitis vera statim subdit et vos palmites. Vñ cōstat eū loqui figuratiue. Cum autē dicit hoc est corp^o meum statim subdit qd̄ p̄ vobis tradetur Luce. xxij. Et ita de suo sanguine. ideo. et. Et si dicant isti q̄ xp̄s videns aliq̄s abisse retro: sum p̄p̄ p̄dicatiōnē de eucharistia. vbi dicit Joh. vj. Nisi māducauerit carnē. et. statim exposuit se dicēs v̄ba q̄ locutus sum vobis spūs et vita sunt. et ita videt q̄ nō intellexerit nisi d̄ carne sua figuratiue. Istud nō valet. qz non vult ibi negare veritatē corporis sui: s; vult ostendere q̄ non est ibi corporalit̄ illo modo q̄ illi intelligebant. scz visibiliter et in p̄pria forma. sed per oppositum ad istum modū intelligēdi est ibi spiritual^{it} et. **C** Sexto ex dicta diffinitione et imer

Circa
mātiā
encha
ristie
dub
dub
Solo
p̄mū
dub

Questiōis quinte. Articulus prim⁹ Fo. ccl.

diate dictis ptz q̄druplex dif-
ferētia & excellētia hui⁹ sacra-
menti sup̄ alia. Prima. qz alia
lz quātū est de se sint signa ve-
ra. tñ qñqz non habent effectū
sūū. ppter suscipientis idispo-
sitionē: sed istud est veracissi-
mum: qz nūq̄ caret primo effe-
ctu Sc̄da est. qz istud realiter
p̄tinet illud qd̄ signat alia nō
Tertia qz effect⁹ istius est di-
gnior: q̄ i alijs &c. Quarta. qz
alia sacramēta p̄sistūt i fluxu &
fieri istud aut̄ est q̄ddā perma-
nens. &c. ¶ Sed p̄tra p̄dicta p̄-
ordinē mouent̄ a liq̄ dubia cir-
ca materiā. ¶ Primū dubiū ē
an panis azim⁹ vel fermentat⁹
vel vterqz sit materia hui⁹ sa-
cramenti. ¶ Sc̄dm̄ Utr̄ appo-
nere aquā sit de necessitate sa-
cramēti? Et v̄ q̄ non. qz non
apparet vbi x̄ps instituerit q̄
ponat̄ aqua. igit̄ &c. ¶ Ad pri-
mū dubiū dicūt gre ci q̄ neces-
se ē p̄ficere i fermentato: ideo
negāt latinos p̄ficere. Antece-
dēs p̄bat. qz x̄ps p̄fecit in illo
pane sicut nitunt̄ declarare ex
euāgelio: sed de hoc vide pro
et p̄tra in Scoto. Contra hāc
heresim pono aliquas p̄posi-
tiones. Prima est q̄ x̄ps con-
fecit in pane azim⁹ & non i fer-
mentato. ptz per illud Mat.
xxvj. primo die azimoz̄ que-
sierunt discipuli. vbi vis pare-
mus tibi pascha? Silr̄ Mar.
xiiij. & ideo ptz. q̄ p̄ ia die azi-
morū. scz. xiiij. luna cū discipu-
lis comedit x̄ps agnū pascha-
lem fm̄ legem. & illa die p̄fecit
&c. Sc̄da p̄positio q̄ non solū
in azim⁹: sed etiā in fermenta-
to potest p̄fici: qz p̄z Anselmū

libro suo de azimoz̄ fermenta-
to nō differūt substātiale azim⁹
mus & fermentat⁹. ideo non ne-
gam⁹ grecos p̄ficere in ferme-
tato. Quod p̄z. qz a principio
tota ecclia p̄ficiebat in azim⁹
postea aut̄ tpe Leonis pape
fuit cōstitutū q̄ p̄ficere in fer-
mentato. sed illud fuit ad tps
ad extinguendū heresim he-
bionitarū: qui dixerūt necessa-
rium esse xp̄ianos iudaisare. &
per p̄sequēs pascha in azim⁹
p̄ficere: sed illa heresi extincta
redijt ecclia occidentalis ad pri-
mam p̄suetudinē. Tertia p̄po-
sitiō q̄ minister siue latin⁹ siue
grecus p̄ficiens in fermentato
grauiter peccat. qz talis facit
contra ordinē siue p̄stitutionē
ecclē: que p̄formis est quo ad
hoc institutioni xp̄i &c. ¶ Ad
sc̄dm̄ dubiū dicit Arnacanus
in libro. iij. c. ix. q̄ aqua in cō-
secratione sanguinis necessa-
rio exigitur: quia licet non le-
gatur xp̄m sic consecrasse: tñ
aliquibus verisimilibus ratio-
nibus hoc p̄batur &c. Scotus
tñ dicit q̄ non est simpliciter de
necessitate sacramēti q̄ appo-
nat̄ aqua cū vino: qz etiā qñ
ponitur aqua non cōuertit̄ in
sanguinē: nisi sit primo quersa
in vinū: & ideo ita modica est
ponēda: ita tempestiue q̄ an
consecrationē possit conuertī
in vinū Greci etiā non appo-
nunt aquā: vt dicit Innocēti⁹
de officio missę parte. iij. li. iij.
ca. v. tamen minister tenetur
ponere aquam propter prece-
ptum ecclē. etiam christus
vinum aque mixtum consecra-
uit fm̄ Dama. lib. iij. c. v. &c.

Solo
sc̄bidu
bij.

Circa
materia
mcha
ristie
dub.
dubi

Solo
primi
dubij.

Tertij libri sententiarum

D Circa **S**3 circa formā sūt aliq̄ du
 forma sacramentum instituit: siue qñ
 sacra: primo consecrauit. **S**cdm
 menti est quid demonstrat p̄ ly hoc
 1. dub. in illa p̄positione. hoc est cor
 2. dub. pus meū 2c. 2 quid signat 2c.
 ad pri **A**d primū dubiū p̄ q̄ in ce
 mū du na fuit a x̄po hoc sacramentū
 bium. institutū. tñ circa hoc duplici

ter dicit. Unde dicit scotus q̄
 x̄ps qñ dixit illa verba: hoc ē
 corp⁹ meū / non consecrauit p̄
 illa verba: sed prius p̄ illā bñ
 dictionē de qua dicit q̄ bñdixit.
 2c. Et huic concordat In
 nocentius de officio missę pte
 tertia capitulo sexto et quar
 todecimo. Et p̄ hoc v̄r facere
 q̄ nisi corp⁹ x̄pi fuisset ibi sub
 sacramēto añ. plationē illorū
 verborum hoc est 2c. non ve
 re dixisset hoc est corp⁹ meū.
 2c. Alio mō dicit Armacan⁹.
 lib. 7. c. 7. q̄ vbi Marcus dixit
 bñdixit Lucas 2 paul⁹ dicunt
 gr̄as egit. 2 sic non videt illa
 bñdictio panis: sed poti⁹ dei
 p̄ris. nec p̄cessit aliq̄ bñdictio
 cōsecratiua panis anteq̄ x̄ps
 dixit. hoc est corp⁹ meū. 2 ita
 de calice 2c. Utrūq̄ aūt predi
 ctorū modorū pbabile est si
 stinere s̄m istū doctorē. tñ q̄c
 qd̄ dicat de p̄dictis / nō refert
 quo ad p̄positū: quin illa ver
 ba hoc est corp⁹ 2c. sint conse
 cratiua apud nos Magis tñ p̄
 babile v̄r q̄ p̄ eadē verba x̄ps
 p̄secrauit: q̄ nō videt rōabile
 q̄ alia forma verborū cōsecre
 tionis v̄tā minister q̄ ea que
 vsus fuit ei⁹ doctor 2 mgr̄ 2c.

E Ad. 2. **A**d scdm dubiū vel q̄ris de
 dubiū x̄po vel q̄ris de x̄pi ministro,

Si q̄ris de x̄po qd̄ demonstra
 uit dicēdo: hoc est. 13 2c. Scot
 tus circa hoc multas opinio
 nes recitet 2 plures p̄clusiones
 probet. tñ brem⁹ pōt dici Uno
 modo s̄m primā viā supradic
 ctā q̄ x̄ps demōstrabat corp⁹
 suū iā ibi p̄existēs añ. platio
 nem verborū illorū 2c. Alio mō
 tenēdo scdm viā ibidē dictā
 pōt dici s̄m Armacanū q̄ x̄ps
 corpus suū demōstrauit ante
 conuersionē panis in ip̄m qd̄
 tñ adhuc nō fuit i manib⁹ ei⁹
 sed esse debuit verbis illis p̄
 latis. q̄ corpore ei⁹ demōstra
 to v̄r fuit hoc est corp⁹ meū.
 Et vtrūq̄ horū pōt dici sine pi
 culo s̄z istū doctorē. **S**i aūt
 queris de x̄pi ministro qd̄ de
 mōstrat dicēdo hoc est corp⁹
 meū 2c. Uno modo potest dici
 s̄m Ockā i q̄libetis suis q̄ sa
 sacerdos significatiue recipi
 ens dicta verba debet demō
 strare p̄ ly hoc corp⁹ x̄pi sic tñ
 q̄ illi p̄positiōi vocali duplex
 mentalis corrūdeat. s. vna de
 futuro a principio plationis
 verborū vsq̄q̄ verba sunt pla
 ta. 2 est talis mētalis hoc cor
 p⁹ qd̄ statī erit sub istis sp̄b⁹
 est corp⁹ meū. Alia de p̄senti
 verbis platis: sc̄z hec hoc cor
 pus nūc existēs sub istis sp̄b⁹
 bus est corp⁹ meū referēdo sp̄
 ly meū ad x̄p̄z cui⁹ hoc est cor
 pus. Et cā est q̄rte platiōis
 verborū res aliter se habet q̄
 post: q̄ primo non est ibi cor
 pus x̄pi: sed bñ post 2c. Alio
 modo dici pōt q̄ nō ē necesse
 q̄ sacerdos rite p̄ficiēs aliq̄d
 demōstret p̄ ly hoc v̄l ēt q̄ ali
 qd̄ itelligat p̄ illā vō cē plusq̄

Cir
 min
 stru
 1. du

6

Questiōis quinte Articulus primus. Fo. cclj

per vocē non significatiuā. qz
 vox illa nō reqrit ibi ad illaz
 cōsecrationē tanq̄ significati
 uaveri v̄l falsi: s3 solū hec vox
 data est nobis tāq̄ signū vt co
 gnoscām⁹ q̄ his verbis rite p:
 latis imediate sub illis sp̄b⁹
 est corp⁹ xp̄i p̄ diuinū bñplaci
 tū. Et p̄ hoc facit q̄ sacerdos
 profert illaverba mañialr̄ r̄ re
 citādo ea tāq̄ a xp̄o dicta. vt
 ptz p̄verba p̄cedētia i canone
 ideo illa nō ē ppō r̄c. Un̄ q̄tū
 ad hoc bñ dicit Scot⁹ q̄ finalr̄
 tenet q̄ q̄liter cūq̄ logicus sal
 uat illā p̄positionē esse verā:
 tñ sufficit theologo q̄ illa non
 est ōo sacramētalis vt vera:
 sed vt tale signū sensibile r̄ vt
 instrumētū institutū a deo ad
 cōsecrationē illā r̄c. Sed ma
 le dicit in hoc qd̄ subdit ibidē
 q̄ illa ōo non est p̄positio cō
 secratiua vt vera neq̄ vt falsa
 sed tm̄ vt est p̄positio neutra
 r̄ prior: naturalr̄ r̄ forte tpeve
 ritate sua. hoc ei nihil ē dice
 re imo iplicat q̄ aliq̄ p̄positio
 sit neutra aut aliq̄ modo prior
 sua veritate. Ideo dico q̄ illa
 oratio nō est p̄secratiua vt p:
 positio vera aut falsa: s3 vt qd̄
 dā r̄ signū qd̄ non est p̄positio
 iuxta dicta pri⁹. ¶ Adhuc cir
 ca ministrum sunt aliq̄ dubia
 ¶ Primū est v̄r minister p̄se
 crās hoc sacm̄ i pctō mortā
 li vel sine p̄fessioe de pctō mor
 tali p̄misso peccet ex hoc mor
 talr̄ Et v̄r q̄ nō. qz null⁹ tenet
 p̄fiteri nisi semel i anno. iuxta
 ca. Oisytiusq̄ sexus. de pe. r̄
 re. Igit̄ sacerdos pōt exerce
 re act⁹ suos sibi p̄ueniētes abs
 q̄ hoc q̄ pluries confiteat̄ r̄c.

¶ Scdm̄ dubiū est v̄trū mini
 ster obligat⁹ duab⁹ p̄sonis cui
 libet sub hac forma: dicā p̄ te
 vnā missaz possit satisfacere p̄
 vnā. Et v̄r q̄ sic: p̄ simile de illo
 qui h3 plura bñficia r̄ p̄ quo
 libet obligat̄ ad horas; nō tñ
 tenet bis eas dicere r̄c. ¶ Ad
 primū dubiū pono aliq̄s p̄po
 sitiones. ¶ Prima est q̄ p̄secrās i
 pctō v̄tiali pp̄ hoc nō peccat
 nec mortalr̄ nec venialr̄ p3: qz
 de tali nō est necesse penitere
 igit̄ r̄c. ¶ Secda p̄positio q̄ cō
 secrās existēs i actu pcti mor
 talis ex hoc peccat mortalr̄:
 qz simplr̄ manducat indigne.
 Unde v̄r q̄tū ad hoc idē iudi
 cium de p̄secrāte r̄ māducāte
 ¶ Tertio q̄ p̄secrās existēs i
 pctō mortali de quo nō peni
 tet nec penituit: qz p̄teritū est
 et de illo nō recolit: s3 hoc nō
 fit ex negligētia crassa vel affe
 ctata excusat̄. Si vero ex negli
 gētia mala peccat mortalr̄: s3
 nō ita grauis sicut prim⁹ q̄ pec
 cat actualr̄. p3. qz prima Co
 rinthios v̄ndecimo dicit apls
 p̄obet asit seip̄ hō r̄c. Ideo
 hō se p̄bare r̄ examinare tene
 tur sm̄ possibilitatē fragilita
 tis humane r̄c. r̄ si hoc faciat
 sufficit. Unde patz q̄ rite r̄ di
 gne cōficiēs non tenet esse in
 charitate r̄c. ¶ Quarta p̄posi
 tio est q̄ consecrās q̄ peccauit
 mortalr̄ quib⁹ de illo penituerit
 p̄fess⁹ nō fuerit peccat mor
 taliter: qz tenet prius cōfiteri
 q̄ cōsecrare vel cōicare. cuius
 rō est: qz non tm̄ debet deo re
 cōciliari: sed ecclie ad hoc vt
 digne recipiat sacramētū ec
 clesiastice v̄nitatis r̄c. Et hoc

2. dub.

Solo
 primi
 dubij.

A
 Circa
 minist
 rum
 1. dub.

C

verū est si occurrat oportunitas cōfitendi sine scādalo. alīs nō vide Scotū. ¶ Ad argumētum autē dicitur quod illud capitulum Ois etc. est p̄ceptū ḡnāliter tā gēs oēs fideles: sed alia lege sp̄ali tenet sacerdos et q̄libet suscipiēs in casu isto: scz illa p̄bat autē seipm̄ hō. ¶ Ad scdm̄ dubiū pono aliq̄s p̄positiōes. ¶ Prima ē quod obligat⁹ ad vnā missaz p̄ sorte et postea obligatus ad aliā missam p̄ platone non pōt p̄ vnā solā missam de obligari. p̄z. qz ex ista forma verborū p̄stat quod talis obligat⁹ ad duas. ¶ Scda p̄positio est quod duab⁹ obligat⁹ p̄sonis sub forma posita i casu istī dubiū potest satisfacere p̄ vna missā p̄z. qz ex illa forma nō sequitur ipm̄ esse obligatū ad duas ad hoc est argumētū ibi sc̄m̄ etc. ¶ Tertia p̄pō est quod obligatus sorti ad celebrā dū vnā missā principalr p̄ aia eius. et Platoni ad celebrā dū vnā missam principalr p̄ aia ipius nō pōt satisfacere p̄ vtraq̄ aia p̄ vnā missā. ¶ Pro quo sciēdū quid voco missā principalr celebrare p̄ aia alicuius. Vñ vñ quod sic celebrare principalr p̄ aia alicui⁹ est applicare vel intendere applicare missaz suā aie vni⁹ sic quod sit quedā satisfactio apud deū p̄ illa aia si idigeat. Et iō sacerdotē celebrare principaliter p̄ aia sortis potest intelligi duplr. Uno mō quod intendat quod missa sua valeat multis. ita quod sit satisfactio p̄ multis et simul intendat quod pl⁹ valeat aie sortis q̄ alicui de reliq̄s. Alio modo quod applicet missam sic quod

tñ cedat aie sortis in satisfactiōe: lz velit quod p̄sit aliq̄s per modū ofonis. ¶ P̄rio mō pōt iste celebrare p̄ncipalr p̄ vtroq̄: sed scdo mō nō. Et isto scdo mō p̄pō ē h̄a. ¶ Quarta p̄pō quod illo scdo mō stat quod aliq̄s celebrat: p̄ncipalr p̄ aliq̄b⁹ et tñ pro nullo celebrat p̄ncipalr. p̄z i casu quod aliq̄s celebret eq̄ principalr p̄ duob⁹ etc. ¶ Ex predictis p̄z solutio vni⁹ q̄stionis. s. si q̄rat vtz missa celebrata p̄ plurib⁹ ḡnāliter tñ valeat vnicuiq̄ iporū ac si sp̄aliter p̄ vno eorū tñ celebraret posito quod q̄libet eorū idigeret. Vñ pono quintā p̄positionē. quod non. qz valor misse p̄ modum distributionis cedit cui libet i p̄te satisfactiōis apud deū fm̄ eq̄: lē p̄portione fm̄ nūerū p̄sonarū. Et p̄ h̄is quāto plures sūt tāto vnusq̄sq̄ minus habebit. Nā valor misse est finite virtutis i purgatorio. Alioq̄n sufficeret vna missa p̄ oibus etc. Et sic frustra dicerent plures in ecclesia etc. ¶ Sexta p̄pō p̄ intellectu p̄dictorū sit hec quod missa siue quecūq̄ ofo facta i ecclesia pro defuncto duplr dicitur valere. Uno mō p̄ modū satisfactiōis deo p̄ debito defuncti: et sic verum est quod dixi. Alio mō p̄ modum ofonis siue supplicatiōis. et sic pōt vnicuiq̄ eq̄litate valere. ac si sp̄aliter fieret. Vñ tñ q̄bus dā quod loquēdo de deo fm̄ p̄ditiones policie hūane nō apparet verisimile quod deus eq̄ facili ter p̄cedat supplicatiōē quod sit p̄ remissionē mille debitorū. si cut supplicatiōez eq̄ itē s̄a quod sit tñ p̄ vno debitore quod p̄cedit ex

D
Solo. a
dubij.

E

f

Circa
suscip
entem
i. dub
um.
i. dub
um.
solo.

Solo
secū
dubij

Questiōis quīnte. Articulus secundus Fo. cclij.

equali charitate Et id regula
riter loquēdo videt qd pl^o va-
leat missa vni si p eo spāl^r fiat
q̄ si p eo r p alijs gñaliter fie-
ret r. ¶

Circa suscipi-
entem
1. dubi-
um.
2. dubi-
um.
Solo. r

¶ **U**terius circa susci-
pientē sunt aliq̄ dubia. ¶ Pri-
mū. vtz hoc sacm tñi debeat
sumi a ieiunis. ¶ Scōz ē. vtrū
a qlibet debeat sumi sub vtra-
q̄ specie r. ¶ Ad p̄mū dubiū
dico qd nō Et hoc duplici casu
¶ Prim^o est si nō ieiunus sit i
periculo mortis. tūc ne talis
discedat sine viatico pōt sumi
¶ Scōs est qd si sacerdos fue-
rit decept^o in p̄secratōe panis
vl^o vini: vt si aquā ponat loco
vini dz iterū p̄secrare r aliam
hostiā apponere: r a p̄secratio-
ne hostie icipere. qz p̄secratio
dz eē integra s̄m Tho. iij. par-
te sūme. q. lxxxij. ar. vij. qz si-
cut dī. vij. q. j. c. nihil. p̄fecta
videri non p̄t sacra: nisi p̄se-
cto ordine p̄pleant. Uñ sacer-
dos tenet ex p̄cepto ecclē p̄se-
cte sub vtraq̄ specie r recto or-
dine p̄secrare. p̄pter integra-
tem sacramēti. Et tenet qd cō-
secrat sumere. s̄ cū nō sit ieiun-
nis in casu: tñ opz sumere: qz
p̄ceptū de ieiunio est soluz de
honestate r reuerentia sacra-
menti. r p̄ceptū de itegritate
est de substātia sacramēti: qz
in duab^o sp̄eb^o p̄sistit tñ vnuz
sacm: iō min^o p̄ceptū ē instrū-
gendū ad obediendū maiori.
Et nō est vtz qd dī in summa
p̄fessoz li. iij. ti. iij. q. lxxx.
qz tñ in articulo mortis pōt su-
mi hoc sacm a nō ieiunis r.

Solo
secūdi
dubij.

¶ **A**d scōm dico qd iux̄ doctri-
nam apli licitū est p̄municare
quoscūq̄ sub vtraq̄ specie sa-

cramenti r. Nō est tñ ad hoc
obligatio imo ecclia romana
in vsu hz solū laicis vñū p̄fer-
re post p̄munionē corpis xp̄i.
ne forte p negligentia q̄ leuis-
ter possit p̄tingere ministran-
do mltitudini ppli sacm san-
guinis xp̄i aliqd effunderet s̄
ipso sacramento quale pericu-
lum nō est in administratione
corporis xp̄i sub specie panis
iō sacramentū sanguinis non
ministrat p̄plo: q̄uis posset.

¶ **U**ltimo circa effectū hu-
ius sacramēti sunt duo dubia
iuxta duplicē effectū ipsius.

¶ **P**rimū dubiū est vtrū de ne-
cessitate salutis sit recipere sa-
cramentū sanguinis: videt qd
nō p̄ imediate dicta r. S3 op-
positū Joh. vj. Nisi māduca-
ueritis carnē filij hoīs r bibe-
ritis ei^o sanguinē nō habebitis
vitā eternā in vobis r.

¶ **S**e-
cūdū dubiū vtrū corp^o xp̄i sit
in sacro adorādū simplr r ab-
solute vl^o sub p̄ditōe: scz si sa-
cerdos fecerit qd itēdit ecclā

¶ **P**rimū nō videt requiri. qz
null^o tenet credere falsuz. qd
eēt si r. Nec scōm videt suffi-
cere: qz sic quelibz res posset
adorari dicēdo: adoro te si tu-
sis adoranda r.

¶ **A**d p̄mūz
dubiū dico qd nō r qd illud di-
ctū saluatoris nō dz intelligi
de sacramētali sanguis sui sū-
ptiōe. s3 de māducatōe r bibi-
tiōe spūali. s. p̄ fidē q̄ p̄sistūt in
hoc qd vnusq̄sq̄ adult^o dz cre-
dere deū h̄re carnē r sāguinē
in hoc sacramēto. Ex hac em̄
fide cibaz et potaz spiritualit^r
r hz vitā spiritualem. Et hūc
sermōz probat diffuse domin^o

C
Circā
effectū
1. dubi-
um

2. duc-
bium.

D
Solo
primi
dubij.

Quarti libri sententiarum.

Armacan^o li. ix. c. viij. Et specialiter ex illo verbo quod ibidem sequitur. Verba que locutus sum vobis spiritus et vita sunt. etc. Concedit tamen quod sumptio sacramentalium multum potest ad vitam spiritualem agenda. sed hoc non facit nisi per fidem: nec est de precepto. Unde non veniunt nisi habentibus visum rationis: aut saltem actum expressum fidei etc. ¶ Ad secundum dubium per se habilitate dico aliquas propositiones. Prima est quod non est de precepto christi vel ecclesie ut corpus christi adoratur in sacramento simpliciter et absolute: aut sine aliqua conditione. Propter quod si sic aliquis in casu teneret credere falsum. scilicet in casu quo aliquis sacerdos fingeret se facere quod intendit ecclesia et non faceret etc. Nam si quis tunc teneret adorare ibi esse corpus christi: quod tunc esset falsum etc. Secunda propositio est quod non est de precepto christi. vel ecclesie quod corpus christi adoret in sacramento cum conditione. scilicet si sacerdos faciat quod intendit ecclesia. Propter quod tunc aliquis in casu mere retur faciendo contra preceptum ecclesie. scilicet in casu quo aliquis simplex catholicus simpliciter absolute et sine aliqua conditione adoraret corpus christi in hostia non consecrata in casu primo posito: talis enim mereret sic adorando sine conditione: quis crederet falsum etc. Unde si nullus teneat credere falsum: tamen forte in casu credere falsum est meritorium. scilicet de hoc alibi. ¶ Tertia propositio est quod corpus christi in sacramento potest licite et secure adorari cum supradicta conditione vel

actualiter expressa: vel habitualiter subintellecta. Propter quod per hoc evitatur credulitas falsi quam quilibet potest licite evitare. cum nullum ad eam teneat. Sic evitatur periculum errandi adorando corpus christi in hostia non consecrata. quod in tali adoratione subintellectatur actualiter vel habitualiter: tacite vel expresse illa conditione si consecrata est hostia secundum ordinationem christi vel ecclesie. etc. Quarta propositio est quod adoratio sub conditione non est licita nec in isto nec in alio casu: nisi quando conditione est talis quod non debet esse certum de eius veritate vel falsitate sicut est in casu posito etc. Et per hoc soluitur argumentum prius factum quod quilibet res etc. Nam conditione non addit nisi propter dubium. et ideo ubi non debet esse: dubium non debet addi etc. Et hec de primo articulo. ¶ Quantum ad secundum articulum in quo videndum est de questione proposita: scilicet utrum idem corpus christi localiter sit in celo realiter in eucharistie sacramento. tria faciunt per ordinem per solutionem ipsius et declarationem. Primo premittebamur distinctionem. Secundo ponam triplicem conclusionem. Tertio solvam multiplicem objectionem etc. Premitto igitur hanc distinctionem quod iste terminus corpus potest capi tripliciter. Primo modo prout se proponit essentialiter pro substantia composita ex materia et forma substantiali. et sic pertinet ad predicamentum substantie. Secundo modo prout supponit per aliquam rem siue sit substantia composita ex materia et forma: siue sit materia siue forma substantialis vel acciden-

5
2. 21

Questiōis quinte. Articulus secundus Fo. ccliiij.

talis pnotando tñ talem rem habere partem situaliter distantem a pte. z eē longā latā z pfundam. Et sic ptinet iste termin⁹ corp⁹ ad pdicamentū q̄tītatis p̄tinue disticte p̄tra alias species. scz linea z sup̄ficies: q̄uis iste species supponunt p eadē re. Nō em̄ teneo cū illis q̄ dicūt q̄ iste termin⁹ corpus vt est de gñe q̄tītatis supponit p aliqua re q̄ nō est substantia nec q̄litas. z q̄ iste species q̄tītatis linea sup̄ficies corp⁹ supponūt p diuersis zc. Tertio mō pōt dici iste termin⁹ corp⁹ prout supponit pro materia siue sit quanta siue non. pnotando tñ aliquas qualitatiuas dispositiōes materie inherere. Et hoc mō dicimus q̄ ex ala hūana z corpore hoīs sit vn⁹ hō. z q̄ corpus xp̄i in triduo iacebat in sepulchro. i. materia xp̄i in forma qualitatiuas dispositiōnib⁹ aliquib⁹ zc. Et sic iste termin⁹ corp⁹ ptinere potest ad pdicamentū qualitatis. Et iō iuxta hanc distinctionē vt remoueat equocatio hui⁹ termini corp⁹ i p̄nti q̄stione vtar istis terminis: corpus in gñe substantie: corp⁹ in gñe quantitatis: corpus in gñe qualitatis. Uel qñ simpliciter vtar eo. capiā ip̄m vt est de gñe quantitatis: qz hec acceptio magis erit ad ppositū. Ex hac distinctione infero tria correlaria. **¶** Primum est q̄ lz idem sit corpus xp̄i in gñe substantie z in gñe quantitatis. tñ nō est idē corpus xp̄i in genere substantie z in genere qualitatis. ptz

ex declaratione terminorū: tñ pro veritate p̄me partis correlarij suppono p nunc q̄ oīs q̄tītatis p̄tinua est substantia vt q̄litas. z iō iste termin⁹ corp⁹ xp̄i vt est de gñe substantie z vt est de gñe q̄tītatis supponit pro eodē. lz diuersa pnotādo hoc aut non obstat aliqd est corp⁹ xp̄i qd nō est in gñe substantie: iō illi termini non supponūt p̄uertibiliter p eodem: qz xp̄s in celo hz plura corpora in gñe q̄tītatis. i. plura de quorū quolibet verificat h̄ terminus corp⁹: vt est de gñe q̄tītatis. z tñ non de quolibz verificatur ille termin⁹: vt ē de gñe substantie. hz em̄ cōpositū ex materia z forma qd est corp⁹ in gñe substantie z in genere q̄tītatis. z de illo verificatur p̄ia pars correlarij. scz etiaz hz materiā q̄ est corp⁹ in gñe q̄tītatis scz nō in gñe substantie. ip̄a aut ē corp⁹ in genere qualitatis: iō p ip̄a verificat sc̄ba pars correlarij. hz etiaz plures formas accidentales quarū quibz est corpus in gñe q̄tītatis z nō in gñe substantie vel qualitatis zc. **¶** Sc̄do seq̄r tur q̄ xp̄s semp̄ habebit in sacramēto eucharistie corpus tā i gñe substantie q̄ in genere q̄litas: qñcūqz erit hoc sacramentū. ptz: qz materia xp̄i hz formā substantiāle z aliquas dispositiōes q̄litatiuas quas nunq̄ dimittet. z p p̄ns quando erit hoc sacramentū xp̄s habebit ibi materiā siue corp⁹ materiale cū illis dispositionib⁹ qualitatiuis zc. per p̄comitantiā zc. igit̄ ex quib⁹

Quarti libri sententiarum

tas continua distincta a substantia corporis christi a qualitate eius illa quantitas continua distincta substantia corporis christi et a qualitate eius etiam esset in sacramento per primam partem conclusionis. et tamen non esset in sacramento quantitas continua per secundam partem conclusionis et probationem eius. Sed probatur quod hoc sit impossibile secundum illam opinionem: quia secundum eam sicut substantia est formaliter substantia: et qualitas formaliter qualitas. sic quod non stat quod substantia sit alicubi et non sit ibi substantia. vel qualitas sit alicubi et non sit ibi qualitas. ita similiter secundum eos illa quantitas continua quam ibi ponunt distincta a substantia et qualitate si esset: esset formaliter quantitas ita quod non staret ipsam esse et non esse quantitate continuam: nec ipsam esse alicubi et non esse ibi quantitate continuam. **E**x hoc ulterius sequitur quod nulla res est formaliter seu de sua ratione intrinseca quantitas continua: quia quicumque re data stat ipsam esse et non esse quantitate continuam et esse alicubi: et non esse ibi quantitate continuam sicut patet ex dictis etc. **T**ertio sequitur ex predictis quod iste panis non valet: quantitas continua christi corporis / christi ex vi quersionis est sub specie panis. igitur ipsa ex vi quersionis est quantitas continua sub specie panis. Similiter ista non valet. Substantia corporis christi et eius quantitas idez sunt realiter. et substantia corporis christi in sacramento est substantia. igitur est ibi quantitas continua siue corpus: quia in omnibus istis animis est verum et proprius est falsum: ut patet ex dictis. Et po-

test dari exemplum. aliquis homo scilicet filius dei est ybius et tamen non est ybius homo. etc. **H**ic est sciendum dum autem quod in predicta conclusione et in correlariis sequentibus usus sum istis terminis corporis quantum quantitas corporis siue continua et non istis teris quantum vel quantitas simpliciter dictis. Quia quantitas est generum ad quantitate continuam et discretam: et quantum ad quantum continuum et discretum. Et ideo loquendo de quantitate discretam et continuo denotato ab ea benecederem aliquas propositiones quas negavi de quantitate continua et contra. **U**n ponere oportet Ockam istas propositiones. Prima est quod corpus christi est quantum in sacramento altaris et quantitas christi est quantitas in sacramento altaris: quia licet corpus christi non sit ibi corpus seu quantitas corporea vel continua: quia non habet ibi partem distinctam a parte: tamen est ibi quantum discretum seu quantitas discreta quia habet ibi plures partes discretas et distinctas que faciunt unum. **S**ecunda est quod stat aliquid esse compositum ex partibus quantitativis et non esse quantum continuum. quia corpus christi in sacramento est compositum ex partibus quantitativis siue quantis et tamen corpus christi non est quantum continuum: staret quod etiam nec alibi esset quantum continuum etc. **T**ertia propositio est quod aliqua est quantitas que non est substantia nec qualitas. nec est res distincta a substantia vel qualitate. **P**atet. quia numerus ternarius angelorum est quantitas discreta. et tamen proprie loquendo non est substantia: nec est res distin-

Questiōis quinte. Articulus scōs. Fo. cclv.

cta a substātia: nec est res vna
nec vna substātia: sed plures.
iō 2c. ¶ Quarta est q̄ aliq̄ sub
stātiavel q̄litas est formaliter
quātitas. sic q̄ non stat ip̄am
esse 2 non esse ibi quātitatem
ptz. qz q̄libet substātia diuisi
bilis 2 ois q̄litas est nūerus 2
sue ptes. et per p̄hs est quāti
tas discreta 2c. igit̄. ¶ Tertia
cōclusio est hec: qz corp⁹ xp̄i
habeat in celo ordinē ptū in
toto: 2 ordinē ptū in loco: tñ
talē ordinē neutro modo hz i
sacramēto. Prima pars ptz:
qz corp⁹ xp̄i est in celo situat̄
vt supponit̄ 2c. sed scōa pars
probat̄: qz ad talē ordinē req̄
ritur distātia ptū sicut maḡ
appebit: qñ recitabit opinio
quā tenet Adam contra istaz
conclusionē quo ad hoc q̄ di
citur q̄ corpus xp̄i i sacramē
to non habet ordinē ptium in
toto. ¶ Ex hac cōclusionē seq̄
tur primo q̄ corp⁹ xp̄i existēs
in sacramēto non est ibi situa
liter. ptz: qz non cōmensura
tur sacramēto: nec habet ibi
ordinē ptū in toto vel in loco
igit̄ 2c. Et ideo inuanū labo
rant qui faciūt difficultatem
vtrū xp̄s in sacramēto stet vel
sedeat: aut sit erect⁹ vel supi
nus: qz iste sunt differentie si
tus q̄ nō conueniunt ei ibidez
2c. ¶ Scōo sequit̄ qz l3 distin
ctio de ordine ptium in toto
vel de ordine ptū in loco nō
habeat locū in materia de exi
stētia xp̄i sub sacramēto: tñ
possibilis est ordo ptium i to
to absqz ordine ptium in loco
Prima pars p3 ex cōclusionē
Sed scōa p3. qz si de⁹ crearet

vnu corp⁹ ptinū extra celū 2
sine loco. illō nō obstāte hēret
ordinē ptū in toto: et tñ nō ef
set ibi ordo ptū in loco. Et iō
ptz q̄ ppri⁹ naturalit̄ est ordo
partū i toto q̄ i loco. et p̄ p̄hs
hec distinctio nō ē oino supflua
sicut qñ videēt inuere Guill's
Ockaz 2c. ¶ Tertio sequit̄ q̄
l3 corp⁹ xp̄i in sacro non hēat
ordinē ptū in toto vel in loco
tñ cū hoc stat organica ptium
distinctio. 2 p̄ p̄hs ptū p̄fectio
nalis ordo. ptz qz ad distinctio
nem partū organicaz non re
quirit̄ distantia earundē: sed
sufficit distinctio naturalis di
spositionū in illis partibus. q̄
pōt esse stante q̄ ille ptes sint
in eodem loco. nā l3 caput et
man⁹ sint i eodem loco. tñ nec
caput est i manu/ nec econuer
so. Et quīs dispositiōes capi
tis 2 man⁹ sint in eodem loco.
tñ naturalis dispositio capitis
nō i format manū: nec ecōtra.
Et ita caput est p̄fectior pars
ibi q̄ sit man⁹. et p̄ p̄hs ibi est
partū p̄fectionalis ordo. q̄re
non est ibi omino confusio 2c.
¶ Contra primā cōclusionē ar
guit̄ primo sic: si xp̄i corp⁹ exi
stēs in celo inciperet esse i sa
cramēto absqz hoc q̄ desine
ret esse i celo. vel moueret̄ de
celo ad sacm localit̄ vel nō
Si sic. Contra. nichil dz dici
motuz localit̄ de illo loco in
quo adhuc est. Itē nichil mo
uet̄ de loco ad locū distantem
a primo sine trāsitu p̄ mediū.
Si non. Contra. Est i loco in
quo pri⁹ nō fuit: 2 fuit āte ali
cubi. igit̄ est motū localit̄ 2c.
¶ Scōo. si corp⁹ xp̄i esset i dis

C
Af. p̄
mo cō
tra p̄
mā cō
clusio
nem.

1. 2c.

uerfis locis. In vno circūscripti-
ue. et in alio diffinitive pari rō-
ne posset simul esse in diuersis
locis circūscriptive. et pari rōe
sortes posset esse per potēt iā dei
in multis locis et lignū et quilibet
alia res. Consequētia tenet: quia
primo: scilicet circūscriptive et dif-
finitive nichil potest esse simul in
multis locis sine triplici mira-
culo. ¶ Primum quod alicubi est
modo existentiū et alibi non.

Secundo quod est in pluribus locis to-
taliter distinctis Tertium quod ali-
cubi est modo spāli sic quod quilibet
pars sit cum quolibet. Sed si secundo
modo: scilicet utrobique circūscri-
ptive aliqd esset in pluribus lo-
cis non esset nisi unicum miracu-
lum: quia cessaret primum et tertium
miraculorum predictorum ut patet.

igitur quod potest facere aliqd cor-
pus esse in diuersis locis illo
modo quo tenet. fides a mul-
to fortiori potest facere illo alio
modo. Et hoc est contra Thomam
et cetera. Sed falsitas illius proutis proba-
tur ostendendo inconuenientia quod ex
illo sequuntur. ¶ Primo sequitur

primum
inconueni-
entia

quod contraria inessent eidem secundum se
totum ut quod idem scilicet se totum esset al-
bum et nigrum. callidissimum et fri-
gidissimum. motum sursum et deorsum.
ad dextrum ad sinistrum. quod sunt
contraria. et sic diffinitio contra-
riorum non erit bona quod tria sunt
quod non possunt simul inesse eidem et cetera. nec
per quod aliter possent diffiniri

Secundum

Et in prima parte. ¶ Secundo sequitur
quod priuatiue et contradictorie op-
posita verificarentur de eodem ut
quod idem vas esset plenum et va-
cuum. et per proutis plenum et non
plenum. quod idem corpus esset motum
et quiescens et per proutis motum

et non motum. quod idem corpus esset vi-
uum et mortuum: et proutis viuum et non
uiuum. Omnia ista videntur implicare
et tamen proutis videntur nota: quia si idem
esset in diuersis locis vnum istorum
posset verificari in vno loco: et
aliud in alio et cetera. sicut posset de-
clarari. ¶ Tertio sequitur quod idem
homo posset peccare mortaliter: et
scilicet committendo adulterium in vno
loco: et eodem tempore merere vitam
eternam. scilicet perfitendo seu aliquid
aliud faciendo in alio loco.

¶ Quarto sequitur quod ego exi-
stens parisi habere dubitare
me esse rome: me ibi currere et
multa similia et cetera. quia deus potest hoc:
et non est euidens verum sic faciat
et cetera. ¶ Quinto sequitur quod ego pos-
sum esse viuis. quia quod ratio potest
sum esse in duobus locis pari-
rone in tribus vel quattuor et cetera.
et ita in quolibet: et per proutis hoc
state quod ego sim in mille locis
ego appebo mille homines. igitur
habeo istud dubitare ut argu-
ebam modo. ¶ Sexto sequitur quod

non est proprium dei esse viuis: quia
potest creature perpetere ut dixi.
et cetera. ¶ Tertio principaliter ar-
guitur sic. Si possibile esset aliqd
corpus esse in loco diffinitive
eo modo quo dictum est in secunda
parte prime conclusionis. sequeretur
quod de eodem possent verificari
predictoria successiue absque no-
ue rei acquisitione vel antiqua per-
ditione. Consequens videtur falsum
Et consequentia probatur: quia si de
aliquo corpore nunc existente in
aliquo loco circūscriptive deus fa-
ceret quod ipsum et quilibet pars eius
esset in illo eodem loco in quo
prius et in qualibet illius par-
te: sicut dictum est esse possi-

Adpti
cum.

bile tunc de illo corpore non erat
 prius verum quod esset diffinitive in
 loco et postea erit verum. et tamen
 istud corpus nichil perdidit quod prius
 habuit quia non locum. Nam est eodem
 quo prius per casum. Nec quantita-
 te que est res distincta ab eo per pre-
 dicta in scōsa conclusionem. Nec ap-
 paret quod aliud. Sicut nichil ac-
 quisit quod prius non habuit. quia
 non locum per casum: nec apparet
 quod aliud. igitur etc. ¶ Ad primam rō-
 nem respondeo quod aliquid moueri lo-
 caliter potest esse vel imaginari tri-
 plicitate. Prius modo proprie quia tran-
 sit de loco ad locum dimittendo
 locum in quo presuit et accipiendo
 nouum et transiēdo per locum medi-
 um. si sit locus medius inter pri-
 mum et secundum. Et sic corpus christi non
 mouetur localiter quando incipit esse sub
 sacramēto: ut notum est. Scōsa
 modo minus proprie aliquid potest dici
 moueri localiter. quia dimittit locum
 cui in quo presuit et habet nouum locum
 nec tamen transit per medium locum
 quibus sit locus medius inter pri-
 mum et secundum. Et sic corpus christi non
 mouetur localiter quando incipit esse in
 sacramēto. quia non dimittit pri-
 mum locum: si tamen dimitteret illum
 quibus non transiret per medium di-
 cere. moueri localiter isto modo.
 Tertio modo et adhuc minus proprie
 aliquid potest dici moueri localiter quia
 presuit in loco et accipit vel habet nouum
 locum quibus non dimittit primum
 nec transiēat per medium. Et sic cor-
 pus christi mouetur localiter quando inci-
 pit esse in sacramēto. quia isto modo
 moueri localiter nichil aliud impor-
 tat nisi esse hic et immediate fuisse
 alibi et non fuisse hic. Nec est pre-
 cedendum quod corpus christi mouetur de ce-
 lo ad sacramentum. quia moueri de alio

loco est dimittere illum locum. id
 corpus christi mouetur mutatione que
 est ab esse in celo ad esse in sacro.
 quia si est in celo et in sacro. que.
 etc. ¶ Ad scōsam rationem teneo cum
 scoto Ockam et Adam Thomam
 et concedo quodam ibi factam. et per
 principale. Et ad hoc sufficit
 michi ratio ibidem facta. Sed per rō-
 sione ad ea que vltimius inferunt po-
 nam aliquid per se. ¶ Ubi per solu-
 tionem primi inconuenientis quod con-
 cludit. Dico prius quod possibile est
 contraria inesse eidem subiecto
 secundum se totum in diuersis locis si-
 cut bene probatum est. imo de facto
 sic insunt. quia corpus christi in vna
 hostia mouetur sursum in alia
 deorsum. etc. Dico scōsa quod hoc
 non est illa diffinitio siue per di-
 ctio priorum. quia priora non possunt si-
 lesse eidem. quia ly si potest intelligi
 loco et tpe modo sic non est hic.
 ¶ Dico tertio quod possibile est per
 diuinam potentiam priora si-
 lesse loco et tpe inesse eidem subiecto secundum se to-
 tum. Ut quod idem secundum se totum sit calidissimum et frigidissimum. quia non
 implicat contradictionem quod deus in eo-
 dem subiecto simul tpe ponat
 summam caliditatem et summam
 frigiditatem. Ideo dico quarto quod
 in dicta diffinitione seu per diti-
 one contrariorum debet subintelligi
 iste terminus naturaliter: aliter
 non valet ita quod dicatur. Contra-
 ria sunt que non possunt natura-
 liter simul inesse eidem vel esse
 in eodem. quia nulla res est alte-
 ri contraria formaliter et neces-
 sario: sed solum naturaliter et de cur-
 su nature a deo libere ordina-
 to. ideo naturaliter contraria pos-
 sunt non esse priora. id est si in eo-
 dem et carere naturali per ditione

C
 Ad se-
 cundum

C

Quarti libri sententiarum

D quando placet deo. Et sic patet solutio primi inconuenientis. **U**teri^o p solutioe scđi inconuenientis qđ inferē dico qđ impossibile est priuatiue autē dictorie oppositauerificari de eodē. vt qđ idē vas sit plēnū vinoꝝ vacuū vino. aut plēnū ⁊ nō plēnū vino. qđ idē sit motū ⁊ qđescēs aut mortuū ⁊ viuū. ⁊c. Dico tñ vltra qđ possibile ē idē vas sit tpe eē i vno loco plēnū vino et in alio vacuū vino. i vno loco motū ⁊ in alio qđescēs: imo sic ē de factō de aia hominis qđ in manu mouet: ⁊ qđescit i pede. possibile est etiā idē corp^o esse in vno loco viuū ⁊ i alio mortuū qđ possibile est ipm habere in vno loco aiam ad ipm esse in alio loco ⁊ ibi carere aia. Exē plū possibilitatis. Verbu diuini nū ē alicubi vbi nō est natura assūpta. iō ipz alicubi est hō ⁊ est alicubi non hō. ⁊c. **I**deo dico vltari^o qđ licet isti termini motū ⁊ qđescēs sint termini priuatiue oppositi ppter qđ impossibile est ipsos verificari sit tpe de eodē siue i eodē loco siue i diuersis. ideo nō cedo qđ in vno loco verificet qđ aia mouet ⁊ in alio qđ qđescit. qđ ad qđescere sequit nō moueri modo moueri ⁊ non moueri sunt dictoria qđ non verificatur de eodē nec i eodē loco nec i diuersis. tñ hoc non obstatē isti termini motū i manu ⁊ qđescēs in pede: vel viuēs in vno loco ⁊ i alio loco mortuū non sunt termini priuatiue oppositi Ideo bñ verificant de eodē. Vñ nō sequit. aia qđescit in pede. igit qđescit. qđ sequitur quiescit: qđ

non mouet. **S**yltra. ergo nulli libi mouet. **M**ō stat qđ qđescit i pede ⁊ alibi mouet. Refert et dicere alicubi quiescit alicubi mortuū ē ⁊ qđescit alicubi. mortuū est alicubi ppter negationē inclusam i talib^o terminis priuatiuis qđ distribuit terminū sequētē. ⁊c. **U**teri^o p solutioe tertij inconuenientis illati dico qđ act^o pcti mortali. s. act^o adulteri ⁊ act^o meritiuite eterne. s. act^o pfectionis vel dilectionis dei sup oia pnt eē sit tpe i eodē non solū i diuersis locis s; etiā i eodē loco: qđ act^o isti vt actus sunt non hnt repugnantiā. s; sūt a deo Ideo de^o posset illos ponere i eodē loco. ⁊c. Dico tñ vltra qđ hoc non obstatē impossibile est eundē peccare mortaliter ⁊ mereri vitā eternā: simul eodē tpe siue in eodē siue in diuersis locis. qđ isti tmini peccare mortaliter ⁊ mereri vitā etnā non solū dicūt tales act^o / s; vltra pnotant diuinā deacceptationē ⁊ acceptationē. Ideo seqt Sortes meret vitā eternā in hoc loco: qđ acceptat a deo / qđ nō deacceptat a deo. qđ nullibi peccat. Et sic qđ alicubi meret vitā eternā nullibi peccat mortaliter / et econtra. Vñ ad formā ratiois. si ponat casus qđ idez homo peccet mortaliter faciēdo adulteriū in vno loco ⁊ in alio pfitet. ⁊c. patet quid dicēdū. qđ si alicubi peccet mortaliter. quicqd alibi faciat nō erit meritū vite eterne. **S**i aut ponat casus sub hac forma verborū qđ idē homo pmitat adulteriū in vno loco ⁊ in

Questiōis quinte Articulus scōs. Fo. cclviij.

alio p̄sit eaf vel det elemosinā
 2c. ira q̄ in casu nō ponāt isti
 termini peccare vel mereri:
 tūcyl loq̄mur de lege ordiata
 & sic qz d̄ lege ordiata oē adul
 teriū est pctm̄ mortale dico si
 cut pri^o. 2c. v^l loq̄mur de po
 tētia absolutaz si dico q̄ in illo
 casu iste p̄t peccare & nō mere
 ri/ & p̄t mereri & nō peccare: s̄
 nō v^l qz. qz de^o p̄t illō adulte
 riū de acceptare: oia alia opa
 alibi fctā nō acceptare. & p̄t il
 lud adulteriū nō de acceptare &
 absoluerit nō sit pctm̄: & alia
 alibi fctā acceptare ad vitā ef
 nā. s̄ nō possit v^l qz s̄l tpe. s̄
 adulteriū de acceptare et alia
 A opa acceptat. 2c. ¶ Ulteri^o p
 solutiōe q̄rti icōueniēt̄ illati
 dico q̄ ego ex̄ns parisi^o s̄l tpe
 possū eē rome. nō tñ h̄eo dubi
 tare me eē rome. qz lz de^o pos
 sit hoc facē & nō sit michi eui
 dēs euidētia sūma siue euidē
 tia simplr̄ absoluta vtrū sic fa
 ciat: tñ debeo credere q̄ nō fa
 cit. nā hoc nō possz facē s̄n̄ mi
 racko & ego debeo credē q̄ nō
 facit miraculū nisi appeat p̄
 B babilr̄ de opposito. 2c. ¶ Pro
 solutiōe quiti icōueniēt̄ dico
 d̄ potētia dei ego possū eē vbi
 qz & apparere mille homies &
 vincere i bello mille hoies v^l
 oēs. & multa silia sequūf. sed
 nō de istis habeo dubitare sic
 C eē p̄p̄t illa q̄ iā dixi. ¶ Pro so
 lutiōe sexti icōueniēt̄ dico. q̄
 eē vbiqz lz de facto pueniat so
 li deo: tñ nō ē p̄p̄riū dei. qz p̄t
 ei nō puenire p̄tz añ creatōez
 mūdi. 2c. Et pōt alteri pueni
 re. patz i p̄posito. s̄z posse esse
 vbiqz et nō posse nō esse vbiqz

siue necessario esse vbiqz est
 loc^o est p̄p̄riū dei. Et sic solus
 ta est scōa rō p̄cipalis ¶ Ad D
 tertiā rōnē dico q̄ q̄cqd̄ sit de Adter
 p̄sequēte de q̄ vide Adā. v. q. tium.
 q̄rti libri. articulo tertio: i so
 lutiōe ad sextū articulū: qz de
 hoc alibi. tñ p̄nā nō valz. qz il
 lud p̄tis nō seq̄t ex̄ antecedēte.
 Pro q̄ notādū est s̄m̄ Ockā q̄
 q̄n̄ de extēso sit nō extēsū sicut
 in p̄posito: vbi de ex̄nte circū
 scriptiue i loco sit ex̄ns diffini
 tiue i loco / vel etiā ecōtra q̄n̄
 de nō extenso sit extēsū hoc
 p̄t p̄tigere triplr̄. Qz si de non
 extēso sit extēsū v^l occupat ma
 iorē locū q̄ p̄ri^o nō extēsū vel
 minorē v^l equalē. Si p̄ri^o mō
 tūc sunt ibi due mutaciones.
 vna acq̄sitina: qz illud acq̄rit
 nouū lo cū. et alia dep̄ditina.
 qz q̄n̄ illō fuit nō extēsū fuit
 totū i toto loco: p̄s cū q̄libet
 pte loci. s̄z q̄n̄ extēdit tūc ē to
 tū cū toto & p̄s cū pte. & nō to
 tū cū q̄libet pte: ideo oēs par
 tes p̄dūt aliqua loca q̄ p̄ri^o ha
 buerūt. qz p̄ri^o fuit pes cū ca
 pite & mō distant. Si scōo mō
 tūc ē sola mutatio dep̄ditina.
 qz totū min^o occupat de loco
 q̄ p̄ri^o. iō p̄dit partē illi^o loci
 maioris & ptes etiā p̄dūt mul
 ta loca p̄ri^o habita sicut i prio
 ri mō. Si h̄o tertio modo. tūc
 est tñ mutatio dep̄ditina nō
 acq̄sitina. qz tūc ptes q̄ fuerūt
 oēs i toto & q̄libet cū toto & q̄
 libet cū q̄libet. iā dimittūt lo
 ca p̄ri^o habita. s̄z non oia: qz
 q̄libz ps retinet vnū locū quē
 p̄ri^o habuit sicut i prio mō. tñ
 nullū acq̄rit quē p̄ri^o non ha
 buit sicut i illo prio mō acq̄rit

E quelibet vel multe. Si autem eodem
 uerso extenso sit non extensum: sicut
 in casu rationis. hoc sicut potest
 esse tripliciter. Quia vel sic quod toto
 remanebit in eodem loco et
 equali. vel in maiori vel in mi-
 nori. Si primo modo sicut est in ca-
 su: tunc erit ibi mutatio acquisiti-
 ua/non deperditiva. quia quibus toto
 nichil acquirat vel deperdat
 tamen quilibet pars acquirat multa lo-
 ca: quod prius non habuit. Ideo
 patet quod non est ibi transitus de con-
 tradictorio in contradictorium. si
 ne acquisitione noue rei. id est noui lo-
 ci. Et si non in toto tamen in quali-
 bet parte. Si uero fiat in loco
 maiori simile est: si in minori tunc
 est mutatio tamen acquisitione quod de-
 perditiva sicut patet intuitu. Et

Sic patet de prima conclusionem. Contra

Arg relatiuū eius. arguitur primo sic. Quia
 aliqua sunt idem realem ubi ubique
 elatio. aliquid est unum illorum ibidem est re-
 liquum illorum. sed substantia cor-
 poris christi et aliqua quantitas
 continua corporis christi sunt idem rea-
 liter per primum correlatiuū et cor-
 pus christi est in sacramento sub-
 stantia corporis christi. ergo est in sacra-
 mento etiam quantitas continua cor-
 poris christi. contra secundam partem
 conclusionis. maior uidetur nota
 de se. et. **S**ecundo arguitur contra
 primum correlatiuū sic. Nullum ac-
 cidens est substantia. ois quan-
 titas est accidens. ergo nulla quan-
 titas est substantia. Maior uero
 nota. quia accidens: et substantia
 sunt opposita. Minor patet quia quan-
 titas est unum de predicamentis
 accidentis. Confirmatur. unum pre-
 dicamentum non verificatur de
 alio igitur nulla qualitas. et

Tertio sic. Si ois substantia
 vel qualitas extensa est qua-
 titas continua sequitur quod plura cor-
 pora naturaliter possent esse
 sicut. prius negatur contra ab oibus
 Sed prima patet. quia in lacte est
 albedo et dulcedo et materia
 eis subiecta. et quelibet est res
 extensa/longa/lata/et profunda.
 si ergo quelibet sit sua quanti-
 tas: tria corpora sunt simul na-
 turaliter. quia corpus est quanti-
 tas longa lata et profunda. et c.

Pro solutione istorum et ad ma-
 iorem declarationem totius ma-
 terie premitte aliquas proposi-
 tiones prima sit hec. quod ois res
 proprie una siue substantialis
 siue accidentalis habens partes
 distat a parte siue parte ex-
 tra partem est quantitas continua
 quia ois talis res est continue
 extensa. igitur quanta continua.
 Secunda propositio quod si aliquid
 est quantum continuū/quo non est
 subiectiue in quantitate: nec est
 subiectum quantitatatis. ipsum est
 quantitas continua. Patet. quia
 nichil potest esse quantum con-
 tinuum sine quantitate continua.
 ergo si aliquid est quantum continuū
 vel est subiectiue in quantitate
 vel est subiectum quantitatatis vel
 ipsummet est quantitas quia plu-
 ribus modis non potest ymagi-
 nari aliquid esse quantum. **T**er-
 tia propositio est: quod omnis res
 proprie una siue substantialis
 siue accidentalis habens par-
 tes potest habere partem distat
 a parte. et per consequens
 esse quanta absque hoc quod ipsa sit
 subiectiue in quantitate vel quod
 ipsa sit subiectum quantitatatis.
 Probatur. quia deus sua infinita

Questionis quinte Articulus scđs. Fo. cclviij.

potentia pōt oēm rem absolu-
tam facere vel p̄seruare sine re
absoluta ab ea scđz se totā rea-
liter distincta pōt enī facere de
creaturis quicquid vult et p̄ con-
sequens potest oēm substantiā
vel qualitatem habentem ptem
extra partē facere vel p̄serua-
re sine oī accidēte absoluto si-
bi formalr inherēte. et sine oī
subiecto cui formalr inhereat
qz substantiā esse sine accidēte
et accidēs sine subiecto nullā
contraditionē includit. Et isto
facto certū est qd hec res extē-
sa potest sic p̄seruari vt dictūz
est absqz hoc qd ip̄a vel aliqua
ei⁹ pars moueāt localiter. idē
potest habere ptem distātem
a parte: et per p̄sequens esse quā-
tita per primā p̄positionē absqz
hoc qd ip̄a sit subiectiue ī quā-
titate vel subiectū quātitatis.
¶ Quarta p̄positio qd oīs ta-
lis res quāta de qua ē sermo
potest esse quātitas continua
patz ex p̄dictis p̄positionib⁹
clare. Quinta p̄positio. qd oīs
res habens ptem distāte a p-
te est quāta p̄ suas ptes essen-
tiales vel integrales sine quā-
titate q̄ sit distincta realiter a
substantia et q̄litate. Et ita oīs
quātitas cōtinua est substantia
vel qualitas habens ptem ab
alia pte distāte et contra. Patz
ex p̄cedentib⁹: qz frustra poni-
tur fieri p̄ plura qd potest fie-
ri p̄ pauciora. Sexta p̄positio
sequens ex p̄dictis est diffini-
tio quāritatis continue: scđz qd
quātitas continue est extētio
siue extra positio vel distantia
partium facientium vñū totū.
Septima est. qd ad illā extra-

positionē siue extētionē p̄tius
non req̄runt nisi ptes ille que
distāt et cause earū essentialēs
intrinsicē si habeāt et cause ex-
trinsicē puta faciēs et finis: nec
requirit aliqua quātitas sup-
addita. patz ex p̄dictis. Itē qz
si req̄reret quātitas supaddi-
ta p̄pter extētionē substantie vel
qualitatis aut partū earū. cū
quātitas illa cōtinua s̄m ad-
uersarios posita: possit s̄z eos
miraculose non extendi pari-
rōne sequeretur qd ad eius ex-
tentionē requireret alia quā-
titas que addita āplius pos-
set extendere vñā rem vel fa-
cere distare partes eius: et tñ
ita deus nō posset hoc facere:
nisi p̄iungeret vñā aliā rē illi
rei. ergo non requiritur etc.
Octaua p̄positio est. qd isti
termini substantia et quātitas
et isti qualitas et quātitas sup-
ponāt pro eodē: tñ substantia
qualitas et quantitas sunt di-
uersa p̄dicamēta: qz ad distin-
ctionem p̄dicamentorū sufficit
distinctio conceptus vel inten-
tionum. Unde dicit Jo. Dam.
qd possibile est eādē rem s̄m
aliā et aliā intentionē ad aliud
et aliud p̄dicamentū reduci.
Et ista oīa q̄ dicta sunt diffuse
declarat Ockā ī multis locis
et sp̄aliter ī tractatu quē p̄po-
suit d̄ sacramēto altar̄ a. xij. c.
et c. ¶ Tūc ad primā rōez dico
prio qd illa maior sūpta itelli-
gēdo eā ī creatur̄ est falsa de
virtute sermōis p̄p̄ falsā impli-
cationē. Implicat enī qd aliq̄
sint aliq̄: et tñ qd sint idē realit̄
inter se: qd est impossibilē ī crea-
turis: qz nunq̄ aliqua creata

Quarti libri sententiarum

sunt aliq̄ ⁊ vnū realiter. Dico sc̄bo q̄ i personis diuinis illa propositio est vera. qz ibi plures persone sunt plures: et tñ suntyna res simplex. Dico tertio q̄ nō valet p̄sequētia: imo ē fallacia figure dictionis arguēdo ex illa p̄positione in terminis p̄notatiuis a parte p̄dicati. verbi gr̄a i diuinis. Nō enī sequit̄. Qñcūq̄ aliqua ⁊c. sed p̄ i diuinis ⁊ deus fili⁹ virginis sunt idē realr ⁊ essentia diuina est vbiq̄ de⁹ p̄ ergo ip̄a est vbiq̄ deus fili⁹ virginis. hoc enī p̄sequēs falsum est: qz nō est fili⁹ virginis nisi vbi est homo ⁊ nō est vbiq̄ hō. igit̄ ⁊c.

C Ad sc̄bam rōnē dico q̄ stat q̄ aliq̄ quātitas nō est aliqua res distincta a substantia: ⁊ q̄ quātitas est accidens. Vñ ad declarationē hui⁹ sm Ockam tractatu p̄allegato. c. iij. ex h̄bis Ans. monologion. c. xxvj. trahit̄ distinctio q̄ hoc nomē accidens triplr pōt sumi. Cū enī dicit q̄ sunt aliq̄ accidētia que mutationē aliquā accedēdo vel recedēdo faciūt q̄ nō nisi cū aliq̄ participāt; variatio ne adesse vel abesse posse intel ligunt̄. vt colores inuit p̄ hoc q̄ aliq̄ sunt accidentia q̄ sunt res distincte a suis subiectis. Per hoc aut̄ qd̄ dicit alia sūt q̄ nullā osno vel accedēdo vel recedēdo mutationē circa idē de quo dicunt̄ effiscere noscūt̄ vt qdā relationes: ost̄dit q̄ aliq̄ est accidēs qd̄ nō est res distincta a subiecto et ei addita ⁊c. Et ideo ex sentētia illorum verborū q̄ breuiter pertrāseo sequit̄ primo hec distinctio q̄

hoc nomē accidens triplr pōt capi. **C** Primo modo stricte p̄ aliqua re iherēte subiecto que non est substantia. **C** Sc̄bo mō magis large p̄ aliq̄ p̄dicabili de aliq̄ p̄tingenter qd̄ pōt successiue affirmari ⁊ negari de illo p̄pter realē mutationē illi⁹

C Tertio modo qñ pōt successiue affirmari ⁊ negari de aliq̄ propter mutationē alteri⁹ ⁊c.

C Sc̄bo sequit̄ q̄ lz aliq̄ quātitas sit accidēs p̄io mō. s. qñ quātitas q̄ est qualitas: tñ aliqua quātitas non est accidēs illo modo: scz quātitas q̄ est substantia. imo capiēdo illo mō accidēs quātitas nulla est accidēs illi⁹ cuius ē quātitas p̄z facili⁹.

C Tertio sequit̄ q̄ oīs quātitas est accidēs sc̄bo mō Et capio hec accidēs non solū pro termino accidētali: s; etiā pro supposito illius termini.

C Quarto sequit̄ q̄ eadē res ē substantia ⁊ accidens capiēdo accidēs sc̄bo mō. ⁊ vt dixi mō Vñ dicit Dam. i logica sua. c. xxiiij. q̄ nūer⁹ ⁊ accidēs: ⁊ tñ ponit q̄ nūer⁹ est ip̄e res nūerate Sic etiā solet dici q̄ albū est accidēs ⁊c.

C Quito sequit̄ q̄ nō oē accidēs realit̄ recipit̄ in subiecto dicēte Anselmo vbi pri⁹ q̄ nulli⁹ accidentis susceptibilis est. s. summa natura. Quāuis enī aliq̄ accidēs cōpetat deo: scz capiēdo accidēs tertio modo: tñ nullū accidēs in se recipit̄ deus. Ista possūt magis declarari: s; trāseo: qz satis appet̄ ex his solutio rōnis.

C Ad tertiā rōnem p̄cedo p̄ns de virtute sermonis. pro cui⁹ intellectu pono aliq̄s pro-

C
Ad se-
cundū

ad
tiam

Questionis quinte. Articulus tertius. Fo. cclix.

posiciones. ¶ Prima est qd corpus capiatur dupliciter. Uno modo per compositum ex partibus distinctibus situatis: quod potest naturaliter per se existere absque hoc quod sit pars alterius vel in se alteri sicut lignum. Alio modo per illo quod per partes intrinsecas sibi est locum latum et profundum siue naturaliter potest per se existere siue non sicut albedo lactis etc. ¶ Secunda propositio quod capiendum corpus primo modo duo vel plura corpora non possunt naturaliter esse in eodem loco. Et si capiendum corpus loquitur committere auctoritates philosophorum etc. ¶ Tertia propositio quod capiendum corpus secundo modo plura corpora possunt naturaliter esse in eodem loco. Unde dimensiones que nature sunt informare tertiam vel quartam una est nata informare aliam naturaliter possunt esse simul. Sed dimensiones que possunt naturaliter per se existere ille sole repugnant. sic quod naturaliter se expellunt de loco sibi ipsi relinquantur quibus per divinam potentiam quecumque dimensiones possunt esse simul. Si autem quatuor cur tam varie dimensiones siue corpora primo modo repugnent non secundo modo dico quod tota causa est natura rei que talis est de qua constat partim per rationem partim per experientiam. Nam per rationem apparet quod substantia et qualitas sunt simul et similiter per experientiam constat quod uno corpore per se existente naturaliter ingrediente aliqua locum aliud simile corpus cedit sibi. Si vero dicas quod per compositum experientiam per quod accidentibus in sacramento altaris cedit corpus per se existens etc. Dico quod

hoc est. quod illa accidentia non sunt nata informare subiectum in quo non fuerunt producta: vel quod illud corpus non est natum informari ab eis naturaliter. vel quod hoc est voluntate dei volentis quod aliquid contra commum naturam appareat sensui ut magis sit meritum fidei. Unde multi catholici ponunt in sacramento multa fieri a solo deo: ne euacuetur fidei meritum. sicut potest videri in Scoto. lib. iij. distin. xij. q. vi. et. q. iij. Et ideo de omnibus potest eque faciliter dici quod deo ordinantur omnia apparentia sensui fieri circa hostiam non consecratam sicut circa consecratam: et aliqua facit per seipsum immediate. ¶ Ex quo sequitur sexta propositio. quod nec substantia panis cuius fuerunt accidentia hostie si recrearetur in situ distincto ab eis. nec aliqua alia substantia corporea posset naturaliter siue per causas naturales fieri in eodem situ vel loco cum illis accidentibus. A deo autem solo posset tam illa quam alia sicut sibi placere. Et sic patet ad rationem. hec de secunda. ¶ Contra tertiam conclusionem sunt rationes quas facit Adam in quarto. q. iij. et qui tenens contra Ockam oppositum secunde partis huius conclusionis: scilicet quod corpus christi in sacramento habet ordinem partium in toto etc. Unde eius imaginatio que est satis subtilis potest ad certa puncta plane et breuiter reduci. ¶ Primo enim dicit quod duplex est positio una partium in toto: ita quod una pars continuatur partium et non alteri ut caput collo et non pedi. et

A

B
Contra
tertiam
conclusionem.
Imaginatio
ade.

Quarti libri sententiarum.

collū in toto fm ppositionē to-
tius ponit inter caput & hume-
ros: & non inter genua & pedes
et hoc fm essentialē ppositio-
nem nō fm dispositionē situa-
lē: & sic de alijs ptib⁹. Alia est
positio ptis in loco: ita q̄ vna
partis faciētū vnum situetur
alicubi & non alibi. ¶ Scō
dicit. q̄ lz corp⁹ xp̄i i sacramē-
to non habeat scōam positio-
nem p̄dictā siue ordinē partis
in loco: tñ habet primam posi-
tionem siue ordinem ptium in
toto. Et rō sua est hec: q̄ ibi ca-
put xp̄i p̄tinuat collo & nō pe-
dibus nec digito. Imaginat
enī q̄ sicut i celo caput xp̄i ex
vna parte nullip̄tinuatur: nec
aliud sibi. ex alia aut sibi p̄ti-
nuatur collum & non pectus &
humeri: et sic p̄cedē do vsq; ad
pedes: ita iste ordo seruatur i
corpore xp̄i in sacramento. lz
non sit ibi ordo situalis sicut i
celo. ¶ Primū aut ordinē nō
posuisset p̄hs posse esse sine si-
tu. Ideo dicit tertio q̄ habe-
re partes in q̄s habēs eas est
diuisibile q̄ vna p̄ponatur cuz
vna & non cū alia: scōa cū ter-
tia & tertia cū q̄rta & nō cū pri-
ma. habere inq̄t talem positio-
nē est esse quātū p̄tinuū. ¶ Ex
quo infert q̄rto q̄ charitas in
aīa non est quātū p̄tinuū: lz
componat̄ ex partib⁹ in quas
diuisibilis est: q̄ de illis ptib⁹
verum est q̄ qlibet est cum q̄li-
bet: et p̄ponit̄ cū qualibet: sed
de partibus substantie corpo-
ris xp̄i: lz verū sit dicere q̄ q̄li-
bet sit cū qualibet in sacramē-
to: non tñ quelibet componit̄
nec p̄tinuatur ibi cū qualibet

immediate sicut iā dixit. ideo
concedit q̄ corp⁹ xp̄i in sacro
est quātū p̄tinuū. ¶ Quinto
cōcedit idē de qlibet qualita-
te corpis xp̄i. sicut de albedie
& alijs qualitatis corp̄alib⁹.
Dicit enī in sacro nō quelibet
pars albedis corpis xp̄i vnif-
cūlibet non pl⁹ q̄ qlibet pars
substantie: igit̄ dicit q̄ illa albe-
do est ibi quātū continuū: q̄
q̄nis qlibet pars sit cū qlibet
tñ albedo capitis nō cōtinuat̄
nec ynitur immediate albedi-
ni pedis. ¶ Sexto dicit iste
q̄ nec substantia corpis xp̄i:
nec albedo ei⁹ seu alia qlitas
corporea est in sacro quātū
extensum. Unde ponit q̄ lz ex-
tensio non sit res superaddita
quanto continuo siue quātita-
ti continue. tñ iste termin⁹ ex-
tensum siue extensio p̄notat̄
tra istum terminū continuum
siue q̄ntitas continua h̄re par-
tes in diuersis sitib⁹: siue par-
tes situalis distare. q̄ nō con-
uenit substantie/ vel albedini
christi in sacro. Ex istis bre-
uiter sic recapitulatis: ptz to-
ta imaginatio hui⁹ doctoris i
hac materia que est subtilis.
¶ Sed contra istā imagiatio-
nē tenendo conclusionē pri-
positā ponam aliq̄s p̄positio-
nes. ¶ Prima est q̄ i sacro ca-
put xp̄i non magis vnif-
nitur: aut cōtinuatur collo
pedibus vel digito: et hoc de-
struit totū fundamentū illius
positionis. Ideo p̄bat̄ primo
q̄ nisi sic/ tūc esset ibi aliquid
inter caput & pedē: et non inter
caput et collū: sed hoc non est
imaginabile: q̄ tā sit sunt ca-

Questionis quinte. Articulus tertius. Fo. cclx.

put et pedesque simul sunt caput
 et collum. Ubi enim aliqua sunt si-
 mul videtur implicare ibidem ali-
 quod esse iter illa: cum tamen opposi-
 dit illa positio in primo dicto
 exponendo quod est huiusmodi positio
 nem in toto etc. ¶ Secundo sic que-
 cunque componunt unum totum unum
 tur in uno toto: scilicet partes substā-
 tie corporis christi componunt unum to-
 tum. et similiter partes albedinis com-
 ponunt unum totum: ergo unum
 et componunt. id est simul in unum po-
 nunt. Vel ergo in sacramento
 quolibet cum qualibus unum aut com-
 ponit immediate vel mediate.
 Si immediate habet oppositum quod
 una non plus unum alteri ibi quam
 alia. si mediate: contra quolibet est
 simul cum qualibet et equaliter
 simul: scilicet ubi aliqua sunt simul
 equaliter ibi equaliter sunt ime-
 diata. ergo quolibet cum qualibet
 vel cuilibet est ibi immediata.
 Si ergo aliqua ibidem unum alteri
 mediate sicut dicit positio se-
 quitur quod aliqua similiter tunc et loco
 erunt mediata quod implicat ¶ Se-
 cunda propositio: sequitur ex predicta quod
 sicut quolibet pars charitatis in
 anima unum cum qualibus: ita quolibet
 pars substātie corporis christi vel al-
 bedinis eius in sacramento unum cum
 qualibus. Non dico tamen quod equali-
 ter unum etc. Unde potest procedi quod
 aliquae due partes albedinis cor-
 poris christi non tamen vel eque unum
 tur quantum quolibet pars charitatis
 unum cum quolibet. quia quolibet pars unum
 cum qualibet tam secundum coexisten-
 tiam eidem loco quam secundum inherentiā
 eidem subiecto adequato. Non
 sic autem quolibet pars albedinis.
 etc. quia scilicet albedo manus et albe-
 do pedis unum secundum coexisten-

tiam eidem loco: non tamen secundum inhe-
 rentiā eidez subiecto adequa-
 to. Nam albedo manus cum sit in
 pede non tamen inheret ei. et ideo licet
 gradus albedinis manus: et
 gradus albedinis pedis sint in
 pede facientes ibi unum: non tamen
 reddunt pedem magis intense al-
 bum quam facit una pars illorum: scilicet
 gradus albedinis pedis. quia alie
 non insunt ei etc. ¶ Tertia propositio
 sequitur quod nec substātia corpo-
 ris nec albedo eius aut corporis
 rea qualitas est quantum et continuū
 in eucharistia plus quam charitas
 in anima. Unum prope loquendo quic-
 quid est quantum et continuū est exten-
 sum. Non enim possum imagina-
 ri quantum et continuitatem sine extensione.
 Et sic deficit sextum dictum lo-
 quendo tamen improprie posset proce-
 di quod albedo corporis christi est
 quantum et continuū in sacramento po-
 tentialiter: quia habet partes que
 nate sunt facere quantum et continuū
 licet non faciāt actualiter ibi
 Quod non potest sic procedi de
 charitate in anima: quia non est
 possibile partes charitatis con-
 tinuari siue extendi dum consti-
 tuunt unum etc. ¶ Quarta propositio
 sequitur quod quicquid habet
 ordinem siue positionem par-
 tium in toto habet ordinem si-
 ue positionem partium in loco si
 totum sit in loco: ideo nec corpus
 christi nec aliquid eius habet in sacramento
 ordinem partium in toto. Et per ista
 patet responsio ad predictam opinionem.
 hec de tertia conclusio et de se-
 cundo articulo principali ¶ Quā-
 tum ad tertium articulum princi-
 palem huius conclusionis in
 quo videndum est utrum om-
 nis actio et passio et omne acci-

dens quod inest corpori xpi
 existēti in celo possit eidē iesse
 sub eucharistie sacro: tria fa-
 ciam p ordine p̄rio premittā
 tres distinctiōes. Sc̄bo ponā
 tres p̄clusiones. Tertio solvā
D tres dubitatōes. ¶ P̄ria disti-
 ctio est ista q̄ duplex est actio
 vel passio. quedā cui⁹ p̄ncipiū
 immediatū est substantia quāta
 vel nata esse quāta. Alia cui⁹
 p̄ncipiū immediatū est substan-
 tia seu natura pure spūalis.
E ¶ Sc̄ba distinctio est q̄ quedā
 est actio q̄ terminat ad formā
 absolutā formalr inherentez
 alicui passio. Alia q̄ terminat
 ad vbi fm aliquos vl ad locū
 fm alios de quo non curo.
F ¶ Tertia distinctio q̄ q̄stio p̄t
 intelligi vl de posse simplr ab-
 soluto: vel de posse naturali si-
 ue naturaliter ordinato. p̄mo
 mō nō intelligit. qz sic eēt cla-
 ra. s̄z sc̄bo modo intelligit. Un̄
 fm istā acceptionē capiā sem-
 per inferius hoc verbū p̄t in
B p̄clusionibus ⁊ alijs. ⁊c. ¶ Ex
 1. dub. istis p̄z q̄ ista q̄ h̄z tres diffi-
 cultates. ¶ P̄ria est vtrū xps
 in sacro possit h̄re oēm actio-
 nem ⁊ passionē terminatā ad
 formā absolutā iherentē pas-
 so cui⁹ p̄ncipiū est natura cor-
 poralis. ¶ Sc̄ba vtrum possit
 sic habere oēm actionē ⁊ pas-
 sionem terminatā ab vbi cui⁹
 p̄ncipiū est natura corpora-
 lis. ¶ Tertia vtrum possit sic
 habere oēm actionē ⁊ passio-
 nem: cui⁹ p̄ncipiū est natura
 pure spūalis. ⁊c. Un̄ de istis
 trib⁹ ponā tres p̄clusiones p̄e-
 mittendo cuilibz aliquas opi-
 niones ⁊c. ¶ De p̄ria difficulta-

te est duplex opinio. Una q̄
 xps in hostia nō p̄t videre vel
 videri calefacere vel calefieri
 ⁊ sic de alijs ⁊c. Cui⁹ opiniois
 rō p̄ncipalis ē: qz oīs actio et
 passio corporalis naturalit̄ h̄z
 fieri p̄ tactū. p̄ tact⁹ em̄ ē quā-
 toy. iō corp⁹ xpi in hostia ni-
 hil tangit ⁊c. ¶ Alia opinio ē
 Scoti tenentis idē q̄ p̄ria. s̄z
 nō p̄pter rōnē de p̄tactu. s̄z qz
 organū sensus corporis xpi i sa-
 cramēto nō est illo mō quo re-
 quirir̄ eē ad hoc q̄ imutet̄ ab
 obiecto. Nā ad hoc requirit̄ q̄
 habeat modū q̄titatiuū et sit
 localr et circūscriptiue i loco
 Et iō nō est p̄ns p̄ntia q̄ requiri-
 tur h̄. de hoc quere in Scoto.
 ¶ Sc̄z prima opinio nec ei⁹ rō
 valz: qz nō est incōueniēs idē
 agere in seipm tā actiōe spūa-
 li q̄ corpali. Actione spūali si-
 cut volūtas in seipam agit vo-
 litionē. Actione corpali sicut
 sensus agit in seipm sensatio-
 nem. Itē aia p̄t agere i corp⁹
 suū: ⁊ i his nō ē p̄tactu: qz p̄ta-
 ctus ē distinctoz ⁊ quātoz ⁊c.
 ¶ Sc̄ba opinio ēt non va-
 let. qz petit p̄ncipiū supponē
 do q̄ d̄z pbare. s̄. q̄ ad actōez
 ⁊ passionez requirit̄ q̄ actiuū ⁊
 passiuū corporalis sit i loco cir-
 cūscriptiue. Itē s̄z istū doctorē
 idē p̄t agere i se nō obstāte q̄
 nō sit a se localr distinctū: s̄z q̄
 rōne nō opz q̄ agēs et patiens
 sint a se localr distincta ead̄ rōe
 nec opz q̄ agēs sit i loco loca-
 liter seu circūscriptiue ad hoc
 q̄ agat. Itē oīs effect⁹ sufficiēt̄
 ter depēdet ex suis cāis eēn-
 tialib⁹ ⁊ dispōib⁹ ⁊ appoxima-
 tionibus eaz. sed q̄titas siue

Questiōis quite. Articulus tertius. Fo. ccxli.

fit res distincta a substantia et a qualitate siue non. nō est cā effectiua respectu visionis albedinis. Igit̄ destructa q̄stita te: et mō q̄stitatiuo adhuc pōt videri albedo. quare et. Igit̄ ptz q̄ ille opiniōes non valēt.

A Ideo sit hec p̄ria conclusio q̄ suppositis his q̄ sunt fidei nō pōt pbari p̄ rōnē naturalē q̄n oēm actionē et passionē termini natā ad formā absolutā inherētē passo: et cui⁹ p̄icipiū est natura corporalis quā pōt habere x̄ps ex̄ns i loco circūscriptiue: p̄t etiā h̄re in loco ex̄ns diffinitiue et nō q̄stitatiue. Probat̄ p̄rio: qz nō min⁹ p̄t aliq̄s p̄icipiū actiū h̄re actionē q̄n se toto est p̄ns alicui passo puta calefactibili q̄ si p̄ vnāz partē eēt p̄ns vni parti illi⁹: et p̄ aliā partem esset p̄ns alteri parti. s̄z corp⁹ x̄pi in hostia ē p̄ns hostie se toto toti et cui⁹libet parti. igit̄ calor corporis x̄pi pōt agere in hostiā et calefacere eā et. Sc̄do p̄ idē pōt pbari q̄ corp⁹ x̄pi in hostia ex̄ns pōt videri oculo corporali: qz ē sufficiēter actiū nō t̄m in mediū s̄z etiā in oculū: qz se toto est p̄ns cui⁹libet parti oculi et mediū. et. Tertio si dicas q̄ corp⁹ x̄pi non pōt partialiter causare visionē in oculo corporali nō glioso: ita q̄ ille oculus videat corp⁹ x̄pi. s̄: h̄ est p̄icipiū actiū ex pte obiecti et p̄icipiū passiuū ex pte oculi: mod⁹ essendi nō q̄stitatiū nō ipedit sicut p̄ri⁹ pbatū est. Etiā qz s̄m Augu. ix. de trini. Alia h̄z magnā imutationē respectu corporis et. q̄ t̄m nō h̄z

modū q̄stitatiū et oīa alia requisita ad actionē h̄ ponunt. igit̄ et. Cōsequentia tenet. qz ista cōis regula q̄ agente ap̄ proximo passo disposito sequit̄: actio nō est negāda. Nisi obuiet sibi auctoritas scripture sicut nō est hic. vt p̄z. vt ratio q̄ etiā non apparet imo magis ad oppositū vt iam tactum est: vt experiētia q̄ etiāz nō obuiat hic. qz experiētia q̄ hic apparet nō valet: qz hic impedit actio nō naturaliter sed qz de⁹ suspendit actionē istā non coagendo illis qualitib⁹ corporis x̄pi vt agāt: et si coageret naturalit̄ agerēt. et. Ptz ergo q̄ corp⁹ x̄pi pōt in hostia calefacere hostiā et pari rōne calefieri ab ea. Ptz etiā q̄ pōt ibi videri ab oculo corporali ex̄nte extra hostiā: et pari rōne videri illum. Et per p̄ns pari ratione pōt dici idēz de qualibet alia actiōe vt passione corporali et. Igit̄ patz cōclusio. **De sc̄da difficultate** dicit p̄ria opinio q̄ corpus x̄pi pōt in hostia moueri localiter p̄ accidēs: qz ad motum hostie sicut in loco p̄ accidēs. **Alia** vero opinio nō solū loquit̄ de motu locali p̄ accidēs et ponit q̄ mouet̄ ibi localiter et si nō motu stricte et p̄prie dicto t̄m motu extensiuē siue large dicto. Et q̄ isto motu mouet̄ imediate a deo. Primū pbat: qz vbiq̄z est hostia ibi ē corp⁹ x̄pi. et hostia mouet̄ localiter. igit̄ et. Sc̄dm probat qz q̄ncunq̄ aliqua p̄iungunt̄ precise p̄ actū volūtatis p̄tins genter se habentis ad istā cō

Solo
secūdi
dubij.
1. opinio
2. opinio
nio.

uictionem synū istoz sit mobile oīno iproportionatū ipsi mouēti. ⁊ reliquū pportionatum nō eadē mōtione pōt moueri vtrūq; iunctoz. Exēplū posito q̄ angelus p actū volūtatī sue iungat lapidū ⁊ lapis est mobile pportionatum hōi portātū ⁊ angelus nō. tūc certū est q̄ non eadē mōtione pōt hō mouere lapidē ⁊ angelū. mō sic est de corpore xp̄i ⁊ hostia respectu creature ⁊c. de hoc vide in Scoto q̄ diffuz

C se hāc materiā tractat. ¶ Sc̄z iprob. p̄tra istas opiniones sit hec se-
Oplo. cunda conclusio. q̄ corp⁹ xp̄i p̄t
doct. moueri localiter in sacramen-
s. 2c10 to a creatura mouēte ⁊ nō solū a deo Ad cui⁹ declarationē pono aliquas ppōnes. Pr̄ia sit hec q̄ corpus xp̄i in sacro mouet localiter non solū p accidens. Probat: q̄ corp⁹ xp̄i est vbiq; cū hostia ⁊ hostia mouet localiter. igit mouet i hostia localiter. Sed q̄ nō solū mouet per accidens/declaro. q̄ si hoc esset verū hoc esset ideo. q̄ nō est in loco nisi per accidēs. sc̄z q̄ est in hostia q̄ est in loco p se: sed p̄bo q̄ hoc sit falsum: q̄ corp⁹ xp̄i nō minus est p̄ns p se loco hostie q̄ si esset ibi destructa hostia: q̄ nūc est totaliter extrinsecū illi hostie sicut āgelus si esset ibi. sed si de⁹ serualet in loco hostie corp⁹ xp̄i sicut mō destructa hostia sicut ip̄e posset sine d̄dictiōe. tūc corp⁹ xp̄i esset p se in loco illo. igit ⁊c.

D ¶ Sc̄da ppō q̄ corp⁹ xp̄i in sacramento mouet vel pōt moueri localiter a creatura ⁊ nō

a solo deo. q̄ pōt ibi moueri localiter ab aīa sua. Nam q̄n aliquid h̄z modū essendi puenientē motori ⁊ aliud modū puenientem mobili / nō est in cōueniēs ynū mouere ⁊ aliud moueri. sed aīa xp̄i in sacramento h̄z modū essendi cōuenientē motori clarū est ⁊ corpus xp̄i h̄z ibi modū puenientem mobili p p̄mā ppositiōez igit ⁊c. ¶ Tertia ppositiō q̄ aīa xp̄i nō pōt corp⁹ suū in sacramento moueri localiter organice. Iste due ppōnes siml declarant. Ad q̄z intellectuz sciēdū est qd ē potētia organica ⁊ potētia nō organica. ⁊ qd sit mouere organice: et qd sit mouere nō organice. ¶ Pro q̄ sit q̄nta ppō q̄ potētia organica ē illa q̄rit organo corpali in sua actiōe q̄les sunt oēs potētie extēse in materia: sicut potētie sensitīue. Potentia nō organica est illa que nō indiget organo corpali in sua actione quales sunt oēs potētie nō extēse in materia sicut intellectus ⁊ volūtas. Scot⁹ aut̄ ponit q̄ aīa intellectīua hab̄z potētīā organica ⁊ nō organica. ⁊ hoc sequitur si ponat q̄ aīa intellectīua ⁊ sensitīua in hōie sunt eadē forma: sed hoc nō est verū s̄m Ockā qui ponit q̄ sint distincte. Sc̄z de hoc alibi. ¶ Sexta propo-
f s̄tio est. q̄ mouere organice est mouere p̄mo vnam partem: ⁊ post mediante illa aliā sicut est in motu animalis q̄ p̄mo forte mouet cor ⁊ post mediante motu cordis: alia pars magis p̄p̄nua et post

Questiōis quite. Articulus terti⁹. Fo. cclxiij.

tertiā. 2c. Sed mouere nō organice est mouere totū et ptē eque primo. 2c. Prio mō: igit aīa xpī pōt mouere corp⁹ suū i celo. qz lz sit tota i toto 2 tota in qualibet pte non tñ eq prio mouet totū 2 quālibet partez qz est ibi distantia partiū nec totū corpus coexistit cuilibet parti. sz illo modo ipa nō pōt mouere corpus suū in sacramento: qz non potest ibi primo mouere vnā partē: 2 post aliā mediāte prima. Nā iter alias partes non est ibi distātia localis. Scōo aut mō. i. non organice pōt mouere volēdo illū corp⁹ moueri ad motū hostie. Un sic volendo si hostia mouetur mouet tūc corp⁹ suū non organice qz eque prio totū 2 quālibet ei⁹ ptē. eo q non est ibi distātia inter ptes q necessario reqrit ad hoc q aliqd moueat organice. 2c. ¶ Ex p dictis g patz septima ppō. q qñ mouet hostia aīa intellectiua xpī mediāte voluntate mouet corp⁹ xpī sub hostia: sicut causa partialis pcurrēs cum voluntate diuina contingēter causante 2 disponēte illud corpus moueri ad motum hostie. Et hoc totū est ppter conformitatē voluntatis humane in xpō ad voluntatē diuinā. Et sic itelligo q aīa xpī ad motū hostie mouet corp⁹ suū nō organice. Un sequitur octaua ppositio q si aīa xpī suspenderet actū illū voluntatis sue sicut posset naturaliter etiā stāte diuina ordinatiōe de motu corp⁹ ad motū hostie. tūc moueret corp⁹ xpī ibi a solo deo

2 nō a sacerdote hostia mouēte. Et sic forte pōt itelligi Scotus. qz ad hoc bñ vadit ratio sua. s. facta. Unde bñ pbat q non pōt moueri a pte creata extrinseca mouēte hostiā: puta a sacerdote. sed nō pbat qñ pōt moueri ab aīa xpī mō p̄dicto: qz tam hostia q corp⁹ xpī est mobile pportionatum aīe xpī. Un pōt mouere eadez motione hostiā 2 corpus suū hostiā organice 2 corp⁹ nō organice: qz eadē volitice pōt velle corpus suū et hostiā moueri. 2c. Sed nunqd pōt aīa xpī corpus suū separe ab hostia: ita q nō moueat ad motū hostie. Dico q hoc posset naturaliter nisi esset ordinatio diuina in p̄trariū: q de facto ordinauit semp illud corpus moueri ad motū hostie. Un nō stante illa ordinatiōe posset separe se ab hostia. 2 hoc volendo qescere hostia motay volēdo moueri corp⁹ ad vnū locū hostia mota ad aliū. Et eodē mō posset de hoc facē se solo. 2c. ¶ De tertia difficultate dicit prima opinio q corp⁹ xpī non pōt naturaliter videri in hostia: nec ab intellectu angelico nec hūano. Probat hoc: qz corp⁹ xpī est ibi vt obiectū fidei. igit nō pōt cognosci naturaliter. ¶ Alia opinio dicit q xp̄s pōt vti quacūqz potentia actiua spūali in hostia sicut prius: qz talis non reqrit ad actionē q hēat eē localem 2 ita possz dici de potētia passiuā. de hoc vide in Scoto 2c. ¶ Cōtra primā opiniōem sunt rōnes prime p̄clusionis. Nec rō facta p eayalet qz mul

Solo secūdi dubij.

1. opinio.

1. opinio

ta q̄ cadit sub fide p̄nt cogno
sci intuitiue. Un̄ apli viderūt
mortē xp̄i z passionē: q̄ cadit
C sub articulo fidei zc. Jō tenē:
3. 2. cō do cū Scoto sit hec tertia cō:
clusio q̄ xp̄s in sacro p̄t natu:
ralr̄ intelligere oīa alia sicut
vbi ē q̄stitatiue. z p̄t videri et
stelligi naturalr̄ z ituitiue nō
tm̄ ab intellectu angeli v̄l aīe
separate: s; etiā ab aīa in cor:
pore. Et hoc nisi eēt sp̄ale ipe:
dimentū. de quo. s̄. dictū est.
Et hoc totū p̄tz ex p̄ma p̄clu:
sione z rōnib; ibidem factis p̄
ea. Un̄ p̄cludo cū glo. Ockam
in reportatōne q̄rti. q. viij. vbi
eū secut; sum i hac materia q̄
oēm actionē z passionē z pari:
rōne oē acc̄s siue formā acci:
dentalem quā xp̄s pōt h̄re q̄n̄
existit circūscriptiue in loco
pōt habere in eucharistie sac:
ramento si nihil aliud ipe di:
ret: puta volūtas diuina sicut
est zc. Et sic p̄tz solutio trium
difficultatū zc. ¶ S; p̄dicta
1. dub. sunt aliqua dubia p̄rimuz est
vtrū quicqd̄ aliqd̄ corp; agit
vel patit; vbi est q̄stitatiue ne:
cessario agat z patiat; vbi nō
est q̄stitatiue. Videt; q̄ sic: qz
nullū absolutū desinit esse in
aliquo adueniente sibi de no:
uo precise respectu extri seco:
sed p̄ hoc q̄ corp; xp̄i ē in eu:
charistia solū aduenit sibi no:
uus respect; extri n̄secus. igit;
1. dub. zc. ¶ Sc̄m dubiū p̄tra sc̄az
p̄clusionem est quō corp; xp̄i
sub hostia potest videri oculo
corporali. qz om̄e visibile hac
bens partes distinctas discer:
ni potest vna pars ab alia: s;
in hostia non sic pōt discerni

inter caput z pedē: qz ibi ē cō:
fusio ptium. Et p̄firmat qz s̄m
auctores p̄spectiue. q̄ videt;
videt; sub piramide cui; con;
est in oculo z in re visa est ba:
sis: s; illud nō potest p̄petere
rei non habēti modū quātita:
tiuū. ¶ Tertiū est vtrum xp̄s
potest videre seipm̄ in hostia
sicut si esset in distinctis locis
circūscriptiue Videt; q̄ nō: qz
inter vidētē seu visiuā potētā
et rē visam debet esse distātia
sed corp; xp̄i in vna pte hostie
non distat a se existēte in alia
pte. zc. igit;. ¶ Ad primū dico
p̄rio q̄ de fctō s̄ynū corp; sit i
duob; locis circūscriptiue vel
diffinitiuē oē absolutū existēs
in eo ptinēs ad eius integra:
tem qd̄ habet i primo loco ha:
bet in sc̄do: nec aliqd̄ absolutū
perdit p̄ hoc quod est in nouo
loco. etiā si non sit de integri:
tate ip̄ius dūmodo sit ptinēs
ad conuersationē ip̄ius: sicut
sanguis qui s; aliquos nō est
de integritate hūane nature:
sed est idiuuidū necessario re:
quisitū ad p̄seruationē vite ho:
minis. Et hoc esse necessariuz
necessitate naturali p̄bat p̄ia
rō facta. Dico tm̄ sc̄do q̄ illud
non est necessariū necessitate
absoluta: qz stat q̄ de potētia
dei absoluta illb; corp; pōt ha:
bere aliq̄ accidētia in vno lo:
co z carere in alio: s; in vtroq;
sit circūscriptiue zc. Ex quo
p̄tz tertia pp̄o q̄ duo acciden:
tia eiusdem sp̄ei sicut due albe:
dines possunt esse absolute in
eodē subiecto in h̄siue z nō fa:
cere vnū z p̄ p̄ns non reddere
subiectū illud magis intēsum

Questionis quinte Articulus tertius. Fo. cclxiij.

ptz. qz potest vñ subiectū in loco esse ibi habere vñ albe dinē esse i alio loco ibi care re illa / z hēre aliā: sed hoc nō est possibile naturalr. Et sic pz de prio dubio breuif: qz multa possent dici. ¶ Ad scōm dubiū dico prio q maior est difficultas de colore respectu vis^o q̄ de alijs sensibilib^o respectu alioz sensuū: qz calor ad hoc q videat̄ req̄rit certā situatio nem. Nā taliter possunt dispo ni duo colores s̄z sitū q aliter non videbit̄: q̄uis sit satis p̄pi quus vñ taliter q̄ vterq̄ vide bit̄. Pz i exemplis: sed calor non req̄rit talē sitū ad hoc q̄ sentiat̄ per tactū: sed potest agere in tactū. s̄m oēm sitū p̄ portionatū. ideo est difficile in dicare quō colores vident̄ in corpore xp̄i sub hostia: quo si tu: z quis videret̄ quis non: qz hoc non p̄stat nobis per expe rientiā certā zc. ¶ Dico scōo q̄ lz p̄pter diuersam situatio nem possit impediri visio alicui^o coloris ita q̄ p̄pter diuersam situationem i corpore xp̄i pos sint se inuicem impedire: ne oēs videātur: tñ diuersa situatio non impedit simpliciter quin aliquid videat̄ si deus non sus penderet actionē coloris nō coagendo ei. Tertio qñ s̄z q̄ corp^o xp̄i videt̄: tūc possunt p̄ tes ei^o distingui ab inuicē p̄ vi sum. dico q̄ forte partes eius dem rōis non possunt zc. sicut nec duo lumina eiusdē rōis si sint in eodē medio: sed partes alteri^o rōis bñ possunt forte sic ab inuicē distingui. Et ad cō firmationē respondeo q̄ acto

res perspectiue dicūt sicut vi derunt esse occultata fide mō non viderūt colorem nisi extē sum q̄ videt̄ sub tali pyramide zc. Ideo de colore non extēso non est vera illa regula nec de illo dat̄: qz si sit naturalr visibilis: tñ non videt̄. Sed p̄tra nos tāgim^o corp^o xp̄i i hostia igit̄ etiā videm^o Cōsequētia tenet. ahs pz ex illa p̄fessione berengarij. de p̄secra. disti. ij. c. ego berengari^o. vbi p̄fitetur versū corpus xp̄i manib^o sacer dotū sensualiter tractari: z frā gir̄ dētib^o fidelīū atteri ¶ Itē vulgo s̄z hodie vidi corp^o xp̄i zc. hic dico q̄ iste p̄positioes video corp^o xp̄i vñ tāgo zc. nō sunt vere nisi ad istū sensum v̄ deo et tāgo spēs sub quib^o est corpus xp̄i: z sic intelligit̄ illud capitulū zc. Ad tertū dubiū dico q̄ oculus xp̄i in vna parte hostie potest se videre i alia parte ita bñ sicut si esset in di uersis locis circūscriptiue. Et si dicas q̄ ad hoc q̄ aliq̄s videat se: oportet q̄ distet a se localiter. Dico q̄ sicut idem distat a se localiter: qñ est in locis distinctis circūscriptiue distātia req̄sita ad visionem: ita idem distat a se: qñ est i diuersis locis diffinitiue distantia sufficienti ad visionē corpora lem / z sic est hic. hec de tertio articulo. ¶ Ad rōes ante op̄ positū q̄stionis ad primā p̄ce: Ad rō nes p̄n cupac equalis locato / si locata sunt circūscriptiue i loco: s̄z si vñ sit circūscriptiue i loco: z aliud

Ad rō nes p̄n cupac equalis locato / si locata sunt circūscriptiue i loco: s̄z si vñ sit circūscriptiue i loco: z aliud

Quarti libri sententiarum

diffinitive sicut hic tunc non oportet. Verbi gratia si angelus et corpus pedale coexistat loco pedali nec angelus est equalis locato nec loco. et c. Ad tertia patet ex dictis.

¶ Questio sexta de esse accidentium et modo essendi eorum in sacramento.

¶ E
¶ 20. 6.

Utrum
pane in
corpore
christi

Circa sacramentum altaris et spatium liter circa. xj. dist. et. xij. huiusmodi quarti li. adhuc quod ultra

transpane in corpore christi transubstantiato accidentia eius remaneant sine subiecto ¶ Arguitur primo quod accidens non: quia aut panis manet aut tunc eius non. Si sic ergo non transubstantiatur nec per panem accidentia remaneant si manent sine subiecto. Si non ergo ne subannihilatur et per panem in nichil reiecto. ¶ Scdo 2. af. sic. quia secundum philosophum accidentis esse est inesse. ergo ad ipsum non inesse sequitur ipsum non esse. Etiam accidens dicitur quod alteri accidit ergo si nichilo subiecto accidit est accidens. ¶ Tercio sic 3. af. quia si illa accidentia manerent sine subiecto vel ergo vni formiter se haberent tunc ad actionem et passionem sicut quando sunt subiecto coniuncta. vel non Si dicatur quod non propter hoc vel experientia. quia ad sensum appetit quod non sit variatio et c. Si vero dicatur quod sic. Contra quia accidentia subiecto iuncta possunt corrumpi vel ab agente creato non separata: quia sic possunt annihilari a creatura. igitur et c. ¶ Opponitur tenet magister in littera et compositis doctrina in hac questione est tres articuli.

3. af.

¶ 20. 6.

In op
fitum.

¶ Primo videbitur quod sit transubstantiato. Scdo videbitur de questione supposito. Tertio videbitur de principali questione. ¶ Quarto tum ad primum articulum sciendum est quod secundum Scotum transubstantiatio ut hic sumitur est transiitio totalis substantie in substantiam. ¶ Unum primo exponit quod dicitur totalis: quia scilicet dupliciter potest intelligi transiitio totius in totum. Uno modo capiendo totum categorice ut in toto integrali habente partes sic secundum philosophum primo de generatione. generatio est transmutatio totius in totum: quia in generatione neque quod fuit vere totum transiit in aliud totum. Alio modo capiendo totum syncategoreumatice ut sic videtur syncategoreumatice distributivum cuiuslibet partis.

Et sic illa auctoritas philosophi non est vera. quia non quilibet pars corrupti transiit in generatum. nec quilibet pars generati succedit corrupto: quia materia manet composita secundum philosophum: sed hoc modo in transubstantiatione est transiitio totius in totum: ideo est ibi transiitio totalis: sed non in generatione. Ex quo concluditur quod illa auctoritas philosophi nichil omnino facit contra positionem de pluralitate formarum substantialium eodem: quia quilibet ponere prius forma manere in generato corrupto: non tamen manet totum idem primo modo loquendo de toto et c. ¶ Item bene dictum est in descriptione transubstantiationis illam distinguendo generationem quod est totalis transiitio transiitio totius in totum propter dictam rationem. Bene etiam dicitur substantie in substantiam ad distinguendum contra accidentia. Nam transiitio accidentis in accidentem magis deberet dici transmuta

Im =
nob
ad. op

B
Alia
opin.

Im =
prob.

altaria faciter ptinet sub spe
cie panis et vini transsubstantia
tio pane in corp^o et vino in san
guine virtute diuina: scilicet pstat
q^o iuxta illam viam non pl^o debe
ret dici pane in corp^o et. q^o ecō
tra. quare. et. Tertio illa so
lutio haberet pcedere q^o panis
in sacramēto transsubstantiat^o
vel saltē q^o transaccidētat^o i ac
cidentia corporis xpi cū illa

Et succedat ibi. et. ¶ Uerū ē q^o ad

Alia hoc rñdet ipse in quarto dupl^r
euacuatio. Uno mō pcedēdo pñs q^o sicut

substantia corporis succedit sub
stantie panis: ita accidens cor
poris succedit ibi. Alio modo
negādo pñam q^o sicut non est
transsubstantiatio nisi vbi pño ē
vna substantia et post destruit^o
illa et succedit alia ita nō ē trās
accidētatio nisi qñ pño ē ali
quod accidēs et post destruit^o
illud et succedit aliud. scilicet in p
posito licet substantia panis nō

Im =
prob. maneat tñ accidētia ei^o ponū
tur manere. ideo. et. ¶ Scilicet pri
ma rñsio sicut iam tetigi est q^o
ipsum vbi supra. Scda rño nō
videt^o rationalis: q^o fm eā se
quit^o q^o si de^o puerteret vnam
substantiā in vñū accidēs q^o vñ
q^o posset. illa puerfio. nec esset
transsubstantiatio nec transacci
dentatio q^o videtur inconue
niēs: et tñ pñtia clare p^o. qua
re sequit^o. et. ¶ Ideo aliter de

f
Opñ. scribe transsubstantiationē et di
doct. co q^o ē successio imediata dua
rū rerū nō habentiū pñunem
materiā vel subiectū quaz po
sterior est substantia q^o incipit de
per se vel principaliter eē vbi
alia res totaliter desinit esse.
De primo. successio imediata

propter rōnē vñā tactā. Dico
scdo. duarū rerū nō habentiū.
et. ppter rōnē factā ptra pri
mā descriptionē de corruptio
ne et generatiōe forme substā
tialis. et. Dico tertio. quarū
posterior est substantia ad dif
ferentiā transaccidētationis et
ppter rōnē vltimo tactā: q^o si
deus puerteret accidēs in sub
stantiā eēt transsubstantiatio. ita
q^o denoiatio fieret a termino
ad quē et non a termino a quo
Dico quarto. q^o incipit esse de
p se et principaliter. et. ppter
rōnē tactā ptra secūdā descri
ptionē de transsubstantiatione
panis in aiām et in sanguine et
et. ¶ Pro quo est sciēdū q^o cō
uersio vel transsubstantiatio hu
ius rei in illā vt vbi grā panis
in corp^o xpi. pōt intelligi du
pliciter. Uno modo stricte et
pprie. Alio mō large et im
pprie. primo mō aliqd vñ trās
substantiari in aliud: nō q^o pñū
ctū alteri in quod fit puerfio:
sed q^o sic puerfio in illud: q^o si
esset ab alijs separatū ipz eēt
ibi post alijs: et sic substantia pa
nis puerfio in corp^o nō in aiām
nec in sanguine nec in deitatē:
nec in aliqb accidēs Nam si
ista essent separata a corpore
sicut fuit in triduo mortis xpi
quātū ad aiām et sanguine: et
aliqs psecrasset panē in triduo
fuisset ibi solū corp^o nō aiā vl
sanguis. Et sic corp^o est termi
nus hui^o psecratiōis per se et
principaliter intent^o. Alia ve
ro secūdario et min^o principa
liter scz inq^ontū sunt vnita cor
pori. et. Secūdo aut modo et
improprie aliqd vñ transsub =

stantiari i aliud: qz illud ē vni
tū alteri i qd sit quersio ⁊ inci
pit ibi eē: qz sic vnitū. Et sic pa
nis iproprie posset dici trans
substātiari vlt querti i aiaz et
in sanguinē ⁊ accidētia xpi: qz
oia ista icipiūt ibi eē: qz corpi
vnita: s3 nō in deitate qz nō i
cipit ibi eē cū eēt ibi prius ⁊ ali
qualr alif sit ibi q̄lif nō prius.
Et pportionabilr dicēdū ē de
quersioe vini i sanguinē. qre.
⁊c. Dico quito vbi alia. ⁊c. p
pter primā rōez ⁊ scōaz d̄scri
ptionē. ⁊c. Et caput ibi large
lyvbi put se extēdit ad eē i vlt
ad eē sub. i. ad esse i aliq p p̄ti
nētā localē vel ad eē sub aliq
p coexistētā realē. Scōo mō
corp⁹ xpi ē vbi fuit panis sc3
sub accidētib⁹: s3 prius mō est
vbi fuit panis: sc3 in aere. Et
supposito q accidētia desine
rēt eē adhuc esset trāsubstā
tatio. qre. ⁊c. Dico sexto tota
liter. ⁊c. ad differētā gñatio
nis substātia ppositi. Et alia
singla pp̄t eadē rōes q̄ ponū
tur ab alijs. Et sic ptz descri
ptio. hec de primo articulo.
¶ Quātū ad scōm articulū i q̄
vidēdū est de supposito qōis.
vtr panis trāsubstātiē i cor
pus xpi: Sciendū est q̄ l3 ca
tholici p̄cordauerint in hoc q̄
corp⁹ xpi vere ⁊ principalr est
in sacramēto sub specieb⁹ pa
nis ⁊ vini. siue vbi apparēt spe
cies: tñ sicut recitat magr. di.
xi. ⁊ glo. de cele. missa. cū mar
the. circa modū ponēdi fuerit
diuerse opiniōes. ¶ Prius fuit
q̄ suba panis sit corp⁹ xpi. Et
hoc tenētū qdā dixerūt q̄ l3
panis fiat caro xpi: tñ nō ē cō

cedēdū q̄ illa substātia sit ali
qn caro xpi. Alij aut dixerūt q̄
illd qd an p̄secrationē erat pa
nis/ postea ē corp⁹ xpi: nec tñ
ppter hoc sequit: q̄ panis est
caro xpi: qz vt dicūt substātia
panis postq̄ facta est caro xpi
nō est substātia panis: sed sub
stātia carnis. ¶ S3 ista opio
nō p̄t sustineri. Et prius q̄ ad p̄
mā ptē. ptz q̄ ip̄a non ē itelli
gibilis nisi ponere q̄ panis
fieret pars corp⁹ xpi: sicut di
cere q̄ farina sit panis. qz sit
ps ei⁹. ⁊c. qd null⁹ ponit. scōo
q̄ ad scōaz ptē ē simplr itelligi
bilis: qz si illud qd fuit panis
est corp⁹ xpi. seq̄t q̄ panis est
corp⁹ xpi qd ip̄icat Un̄ ⁊ ista
opinionē sit hec regula q̄ ois
pp̄o affirmatiua i q̄ predicat
iste termin⁹ corp⁹ xpi de isto
terio panis ē falsa siue copu
la sit hoc ⁊ b̄bū ē vel p̄t vel sit. si
cut iste panis est corp⁹ xpi vlt
p̄t eē vel fieri corp⁹ xpi: vlt pa
nis sit corp⁹ xpi. Et si aliq̄ ta
les in dictis scōaz repianē fal
se sūt de h̄tute s̄monis: s3 itel
ligēde sūt ad bonū sensū: de q̄
patebit i declaratione vltime
opiniōis. ¶ Scōa opinio fuit
q̄ suba panis nō remanet pa
nis: nec tñ desinit eē simplr: s3
reducit i materiā p se statē vlt
aliā formā recipiētē: ⁊ hoc si
ue i eodē loco siue i alto: ⁊ cor
pus xpi coexistit accidētibus
panis: ⁊ hec opinio nō posset
reprobari nec p̄ euidētē rōnē
nec p̄ auctoritatē scripture co
gētē: sicut p3 ituētī. ⁊c. ¶ Ter
tia opinio fuit q̄ suba panis re
manet: ⁊ hoc p̄t duplr ymagi
nari Uno mō sicut recitat ma

C
iprob.
di. op.

Rla.
D

D
2. opi.

E
3. opi.

Quarti libri sententiarum

gister. s. q. remaneat ibidem ubi
corp^o xpi icipit eēz sic dicere
suba panis trāsire i substātiā
corpis: qz ubi est hoc icipit eē
illa. Alio mō posset imaginari
qz sba panis recederet subito
de prio loco ad aliū locū z re
manerēt accidētia i eodē loco
sine subiecto z corp^o xpi eis co

f existeret ibidē. ¶ Hec at opio
qz ad p̄mū modū ē possibil: qz
baī p̄: valde possibile ē substātiā pa
m^o mo nis coexistē sube corpis: nec
dus. est magis impossibile duas subas
3. opi. coexistē q̄ duas q̄litates. qre
zc. Sz vtrū corpus xpi posset
coexistē sube panis p̄ yunionē
dubiū ē Et posset dici qz si sit
possibile qz vna creatura sustē
tet aliā vt dicūt aliq̄ z sat̄ ap
parz nō repugnare nec vī pos
se reprobari euidentē rōne. tūc
possibile ē corp^o xpi assumere
substātiā panis p̄ yunionem.
Quicqd̄ tñ sit de hoc/pz q̄ille
mod^o ē possibil/nec repugnat
rōni nec auctoritati biblie. i
mo est faciliōz ad itelligēdū z
rōabiliōz q̄ aliq̄s alioz qz po
nit qz suba panis deserat acci
dētia z nō suba corpis xpi. Et
sic nō ponit accidētia. sine sub
iecto. qd̄ ē vnū de difficilib^o q̄

S hic ponunt. ¶ Si aut̄ dicat̄ qz
magis difficile vī duas subas
corporeas eē sil/dico qz nō: qz
nō ē magis difficile q̄ duas q̄li
tates aut q̄titates esse sil/ vel
vnā subaz q̄titatē. Et nō pl^o
z patit̄ ista spēs hostie aliā ho
stia q̄ suba cū specie^o aliā ho
stia vī substātiā. qz ista hostia
p̄secrata repugnat alī hostie
Et iō nullū incōueniēs vī seq̄
ex prio mō ponendi si tñ z cor

daret cū determinatiōe eccle
sie. ¶ Sed etiā p̄dicta opinio appo
q̄ ad scōz modū ē possibilis qz bato
nō est impossibile deo qz substā
tia panis subito sit alibi rema
nētib^o specie^o i eodē loco et
eis coexistēt corp^o xpi. Iste tñ
mod^o nō esset ita rōnabilis si
cut prim^o: qz poneret accidē
tia sine subiecto z motū panis
subito z substātiā panis sine
accidētib^o: vel qz subito habe
ret noua accidētia. q̄ sūt diffi
cilia. qre. zc. ¶ Quarta opinio z
cōior ē. qz substātia panis nō
remanet sz simplr̄ desinit esse
Cui^o possibilitas ptz. qz non
est deo impossibile qz illa substā
tia subito desinat eē: q̄uis nō
esset possibile creatura p̄tute Et
sz ita esse non sequat̄ euidenter
ex scriptura: nec etiam videre
meo ex determinatione eccles
sie. qz tñ magis fauet ei: z cōi
opinionī sanctorū z doctorū. iō
teneo eam. Et fm̄ hanc viā di
co qz panis trāssubstātiatur
in corp^o chisti ad sensum ex
positū in descriptione trāssub
stātiationis. Sed hic sunt ali
qua dubia. ¶ Primū est vtrū
trāssubstātiatio sit aliqua mu
tatio z ad qd̄ terminat̄. ¶ Se
cundū an trāssubstātiatio pos
sit esse alicui^o substātie rema
nētis in eē reali i aliā p̄existā
tē. ¶ Tertiu^o an oporteat sub
stātiā in quā sit trāssubstan
tiatio mutare locū ¶ Quartū
an de facto panis simplr̄ anni
chiletur. Et videt̄ mḡ dicere
qz nō qz dicit qz de pane fit ca
ro xpi z mutat̄ i aliud. z sic nō
ānichilat̄. Oppositū videt̄. qz
totalit̄ desinit eē nec naturali

Solo prim dubi
Solo secund dubi

A ter corrupti. q̄re. **A**d ista r̄ndef. Ad primū dicūt aliq̄ q̄ aliter est hic q̄ i alijs mutatio nib⁹: qz hic solū mutat̄ terminus a q̄: scz substātia panis et nō fmin⁹ ad quē: scz corp⁹ xp̄i Sed dico hic q̄ ibi sūt due mutationes: et duo termini positivi: et duo negativi: scz eē panis et nō esse ei⁹. sicut corp⁹ xp̄i esse hic: et corp⁹ xp̄i nō eē hic. Ideo cū corp⁹ xp̄i trāseat de p̄tradietorio in p̄tradietoriū: scz de non esse hic ad esse hic: dico q̄ mutat̄ localit̄r capiēdo large mutationē locale. Et sic i p̄posito sūt due mutatiōes vna de p̄ditiva q̄ terminat̄ ad nō esse panis. alia acq̄sitiva q̄ terminat̄ ad corpus xp̄i esse hic &c.

B **A**d scōz dico p̄rio q̄ trāsubstantiatio vt hic sumit̄ non pōt esse alicui⁹ substātie remanēt̄ sed i hoc nō est difficultas nisi vocali: qz trāsubstantiatio ita i ponit̄ ad significādū q̄ prima substātia desinat̄ eē: et scōa succedat &c. Sed nō est clar⁹ vtz in ipsa determinatione ecclesie supra allegata illo mō sumat̄ &c. Dico scōo q̄ trāsubstantiatio pōt esse in substātia p̄existētē: qz nō plus v̄ illud repugnare trāsubstantiationi q̄ alterationi q̄ fiat ad q̄litate p̄existētē: sed scōz est possibile: qz de⁹ posset creare vna q̄litate sine subiecto: et postea vni re subiecto. et tunc illud subiectū vere alteraret̄ et esset alteratio ad q̄litate p̄existētē: qz illa q̄litas de nouo acq̄reret̄ illi subiecto: et tñ nichil nouū ibidē p̄duceret̄. Nisi forte fm ali quos vniū qualitatis ad subie

ctū. ergo similiter i p̄posito pōt dici &c. **A**d tertiū dico p̄rio q̄ lz de facto ita sit de substātia corporis xp̄i. q̄ aliq̄ modo mutat̄ locū vt dictū est. tñ hoc non oportet. tñ primo: qz posset fieri trāsubstantiatio i substātia nō p̄existētē. et sic illa nō mutaret̄ locū: qz prius non erat i loco: tñ scōo: qz posset fieri trāsubstantiatio sine loco &c. Pro q̄ dico scōo q̄ esse i loco siue circūscriptiue siue diffinitive accidit trāsubstantiationi: et substātie in q̄ fit trāsubstantiatio. ita q̄ nō req̄rit̄ ad trāsubstantiationē: lz de facto illud i quod fit trāsubstantiatio: scz corp⁹ xp̄i sit in loco diffinitive tñ si panis eqlis corporis xp̄i trāsubstantiat̄ in illud corpus egle sibi vtrūq̄ posset eē i loco diffinitive vel circūscriptive sicut deo placeret **C** Si aut̄ dicatur vtz corp⁹ min⁹ corpore xp̄i possit in ip̄m trāsubstantiari ita q̄ habeat̄ esse i illo loco circūscriptive puta i loco vni⁹ hostie p̄ue. Dico q̄ hoc nō implicat. Sicut ei vniū corp⁹ pōt esse circūscriptive in duob⁹ locis. ita posset esse aliqd̄ in vno loco maiori: et alio minori. sine de p̄ditione alicui⁹ absoluti. et sic de⁹ posset facere absolute sine alicui⁹ rei de p̄ditione q̄ corp⁹ xp̄i haberet̄ ita p̄nū caput et alia mēbra ita p̄na q̄ eēt circūscriptive i loco. et hoc p̄ de p̄fectionē. Etia p̄ oppm̄ posset de⁹ p̄ rarefactionē facere ip̄m esse in loco maiori q̄ nūc sit i celo Et istud esset facili⁹ ymaginari q̄ illud quod ponitur: scz q̄ quelibet pars corporis christi

Quarti libri sententiarum

fit sub quolibet parte hostie &c.

E Ad quartum dico non est difficultas nisi vocalis: quia accipiendo annihilationem quod sit redactio in nihilum & conversio in aliquid aliud sic non annihilatur. Accipiendo tamen annihilationem per redactionem alicuius in purum nichil sui. sicut fuit ante eius productionem si annihilatur. Quod patet. quia sicut panis capit esse per generationem vel creationem: sicut et quolibet alia creatura: ita etiam definit esse per corruptionem vel annihilationem: sed non per corruptionem: quia materia non manet. ergo per annihilationem. Unde convertitur panis in corpus sicut nox in diem quia post noctem est dies: et ita post panem est ibi corpus christi. Et sic intelligendum est quod dici solet panis fit corpus christi.

F Et tunc ad argumentum dico quod aliquid fieri ex alio potest dupliciter intelligi. Uno modo sicut ex aliquo manente: ut ex materia fit forma. Alio modo sicut ex non manente: ut ex vno contrario fit aliud: scilicet ex nigro album et ex albo nigrum. primo modo illud ex quo fit aliquid non annihilatur: sed secundo modo annihilatur si definit esse simpliciter: sicut est in proposito. Et sic patet responsio ad primum argumentum an oppositum questionis.

S hec de secundo articulo. **Q**uartum ad tertium articulum in quod videndum est de principali questione: scilicet utrum accidentia panis remaneant in subiecto. **P**rius videbitur de isto. **S**ecundo de illo quod tangitur in tertio principali argumento (scilicet utrum accidentia separata se habeant uniformiter ad actionem et passionem sicut quando erant subiecto coniuncta) Circa primum possunt esse

plures opiniones/sive modi imaginandi. **P**rimo enim fuit quod prima opinio quod quantitas potest esse sine subiecto: sed qualitas corporalis non. quoniam non potest esse sine quantitate cum necessario sit extensa. **E**t secundum istam viam posset imaginari quod sola quantitas panis est hic sine subiecto. **A**lii vero accidentia sunt in ea tantum in subiecto. **S**ed hec est falsa: quia nulla ponenda est quantitas distincta a substantia vel qualitate. **I**tem si talis poneretur adhuc magis videtur dependere qualitas a substantia quam qualitas a quantitate: quia plus et vehementius dependet causatum a causa prima quam secunda: ergo si qualitas potest esse sine substantia etiam potest esse sine quantitate &c. **I**tem deus posset qualiterlibet qualitatem conservare sine alia causa secunda. ergo sine quantitate ab ea distincta. **S**ecunda fuit aliorum opinio quod sunt aliqua accidentia terminantia sibi certa subiecta: et illa sunt inseparabilia a substantia. **A**lia autem non sunt. **S**unt etiam aliqua substantie determinantes sibi accidentia certa et illa non possunt esse sine illis. **A**lie non determinantes sibi accidentia certa possunt esse sine illis. **E**t sic suba materialis determinat sibi quantitatem et alia accidentia secundum istos &c. **S**ed breviter hec opinio est falsa: quia si accidentia sint aliqua res distincte a substantia deus potest vna ab alia separare et sic conservare. **E**t ideo licet aliqua accidentia determinent sibi aliqua subiectum sic scilicet non possunt esse in alio subiecto. sicut quantitas determinat sibi substantiam materiale quia non posset esse quantitas in substantia indivisibili. sicut in ange-

prima opinio

impugnata

Alia opinio

impugnata

Alia opinio fati m rabil.

excusatur pced. op. eque

lo: tñ nō sic determinat sibi illud subiectū qñ possit esse sine illo. Et si dicat ptra: qz simitas non pōt esse sine naso zc. Di- co q non est res aliquo mō di- stincta a naso sicut nec rectitu- do nec curuitas: sed isti termi- ni supponūt p substātia cōno- tādo ptiū eius aliā z aliā po- sitōez siue situatōez zc. ¶ Ter- tia opinio posset imaginari ta- lis: scz q lz accidētia panis si essent aliq distincta a substātia panis possint separari a subie- cto z manere sepata: tñ de fa- cto nō manēt sine subiecto. Qz diceret ista opinio q nulla sūt accidētia distincta a substātijis et p pñs nec accidētia panis. Et ad determinationē eccle q ponit q corpus xpī est sub spē panis diceret cōseqnter q de- bet intelligi sub cōditione: scz supposito q sint aliq spēs ac- cidentales distincte a substā- tjijs. sed si nō sint tales/ tūc sen- sus est sub specie. id est vbi ap- paret esse panis z vbi pñ erat. Et si dicat ptra: qz tūc esset ibi deceptio z illusio: cū appareāt ibi spēs eē siue accidētia. dice- ret ista opinio pñr q nō plus appet ibi spēs vel accidēs pa- nis qz substātia panis z appet q comedat z videat panis. et tñ oppositū iudicat p fidē sic i- pposito. Un hic diceret sicut quedā opinio quā recitat ma- gister dilt. xij. rndet d fractio- ne q ibi appet: scz q ibi nō est fractio: sed dicit frangi: qz vi- det. Nec tñ fallit nos vis nec fallitur qd esset si crederet ita frāgi vt videt. Nec illusio: qz ad utilitatē fidei non ad dece-

ptionem fidei ita fit. Et ponit exēplū de xpō q se ostēdit duo- bus discipulis in via in specie pegrini. nec i eo tñ tal forma erat: sz oclī eoz tenebant zc. Sed p̄dicta opinio eēt extra- nea a cōi p̄hia: q ponit accidē- tia eē res distinctas a subiectis sicut albedo est distincta a re alba: et albedo panis ab eius substātia. lz hoc nō sit euidēs zc. ideo q̄uis p̄dicta negarēt tñ dubiū est vt rū debeāt habe- ri tanq̄ heretica. ¶ Et videre C- tur q nō. qz sicut illa q iferūt Excus- ex his q sunt fidei. sicut ex scri- ptura sacra: z p pñam nō eu- di. op. dētē sz solū pbabile nō vident p̄ptie p̄tiere ad fidē: nec eozū opposita eē heretica i fide: sic illa q iferunt p pñam euidentē tñ vtute alicui medij vt assum- pti i añte: qd nō ē euidēs nec p̄tinēs ad fidē. sz est aliqd p̄hi- sicū pbabile z cōiter cōcessum nō videret etiā p̄tiere ad fidē sic q eozū opposita sint hñda vt heretica i fide. Mō q acci- dētia panis maneant ibi/ hoc iferēt ex hoc q presupponit q substātia panis trā substātia z accidētia panis sunt alia ab ei suba. Istō aut scōm nec est euidēs: nec est in scriptura ex- pressum/ nec ab ecclia defmia- tū/ sz est vnū pbabile neutruz receptū cōif ab illis q sequūt p̄hiāz cōem pipateticoz. Sz si esset aliqs q diceret oppositū hui: nō eēt p̄pter hoc tanq̄ he- retic habend. Aliē em̄ mun- esset fauor fidei ad doctrināz D- p̄hi. q̄rezc. ¶ Quarta et cōior 4. op. opinio/ z cui fauet magis do- ctrina eccle est q i sacramēto nēt do- cto.

accidētia q̄ fuerit panis remanent sine subiecto. et i illis sit fractio. et hāc teneo. ¶ Hic tñ est aduertēdū p̄ solutōe sc̄be rōnis an̄ oppositū q̄stionis q̄ iste termin⁹ accidēs pōt capi dupl̄. Uno mō strictē et sic supponit p̄ aliq̄ re sine entitate q̄ non est substātia cōnotādo q̄ talis alicui alteri entitati accidat. Et sic albedo panis et q̄d libet ei⁹ accidēs lz possit separari a subiecto: tñ qñ est sepatū non est accidēs: qz nō accidit subiecto siue non inest. Et isto modo sumebat̄ ab Aristotele. qz credit q̄ tale accidens non hēret esse nisi p̄ iesse. et sic qñd possit esse nisi iesset: sz hoc nō est verū sz fidē. Alio mō capi pōt large put supponit p̄ tali entitate cōnotādo nō q̄ de facto insit vel accidat alicui: sed tñ cōnotādo aptitudinē: scz q̄ sit aptū natū alteri acciderē. Et sic albedo panis etiā si sit sepatā a subiecto ē accidēs. Et isto mō sumit̄ i p̄posito et. Et per hoc ptz ad sc̄bam rōnē questionis qd̄ dicēdū. et negāda est auctoritas Aristotelis. Et sic ptz respōsio ad articulū

¶ Circa sc̄m punctū hui⁹ articuli sūt plures difficultates

- 1. dub. Et primo q̄ntū ad actionē isto rū accidētū separator est p̄ma difficultas. Utrū accidēs sepatū possit esse p̄ncipiū
- 2. dub. gñandi substātiā. ¶ Sc̄baytz possit esse p̄ncipiū corrupēdi substātiā Sed circa trāsmutationē passiua sūt alie difficultates. Uñ itis ēvtyz possz irāsmutari ad q̄ntitatē ¶ Quarta
- 3. dub. ytrū ad substātiā. ¶ Quinta
- 4. dub.
- 5. dub.

rovtrum ad qualitātē: qz sat̄ clarū est q̄ p̄nt trāsmutari fm̄ locum siue ad motum locale. ¶ Sexta pōt ēvtyz illa accidētia p̄nt nutrire. Uidet̄ q̄ nō: qz nō p̄nt trāfire i subaz aliti et. ¶ Ad primā dicūt aliq̄ q̄ non qz oē agēs aut est equocū aut yniuocū. si yniuocū: tūc est eq̄ p̄fectū sicut f̄min⁹ p̄ductus. si equocū: tūc est p̄fecti⁹. Qd̄ p̄ qz agēs yniuocū hz effectū p̄ductū p̄ termino a deq̄to sue potētie: sed causa equoca est p̄fectior q̄ causa yniuoca: igit̄ est p̄fectior suo effectū: sz accidēs non est eq̄ p̄fectū cū suba: nec p̄fecti⁹ ea. igitur non pōt et. ¶ Ad sc̄bam sz etiā fm̄ illaz opinionē q̄ nō. ita q̄ si eēt maxim⁹ calor sepatus non possit corrupere minimā guttaz aq̄. Et rō est: qz non pōt p̄ducere subamyt probatuz est. q̄re et. Sed rōnes hui⁹ rñsionis non valent: qz lz generaliter verū sit q̄ causa totalis siue p̄ncipialis sit p̄fectior suo effectū: sed non sp̄ oportet de cā ptialis: ideo calor sepatus tanq̄ causa ptialis possit agere deo p̄currēte ad gñationē vel corruptionē substātie. ideo cā eq̄ uoca ptialis qñq̄ est p̄fectior et qñq̄ ip̄fectior suo effectū et q̄ causa yniuoca: sicut patet de albedine et ei⁹ visione et itellectiōe et. Et si dicat̄ q̄ cā illi mitatioz est p̄fectior. nō ēvniuersal̄ verū: sed bñ de prima cā. Uñ dico q̄ lz non possit naturalit̄ demonstrari: tñ pōt rōnabilit̄ persuaderi: q̄ accidētia etiā sepatā p̄nt vt cā ptialis generare vel corrupere sub-

6. dub.
bium.
5
solō.
b
solō.
Solutiō
dub.
3
3nsta
tia.

Questiōis sexte. Articulus tertius. Fo. cclxxviii.

stantiā. Primum p3: q2 substan-
tie nō mouēt nos ad cognoscē-
dū: nec agūt aliqd de facto si-
ne accidētib⁹. Uñ si eēt h ali-
qs ignis sine accētib⁹ & posse-
mus ipm intuitiue videre: tūc
possem⁹ experiri vtrū sba pos-
sit gnare sba3 sine accidētib⁹
& currētib⁹ s3 q2 hoc naturalr
nō possum⁹: iō de hoc nō pōt
hō certificari p statu isto s3 re-
manet pclusio neutra. Scdm
p3 q2 expūmur q i pntia istoz
accidētū sequunt multi effe-
ctus & corrupūf i pntia ipoz
& hoc nō vī posse eē: nisi q2 ac-
cidētia illa aliquaz actiuitatē
hnt respectu illoz effectuum.
Aliter em̄ periret oīs via ad
pbandū aliqd eē causaz acti-
uaz alicui⁹ &c. Ad tertiā p3
q sic q2 videm⁹ ad sensū q ra-
re fiunt & p densant: s3 tenēdo
opinione q q̄titas nō sit res
alia a re q̄ta p̄t dici q ibi ē ra-
refactio & p dēfatio: sine q̄tita-
te de nouo acq̄sita. Ita q2 ra-
refieri & p dēfari nihil aliū ē ni-
si tales spēs occupare locum
maiorē vī minorē p̄t maiorē
vī minorē distātia p̄tū: sic q2
tres ptes rari coexistūt trib⁹
p̄tib⁹ loci. postea p motū loca-
lē p dēfate coexistūt vni p̄ti lo-
ci. Et ecōtra de rarefactiōe si-
ne acq̄sitiōe vī depditiōe ali-
cui⁹ absoluti. Et sic p̄t facilit̄
saluari q q̄libz ps rari est ra-
rior & densi dēfior p coexisten-
tiā in maiori vel minori loco.
¶ Si q̄o dicat 3. q2 tūc nō pu-
gill⁹ ignis nō eēt rarior q̄ nō
pugill⁹ terre. q2 nō extētiōr di-
cit. q nō sequit. q2 pugill⁹ ter-
re p̄t mag⁹ extēdi manēte tra-

q̄ ignis &c. ¶ Sed hoc non va-
let. q2 ponam⁹ q vīq̄ pugill⁹
sit i supmo ḡdu raritatis p̄petē-
ti nature sue q̄o tūc nō erit
rarior alio cū nō sit extēsiōr &c.
¶ 3o alif dico q forma substā-
tialis in pposito nō p̄t denoia-
ri a raritate vī dēfate: q2 tot
sūt ptes forme in vno pugillo
sicut i alio. S3 illō q̄o imedia-
te denoiaf a raritate est mate-
ria. q2 qñ aliqua p̄pant ita q
vñū dicat rari⁹ aliud densius
op3 q illō sit aliqd eiusdē rō-
nis q̄o ex̄ns sub vna forma sit
dēfius q̄ sub alia: sicut ē in po-
ri casu. Unde vnus pugillus
ignis d̄r rarior & pugill⁹ terre
dēfior. q2 in tertia ē aliqd q̄o
ex̄ns sub forma terre occupat
maiorē locū q̄ si illud idē nūe-
ro existeret sub forma ignis.
Nā ex vno pugillo fr̄e p̄nt ge-
nerari mille ignes q̄o nō esset
nisi q2 mafia ei⁹ s̄b foa ignis
h3 maiorē extēsiōnē q̄ eas sub
forma fr̄e. Q2 nihil idē nūero
p̄t existere successiue s̄b vtraz
forma nisi mafia ignis. Et sic
ignis ē rarior fr̄a. Si at̄ dicat
q̄ fm hac viā nō eēt d̄ria iter
rarefactiōez & augmētationē
&c. Dico q sic: q2 in augmēta-
tiōe p̄prie dicta aliqd acq̄ri-
t nouo adueniēs q̄o ē ps illi⁹
q̄o augef. nō aut i rarefactiōe
s3 solū loc⁹ siue mot⁹ localis.
Uñ rarefactō ē q̄dā spēs mot⁹
local. Et p̄portidabl̄r dicēdū
ē de p dēfatiōe &c. Ad quartū
p̄rio dicēdū ē vtrū illa accidē-
tia possint corrumpi ab agēte
creato ¶ Scdm vtrū ex illis pos-
sit substātia gnari etiā a deo.
De primo dicunt multi q nō.

be
um.
5
fo.

b
fo.

Solo
tertij
dubij.

8

Instā
tia.

3

Solo
q̄rti
dubij.

Quarti libri sententiarum.

qz nullū agens creatū potest creare: z p pñs nec ānihilare. s3 destructio illoz accidentiū eēt annihilatio. isf zc. S3. g. Ockā cōcedit qz creatura pōt ānihilare: l3 nō creare. Uñ vi det sibi mirabile qvñ magn⁹ ignis nō posset destruere vnū parū frigus sepatū: si esset sibi approximātū. Et si dicat qz creatura in omni actōe sua erigit materiā. Rñdet qz verū est in oī actōe pductiua. Et dicit vltra qz in hoc casu illud qd pducit a solo deo pducit. ita qz de⁹ supplet ibi vicē agēt? creati tanq̄ cā totalis in pducēdo l3 nō in corrupēdo. S3 tñ mhi videt sicut. s. psuasi. q. j. arti. ij. qz pōt pcedi qz creatura i casu isto sicut pōt annihilare/ ita z creare ppter rōes ibi fa-

Cctas de experiētia zc. ¶ De seclūdo vero videt pbabilius qz de illis speciebus: pprie loquēdo nō pōt aliqd gñari nec virtute creata nec increata: qz illud dī gñari qd fit ab agente necessario erigēte passum. Si ergo ex illis speciebus possz aliquid gñari loquēdo dī gñatione substantiali. vel ergo esset substantia q̄ est materia vlt for ma vel ppositū. Nō materia: qz illa a solo deo creatur Nec forma. qz ipa non gñatur nisi in materia. Nec ppositum: qz ibi nō est materia. z iō ex illis nihil pōt zc.

D ¶ Ad quintā de mutatiōe ad qlitatem q̄tū ad intensiōē/ z remissionē/ gñationē z corruptionē/ ptz qz sic S3 circa hoc fm diuersas opiniones diuersimode dicendū est. Uñ fm viā q̄ tenet qz q̄tū:

tas sit res distincta a substantia z qlitate z manet ibi tanq̄ subiectū alioz accidentiū/ dicēdū est qz talia accidentia pnt naturalit̄ mō p̄dicto variari gñari z corrūpi: qz sunt in subiecto. S3 fm aliā viā de q̄titate zc. dicendū est oppm̄ vt dī Ockā scz qz non pnt naturalit̄ gñari vel intēdi nisi de q̄tute diuina qz nihil ē ibi receptiū actiōnis acq̄sitiue creature. tñ illa accidentia pnt fm eū corrūpi z remitti p agens naturale. zc. Sed vt pri⁹ mhi vī qz vtrūqz possit dici sicut pri⁹ de s̄ba zc.

¶ Ad sextā p̄t dici pbabilr qz duplex ē nutritio. Una pprie dicta q̄ ē p p̄uersionē alimēti i rē alendā: ita qz ex illa fiat restauratio rei depdite. Et si sic querat vtrū spēs sacrales nutritiāt dōm ē qz nō: sicut pz satz ex solutiōe scōi p̄dicti q̄rte dubitatiōis: s3 in fine de⁹ ponit ibi s̄bam aliā zc. Alio mō vocat nutritiō q̄cūqz reductiō mēbroz aial ad statū p̄orē s3 qlitates. z sic p̄t hō nutriri ex hostijs p̄secratis: qz talis hostia h3 actionē naturalē in mēbra hoīs qlē h̄ret non p̄secrata. iō sili mō p̄t reducē p̄plexionem lapsā ad statutū naturalē salte fm qlitates qlit̄ q̄cūqz alia nō p̄secrata l3 nō possit p̄uerti in mafia mēbru aialis. q̄re zc. z sic pz solutio ad tertiū artificulū. Et ex his ad tertiū argumētū zc. Et hec de q̄stione z p pñs de toto quarto sniarum.

¶ Finit liber q̄rtus sniarū Reuerendi in xpo p̄ris et dñi magistri Petri de ayl. Docf. Parisien. acutissimi.

¶ Solo sexti dubij.

¶ Solo quinti dubij.

¶ S

Recomendatio sacre scripture ab eodem dno et magistro Petro de aplyiaco in magisterio theologie.

per hanc petram edificabo ecclesiam meam. Sed inuestigandus nobis est quod sit hec petra super quam edificanda erat christi ecclesia et aduersus ecclesiam diaboli confirmata. Unde ubi ex varijs scriptoribus dicitur magna oritur perplexitas questionis. Nam beatus Augustinus quodam loco in libro contra epistolam donati de apostolo Petro dicit quod in illo tanquam in petra fundata sit ecclesia. Quod sensum in quibusdam scriptis Ambrosij canimus ubi de gallo et gallicantu ait. Hoc ipsa petra ecclesie canente culpam deleuit. Funde quoque sensus legimus in quodam sermone de festo cathedre sancti Petri etc.

Super hanc petram edificabo ecclesiam meam. Scriptum est Math. xvi. Magna ecclesie doctor Augustinus in libro de ciuitate dei duas describit ciuitates. duas signantes ecclesias inter se diuersas piter et aduersas Una est ciuitas iherosolyma Alia est ciuitas Babilon. Una ciuitas est ecclesia dei. Alia ciuitas est ecclesia diaboli. Una ecclesia bonorum et qua dicit psalmus. Laus eius in ecclesia sanctorum psalmus. clix. Alia ecclesia malorum. de qua idem propheta. Odiui inquit ecclesiam malignantium. psalmus. xxv. Una est igitur supra petram edificata quam psalmista David admirans alloquitur. Gloriosa dicta sunt de te ciuitas dei: sicut audiui in ciuitate dei in ciuitate dei nostri: deus fundauit eam in eternum Alia est supra arenam fundata. quam videmus propheta abominari. Uidi inquit iniquitatem et perditionem in ciuitate. Et iterum. Super muros eius iniquitas. et labor in medio eius et iniusticia: et non deficiunt de plateis eius versus et dolus.

Aduersus quem sensum Augustinus in pluribus alijs passibus aliter exponit hunc euangelij locum Nam libro. i. de seruis domini ita inquit. Quia enim christus petra. Petrus christianus. id est petrus a petra non petra a petro. Sicut non a christiano christus: sed a christo christianus vocatur. Tu es ergo inquit Petrus et super hanc petram (quam confessus es et cognouisti dicens: tu es christus filius dei ui) edificabo ecclesiam meam. Quasi dicat Super me edificabo te. non me super te hec ibi. Et his similia alibi super Iohannem sermone. cxxxiij. et in omelia quadam de transfiguratione domini. Licet autem ipsemet Augustinus libro. i. retractat. ca. xxi. quod harum duarum sententiarum probabilior sit electioni lectoris reliquerit. non tamen videtur quod in petra petrus. sed in petra christus sit intelligendus. de quo agit apostolus. petra autem erat christus. i. Cor. x. Quis enim in petri infirmitate ecclesie firmi-

Hec sunt igitur ciuitates due he sunt due ecclesie sibi inuicem aduersarie. et inter se plurimum contrarie: quarum vna regit diabolus alia regit christus. Unam diabolus edificat super instabilem arenam: aliam christus edificat super stabilem petram: de ea dicitur promissa per theumate scilicet Su-

Recommendatio

tatem stabiliat: de cui⁹ firmitate ancilla ostiaria interrogata rñdeat. Ad cui⁹ vocem (vt Grego. ait) dū mori timuit vltam negauit. Cū ergo vacilla uerit Petrus nec firm⁹ fundatus sit petri vicari⁹: cūq; iam discrepēt de sūmo petri sacerdotio pōtificates: et litigēt de sūmo pontificio sacerdotes. q̄s affirmare presumat quempiā q̄talibz sc̄titate aut dignitate fulgentē siue sacerdotem/ siue pōtificē/ siue petrū/ siue petri vicariū/ aut q̄uis aliū preter xpm esse xp̄iane eccl̄ie fundamentū. Cū ecōtra dicat apl̄s. qz fundamentum aliud nemo pōt ponere: preter id qd̄ positū est qd̄ est xps̄ iesus. j. Cor. iij. Sz vt ea q̄ premisim⁹ ad cōcordiā reducām⁹: ita cōcedamus xpm esse eccl̄ie fundamentū principale: vt nō negemus sup̄ ipm̄ plura fundamenta edificari posse. Sic em̄ apoc. xxi. ¶ Durus ciuitatis illius p̄ quā intelligit̄ eccl̄ia. duodecim dicit̄ habere fundamenta. Xps̄ itaq; sup̄ seipsum tanq; super solidissimū fundamentū eccl̄iam suā aduersus eccl̄iā diaboli firmiter stabiluit. et sup̄ hanc firmā petraz petrū stabilē firmavit. de eo dicens premisaz sn̄iam. Sup̄ hāc et c. Sz salua oīno xp̄i saluatoris sn̄ia: siue in petra petrū: siue in petra xpm fm̄ literalē sensum intelligere valeamus. tñ fm̄ spiritualē intellectum p̄ hanc petrā diuinā scripturā et sacrā xp̄i doctrinā signare possumus. q̄ tam firme soliditatis et solide firmitatis

existit: vt nō imerito sup̄ eam xp̄i eccl̄ia fundata sit. Quid nāq; firmi⁹: qd̄ solidius q̄ sacra eloquia: q̄ diuina testimonia a xpo in eternū fundata? Sic em̄ xpm alloquit̄ p̄pha. Initio inq̄t cognoui de testimonijs tuis: qz ieternū fundasti ea. Quotquot ergo sūt xp̄i eloquia: quot xp̄iane doctrine testimōia tot dicit̄ p̄nt xp̄iane eccl̄ie fundamenta. Sacra igit̄ sc̄ptura xp̄i testimonijs ieternū fundata sp̄ualiter intelligi p̄t illa firma petra supra quā edificata est eccl̄ia. Sup̄ cui⁹ firmitatem petre xps̄ petri infirmitatē timentē pri⁹ ac tremētem: postea solida pseuerantia roborauit. et eccl̄iam suā p̄tra oēm eccl̄ie diaboli p̄secutionē iuicta p̄stantia solidauit de ea dicēs. Sup̄ hāc petrā edificabo eccl̄iam meā. Que fuerunt v̄ba prio p̄posita v̄tis reuerētis sepi⁹ repetita ¶ Ad quoz declarationē v̄boz omisissis diuisionū rich̄mis. stilū patrum vt possum⁹ insequentes. oñdamus q̄liter sup̄ sc̄pturā sacraz tanq; sup̄ firmā petrā xps̄ suā edificauit eccl̄iā. ¶ Sciēdū itaq; q̄ in q̄libz edificio rōnabiliter ordinato: prio p̄cedit fundatio. sc̄bo p̄cedit edificatio. tertio succedit p̄sumatio. Hoc igit̄ mō ordinatissim⁹ oīz artifex xps̄ sup̄ sc̄pture sacre petrā eccl̄iam inā edificauit. Prio nāq; fūdāmētū iecit sup̄ hāc petrā. Sc̄bo ieternū ad iecit. Edificabo inq̄t. Tertio p̄lemētū fecit. Eccl̄iam meā prio igit̄ inq̄ram⁹ hui⁹ edificij fundamentū. Sup̄ hanc petrā.

f De
dific
tionē
eccl̄ie

2
Eccl̄
est fun
data?
natus
rālic
rū do
moz

Scbovideam⁹ hanc edificij in-
 cremētū. Edificabo inqt. Ter-
 tio pspiciam⁹ h⁹ edificij cōple-
 mētū. Ecclāz meā. Sic ei sat⁹
 vt arbitroz declarabim⁹ pre-
 missā p thēmate sniam. Sup
 hāc petrā. 2c. In p̄mis ḡ igra-
 m⁹ ecclāstici edificij fūdāmētū
 Sup hāc petrā. hec nāq; pe-
 tra sup quā fūdat ecclā (vt iā
 p̄m̄sim⁹) sacra p̄t intelligi scri-
 ptura / siue p̄bi xp̄i p̄itas inef-
 nū fūdata. de q̄ xp̄z alloq̄ndo
 dicebat p̄phā. In eternū dñe
 p̄bū tuū p̄manet i celo. i ḡhā-
 tiōe 2 ḡnatiōe p̄itas tua. Cō-
 spicite igf orthodoxe ecclē fū-
 damētū videte mirabile miste-
 riū. ¶ Nulla em̄ dom⁹ est que
 non hēat sua fundamēta deoz
 sum: sursumq; tēdūt parietes
 desup tecta ponūtur. sola a sūt
 ecclā suū fūdāmētū sursū hz.
 2 dū ip̄a deoz sū i terra manet
 p̄itas illa sup quā fūdata est
 sursum i celo in efnū p̄manet.
 Sic th p̄itas in celo p̄māsit q̄
 etiā deoz sū ad terrā descēdit.
 et iuxta sapiētis dictū / de celo
 a regalib⁹ sedib⁹ venit. imo vt
 p̄phā dicit. Veritas de fra or-
 ta ē. qm̄. s. iusticia d celo p̄spe-
 xit. hz igf ecclā p̄itat⁹ funda-
 mētū 2 in celo sursū 2 in terra
 deoz sū. Sz vbi deoz sū? Sane
 nō i sordib⁹ terrenis: i 3 i subli-
 mib⁹ locis. qz teste p̄phā. fū-
 damēta ei⁹ i mōtib⁹ sctis. Nō
 em̄ credēdū est supuacū esse
 in p̄bis istis qd̄ sz in montib⁹
 sctis. Adhibeam⁹ ergo mentē
 vt hui⁹ dicti valeam⁹ accipe-
 rōez. 2 qd̄ mōtes isti sibi velit
 audiam⁹ Mons itaq; iusticie
 magnitudinē 2 p̄itat⁹ altitudi-

nem signat. In quo mōte xp̄s
 hitat ibiq; ecclē sue fundamē-
 tū stabiliēs ip̄az sacre sc̄pture
 p̄itatē collocat. ¶ Ascēdam⁹ B
 igf i mōtē vt iueniam⁹ ip̄z fun-
 damētum ecclē. ip̄az. s. sacre
 sc̄pture p̄itatē. Sz qd̄ ascēdat
 in mōtē dñi aut qd̄ stabit i mō-
 te sctō ei⁹? Certe iuxta rñsum
 p̄phē. Innocēs manib⁹ 2 mū-
 do corde. Ascēdāt ḡ inocētes
 2 mūdi q̄ si forte nō oēs sum⁹
 hmōi vt mōtē ascēdere valea-
 mus: oēs tñ leuem⁹ oculos in
 mōte: 2 a pedevs q; in mōt⁹ p̄ti-
 cē q̄tū possum⁹ videam⁹. Vi-
 deam⁹ itaq; p̄mit⁹ i pede mon-
 tis hui⁹: videam⁹ ibi nūerosā
 gētiliū p̄hoz multitudinē tan-
 ta p̄itatis alacritate pollentē
 vt ēt ascēdere nitat⁹ in montē.
 Videam⁹ ibi zenocratis seue-
 ritatē. Diogenis patientiam.
 Catonis pietatē. Socrat⁹ p̄ti-
 nētiā. ¶ Qui tātam cordis et C
 corpis narra⁹ hūisse vt subli-
 miū ac btōz spiritū p̄fortiū 2
 familiaritatē adept⁹ sit. Hinc
 plato eiusdē socratis discipu-
 lus. d. qz ob egregiā vitā 2 ca-
 stimoniā ab ifantia neminem
 habuit comitē. Si qdem pura
 puris / sincera sincer⁹ misceri /
 atq; p̄tiguari fas est. hic Apu-
 lei⁹ platonice scole p̄s d deo
 socratis libzū sc̄psit. videam⁹
 deniq; i hui⁹ mōt⁹ pede q̄liter
 hmōi p̄hi cateruati sese comi-
 tant⁹ vt ascēdāt facili⁹ 2 vt cur-
 rant velocius. Alter alteri⁹ se-
 que⁹ vestigia. Plato socratez
 insequit. Aristoteles platonē
 Lucili⁹ senecā. Seneca vero
 paulū seq̄ cupiens post eū cla-
 mitat dicēs. O mi paule chas

Ecclā
 est fun-
 data 2
 natu-
 rālia
 rū do-
 moz.

De
 nia
 on
 ecclā

Recommendatio

rissime optare ei⁹ esse loci apud
 meos qualis tu es apud xpia
 nos. Verba sūt senece ad pau
 lum epla. xij. Currūt ergo ve
 lociter: currūt pariter. et tñ qz
 nec sacre scripture nec verita
 tis catholice viā tenēt/in mō
 tem ascendere nō valēt. Nam
 vt quodā in loco de ipsis asse
 rit Augu. bene currūt/ sed tñ
 in via nō currūt. iō q̄to plus
 currūt/ tanto plus errāt. His
 itaqz dimissis in hūc modum
 currentib⁹ atqz errantib⁹ ocu
 los mentis in montem eriga
 mus sublimius et videam⁹ ibi
 ātīquos patres veteris testa
 menti: patriarchas scz et pro
 phetas currētes. siqdem et lz
 nō in via plana: tñ sub vmbra
 tenebrosa ascendētes in mon
 tem. Ibi ille patriarchaz ma
 ximus Jacob: q̄ scalaz ~~in~~ celo
 tenus erectā. ascēdentēsqz ac
 descēdētes angelos et innituz
 scale dñm vidit. ibi ille famu
 liarissim⁹ deo Moyses q̄ legē
 colloquiūqz dei obtinere me
 ruit. Ibi helyas clarioribus
 portētis emicuit. et tandem ad
 celū flamante vehiculo rapt⁹
 fuit Ibi deniqz pphe singuli et
 tam p̄sagis visioib⁹ illustrantē
 vt procul absentia tanqz ppin
 qua. et futura tanqz p̄ntia plo
 quant. quos oēs singulati nu
 merare ip̄a mltitudo nō sinit
 ip̄a quoqz t̄pis breuitas nō p̄
 mittit. His igit omīssis in mō
 tis verticē vertam⁹ oculos: et
 videam⁹ ibi eminentioris vite
 viros. Ibi namqz ille inter na
 tos mulieruz maxim⁹ Jofes
 sc̄tus ab vtero. quez e summo
 celi fastigio ventur⁹ ad terrā

xps vt luciferū sol p̄mīssit. ad
 antra deserti sub etate tenera
 fugit Ibi ip̄emet saluator fōs
 oīm salutarīū exēploz i mōtē
 oratur⁹ ascēdit tentatē aduer
 sariū vicit. turbas instruit. bti
 tudines distiguit. et i mōtē ex
 celso trāffigurat⁹ vbi sup eū ef
 ni p̄ris vox auditur. ibi Petr⁹
 Jacob⁹ et Johānes hāc trāffig
 urationē vidēt et pauēt: vocē
 audiūt et mirāt. Et vt innūera
 sctōz turba breui s̄mōe p̄stri
 gat. ibi euāgelisāt apli. anūci
 ant discipuli. triūphāt marty
 res: exultant p̄fessores. docto
 res p̄dicāt. sacerdotes orant:
 p̄fallūt claustrales: canūt hgi
 nes. acyniuersi sctōz choru il
 lud psalmigraphi p̄sonāt. Ex
 altate dñm deū n̄m et adora
 te i mōte sctō eius. ps. xcviij.
 hic ē s̄ mōs insignis. mōs ce
 lebris. mōs salutis. mons dei
 mōs p̄guis. i q̄ bñplacitū est
 dño hitare i eo. In cui⁹ mōtis
 vertice xps suū hitaculū p̄dis
 sponēs ibi ecclē sue fūdāmētū
 posuit et altissimo h̄ticis cacu
 mine sacre scripture h̄tate fū
 dauit ip̄amet teste q̄ ait Ego i
 altissimis hitam Ecclē. xxiij.
 Et hec q̄tū ad p̄mū articulū i
 q̄ inq̄rere volebam⁹ ecclēstici
 edificij fūdāmētū. ¶ S̄z vltē
 ri⁹ videam⁹ ecclēstici edificij
 incrementū. Edificabo inquit.
 Christ⁹ nāqz dei h̄t⁹ et dei sa
 piētia ecclē sue domū quam
 eterna mēte cōcepit sup sacre
 scripture fūdāmētū t̄pali edi
 ficatiōe cōpleuit. Impleuitqz
 illō qd̄ dictū erat per sapiētē.
 Sapia edificauit libi domum
 excidit colūnas. vj. puer. ix.

habet siq̄ dez dom^o ista catho-
lica. s. eccla nō solū septē colū-
nas. sed ⁊ singulas p̄tes suas
sup sacre scripture veritatē fū-
datas hz lapides. hz cementū
hz parietes. hz murū. hz fene-
stras. hz hostiū. posterino hz
colūnas ⁊ desup hz tectū. hec
aut oīa plena sunt mysterijs ⁊
abūdant spūalibus documen-
tis. habet nāq̄ ecclia suos la-
pides singulos. s. xp̄ianos ⁊ fi-
deles p̄ fidei stabilitatē q̄dros
per patiētie virtutē firmos. p̄
exercitatōez politos. p̄ imobi-
litate stabilitos. hz cementū
fidei vnitate p̄ quā dū fideles
p̄ cordi glutino p̄nectunt /lapi-
des i dei edificio copulant hz
parietes veros religiosos et
spūales a terrenis elenatos.
a celestib^o nō remotos a trāsi-
torijs ad eterna erectos. a cor-
poralib^o ad spūalia sublima-
tos. hz murū iexpugnabilem
spei. virtutē p̄ quā dū eterna
p̄mia p̄ponunt: tp̄alia q̄q̄ ⁊
aduersantia mala facile repel-
lunt hz fenestras viros specu-
latinos p̄dicatores ⁊ doctores
per q̄s veri solis radio illustra-
mur: ⁊ a cecitate i gr̄atie libe-
ramur. hz hostiū dini eloquij
veritatē que dū i sens^o varios
vertit celestis secreti cognitio
et occulti p̄silij nobis illustra-
tio aperit. ¶ Postremo hz co-
lūnas viros actiuos pastores
et rectores. p̄ q̄s i xp̄i edificio
sustētamur ⁊ firmitate p̄stātie
solidamur. Qui iō septē colū-
ne dicunt: q̄ p̄ septē virtutes tā
q̄ septē bases fūdant. p̄ septē
btitudines eleuantur. p̄ septē
spūsc̄ti dona firmant: ⁊ p̄ septē

xp̄i sacra stabilt̄ roborant De-
niq̄ hz eccla sup has septē co-
lūnas tectū suū ip̄az. s. dei ⁊ p̄-
ximi charitatē: q̄ dū verā dile-
ctionē opat̄ totā legē p̄lecti-
m̄. Qm̄ ip̄o legislatore teste
in hoc vniuersa lex pendet ⁊ p̄-
phete Mat. xxij. Audistis igit̄
qualr̄ ex diuersis ptib^o domū
suā edificat xp̄s: s; audite rur-
sus ql̄iter ad edificādū cū xp̄o
hortat̄ ap̄ls: dei inqt̄ adiuo-
res sum^o Unusq̄q̄ ergo videat
quō ⁊ q̄ sup edificet: qm̄ vnus-
quisq̄ p̄p̄iā mercedē fm̄ suū
laborem accipiet. s. Coz. iij.

¶ Ad hāc itaq̄ vocē a d̄ opam
excitat̄ vniuers^o sctōrū cetus ⁊
cū xp̄o edificāt oēs: sed p̄ sta-
tuū ql̄itate alij plus alij min^o.
Alij nāq̄ lapides pant Alij ce-
mentū p̄parant: alij pies sustē-
tant: alij murū corroborent:
alij fenestras aperit. alij ho-
stiū custodiūt: alij colūnas eri-
gunt: alij tectū supponunt Sic
ergo scti cū xp̄o edificant ec-
clesiam: sed frustra laborāt q̄
sine xp̄o edificare satagūt do-
mū suam: q̄ iuxta p̄phete sen-
tētiam. Nisi dñs edificauerit
domū / iuanū laborant q̄ edifi-
cāt eā. ¶ Sed audite isup q̄ so-
ql̄iter sup sacre scripture fūda-
mēto tota hec dom^o edificat̄ ⁊
instruit oīs ecclie cetus. oīs
status. oīs gradus. oīs sexus
Nam vt bti Augustini paulo-
minus verba seq̄r lib. de mori-
bus ecclie. c. xxxij. Ip̄a pueri
liter pueros: fortiter iuuenes
q̄ete senes: pie mulieres exer-
cet. corrigit. docet. ⁊ instruit.
Ip̄a feminas viris suis p̄ rei fa-
miliar̄ societate casta ⁊ fideli

Recommendatio

obediētia subiicit viros pū-
gib⁹ sinceri a moris legib⁹ p̄fi-
cit. Ipsa parētib⁹ filios libera
quadā seruitute submittit. et
parētes filijs pia dilectione p̄-
ponit. Ipsa dñis seruos nō tā
cōditionis necessitate q̄ offi-
cij dilectione adherere p̄strin-
git. et dños seruis vni⁹ summi
deit cōis dñi cōsideratiōe pla-
cabiles facit. Ipsa ciues ciuis-
b⁹ gētes gētib⁹ et proz⁹ hoies
oēs primoz parentū recorda-
tione q̄dam fraternitate cōiū-
git. Ipsa docet reges p̄ficere
pplis. monet pplos se iudere
legib⁹ docet q̄b⁹ honor debeat
tur: q̄bus reuerentia. q̄bus ti-
mor a quib⁹ obediētia. q̄b⁹ mo-
nitio. q̄bus doctrina. q̄b⁹ coer-
tio. quib⁹ disciplina. quib⁹ ob-
iurgatio. q̄bus pena. ostēdēs
quēadmodum non oibus oia
sed oibus charitas. et nulli de-
beat iniuria. Audistis igit q̄-
liē sacra scriptura eccliam edi-
ficat. et tāq̄ ei⁹ solidū fūdame-
tum ei incrementū p̄stat. Sed
adhuc audite q̄d sup hoc bt̄l
simus Augu. in quodā sermo-
ne de sacre scripture laudib⁹
dicat. Ipsa inq̄t docet iuuenes
puocat declinantes. reuocat
errantes. instruit ignorātes.
sanat egros. roborat ifirmos
iprobat pigros. increpat ocio-
sos. somnolētos excitat. labo-
rantes letificat. reges hūiliat
humiles visitat. sapientiā ero-
gat. rectam viā indicat. grām
dat. glām multiplicat Et hec
quātū ad scōz articulū in quo
videre volebam⁹ ecclesiastici

S
De cō-
plemē

cōplemētū. Ecclesiā meā. Ec-
clesia nāq̄ primitus qua fuit:
q̄n: scz xps primo in ea funda-
mentū posuit postea vero i cre-
mentū cepit: q̄n xps eā domū
edificauit Sed postremo p̄ple-
mentum accepit: q̄n xps eā ci-
uitatē p̄stituit Prius ergo sup
scripturā sacra edificata eccle-
siay dom⁹ magna posteri⁹ ve-
ro edificata estyt ciuitas āpla
Sic enī de ea p̄dixerat p̄phe-
ticaveritas hierl̄m q̄ edificat
yt ciuitas. scribit̄ psal. cxxj.
Sed audiam⁹ q̄liter huic ciui-
tati. hierl̄m inuidiat ciuitas
Babilō. et ciuitati dei semp ci-
uitas diaboli p̄tinacit aduer-
sat. harum ergo duay ciuita-
tuz vidēda sunt certamina nu-
merāda bella p̄siderādi trium-
phi. p̄sande victorie. Igit̄ yt
abyrbe p̄dita hoc est a funda-
tione ciuitatis dei et ab initio
nascētis ecclie sumamus exor-
dium. Ecce p̄nceps mūdi dux
infernī. actor scādali p̄ mēda-
cij aduers⁹ ciuitatē dei erigit
machinas. tēdit insidias. pat-
bella. mouet p̄lia Et i p̄ria bel-
li acie ponit idolatras sacrile-
gos plures deos atq̄ deas in-
cōtēptum vni⁹ veri dei colen-
tes. ac p̄ hoc p̄tra vere religio-
nis cultum turpis oberrantes
aduersus q̄s pugnant apli pu-
gnant martyres. Ex q̄bus aliū
artant̄ vinculis et verberib⁹ cō-
fringunt. Aliū detrudunt car-
cerib⁹ et ieiunijs macerantur.
Aliū cedunt̄ fustib⁹ vt gladijs
ugulant. Aliū cremant̄ flam-
mis vel lapidib⁹ obruunt Aliū
ligant̄ laqueis et scorpionib⁹
flagellant. Aliū suspenduntur

to ec-
ficij
clesia
stia.

f
Cui
tati
hier
ilida
tura
bilo

B
belli
cies.

r. bē
acie

patibulis et tormētis varijs per-
A riuū. S3 ꝑ hoc tormētōꝝ ge-
 neraliter inter persecutiones
 diaboli et ꝑsolationes dei pu-
 gnādo vincit ecclia. Nā sicut
 dicit scriptura. Scti ꝑ fidē vi-
 cerunt regna. Et vt ait doctor
 veridic⁹ Aug. li. xvij. de ciui.
 dei. c. l. Inter horrēdas ꝑsecu-
 tiones et varios cruciat⁹ ac fu-
 nera martyꝝ ꝑdicatū est toto
 orbe euāgelii: ita vt ꝑꝑli gen-
 tiū credētes eū q̄ ꝑ eoz redē-
 ptōe crucifix⁹ est xpiano amo-
 re venerentꝝ sanguinē mar-
 tyꝝ: quē diabolico furore fu-
 derāt. ip̄iqꝝ reges quoz legi-
 bus vastabat ecclia et noi sa-
 lubriter subderētur qđ de ter-
 ra crudelr auferre conati sūt.
 et falsos deos inciperēt ꝑseq̄
 quoz cā cultores veri dei fue-
 rant antea ꝑsecuti. hec Augu-
 stin⁹. ¶ Prospiciens itaqꝝ dia-
B bolicus ille princeps victā eē
 bell
 acies. primā belli sui acie. scđam pa-
 rat. s. hereticoz cohortē. et vt
 verbis ytar ꝑrememorati do-
 ctoris eiusdē libri. c. l. vidēs
 diabol⁹ tēpla demonū deserit:
 et i nomē liberātis mediatorꝝ
 currere gen⁹ humanū / hereti-
 cos mouit: qui sub vocabulo
 xpiano doctrine resisterēt xpia-
 ne. hi fuerūt manichei. arria-
 ni. sabelliani. pelagiani. aliqꝝ
 innumeri q̄ varijs timoris. sti-
 mulis. doloris. tormētis labo-
 ris molestijs et tētationū picu-
 lis xp̄i eccliam infestarūt. ad-
 uersus q̄s doctores catholici
 ꝑ scripture sacre fidē victorio-
 sissime pugnaueſt Sacra dicē-
 te scriptura. hec est victoria q̄
 vincit mundū fides nra. ꝑria.

Johā. v. Sed esto victi sint / et
 ad vitatis viā reducti hēctici /
 aut ad obedientiā scismatici:
 qđ qñ erit nescio de⁹ scit. nun-
 qđ iō pax est ecclie dei. nūqđ
 iō cessant ꝑsecutōes diaboli:
 Sane q̄ hoc crediderit et falsa
 sibi pace blādif. Nā iuxta ꝑ-
 allegati doctoris diffinitiuaz
 sniam nō est diffiniēd⁹ nume-
 rus ꝑsecutionū q̄bus exerceri
 oportet eccliam. q̄ si forte ab
 his q̄ foris sunt nō seuiētibus
 videat eē tranquillitas. tñ se-
 uit mūd⁹. fremit diabol⁹. et ad-
 uersus sp̄m pugnat carnis sti-
 mul⁹. necynqꝝ desunt q̄ cordi-
 bus ꝑie viuētū suis ꝑditꝝ mo-
 rib⁹ iserāt cruciat⁹. ꝑꝑter
 qđ aplica tuba sonat. et xpi fi-
 delib⁹ ꝑtestat q̄ oēs q̄ ꝑieuo-
 lunt viuere i xpo iesu ꝑsecutio-
 nē patiūt. ij. Thymo. iij. Quā-
 uis q̄ pacē habere videret ec-
 clesia / siue ab idolatꝝ / siue ab
 hereticis / siue a scismaticis.
 tñ ꝑtinne ꝑsecutionē patit / et
 expugnat ab iniq̄s. ip̄amet di-
 cēte de seip̄a. Sepe expugna-
 uerūt me a iuuetute mea. ꝑꝑ.
 cxxvij. Qđ pulcre declarans
 Augusti. sup psalmo ꝑdicto.
 ¶ Aliqñ inq̄t i solo abel ecclia
 erat et expugnat⁹ ē a fratre ma-
 lo et ꝑdito cayn. Aliqñ in solo
 enoch ecclia erat et translat⁹ ē
 ab iniq̄s. Aliqñ in sola domo
 Noe ecclia erat. et ꝑtulit eos
 q̄ diluuiō ꝑierūt et sola archa
 natauit i fluctib⁹ / et euasit ad
 siccū. Aliqñ in solo Abraā ec-
 clesia erat et quāta ꝑtulerit ab
 iniq̄s nouim⁹ Aliqñ i solo fra-
 tris sui loth et i domo ei⁹ ecclia
 erat et ꝑtulit sodomoz iūqtates

descript.

Recomendatio sacre scripture

quousq; est de^o de medio eor^{um} liberavit. Aliquando cepit esse in populo israel ecclesia: et protulit Pharaonem et egyptios. Tandem ventum est ad dominum iesum christum. predicatum est euangelium: et adhuc protulerunt iusti iniq;us. hec ille. Nemo ergo cum iam senectus ecclesie expugnatur/aut miret/aut timeat. Sed cum de iuuetute ecclesie hec audiat sese prole et ex preteritis exemplis discat quod etiam si expugnari posset ecclesia/nequit tamen penitus superari. Sepe inquit expugnauerunt me a iuuetute mea: sed non potuerunt michi. Non possunt igitur ecclesiam vicere eius aduersarij quod qui fundavit eam altissimus qui edificavit eam christus. ipse est qui custodit civitatem dei. ipse est qui defendit eam aduersus civitatem diaboli. Nam iuxta prophete sententiam: nisi dominus edificaverit civitatem: frustra vigilat qui custodit eam. Custodit itaque civitatem suam dominus. ¶ Sed cum eo custodiunt eam et vigilant ad eius custodiam sanctorum exercitus quos christus excitat ad pugnam et roborat ad victoriam. asserens et promittens taliter munire ecclesiam suam/ quod porte inferi non preualebunt aduersus eam. Math. xvj. porte siquidem inferi vicia sunt mundi que impugnare ecclesiam satagunt. sed aduersus eam preualere non possunt. quod ipsa est civitas muris firmata. armis vallata. et velut castrorum acies ordinata civitas invincibilis ab hostibus/ insuperabilis a falsitatibus. et obliquabilis ab erroribus. civitas inter minas secunda/iter

perfidias fida/ inter pugnas sepe invicta. Que (ut beatus hieronymus libro vij. de trinitate dicit) dum opprimitur crescit/ dum pretenetur proficit/ et dum leditur vincit. Sed quibus armis vincat ecclesia quodso diligenter attendamus. Certe non in curribus/ non in equis non in multitudine exercitus/ non in pompa regum apparatus: sed lancea perseverantie/ balista sapientie/ lorica iusticie/ galea spei/ scuto fidei/ et gladio spiritus quod est verbum dei. Per hec igitur arma: hoc est per divini eloquij verba defenditur civitas dei aduersus civitatem diaboli: dicente apostolo. Ad ephes. vj. Induite vos armatura dei ut possitis stare aduersus insidias diaboli. Per hec arma vincuntur erronei/ corriguntur heretici/ feriuntur scismatici/ percutiuntur iniqui. percussi quassantur. quassati comminuntur. comminuti in pulverem convertuntur in pulverem conversi ad nihilum rediguntur. Quoniam ut ait apostolus. viuis est sermo dei et efficax et penetrabilior omni gladio ancipiti. per tingens usque ad divisionem anime et spiritus. ad hebreos. iij. Per hec itaque arma: hoc est per divini sermonis et sacre scripture documenta ecclesia pugnamdo vincit/ vincendo crescit/ crescendo proficit/ proficiendo complementum accipit. hic scilicet per gratiam: et in futuro per gloriam. Quam nobis concedat qui supra petram suam edificavit ecclesiam dominus noster Iesus per omnia secula benedictus. Amen.

Incipit principiū eiusdē in cursum biblie p̄sertim i euan gelii Marci. In q̄ principio theologicā scientiam alijs vt equū est p̄fert scientijs huma nit⁹ adiuētis. multip̄r eā cō- mendans et extollens.

Quenam doctria

hec noua. Ista q̄ mouet Marci. f. c. Reuerēdi patres magistri z dñi carissimi sepe z multū hoc mecū cogitauī. q̄dnā expediētī⁹ eēt q̄d ve foret vtili⁹. vel sacre do ctrine diuie ycz scripture lau des edicere. vel easdē sub silē tū pace transire. Qua i re va- rius fact⁹ agitatiōib⁹ temulē- tus varia michi supest agitas- tio / sed pplexa. Nā diuersis z aduersis pplexitat⁹ funiculis hincinde p̄tētiōse ptract⁹ nūc loq̄ phibeor: nunc tacere non possum. Loq̄ ei phibet laudā tis demeritū q̄ me indignū re perio verbo laudis. qz nō est speciosa laus i ore pctōris Ec clia. xv. z vt venerabilis v̄ba Alani sequar. Nec mirri pre- sunt laur⁹ oleastri oliuis Nec saluica rosis. vilis nec alga hyacinctis p̄fertur Sēmis ve lutū violis ve cicutā Nec ouis a capra mēdicat velleris vsū. Nec tumid⁹ torrēs a ruo po- stulat yndā. Nec solet a dauo narcisus querere fōmā. Nec addit lucē candele flāma diei Et ideo loqui phibeor. Sz ta cere dissuadet laudis debituz quo me totū sentio enarrādis sacre doctrine p̄conijs obliga tum. de quib⁹ magis: vtputo

veniā merear si pauca dixero cū plura nō possum. q̄ si taceā oia cū debeā vniuersa: z iō ta cere nō possū. imo cogor i ad- miratiue q̄ōnis p̄rūpere v̄ba di. Quenā doctria hec noua Cū hō mee intelligētie detri- mēta p̄sidero. cū animi mei ca lamitates colligo: q̄ pctōr suz leuioris sciētie grauioris qui stultissim⁹ sū viroz. z sapiētia hoīz nō est mecū. nō didici sa pientiā nec noui sciam sctōz. Prouer. xxx. Certe sic eliguis lingua. mēoria inemor. insen sibilis sensu z de ieffabilib⁹ sa cre doctrine laudib⁹. de q̄bus etiā sancti cū timore loquunt⁹ et tremore loq̄ nimirū p̄rune- sco. iōqz timor z tremor vene- rūt sup me i psalmo. q̄re loq̄ p̄ hibeor. Sz si diutius aceo de ingratitude redarguar: qz iuxta moraliz dogma p̄hoz eā laudare teneor q̄ me. si nō stet p̄ me. suis ditauit b̄nificijs beaui munerib⁹. z documēt⁹ salutarib⁹ erudiuit. Quare ta cere nō possū. imo cogor i ad- miratiue q̄ōnis p̄rūpe v̄ba di cēs Quenā doctria hec noua. Dū at ad sacratissime doctrie hui⁹ laudē tota laborat infē- tio. dū tota p̄currit affectō. tā excellentis dulcedinis copiā effusura volūtas i cogitatiōe nō pficit. sed z lingua pene de- ficit in sermone. Et vt q̄dā elo quēs ait. Dū sibi v̄ba tero lau- dis pl⁹ p̄tero laudē. Quāobrē erubescō dicere vel narrare i- epte cogitatiōis mee z temu- lētās fātasie pprie p̄iecturas demissoqz capite verit⁹ suz q̄d de tāta re sentiē iudicare. p̄lu

Principium

lente michi sapientissimo Salomone. Altiora te ne quæsieris
 Eccl. iij. Idcirco loquor prohibeo
 Sed dum solari cupere inscientiam
 meam silentio. et ignorantiam meam
 tacendo perescere. quam ipse dum
 loquor accusare perelloz istat
 ex aduerso perscientia propria que
 laudis debitum recognoscens / is
 stater istati? istatissime petit
 ipsum ad quod teneor perfolui tribu
 tum. Idcirco tacere non possu. Imo
 cogor i admiratiue quoniam
 prupere perba: dicere. Quenam do
 ctrina hec noua Si ipse g huius
 gloriose perconia doctrine de in
 tellectu me uena paupe summu
 exigunt locupletem. Ignarus ego
 et elinguis incipiam balbutire.
 ecce verecundia signat ora silen
 tio uoluntatem cohibet. ymagi
 nationem grauat. duz quod nescit
 homo quod miratur angelus in scie. pmit
 imperit? et loquitur ipudenter igna
 rus. Igitur loquor prohibeo. Sed de
 illius mia loquedi sumens auda
 ciam quod mutoz labia referat: et li
 guas isatiu facit disertas. Sa
 piens. x. ut quod debeo tributum hu
 ius sacre doctrine perconijs. Quis
 uis soluendo non sum sufficiens. i
 ei? tamen id quod potero permedatone
 perfolua. Spirabit animus meus
 deuotiois affectu. Eructabit
 cor meum perbu bonu: et uelut ca
 lam? scribe laudibus ei? officio
 suo assista. igitur tacere non possu
 Imo cogor i admiratiue quoniam
 prupere perba: dicere. Quenam
 doctrina hec noua. Que fuit
 quæstio a principio perposita uis
 reuerentius sepe repetita. Ad
 cui? quæstiois solutionem me diu
 quod cogitat: sed nichil perficere
 ualentem ro ipsa i hac potissimum

sententiam ducit. ut cum ad solu
 dam tam arduam quæstionem minime
 sufficiat alioz perfula facultatem
 Considero igitur quod iter plurimas
 et quasi innuerabiles quoniam
 or sunt percipua quæstionum genera in
 diuersis scolis et doctoribus uari
 rursus perquirenda ¶ Nam primo quodam
 sunt quæstiones subtiles et studi
 ose. Secundo quodam sunt quæstio
 nes difficiles et curiose. Ter
 tio quedam sunt quæstiones ciu
 les et perteriose. Quarto quedam
 sunt quæstiones utiles et peruos
 se. Primum quæstionum gen
 disputari i scola theorica phi
 losophoz. Secundum quæstionum
 gen? solet perscrutari in scola
 fantastica mathematicorum.
 Tertium quæstionum gen? solet dis
 crepari i scola politica iuris
 peritorum. Quartum quæstionum gen?
 solet pertractari in scola catho
 lica theologoz. ¶ Ad primum
 quæstionum gen? perinet illud Job
 xxvj. Quis extendit aquilonem
 super uacuum et appetit terram su
 per nichilum. Quis ligat aquas
 in manibus suis: ut cum erupant
 pariter deorsum. Quis terminum
 circumdedit aquis usque dum
 finiant lux et tenebre. Et illud
 Prover. xxx. Quis colligauit
 aquas i uestimeto. Quis suscita
 uit omnes terminos terre. Tales
 enim quoniam subtiles et studiose
 solent disputari in scola theori
 ca philosophoz. ¶ Ad secundum
 quæstionum genus perinet illud
 Eccl. i. Arenam maris et pluuie
 guttas. et dies seculi quoniam diuis
 merauit: Altitudinem celi et lati
 tudinem terre et perfundum abyssi
 quoniam dimensus est: Et illud Sen
 neci. Licet nescias quoniam ratio oc

4. gna

qom.

D

4. qom.

genu

B

4. ge

n? qom.

na.

D

prim

gen

qom.

E

2. gen

qom.

ceantū diffundat: qđ sit qđ ge-
 melloy ꝑceptū separet ptū iū
 gat. Cur sil' natis fata diuer-
 sa sint non multū nocebit tibi
 trāsire: qđ nec lz scire nec pro-
 dest. Tales eni q̄stiones diffi-
 cile curiose solēt ꝑscriptari i
 scola fantastica mathematico-
 rum ¶ Ad tertiu q̄stionū gen^o
 ptinet illud Luce. xxiij. facta
 est ꝑtentio inter eos q̄s eoz vi-
 deref esse maior. Et illud Exo-
 di. ij. Quis ꝑstituit te principē
 aut iudicē sup nos? Tales eni
 questiones ciuiles cōtentiose
 solent disceptari in scola poli-
 tica iurisperitorū. ¶ Ad quar-
 tū q̄stionū genus ptinet illud
 Job. xij. Quis pōt facere mū-
 dum de imundo ꝑceptū sem-
 ne? Et illud psal. Quis ascēdet
 in montē dñi: aut q̄s stabit in
 loco sancto ei^o Tales ei q̄stio-
 nes vtilēs & virtuose solēt ꝑtra-
 ctari in scola catholica theo-
 logoz. Considerata igit ꝑmis-
 sa q̄stionū q̄drupharia serie et
 scolarum varietate q̄druplici
 michi visum est expedire ꝑ no-
 stre q̄stionis solutōe singulas
 adire scolas & doctores ꝑsule-
 re singulas ꝑt qđ in vna neq̄t/
 in alia saltem inueniri valeat.
 Sic eni qđ vbiq̄ querit̄ alicu-
 bi plerūq̄ reperit̄. iuxta verbū
 veritatis dicētis. ¶ Querite &
 inuenietis Mat. vij. Vado igit̄
 et ꝑ ordinē ad singulas discuro
 scolas. Et primo ad scolas
 ꝑhorum in q̄ studiose disputā-
 tur q̄stiones subtiles & theori-
 ce. Scđo mathematicoz in q̄
 curiose ꝑscrutant̄ questiones
 difficiles & fantastice. Tertio
 ad scolā iurisperitorū in q̄ con-

tētiose disceptant̄ questiones
 ciuiles & politice. Quarto ad
 scolā thologoz in q̄ virtuose ꝑ-
 tractant̄ q̄stiones vtilēs & ca-
 tholice. ¶ Primo ergo venio
 ad scolā ꝑhorum: i qua studio
 se disputant̄ q̄stiones subtiles
 et theorice. & ibi nostrā ꝑpo-
 no questionē / interrogans ab
 eis de lege xpi euāgelica Que-
 nā doctrina hec noua In ꝑri-
 mo vero hui^o scole igressu ser-
 mocinaliū scientiāz grāmati-
 ce: videlicet logice. rethorice &
 poetice artis doctores inuenio
 Qui oēs iuxta sue facultatem
 doctrine michi aliqđ offerūt.
 Alij grāmaticalia ꝑuscianūru
 dimēta Alij logicalia aristote-
 lis argumenta. Alij rethorice
 tullij blā dimēta. Alij poetica
 virgilij integumenta. nec solū
 ista. quin imo ouidij ꝑsentant
 fabulas fulgētij .i. thologias
 odas oratij ormeostasozosij iu-
 uenalis satiras senece trage-
 dias. comedias therentij. iue-
 ctinas salustij. sydonij eplas.
 cassiodori formulas declama-
 tiones q̄ntiliani. decades titi
 liuij valerij ephitomata. mar-
 cialis epygramata. centones
 homeri saturnalia mocrabij. &
 gñaliter singula q̄ vel suavis
 lirā rethorice vel grauis poe-
 trie musaz resonāt. Sed cū ꝑ-
 missi doctores i his oib^o nihl
 ꝑorsus doceāt quod ad ꝑpo-
 sitam satisficiat q̄stionē: ipi tñ
 michi iā pene de solutōe q̄stio-
 nis desperāt. inq̄rēdi laudāt
 ꝑpositā laborz diligētā recō-
 mēdāt: & diligēti inq̄rēti spes
 inueniēdi cōfirmāt. Cōfortat
 me siquidem illud cōmune di-

D
 1. scola

4. q̄stio-
 nis
 A
 1. q̄stio-
 nis
 B

4. ge-
 nis
 1. q̄stio-
 nis

D
 1. q̄stio-
 nis

E
 1. q̄stio-
 nis

Principium

ctū Boetij de disciplina scola-
riū. cuiuslibet opis obtusitas
laborū diligentia pmollit Con-
fortat me etiā illud dictū vale-
rij in epistola ad rufinū. Ad
summa q̄q̄ fastigia non nisi p
salebras euadim⁹: nec est via
plana q̄ ducit ad gaudia ple-
na. Cui⁹ rei ponit exēplū. Au-
diuit inq̄t iason q̄ p mare ad-
huc intactū ratib⁹ ⁊ remis ⁊ p
thaurus sulphureos ac p toxi-
cati serpētis vigilias sibi yan-
dū esset ad aureū vell⁹ ⁊ sano
consilio: lz nō suauisus abijt
et redijt optabilē thesaurū re-
tulit. Sic absinthijū veritatis
acceptat morose mentis hūili-
tas. secundat officiosa seduli-
tas. ⁊ i fructū pducit pseuerā
tievtilitas ⁊ dura p̄cipia dul-
ci fine munerant Sic arct⁹ cal-
lis ad ampla ducit palatia: sic
august⁹ trames ad terrā viuē-
tū. hec illē. Cōfortat me isu-
per illō dictū virgilij i eneyde
Labor ip̄rob⁹ oiayicit. Cōfor-
tat me deniq̄ illō dictū archi-
trenij nouelli poete Uelificat
athos dubio mare pōte ligat
Rem⁹ arat colles pedib⁹ sub-
sternit vnda. Pupe meā hu-
m⁹ pelagim tethis exiit vsū.
Salmone⁹ fulmen iaculat de-
dal⁹ alas Induit igenij furor
instat ⁊ inuia p̄ceps. Rūpit et
artifici cedit natura labori Ex
his nāq̄ dictis vires animi col-
ligo spes mētis erigo. vt ad p-
posite q̄stionis aptionē pcedā
vlteri⁹ iuestigās a pfundiori-
bus naturalis ⁊ moralis phe-
doctozib⁹ qd nā de pposita sa-
piatq̄stione. ip̄i vero sola excu-
satione p̄tenti talē respōsionē

pretendūt. Scim⁹ inq̄unt ele-
mentoz p̄positiones. elemēto-
rū p̄ditiones. vaporū p̄pressiones
mineraliū mixtiones. Scim⁹
vires herbarū. virtutes gēma-
rū. mores aialū origenes aia-
rum. Scim⁹ p̄plexionū distan-
tias. humorū repugnācias. sa-
nitatū armonias egritudinū
distancias. alias discrasias Sci-
mus varietates actuū cālita-
tes habitūū extremitates vi-
tū. ⁊ medietates p̄tū. Et
vrynū dicam⁹. Scim⁹ de natu-
ra quicqd̄ hūana pōt rō natu-
ralit̄ p̄scrutari. Sed nim̄ irum
de ea quā p̄ponis q̄sti one ni-
chil vtiq̄ scim⁹: qz in ei⁹ solu-
tione natura silet. ei canones
succūbūt. ⁊ fides sola de natu-
rali rōne triumphat Ad hāc ita
q̄ vocē. ¶ Primā exeo scolā ⁊
trāseo ad scōz. ¶ Scōo ergo
venio ad scolā mathematiz-
coz. in q̄ curiose p̄scrutant̄ q̄-
stiones difficiles ⁊ fantastice
et ibi nostrā p̄pono q̄stionē: lz
terrogans ab eis de lege xp̄i
euangelica. Quenā doctrina
hec noua. In primovero hui⁹
scole igressu q̄sdā ego reperio
sibi nomen mathesis vsurpan-
tes indebite. ex quoz ifamia
tota fere Mathematicoz sco-
la infamis reddi⁹ ⁊ suspecta.
hi sunt q̄ teste b̄tō Aug. in li-
de natura demo. a fra geomā-
tici. ab aere aeromantici. ab
igne pyromāntici ab aris ido-
loz arioli. a p̄sideratiōe natu-
raliū genetiacy. ab inspectiōe
araz aruspices. ⁊ a volatilib⁹
aut vocib⁹ auū augures nūcu-
pan⁹. Ab his itaq̄ pseudo ma-
thematicis seu poti⁹ maleficis

nichil interrogo de pposita q̄
 stione: hoc sacra phibete scri-
 ra. Nō declinetis ad magos/
 nec ab ariolis aliqd sciscitemi
 Leui. xx. Sz ad veros mathe-
 maticos trāseo q̄ in arismetri-
 ca numeroꝝ pugnas. in musi-
 ca sonoꝝ s̄niugias. in geome-
 tria q̄ntitatū mēsuras: i astro-
 logia celoꝝ influētias sciētifi-
 ce p̄scrutant. inter q̄s tenet pi-
 ctogoras calculū. orphe⁹ ple-
 c̄trum. esculapi⁹ baculū. eufra-
 tres horoscopū. archimedes
 radiū. p̄dites circinū. cāpan⁹
 perpēdiculū. ptholome⁹ astro-
 labiū. Nec inuestigare desistit
 thales tpa. Athlas sidera. ze-
 nopōdera. crisipp⁹ nūeros. eu-
 clides mēsuras. albumasar in-
 fluētias. Ab his itaq̄ mathe-
 maticis nostre peto solutionē
 q̄stionis. ⁊ ecce hoz̄ aliq̄ dū q̄
 stionē istā soluere tētāt: ita de-
 sipiūt vt xp̄i doctrinā. xp̄i vitā
 xp̄i opa. xp̄i miracula. causis
 naturalib⁹ a celestib⁹ influen-
 tijs audeāt deputare. Sic enī
 ausus est ille fantastic⁹ albu-
 masar tractat⁹ p̄mi de cōiun-
 ctionib⁹ differētia tertia. Sic
 et ille machometic⁹ Auicēna.
 x. methaphisice sue: quoz̄ taz
 fatuam q̄ obscurā ⁊ fatuosam
 p̄sūptionē ap̄ls ip̄e rep̄hen-
 dit. Obscuratū est inq̄t isipies
 cor̄ eoz̄ū dicētes enī se esse sa-
 piētes stulti facti sunt. ad Ro-
 ma. i. Nō sic deuoti mathe-
 matici. tres illi magi oriētales p̄-
 clari: q̄b⁹ vt Mat. ij. legit xp̄m
 natū stella mirabilis nūciauit
 illa: scilz de q̄ meminit Calci-
 dius sup. ij. thymei platonis.
 post cui⁹ apparitionem teste

Augu. vbi supra. natiuitatem
 alicui⁹ e celo interpretari nō li-
 cuit. nō sic inq̄ non sic p̄sumūt
 hi deuoti mathematici. sed in
 pposita q̄stionis solutione is
 perfectū suū humilr̄ recogno-
 scunt. Nescit inq̄unt acribolo-
 gia mathematica hui⁹ q̄stiois
 soluere nodū. Nescit q̄ppe di-
 uinū a p̄re secretū. naz cū deo
 claudēte nemo ap̄iat: sane fru-
 stra sudat diuinit⁹ obsecrata
 hūanit⁹ reserare Ad hāc itaq̄
 sc̄baz exeo scolarū ⁊ trāseo ad
 tertiam. ¶ Tertio ergo venio
 ad scolarū iurisperitorū i q̄ cō
 tētiose disceptant q̄stiones ci-
 uiles ⁊ politice. Et ibi n̄fam p̄
 pono q̄stionē / interrogans ab
 eis de lege xp̄i euāgelica Que
 naz doctrina hec noua In pu-
 mo verbo hui⁹ scole ingressu
 ciuiles iuris doctores inuenio
 qui ip̄eratoris leges. Cesaris
 edicta tanta ueneratione susci-
 piunt tanto honore p̄ferūt: vt
 pro ip̄is uenerandis aliq̄ ple-
 rūq̄ celestis ip̄eratoris leges
 contēnant p̄ ip̄is defendēdis
 edictis summi cesaris p̄tradi-
 cant. Sed reperio iterū i hac
 scola quosdā iuris canonici p̄-
 fessores: qui etiā suas decreta
 les epistolas q̄si diuinas scri-
 pturas accipiūt: ⁊ eas taliter
 uenerāt vt p̄pter hoc eoz̄ū
 aliqui plerūq̄ in diuinarū
 p̄ozūpāt blasphemā scriptu-
 rā. Tales enī reprehēdit ma-
 gnus ille vtriusq̄ iuris doctor
 dñs Gratian⁹ sui voluminis.
 distinctio. ix. c. Ego solis. ver-
 ba recipiens Augu. epistola.
 viij. ad hiero. Ego inquit so-
 lis eis scriptoz̄ q̄ is canonici

A
 s. sco-
 la.

Principium

appellantē didici hūc morē ho-
norēq; referre: vt nullū eorūz
scribēdo errasse audeā crede-
re. Appellatione canonicorū li-
broz solos pprehēdēs libros
diuinaz scripturaz z nō iuriū
humanorū: in quib⁹ eodē Aug.
teste libro scō ad Vincentiū z
Gratianus distinctione eadē
cap. negare. Negare nō possu-
mus nec debem⁹ multa esse q̄
possunt iusto iudicio / et nulla
semirate culpari. Ipōrū igi-
tur q̄vel in ciuilib⁹ vel in cano-
nici iuris scola aut studēt aut
docēt bifariā diuisionē repio.
nam qdā z multi pthdolorū li-
guam pstituūt questū querūt
equitatē soluunt. pacem pfun-
dunt sopitaz litiū cineres su-
scitāt. pactiōes violāt. adulte-
ris dissimilāt. matrimonia dif-
famant. luxuriant ilachrimis
viduarū. in fame pupilloz. in
afflictione simpliciū z in pau-
perū nuditate. Nā vt Sydonū
verbis vtat. hi sunt q̄ cās ptē-
dunt adhibiti. impediūt pter-
missi. fastidiūt āmoniti. obliui-
scunt locupletati. hi sunt qui
emūt lites. vendūt itercessio-
nes. iudicāda dictant. dictata
puellūt. attrahūt litigaturos
ptrahūt audiēdos. qd plura.
hi sūt q̄ dū i capturā pecunie
rethia tēdunt iura: oīa infuer-
runt: oēs leges interpretant ad
libitū. z p sua volūtate nūc ab-
dicāt. nūc admittūt. bñ dicta
deprauāt. prudent allegata p-
uertūt. pdennāt innoxios. nocē-
tes absoluūt. ipios fouēt. opp-
munt inocētes. Ab his itaq; li-
tigiōsis causidicis de q̄stione
pposita. nihil q̄ro: sed eorū cō-

sortia fugio. z eorū condēno li-
tigia dicēte mihi aplo. Seruū
dñi nō oportet litigare: s; mā-
suetum esse ad oēs. ij. ad Thy-
mo. ij. Alij vero sunt. z vtinam
multi. qui i ipā iuriū scola stu-
dēt z docent nō ad q̄stū nō ad
iniquū iuris dispēdiū. sed ad i-
q̄stionē veritatis z iudicij eq̄-
tatem. hi sunt q̄ aduocātur p
pupillo z vidua putilitate rei
publice z ecclē libertate: quoz
iudiciari⁹ rigor aduersus ifon-
tes vehemēt⁹ excādescit. z cir-
ca simplices māsuēscit. hi sūt
qui erigūt lapsos. fractos cō-
solidant. liberāt seruos. pau-
peres ditāt vagos pgregāt re-
uocāt oberrātes. hi sunt ap̄s
quos admittit clamor paupe-
rū. erigit dignitas eccliarū. p
quos releuat pauperū idigen-
tia. firmat i ecclēis libertas
pax i populis. i ciuitatib⁹ q̄es
Ad his itaq; tēpto aliqd audi-
re de pposita q̄stione. Sed dū
ipsi ad hui⁹ q̄stionis solutionē
peruenire ptendūt. vires eorū
interiori oculo caligāt. scru-
tātes scrutatōes ex ināni scru-
tinio deficiūt. z a tāta victi su-
blimitatis excellētia retro sū
in terrā abeūt. puoluti. ideoz
peritiores eorū de nostre q̄stio-
nis solutione hūilif se excusāt
Scim⁹ inqunt q̄ diuine res p-
fectissime sūt hūani vero iur̄s
pditio sp in ifinitū decurrit. z
nihil est in ea qd stare ppetuo
possit. C. dyete. iij. enu. l. 2. S. s;
q; Cū igi hūana iura ad scolā
nāz ptineāt nō diuina sane p-
posite q̄stiois solutio nō ad iu-
ridicā spectat peritiā: sed ad
thologicā facultatem. nec no

bis lz falces nostrā in messem
mittere alienā. xii. q. i. ca. ec-
clesial. s. his ita. Ad hęc itaq;
vocē ftiā exeo scolā z transeo
Ad qrtā z ltimā. Quarto g
venio ad scolā theologoz in
quaytuose ptractant qstioes
vtiles z catholice. z ibi nram
ppono qstioez interrogās ab
eis de lege christi euangelica
Quenam doctrina hec noua.
In prio vero hui⁹ scole ingres-
su veteris legis doctores iue-
nio scōs patres patriarchas
vcz z pphas. Interrogo igit
prio pmū illū patrē Adā q ad
imaginē dei fact⁹ z in paradiso
posit⁹ diuina secreta credit p-
cepisse. Sed rñdet adā doctri-
nam hęc nouā sibi maxia i p-
te eē ignorā. Unionē inqt dei
z hoīs nō itelligo. z q sōbū ca-
ro fieri possit igro. quodq; vir
go p̄cipiat z pariat nō min⁹ ē
a mea itelligētia extraneū. q̄
a psuetudie alienū. Nec enim
eua mea aut p̄cipere potuit ni-
si a me cognita. aut pere nisi
corrupta. Uade inqt poti⁹ ad
noe virū iustū q p archā in di-
luuio saluauit gen⁹ hūanū Se-
ne. vii. forte ip̄e ppositā qstio-
nē apiet z signacula ei⁹ soluet
Interrogo igit noe virū iustū.
sed excusat se ēt. z dolabro oc-
cupat⁹ p̄mptior ē ad fabricā-
dū q̄ ad docēdū. nec ego inqt
ip̄e hęc qstionē aperire aut si-
gnacula ei⁹ soluere sū idone⁹:
vade poti⁹ ad abrahā patrez
multaz gētū: ad quē pmissio
sc̄tā est: qz in semie tuo bñdi-
cent oēs gētes Gen. ij. Inter-
rogo igit abrahā lz expauescit
ēt ip̄e. z tate rei nouitate p̄cus-

sus noli inqt turbare pegrina-
tionē meā: egress⁹ em̄ de terra
mea z de cognatiōe mea et de
domo p̄ris mei i minādis gre-
gib⁹ z armētis. in pascuis cos-
mitādis. in fodiendis puteis
ego valeo. Sz quā pponis q-
stionē solue neqo. vade poti⁹
ad moysen famulū dei. cui lo-
cut⁹ est dñs facie ad faciē. q̄ si
hō ad pximū suū. Exo. 33. In-
terrogo igit moysē z ecce moy-
ses medio p̄cessu surgēs vela-
ta faciez libris onust⁹. p̄geriē
z siluā mādatorz legalū ppo-
nit nec exponit. penthatheu-
cū suū sub cui⁹ sarcina sudat p-
ūcit in mediū. iueniūt ibi p̄ce-
pta qdā moralia. qdā cerimo-
nialia. moralia asit q̄uis p̄fi-
ciētia: nō tñ sufficiētia ad salu-
tē. cerimōnialia vero tātis obū-
brata. figur⁹ tātis imaginib⁹
opta. vt nō dicā ipleri lz nec
itelligi qdē possint. Ibi cultel-
lus p̄pucij. libell⁹ repudij. ocu-
loz z dētū taliones voluit ḡ
z reuoluit moyses. cōsūptoz
frustra toto legēdi officio. la-
tent eū hui⁹ doctrie mysteria
Erubescit itaq; moyses z des-
fectū suū p̄fites ait. Velata fa-
cie ego sum. parce q̄so pudori
meo. z cū tabul⁹ meis lapideis
p̄p̄m meū lapideū p̄mitte do-
cere. vade poti⁹ ad dauid quē
luenit dñs sz cor suū. forte in
cythara z psalterio eructabit
tibi sōbū bonū z aut ip̄e soluet
qōnis signacula. aut de stirpe
ip̄i⁹ surget q̄ soluet ea. Inro-
go igit dauid. sed excusat se ēt
dauid dicēs. Nō suz dign⁹ ad
tante qstionis sublimitatē as-
surgere. Qm̄ iniquitates mee

Principium in cursum biblie

suppresse sunt caput meū: et si
 cut onus graue grauate sunt
 sup me. ps. xxxvij. Ideoq; hu
 ius mysteria q̄stionis nō min⁹
 sunt obscura mihi q̄ tenebro
 sa aqua in nubib⁹ aeris Uade
 inquit potius et puoca om̄s si
 mul pph̄as ad spectaculū istū
 si forte reuelet eis de⁹ et apiaf
 oculus intelligentie eorū. for
 te qd̄ nō intelligūt singuli. in
 telligent vniuersi. Interrogo
 igitur simul oēs pph̄as. Con
 uenientib⁹ vero pph̄is in vnū
 et ad solutionez q̄stionis labo
 rantib⁹. cum singuli multa di
 cant et deficient. surgit Paul⁹
 qui eorū labori p̄patiens et eis
 manu silentium indicens ait.

B Lex neminez ad p̄fectū ad
 duxit. Iusticie autē dei p̄ fidez
 Jesu xp̄i in oēs q̄ credūt in eū
 ad heb. viij. Cōsonat etiā Pe
 trus college suo paulo et vol
 uentibus atq; reuoluentib⁹ li
 bros legis et pph̄etarū excla
 mat Quid tentatis imponere
 iugum qd̄ neq; nos neq; p̄res
 nostri portare potuim⁹? Non
 sic inquit. sed p̄ gratiā dñi nr̄i
 Jesu xp̄i credim⁹ saluari Act.
 xv. Vera sunt inquit Johānes
 q̄ Petrus et Paulus dicūt. qm̄
 lex p̄ Moysen data est. gr̄a et
 veritas p̄ Jesum xp̄m facta ē.
 Joh. i. His itaq; auditis ma
 nifeste pp̄edo me frustra pro
 nostra q̄stionis solutione in
 terrogasse doctores theolo
 gos at̄ique legis moſayce.
 Quapropt̄ a ccedo ad docto
 res theologos noue leḡ euā
 gelice et eis p̄pono admiratis
 ue q̄onib⁹ dicēs Quenā do
 ctrina hec noua. q̄ fuit q̄stio a

principio p̄posita: vestris re
 uerentijs sepi⁹ repetita. ¶ Ad So
 quā quidē q̄stionē noue legis. q̄on
 doctores catholici sub cōclu
 sione r̄ndent q̄druplici. ¶ Pri
 te. ma est q̄ hec ē doctrina p̄fun
 1. p̄do de capacitatis et subtilitatis
 inaccessibleis ¶ Sc̄ba ē q̄ hec
 2. p̄do est doctrina stupēde sublimi
 tatis et difficultat̄ ip̄scrutabi
 lis. ¶ Tertia est q̄ hec est do
 3. p̄do ctrina timēde seueritat̄ et ciui
 litat̄ ip̄turbabilis. ¶ Quarta
 4. con clusa est q̄ hec est doctrina q̄rende
 felicitatis et vtilitatis incōpa
 bilis. Uñ ap̄ls Paulus docto
 rū catholicorū eximius et cete
 ris audacior ad loquēdū pres
 missas q̄ttuor p̄clusiones bre
 uiter innuēs: et pariter p̄prehē
 dēs de hac noua doctria alte
 exclamat dicēs O altitudo di
 uitiaz sapientie et scientie dei
 q̄ incōprehensibilia sunt iudi
 cia eius: et inuestigabiles vie
 eius. Rom. xj. Ubi aiaduerto
 doctorem hunc eximius corre
 spōdēter ad p̄missa quattuor
 notare correlaria. ac si aper
 te mihi diceret. frustra ques
 ti solutionez q̄stionis p̄posite
 alibi q̄ in scola doctrie euāge
 lice. Et p̄mo frustra q̄sisti i sco
 la philosophica disputāte sub
 tilia. nam ecce altā sublimita
 tem et inaccessibleē. qz altitu
 do diuitiarū. Sc̄do frustra q̄s
 isti in scola mathematica scru
 tante difficulta. nempe ecce la
 tam difficultatē et ip̄scrutabi
 lem. qz sapientie et sciētie dei.
 Tertio frustra q̄sisti in scola
 iuridica disceptāte ciuilia. nā
 ecce firmā ciuilitatez et ip̄turs
 babilem. qz incōprehensibilia

sunt iudicia ei⁹. Quarto frustra q̄sisti in scola mosayca p̄ tractate vtilia. nam ecce summam vtilitatem et incōparabilem. q̄: inuestigabiles vie eius. Hec itaq; Paulo dicēte Assurgunt ei pariter oēs doctores catholici et eius p̄cordāt snie. S; vt vnus loquat̄ pro oib⁹. ecce doctor veridicus Augustinus quasi syndicus aliorū vnus verbū pponit pro singulis et dictis Pauli testimoniū perhibet veritatis. Vera sunt inquit que paulus asserit et nihil verius dici potest. Nam in hac sacra doctrina noua supereminenter continetur quicquid in alijs vtiliter inuenit̄. Quicquid em̄ hō extra didicerit. si noxium est hic damna^t: si vtile est hic inuenit̄. et cū ibi q̄sq; inuenerit / oīa que vtiliter alibi didicerit. multo abundantius inueniet ea q̄ nusq; alibi inuenire potuit. Verba sunt Augustini secundo de doctrina xp̄iana. cap. vlt. Quib⁹ auditis prostratis in terrā genibus corporis et flexis poplitibus cordis mei doctrine salubris supremum doctorem et magistrum exoro suppliciter et deuote. humiliter postulās cum Sapientissimo Salomone. Da mihi dñe sedum tuarū assistricem sapientiam. mitte illam de celis sanctis tuis et a sede magnitudinis tue. vt mecum sit et mecum laboret. Sapientie nono. Quod nobis cōcedat qui sine fine viuūt et regnat. Amen.

¶ Questio eiusdem in suis vesperijs.

Vtrum perri ecclesia lege regulatur. Reuerēdi patres et domini Ego reus et indign⁹ peccator: Petrus de pastore Petro et ei⁹ grege vel ecclesia tractaturus / imo indign⁹ p̄uicator: xp̄ianus de legislatore xp̄o et ei⁹ lege seu regula p̄missus locuturus formido: nimirū et dimisso capite verit⁹ sumne mihi pueniat illud pphete David elogiū. Pctōri aut̄ dixit de⁹. quare tu enarras iusticias meas et assumis testimoniū meū p os tuū: Igitur tremūt labia. herēt fauces. balbutit lingua. et omnia vocis organa fere penit⁹ obmutescūt. Et dū in tātoꝝ viroꝝ p̄ntia de materia tā ardua loq̄ vereor: et tacere p̄hibeor: fugaz cupio: s; quo fugiā nescio. Si em̄ fugiā ouis ad pastore^m Petr⁹ ad petrū: imo si p̄fugiā filius ad patres. xp̄ian⁹ ad xp̄m. timeo repelli et p̄pter pctā mea nullaten⁹ exaudiri. Non est ergo quo securi⁹ fugiaz q̄s filius ad matrē. fili⁹ ecclesie ad matrē ecclesie. Spero nāq; p̄ hāc piā matrē q̄ pctōres p̄ciliat apud patrē nō repelli q̄dem s; suscipi et p̄ materne pietatis viscera p̄fortari. Ad hanc igit̄ confugiēs et sua lege regulari cupiens: me et dicta mea oīa sue et suoz filioꝝ tam p̄ntiū q̄s absentiu charitatiue correctiōi cōmitto. et sub hac et alijs p̄stationib⁹ fieri p̄suetis q̄s supplico haberi p̄ repetitis: gra breuitatis ad q̄stiois r̄sionē

Recommendatio

Decido. **¶** Pro qua tres bre-
 ues articulos faciā et in quoli-
 bet articulo sic pcedā. Prim^o
 erit de xpi regula siue lege.

Sec^o erit de petri ecclia siue
 grege. Terti^o erit de gregis
 petri et legis xpi pformitate.

Co pmissio. **¶** Prio premittā tres distinctio-
 nes. Sec^o ponā tres pclusio-
 nes rñsiuas Tertio iferā tres
 ppōnes correlarias. **¶** Quā-
 tū igi ad p̄mū articulū in quo
 vidēdū est de xpi regula siue
 lege sunt tres distinctiōes pre-
 mittende. P̄ia erit gñalis de
 lege. Sec^{da} sp̄ialis de lege diui-
 na. Tertia sp̄alior de lege xpi
 seu regula.

¶ P̄ia ḡ distinctio
 est q lex (vt ad p̄positū ptinet)
 multipl̄ et p diuersis capi so-
 let. Quōq̄ sumit̄ p̄ p̄ia lege q̄
 est lex increata. Et sic diffinit
 Aug. legez lib. i. de libe. arbi.
 Lex eterna ē suma rō cui sem-
 per obtēpādū est et. Et. xxiij.
 p̄tra faustū. Lex eterna ē di-
 uina mēs seu volūtas ordinē
 naturalē suari iubēs turbari
 vetās. Un̄ p̄ q̄ sicut volūtas
 diuina est simpl̄ p̄ia cā i gñe
 cause efficiētis/sic ipsa est lex
 simpliciter prima in genere le-
 gis obligantis. Quare sicut
 nulla cā sc̄da p̄t agere ipsa nō
 agēte, sic nulla lex p̄t obliga-
 re ip̄a nō obligāte. put als de
 clarau. Quōq̄ vero sumit̄ lex
 p̄ signo p̄ime legis qd̄ est lex
 creata. Et sic diffinit Tullius
 in philippicis q lex nihil aliō
 ē q̄ recta rō a numie tracta a
 deo diriuata: iperās honesta
 phibensq̄ p̄traria. Sed sic ca-
 piendo legem pro lege creata
 adhuc quōq̄ sumit̄ gñaliter p̄

qualibz tali lege naturali hu-
 mana vel diuina scripta vl̄ nō
 scripta. Et sic diffinit Tulli^o
 lib. de natara deoz. q lex est
 recti p̄ceptio/ p̄trariq̄ depul-
 sio. Quōq̄ vero sumit̄ sp̄aliter
 p̄ lege naturali. Et sic diffinit
 Tulli^o lib. de legib^o. q lex est
 rō insita a natura q̄ iubet que
 sūt faciēda: phibētq̄ p̄traria.
 Quōq̄ etiā sumit̄ specialiter p̄
 lege hūana scripta. Et sic dif-
 finit Gratian^o dist. i. q lex est
 cōstitutio scripta. Et dist. ij. c.
 lex est. q lex est p̄stitutio ppli
 qua maiores natu simul cum
 plebib^o aliqd̄ sanxerūt. Et sic
 quōq̄ iste termin^o lex sit gñal^r
 ad oēm legē. tñ quōq̄ restrigit̄
 ad ynā determinatā speciem.

¶ Secūda distinctio est q lex
 diuina vt sumit̄ pro lege diui-
 nitus inspirata qualis est lex
 Moysi vl̄ xpi. Uno mō potest
 sumi p̄ aliqua vna regula da-
 ta a deo: aliqd̄ precipiente vel
 phibēte. Alio mō pro aliqua
 vna cōgregatione: plures ta-
 les regulas cōtinente. Quali-
 ter tota doctrina xpi dicit̄ lex
 xpi. Et sic sumitur in p̄posito.
 Sed sic capiendo adhuc pōt
 sumi stricte p̄ aliqua tali con-
 gregatione solū p̄tinente pre-
 cepta et phibitiōes: q̄ hec duo
 soluz p̄tinent ad legem p̄prie
 dictam. Alio mō pōt sumi lar-
 ge pro aliqua tali p̄gregatione
 nō solū cōtinente precepta et
 phibitiōes: s̄ etiam cōtilia et
 p̄missiones: testionia historia-
 lia. exēpla imitabilia. miracu-
 la. sac̄ra. p̄missiōes premioz.
 p̄minatōes supplicioz. et mul-
 ta h̄mōi. q̄ lz nō sūt de substā

1. arti.

1. disti-
 ctio.

2
 10.

D
 2.
 ct

tia legis pprie. qz nec ligant
 nec obligat eo qz his nichil i-
 perat aut phibet: ipsa tñ sunt
 fortissima adiutoria ad legez
 sustinēdū. iō dñr ptes legis di-
 uine cōiter dicte. ¶ Tertia di-
 stictio ē qz lex xp̄i seu regula.
 Uno mō pōt sumi stricte p cō-
 gregatiōe illoz qz sil' eoz qz do-
 cuerūt apli z discipuli ei⁹ au-
 ctōitate sua. Et sic sumit hīc
 Uñ lex xp̄i seu regula dī: tota
 doctrina euāgelica intelligēdo
 p euāgeliiū non solū doctrinā
 quattuor euāgelioz: sed gnā-
 liter nouū testamētū. Quē ad-
 modū doctrinam suam vocat
 Paul⁹ euāgeliiū. ij. ad Thim.
 f. Sed sic capiēdo adhuc pōt
 multipl'r sumi. Uno mō p ta-
 lis doctrine f̄itate. sine lit in
 mēte siue i scripto vel in voce
 Alio mō pōt sumi p talis ve-
 ritat' vel obiecti intellectuali
 cognitiōe. Uñ nō min⁹ pprie
 dicit' lex vel pceptū vel phibi-
 tio ip̄a cognitio agēdoz v'l nō
 agēdoz q̄ ip̄a veritas enun-
 ciās quid agēdū vel nō agē-
 dū. Ideo dī venerabilis hug.
 p̄io de sacramētis. pte. vj. c.
 vj. Quid cognitio faciēdoz
 fuit: nisi qdā ad cor hois factā
 pceptio z qd rursūm cognitio
 vitādoz nisi phibitio. hec at
 cognitio pōt eē multiplex. q̄a
 vel solū apprehēsiua vel iudi-
 catiua. Et si iudicatiua vel cū
 formidine vel cū certitudine.
 Et si cū certitudine v'l pōt eē
 habitualis v'l actualis v'l ab
 habitu acq̄sito solū v'l ab ha-
 bitu etiā ifuso. Uñ fm hoc lo-
 quēdo ppriissime lex xp̄i p̄t dī
 ci fides infusa vel act⁹ ei⁹ quo

creatura rōalis firmiter assen-
 tit doctrine xp̄iane f̄itatib⁹.

¶ His ḡ distinctiōib⁹ pmissis B
 ad vidēdū q̄liter hmōi lex seu
 regula ē rōali creatura p stū-
 tu vie pfectissima lex crea-
 tres sunt pclusiōes declarāde
 ¶ P̄ia p̄clo ē qz lex natural/
 vel hūana v'l etiā lex diuina
 mosaycaviatori nō est lex pfe-
 ctissima creatura. P̄z p̄io de le-
 ge natural' v'l hūana. qz alif
 seq̄ret qz viator ex puris na-
 turalib⁹ sine fide possz oia ad
 q̄ tenet pfectissime cognoscē:
 z adimplere ḡ aplz ad heb. xj.
 Sine fide impossibile ē placere
 deo. Sc̄o idē ptz de lege mo-
 sayca. qz fm aplz ad heb. vj
 Nihil ad pfectū adduxit lex.
 Et loq̄t de lege veteri p moy-
 sen data. q̄re zc. ¶ Sc̄a p̄clu-
 sio ē qz lex xp̄i seu doctrina vo-
 calis aut sc̄ptayl ip̄a mētal'is
 solū apprehēsiua v'l et ip̄a adhe-
 siua si nō sit ex fide ifusa non
 ē viatori pfectissima lex crea-
 ta. P̄z qz nullus viator p legē
 xp̄i sine fidei credulitate pōt
 oia ad q̄ tenet pfecte itellige-
 re. iux illō Esa. vij. Nisi credi-
 derit' nō itelliget'. ¶ Tertia
 p̄clusio ē qz lex xp̄i sola seu do-
 ctrina (.i. fidei infuse h̄itus v'l
 actus quē viator h̄z de ea) est
 sibi pfectissima lex creatura.
 P̄z: qz nullus viator p aliud
 signum seu directiuū creatuz
 nisi per hmōi fidem vel eius
 actum oia ad que tenet perfe-
 cte cognoscit: vt ex p̄dict' ap-
 paruit. z per hmōi signuz illa
 pfecte cognoscit. qz si nō tunc
 fidelis operans fm fidei xp̄i
 directionē nō sufficienter ope

1. p̄clo

C
2. p̄cloD
3. p̄clo

Recomendatio

raretur ad psequendū salutem
 contra illud Marci vlti. Qui
Ecrediderit &c. saluus erit &c.
Ex p̄dictis sequunt̄ alique
 ppōnes correlarie. P̄tia q̄ si
 cut virt̄ iusticie solū est in mē
 te & non in scripto/vl̄ voce. sic
 in ip̄a est pp̄rie lex seu regula
 iuste vite. P̄t3: q̄ nullo existē
 te scripto vel voce: adhuc lex
 esset nec regule itellectuales
 q̄ sunt reruz naturales imagi
 nes minus essent seruāde nec
 hō min⁹ obligaret̄ ad easq̄ si
 ip̄as legeret vel audiret. q̄re
 &c. **S**c̄da est q̄ sicut vox au
 dibilis nō est lex pp̄rie sic nec
 scriptura legibilis: s̄ solū eq̄
 uoce. P̄t3: q̄ vox vel sc̄ptura
 lex nō dicit̄ aut regula nisi ea
 figura vel tropoqua nomē rei
 & veritatis imagini ip̄onit̄ vl̄
 signo. sicut imago reḡ rex di
 citur. P̄t3: q̄ iuriste diffinien
 tes legem diffiniūt eā fm̄ ei⁹
 min⁹ pp̄riā acceptionez: q̄ vt
f s̄. p̄3. Gracian⁹ & alij solū diffi
 niūt legem scriptā. **T**ertia
 est q̄ sicut ad legis xp̄i hitua
 lem fidem ois viator obligat̄
 sine vlla excusatiōe: sic ab ei⁹
 actuali fide null⁹ excusat̄ nisi
 sola incapacitate. P̄mū p̄t3
 ex illo dicto apl̄i heb̄. xj. Si
 ne fide impossibile est placere
 deo. Vñ lz iter hoies alij alijs
 minus sint capaces p̄pter bre
 uitatez intellect⁹ experientie
 paucitate aut defectū doctri
 ne vel gratie. q̄ nō oēs equa
 liter obligant̄ ad credēdū sin
 gula legis in particulari & ex
 plicite: tñ nullū est gen⁹ hoim̄
 adeo tardū itellectu q̄ saltez
 in vniuersali & ip̄licite nō poi

sit oia credere. i. credere vn̄s
 uersaliter q̄cqd̄ ibi asserit̄ eē
 verū. iō a tali credulitate ha
 bēda loco & tpe null⁹ oino ex
 cusat̄ nisi sola incapacitate par
 uulos aut & furiosos ceterisq̄
 passionibus mēte captos: seu
 alia naturali impossibilitate p̄
 hibitos incapaces voco. & si nō
 simplr̄ tñ fm̄ q̄d: sc̄z dū his de
 fectib⁹ laborat̄: quare nō op̄z
 q̄ aliqd̄ actualiter credāt. iō.
 &c. Et hec de primo articulo. **S**
Quātū ad sc̄oz articulū i q̄
 vidēdū est de Petri eccl̄a siue
 grege sunt distinctiones p̄mit
 tende. P̄ma erit ḡhaliter de
 ecclesia. Sc̄da specialr̄ de mi
 litate ecclesia. Tertia magis
 specialiter de Petri ecclesia. **S**
Prima ergo distinctio ē ista
 q̄ ecclesia p̄t̄ multipl̄r sumi.
 Uno modo p̄ tēplo materiali
 Et sic sumit̄ in veteri testamē
 to. Deut. xxiij. Eunuchus nō
 intrabit ecclesiā. Et in nouo te
 stamēto. j. Cori. xj. Nūqd̄ do
 mos nō habetis ad māducā
 dū & bibēdū aut ecclesiā dei cō
 tēnitis: Alio mō sumit̄ p̄ tem
 plo sp̄uali. Et sic multipl̄r p̄t̄
 sumi. Uno mō particularit̄. et
 sic q̄libz rōalis creatura quā
 de⁹ specialr̄ inhabitat̄ p̄t̄ dici
 eccl̄a dei sicut d̄: tēplū. Alio
 mō magis ḡhaliter p̄ aliq̄ cō
 gregatiōe taliū creaturaz si
 ue vn̄uersali siue particulari Et
 sic itez multipl̄r p̄t̄ sumi. Uno
 mō p̄ oib⁹ cognoscētib⁹ clare
 vel beatifice catholicas vitas
 tes. & sic vocat̄ eccl̄a triūphās
 de qua d̄. Laus ei⁹ in eccl̄a
 sc̄toz. ps. cxlix. Alio mō p̄ oib⁹
 b⁹ coḡscētib⁹ enigmatice hu

S
 2. arti.
 r. dist.
 ctio.

2
 dist.
 ctio.

iusmodi veritates. Et sic nō solū scōs vt ecclia triūphās: s; etiā cū bonis malos ⁊ cū hoibus demones pprehēdit. Un̄ etiā qñq; noie ecclie maligni signant. vt cū dicitur odiui eccliaz malignatū. psal. xxy. ⁊ aut hoc modo itez ecclia multipliciter posset sumi: tā vt ad ppositū ptinet ecclia sumi p hoibus in mortali corpe naturaliter viuētib⁹. ⁊ enigmatice cognoscentib⁹ catholicas veritates. Et sic vocat ecclia militās de q̄ dicit. Actū. xx. Attēdite vobis ⁊ vnīuerso gregi in q̄ posuit vos spūscētūs epōs regere ecclesiā dei. Et sic sumi i pposito. ¶ Scda distinctio est ista q̄ ecclia militās dupliciter pōt sumi. Uno modo p ecclia vnīuersali. ⁊ sic est ynica ecclia et extra quā nō est salus. de q̄ dicit apls q̄ xp̄s est caput corporis ecclesie ⁊ corpus ei⁹ est ecclia. Col. i. Alio modo pro ecclia pticulari: ⁊ sic sūt plures ecclesie. iuxta illud dictuz eiusdem apostoli Salutat vos oēs ecclie xp̄i. Ro. xvj. Utroq; sūt p̄dictorum modoz adhuc multipliciter sumi ecclia. Nā sumendo eā p ecclia vnīuersali qñq; sumi p pgregatione oīm fidelīū actu existentium: qñq; vero generalius sumi p congregatione oīm fidelīū a tempore xp̄i vel apostolorum vsq; nūc succedentiū. Et sic distinguitur ecclia xp̄i contra synagogā moysi. Et isto modo accipit Aug. ecclesiā in li. ptra manicheos. vt habet. xj. distinctioe. c. palā. ⁊ alibi. vbi dicit q̄ euāgelio non crederet. nisi eū

ecclesie auctoritas pelleret. hoc em̄ mō ecclia est maioris auctās q̄ euāgelīū sit. q; hui⁹ ecclie euāgelista siue scriptor euangeliū ps existit. Qñq; aut adhuc generali⁹ sumi ecclia p cōgregatione oīm fidelīū a pncipio mūdī vsq; ad psummationē sc̄li: ⁊ sic non solū pphēdit eccliam xp̄i: s; etiā synagogā moysi: ⁊ eos q̄ fuerūt sub lege naturali. et isto mō accipit Au. li. xv. de ciui. c. j. vbi dicit q̄ nō solū a tpe corporalis p̄tie xp̄i ⁊ ap̄toꝝ ei⁹: s; ab ip̄o abel vsq; in hui⁹ sc̄li finē pegrinando pcurrit ecclia. Et Greg. in quada; omel. dicit q̄ ab abel iusto vsq; ad vltimū electū sp̄manet ecclia. hoc em̄ modo synagoga in veteri testō appellat noie ecclesie. Nūe. xx. Cur eduxistis eccliam dñi i solitudine. ¶ S; etiā sumēdo ecclesiā p ecclia pticulari. itez multipliciter pōt sumi. Uno modo p q̄cūq; cōgregatione fidelīū: s; ueviroꝝ siue muliez. Et sic dicit. j. Pet. v. Salutat vos ecclesia q̄ est i babilone. ⁊ isto modo sumi i pluribus sacre scripture locis. Alio modo sumi sp̄ali⁹ p tota pgregatione clericoz ⁊ sic nunq; accipit i textu scripture diuine. s; clerici nomen ecclie appropriauerūt ad seipsos / vocantes se ecclesiasticos. Alio modo adhuc sumi magis sp̄aliter p aliquo ptickari collegio clericoz. Et sic i iure canonico ecclia iterū habet varias significationes. vt notat extra de ver. sig. c. cū clerici. i glo. S; his ⁊ alijs significationibus omīssis / ecclia mi

am.

dist.

tio.

A
u. disti
tio.

B

C

Questionis vespertiarum

litans pprie sumpta p ecclayni
uersali potest isto mo describi
Ecclesia est ois ho fidelis vel
oēs hoies fideles in mortali
corpore naturaliter viuentes
Et voco hoies fideles actu/
vel habitu implicitevel expli-
cite credentesvel enigmaticice
cognoscentes oēs catholicas
veritates. Uoco aut catholi-
cas veritates: veritates qb q
libetviator actuvel habitu ex-
plicitivel iplicite firmis assenti-
re tenet S; dico ois ho vl oēs
hoies: q; fm aliqs nō solum i
plurib hoibus: sed i vno solo
pōtvel potuit stare ecclā. Nā
vt dicit Aug. sup psal. cxxviii.
Aliqn in solo abel ecclia erat.
Et vt quidez dicunt aliqn: scz
tpe passionis xpi tota ecclesia
et tota fides ecclesie xpiane i
maria matre xpi remanserat.

D **2. disti**
ctio. Tertia distinctio est ista: q
petri ecclesia duplicif pōt su-
mi. Uno mo p ecclesia quā pe-
trus apłs psonalit rexerit. Alio
modo p ecclesia pticulari in q
ipse sedem tenuit. Et q; ista b;
fuisse ecclesia romana: ideo di-
stinguēdū q; romana ecclesia
multiplicif sumit. Qñq; p sū-
mo pontifice z qbusdā psbyte-
ris z dyaconis: quos nō ex au-
ct oritate diuine scripture: s;
ex psuetudine obseruatie hūa-
ne papā z cardinales vocam⁹
Qñq; aut sumitur p solis car-
dinalibus. qñq; p oibus cleri-
cis romanis: qñq; p oib⁹ fide-
lib⁹ romane dyocesis: qñq; p
oibus credētib⁹ fidē aplicam
predicatā romanis. Et sic vni-
uersal ecclia pōt vocari eccle-
sia romana z oēs fideles pos-

sunt appellari rōani. vt dicūt
aliq sicut Paul⁹ apłs extra ita-
liā nat⁹ anteq; rome fuerit se
esse hoiez romanū asseruit. vt
ptz Act. xix. Et isto modo fm
illos sumit ecclia romana vbi
cūq; innuit q; ptra fidē errare
nō pōt romana ecclā. vt. xxiiiij
q. i. pudēda. z ca. aduocauit.
His ergo distinctiōib⁹ pmissis
advidēdū qliter vtraq; ecclia
scz tā ecclayniuersalis q; pti-
cular ecclia romana: siue ro-
mana dyocesis fuit petri eccle-
sia: tres sunt pclusiōes declā-
rande. Prima est q; petrus
apłs ex xpi institutione princi-
patū habuit vniuersalis eccle-
sie. Scda est q; petrus apłs ex
xpi ordinatione episcopatū te-
nuit romane ecclesie. Tertia
q; petr⁹ apłs p⁹ tpe sum-
mus pontifex fuit q; eps ro-
mane ecclesie. Ad declara-
tionē aut harū pclusiōnū sciē-
dū est q; circa istā materiā sūt
varie assertiones istis conclu-
siōib⁹ aliq modo repugnātes. f
p⁹
ba.
cōd.
fio.
D
B
5
p
prie pncipatū: tñ nō ex istis

tutione xpi: s; ex ordinatione aploꝝ. Quarta e. q; petr⁹ non fuit pōtifex roman⁹ siue roma ne eccle ep̄s. Quia. q; roma na eccle nō hz sup alias eccle sias p̄cipatū nili iproprie ca piaꝝ eccleia romana. p̄nuier sali eccleia Et d̄ ista itelligit q; romana eccleia ē caput oīz ec clesiaz. Sexta q; p̄ticularꝝ ec clesia romana hz sup alias p̄n cipatū Et hoc ponit s̄m q̄ dru plicē modū. ¶ Prim⁹ mod⁹ e. q; ip̄a habuit h̄mōi p̄cipatū nō ex ordinatione diuina: s; hūa na. Et iste mod⁹ e duplex Un⁹ est q; h̄mōi p̄cipatū habuit auctoritate ipatoris p̄stanti ni: siue alioꝝ impatoꝝ. ¶ Se cund⁹ mod⁹ est q; ip̄m habuit auctoritate ḡnaliū p̄clioꝝum. Terti⁹ aut̄ modus est q; h̄mōi p̄cipatū habuit nō ex ordi natione hūana: s; diuina. et iste est duplex. Unus mod⁹ est q; hūc p̄cipatū habuit imedia te ex institutione xpi: et eū acce pit qñ petr⁹ fact⁹ fuit sumi⁹ pōtifex dicēte xpo. Mat. xvi. tu es petr⁹. et. Ali⁹ et quart⁹ mod⁹ est q; ip̄m habuit nō im mediate a xpo: sed a beato pe tro qui de antiochia in roma manā eccleia sedē suā trāstu lit. et eam oib⁹ alijs ecclesijs pretulit Licet aut̄ nō sit facile predictas assertiones efficaci ter impugnare. tñ p̄tra eas p̄ bāde sunt p̄clusiones p̄missæ. Unde ad declarationē p̄clusi onis p̄ie tres sunt p̄pōnes p̄ mittēde. ¶ Prima est q; in pe tro et ceterꝝ aplis duplex fuit potestas. s. potestas ordinis et potestas regiminis. p̄ia fuit

potestas consecrādi/ligandi/ et soluendi. Secunda fuit po testas ordinandi subiectos et ad eoz salutem gubernandi. Sc̄da p̄pō est q; in petro et ce teris apostolis fuit equal po testas ordinis: quia vn⁹ ordo erat in singulis. s. ordo sacer dotalis. ideo i his q; ad hoc p̄ tinent rōne ordinis non erat maior ptās in vno q̄ in alijs. ¶ Tertia e q; in petro et ceterꝝ apostolis nō fuit equalis po testas regiminis. sed ex xpi i stitutione in hac potestate pe trus fuit maior et p̄fuit alijs ideo in multis p̄mā ordinis potestatē ligare et cohibere po tuit in eis Un⁹ q; h̄mōi ptās ex christi institutione in eo ma ior fuerit q̄ in alijs ex verbis xpi concluditur nō p̄cise ex eo q; petro dixit. Matth. xvi. Quocunq; ligaueris sup terrā: erit ligatum et in celis. et quōcū q; solueris sup terrā: erit solu tum et in celis. Nā Matt. xviii. similia verba dicuntur oibus aplis. Et Joh. xx. Quoz remi seritis peccata remittunt̄ eis. et quoz retinueritis/retenta sunt. Sed ex eo q; prius tpe et singulariter dicit illud p̄mit tens. et. Tu es petrus et sup hāc petrā edificabo eccleiaz meā. et tibi dabo claues regni celoꝝ. Et Joh. i. Tu vocaberis ceph̄as. Et Joh. vlt. pasce ag nos meos. pasce oues meas maiores. p̄ agnos et p̄ oues sim pliciores itelligēs Plura alia p̄ possent i duci scripture testioꝝ p̄ba. nia: s; ex his ptz p̄clo. s. Sc̄da 1. p̄clo p̄clo nō pōt efficacit̄ p̄bari ex sc̄pturꝝ diuinis: q; i eis nō legit̄

A

B

C

D

E

F

G

H

Questionis vespertiaz.

q̄ x̄ps̄ ordinauerit petrū ep̄m
romanū: imo q̄ petr⁹ fuerit v̄l
māserit rome nō iuenit̄ i tota
scriptura sacra d̄scribēte act⁹
ap̄loꝝ. hoc tñ pōt rōnabilr p̄
suaderi ex hystorijis autēticis
q̄ narrāt q̄ petr⁹ ex̄ns rome
p̄secutiōe in ea crēs̄: ēte v̄bez
romanā voluit dimittere: sed
occurrēte ei x̄po ait petr⁹. d̄ne
q̄ vadis? Ad quē x̄ps̄. Vado
romā iterū crucifigi. Ex q̄ di-
cto petr⁹ intelligēs seip̄m: ā:
q̄ alterū x̄pm: seu x̄pi vicariū
ibidem debere martyrio coro-
nari reuersus ē. ⁊ ibi v̄sqz ad fi-
nē vite remāsit. Vñ verisim̄ cō-
cludit̄ q̄ ibi sedē ⁊ ep̄atum te-
nuerit. nō q̄dē ordinatōe h̄iā
na cuiuscūqz freni sp̄atoris si-
ue p̄siliū ḡnālis. s̄ ordinatōe
diuina ip̄eratoris celestis. I3
hec ordiatio forte postea fue-
rit ⁊ p̄ ip̄atores roborata: ⁊ p̄
p̄cilia ḡnālia p̄firmata. Et sic
p̄t3 p̄clo. ⁊ c. ¶ Tertia p̄clusio
p̄ba. p̄ba: qz petr⁹ ex̄ns pontifex
sum̄m⁹ p̄i⁹ i anthiochia sedit
q̄ rome. sicut p̄3 Act. xj. Vñ si-
cut legit̄ i cronic̄. Petr⁹ p̄ q̄t
tuor ānos post passionē x̄pi i
ptib⁹ hierosolimitanis eccle-
siā rexit. postea p̄ septē ānos
āthiochie sedit. Et sic a passio-
ne d̄ni fluxerūt v̄ndecim anni
anteq̄ rome sedē suā trāstule-
rit. ⁊ p̄ p̄his plurib⁹ annis fuit
pōtifex roman⁹. Quare p̄t3 q̄
eē pōtificē romanū nō ē neces-
sariū eē pōtificē sum̄mū qz nō
est de essentiali necessitate pō-
tificis sum̄mi q̄ sit ep̄s roma-
nus: nec alteri⁹ particulari ec-
clesie ep̄s. Et sic p̄t3 p̄clo ftia
¶ Ex p̄dictis sequunt̄ alique

pp̄des correlarie. P̄tia est q̄
pōtifex sum̄m⁹ ⁊ pōtifex
roman⁹ sūt pōtifex disticti
I3 sint in eādē p̄sonā diuina or-
dinatōe p̄iuncti. Sc̄ba est q̄
pōtifex isti nō sunt necessa-
rio sic ānexi q̄n ex cā rōnabili
valeāt separari. puta si sum̄⁹
pōtifex cū p̄cilio ḡnāli iudica-
ret esse v̄tile ecclie v̄niuersali
q̄ eccliam romanā oīno dimit-
teret se alii copularet. ⁊ hoc
ex cā rōnabili: sicut si roma:
aut diocesis romana subuer-
teret̄ vt sodomayl'a fide euer-
teret̄ vt hierosolima: vel p̄p̄
aliud grāde crimē aut graue
scisma. ¶ Tertia ē q̄ si pōtifi-
cat⁹ isti essent de facto separa-
ti romana ecclia nō eēt caput
oīm eccliaz: nec haberet p̄i-
cipatū p̄p̄i x̄piani. p̄t3. quia
hāc dignitatē capitis p̄cipa-
tus honoris sp̄ ecclia tenet:
et tenuit: quā sum̄m⁹ pontifex
sibi specialit̄ copulauit. iō an-
thiochia illā dignitatē p̄didit
et causa romana ecclia acq̄si-
uit q̄n petr⁹ de anthiochena
ciuitate romā translatus fuit.
quare p̄t3. q̄ romana ecclia
non est caput aliaz nisi rōne
sui capitis. i. sum̄mi pōtificis
qui de facto pontifex roman⁹
existit. Ideo excluso huiusmo-
di capite vel ipso manēte sum-
moz nō romano pontifice ip̄a
caret illa dignitate. quare ⁊ c.
Et hec d̄ sc̄bo articulo ¶ Quā v̄
tū ad tertiū articulū in quo p̄3. an-
responsione ad q̄sitū videndū cul-
est de gregis petri ⁊ legis x̄pi
p̄formitate. p̄ tituli questiois
declaratōe sunt tres distictio i. d̄
nes p̄mittende. ¶ P̄tia ergo ctio

p̄ba.
3. p̄clo

distinctio est ista. q̄ lege regu-
lari dupl̄r p̄t̄ intelligi. Uno
modo vt idē sit q̄ legē habere
et ea obligari. Et isto mō satis
clara est ex primo articulo q̄-
stionis v̄itas. Alio mō vt idē
sit q̄ fm̄ legē viuere et ei p̄for-
mari. Isto modo tractādi est
in presenti articulo q̄stiois dif-
ficultas. ¶ Secunda distinctio
est q̄ legi cōformari p̄t̄ eē du-
pliciter. Uno modo in creden-
dis. Alio modo in volendis.
Pr̄ia p̄formitas p̄tinet ad in-
tellectū: et sit p̄ sp̄e et charitatē
Nā fm̄ apl̄m̄ pr̄ia Corin. xiiij.
De sunt tres virtutes theolo-
gie in quib⁹ p̄sistit p̄fecta con-
formitas legis diuine: et tota
p̄fectio religionis christiane.
¶ Tertia distinctio est q̄ legi
difformari etiā dupl̄r p̄t̄ esse
Uno mō fm̄ intellectū erran-
do p̄tra legem/errore heresis
seu alicui⁹ falsitas repugnāt
fidei. Alio mō fm̄ affectū errā-
do p̄tra legem errore heresis sed
alterius culpe mortalis repu-
gnātis spei aut charitati. Vñ
fm̄ hoc est intellect⁹ questio-
nis Vtr̄ petri ecclesia lege re-
gule hoc est vtrū legi p̄forme-
tur: sic q̄ nunq̄m p̄pter aliquē
errore legis regule difforme-
tur. ¶ His ergo distinctioib⁹ pre-
missis sciendū est q̄ de prima
p̄formitate v̄l difformitate est
in hac q̄stione difficultas spe-
cialis. ideo de illa principal̄r
dicā et de ea itelligā in cōclusi-
onibus ponendis: sed pri⁹ re-
citā de sunt quedā assertioes.
circa istā materiā plurimū dif-
ferentes. ¶ Pr̄ia ē in qua cō-
muniter oēs fideles videntur

consentire q̄ tota ecclesia siue
multitudo oim xp̄ianorū here-
ticari non p̄t̄ siue contra fidē
errare. Sc̄da est q̄ nec etiā cō-
cilium ḡnale. Tertia q̄ nec ro-
mana ecclesia. Quarta q̄ nec
collegiū cardinaliū. Quinta q̄
nec papa canonice intrans.
Alie aut sunt quib⁹ assertioes
predictis valde repugnātes.
¶ Una est q̄ papa intrās ca-
nonice hereticari p̄t̄/siue cō-
tra fidē errare. q̄ petr⁹ et mul-
ti alij legūt̄ sic errasse. Septi-
ma est q̄ ecclesia romana etiā
p̄t̄ sic errare siue capiat̄ p̄ col-
legio cardinaliū/siue p̄ colle-
gio pape: siue in quacūq̄ alia
significatōe sumat̄ dūmō noie
romane eccle nō ip̄t̄aret̄ to-
ta mltitudo fideliū. q̄ illa ecc-
lesia. s. sic errante adhuc sta-
ret ecclesia illā nō errare cui
x̄ps p̄misit p̄seuerantiā i fide
Octaua est q̄ etiā cōcilium ge-
nerale p̄t̄ p̄tra fidē errare: q̄
ip̄so sic errante adhuc staret
aliq̄ extra p̄ciliū nō errare. et
p̄ p̄ns fidē eccle non deficere
Nona ē: q̄ tota multitudo nō
solū clericorū/ s̄z ḡnalter oim
viroz p̄t̄ sic errare et fides ec-
clesie in solis mulieribus p̄ser-
uari. q̄ sic p̄seruata fuit i sola
maria v̄gine tpe passionis x̄pi
Decima est: q̄ tota multitudo
xp̄ianorū nō solū viroz: s̄z etiā
muliez vsūm rōnis habentiū
potest cōtra fidē errare. quia
hoc stante adhuc in paruulis
baptisat̄ possunt saluari oēs
p̄missioes x̄pi de fide ecclesie
durata vsq̄ ad consummatio-
nē seculi. Licet aut̄ oēs predi-
cte assertioes habeāt fm̄ ma-

Questionis vespertinae.

gis et min⁹ aliquas apparen-
tes rationes. tñ eas ad p̄sens
pertractare non patitur tem-
poris breuitas. Sed conser-
uando eas vsq; alias. dico pro
nunc probabiliter q̄ ex trib⁹
conclusionibus probandis sa-
tis poterit apparere aliqua di-
ctay assertionū veritas. ¶ Ex
sacra scriptura quincif q̄ sem-
per est aliqua ecclesia q̄ chri-
sti lege regulef. Ex sacra scri-
ptura non quincitur q̄ sit alia
ecclesia particularis que chri-
sti legis regule cōfounef. Ex
sacra scriptura quincif q̄ sp̄ ē
aliqua vniuersalis ecclesia q̄
nunq; xpi legis regule diffor-
mef. Et q; iste p̄clusiōes mul-
tū adinuicē p̄nectunt: ideo si-
mul vna rōne pbatur. Unde
arguitur sic. Ex sacra scriptu-
ra conuincitur q̄ semp est ali-
qua ecclesia q̄ p̄ rectā fidē legis
xpi regule p̄formaf: intelligē-
do semp a tpe xpi vsq; ad con-
summationē seculi. Sed ex ea
non conuincitur hoc puenire
alicui ecclesie particulari. in-
telligendo p̄ particularem ec-
clesiā quācunq; ecclesiā disti-
ctā ab ecclesia vniuersali. Igit̄
sufficienti diuisione ex ea con-
uincitur hoc puenire ecclesie
vniuersali. Et per p̄ns sequif
intētū in conclusionib⁹ p̄mis-
sis intelligendo eas: vt predi-
xi de p̄formitate et difformita-
te p̄mo modo dictis. Cōsequē-
tia ptz: sed minor rōnis p̄ba-
q; illud qd̄ in sacra scriptura
promittif toti nulli parti. nō
debet alicui parti attribui. s;
semp rectam fidē habere: aut
nunq; p̄tra verā fidem errare

proba-
tio. 1.

in sacra scriptura a xpo p̄mit-
tif toti et soli fidelīū cōgrega-
tioni: vt patebit ex p̄batione
maioris. Igitur hoc nō debet
alicui particulari ecclesie cas-
tholicorū attribui. imo debet
temerariū censerī. Maior aut̄
principalis rationis probaf:
primo ex illo verbo xpi. Luc.
xxij. Petre rogauī p̄ te: vt nō
deficiat fides tua Nec dubitā-
dum est ipm̄ i hoc fuisse exau-
ditum: q; fm̄ aplm̄. hebre. v.
Exaudit⁹ est pro sua reueren-
tia. Constat ḡ q̄ xps̄ promittit
petro q̄ non deficiet fides sua
non intelligens de eius fide
personalī: sed de fide gn̄ali ec-
clesie dei p̄mittende regimini
petri. Et cū nō loquat̄ de ali-
qua ecclesia partiali. seq̄tur q̄
intēdit de ecclesia totali. ¶ Se-
cūdo patz idē ex illo v̄bo xpi. 2. par
Math. vlti. Ego vobiscū sum ^{bata}
vsq; ad p̄summationem seculi
Ubi xps̄ promittit suis disci-
pulis non solū pro se. sed pro
suis successorib⁹ i ecclesia dei
seipm̄ nō quidē corporaliter:
aut solū sacramentaliter s; per
fidē spiritualiter semp adesse
vel affuturū. Uñ dicit Grego.
q̄ per hoc q̄ christus vsq; ad
p̄summationē seculi cū disci-
pulis se esse promittit ostēdit
ipsum nunq; a credentib⁹ res-
cessurū. ¶ Tertio idem sequif
apparet ex illo v̄bo xpi. Mat. 1. par
xxiiij. Ubi loquēs de p̄secutio-
ne antichristi dicit q̄ inducen-
tur in errorē si fieri pōt etiam
electi. Uñ ex hoc mō loquēdi
xpi ptz. q; de potētia ordina-
ta hoc non pōt fieri. quia ei⁹
promissio est q̄ etiā tempore

3,
B,
B

antixpi erūt aliqui electi non errantes in fide xpi. Et quia minus videretur de illo tēpore promisso sequitur q̄ semper sunt aliqui credentes fidē xpi et illi continentur sub aliqua ecclesia nō particulari: sed vniuersali. q̄re zc. ¶ Ex predictis sequūtur aliquę propositiōes correlatię: prima est q̄ semp̄ i ecclesia vniuersali est plures adulti illustrati veritate fidei. Sc̄da est q̄ semper in ecclesia vniuersali erunt plures iusti formati virtute spei Tertia q̄ sp̄i in ecclesia vniuersali erunt plures electi inflāmati charitate dei. Prima p̄positio pat̄: q̄ in auctoritate p̄allegata vbi xps dicit q̄ si fieri pōt etiā electi inducerent̄ in errorem i tendens q̄ illo tēpore antixpi erunt plures electi non errantes cōtra fidem. Constat q̄ nō intendit de puulis baptisatis cum in eis nō cadat iductio in errorem: sed de adultis credētibz fidei veritatē. Unde patet q̄ promissiones xpi de fide ecclesie vsq̄ ad finē seculi per mansura nō possunt saluari i parulis baptisatis. z per cōsequens nec debēt intelligi solum de fide ifusa. sed etiā de fide acquisita. ¶ Sc̄da p̄positio patet ex prima z tertia: quia fides z charitas non possunt haberi sine spe de cōi: siue de potētia ordinata vt ad p̄sens suppono. Igitur zc. Tertia p̄positio patet. quia minus videretur q̄ ecclesia debet stare in charitate in illo tēpore nouissimo z pessimo persecutiōnis antixpi q̄ quocunq̄ alio

tempore: quia de illo tempore dicitur Mat. xxiiij. q̄ abundabit iniquitas: z refrigescet charitas: z tñ adhuc illo tempore ecclesia stabit in charitate: quia ibi dicitur. q̄ refrigescet charitas: z non q̄ ip̄a totaliter corrumpetur. ¶ Item dicitur charitas multorum: nō dicitur oim. Item ibidem de antichristo dicit q̄ abbreviantur dies eius: quare nō videtur q̄ debeat interficere oēs charitatem habentes. Itē ibi dem dicitur in plurali. q̄ electi non potuerunt in errorem induci: Et per consequens tūc erūt plures electi contra legē non errātes: z per consequens fidem z charitatem habētes. quare zc. ¶ Ex predicta pat̄ responsio questionis videlz q̄ Petri ecclesia lege regulatur hoc est q̄ vniuersalis ecclesia nunq̄ per errorem legi difformatur: sed semper legis xpi regule conformatur. non solum per fidem mortuam: sed etiaz per fidem spe z charitate formatam. z si non quantum ad quamlibet ipsius portionem. Et in hoc consistit conformitas ecclesie ad xpi regulā seu legem. hec igitur sufficiāt de tertio articulo z pro presentē et totali quesito.

Rege gubertur.

Lege reguletur

Utrū petri ecclia.

fide cōfirmetur

Jure dominef.

¶ Questio eiusdē de resūpta.

D
S. qd.
af.

Vtrum petri ec-
clesia fide pfirmet
Arguitur primo q
non: qz petr⁹ non
habuit regalē mo-
narchiā totius ecclesie seu po-
licie xpiane. imo talis monar-
chia vñ ad imperatorē ptinere
Agitur policia xpiana non de-
bet dici petri ecclesia. Et p pñs
quo ad suppositū questio fal-
sa. Cōsequētia tenet: qz qlibet
policia dicitur pprie esse illius q in
ea est rex seu monarcha. An-
ptz. qz xps p sez petro eius vi-
cario futuro fecit solui tribu-
tum iperatori Mat. xvij. igit
zc. ¶ Scdo si ecclesia esset fide
confirmata maxime hoc vide-
ret verū de fide ifusa: sed hoc
non. igit zc. An- quo ad pri-
mam ptez videt notū: sed quo
ad scdaz pbatur. qz fides infu-
sa non sufficit ad firmandū in
nobis actū credendū respe ctu
articulor nisi ad hoc pcurrat
apparentia rōnum. Ex quib⁹
fm Aug. xij. de trini. Signif
in nobis fides. nutritur. defen-
ditur z roborat. Igit fide non
confirmat ecclesia: sed magis ex
ipsa rōnis apparentia. Sic ei
p apparentia miracula ecclesia
fuit pfirmata. iuxta illud pdis-
cauert vbiqz dño cooperāte. z
sermonē pfirmate sequētib⁹ si-
gnis. Mar. vl. qre zc. ¶ Ter-
tio ecclesia petri in his q sunt fi-
dei pōt errare. igit nō pfirmat
fide. Cōsequētia clara est.
qz pfirmatio i fide iportat cō-
stantē firmitatē q est iuertibi-
lis in errorē. An- pbat. qz ec-
clesia romana pprie dici debz

petri ecclesia. eo q in ea fuit se-
des sua: sed ipa sicut vna alia
particularis ecclesia pōt errare
i fide. nā ipa sic errāte adhuc
staret vniuersalē ecclesiā non
errare. Et sic saluerent oia di-
cta scripturez oēs pmissiones
a xpo facte destabilitate eccle-
et firmitate i fide zc. ¶ Oppm
arguit. qz xps orauit p petri
ecclesia esset fide pfirmata iux-
ta illud. Petre rogavi p te vt
nō deficiat fides tua Luc. xxiij
c. Sed hec oō xpi fuit exaudi-
ta. Nā vt dicit apls. exaudit⁹
est p sua reuerētia. heb. v. igit
tur zc. ¶ Juxta tres fminos qz
stionis ad materiā tactā i tri-
bus priorib⁹ argumētis (pmissi-
sis trib⁹ pambulis) ponā tres
pclusiones rñsales in qb⁹ aliq
dicā nō tā assertiue. qz pbabit
liter collatiue. ¶ Primū pambulū
est de isto termino petri
ecclesia. qz lz multipliciē possit
sumi. put dixi i vespis meis in
scdo articulo qstionis: tñ in p-
posito sumit p ecclesiam vniuersa-
li: qz dicit ecclesia petri. qz i spūa
lib⁹ fuit caput ei⁹ z in ea ex xpi
institutione sacerdos summ⁹.
Et per hoc posset solui primū
argumētū an oppositū qstio-
nis factū: qz dicit petri ecclesia
nō ppter monarchiā tpalē: sz
ppf spūalēz sacerdotale. per
hoc etiā posset solui ftū argu-
mētū: qz ecclesia vniuersalis ma-
gis pprie dicitur petri ecclesia qz
ecclesia romana seu quis alia p-
ticularis. put alas i eodē arti-
culo declarauit. ¶ Scdm pambulū
est de isto termino fides
qui multipliciē pōt sumi Uno
modo p fide habituali de qua

2. af.

3. af.

3a

2m
fio
nis.

2

3

4

dicit. sine fide impossibile est placere deo heb. xi. Alio modo per fide actuali de qua dicit Aug. fides est credere quod non vides. Tertio modo per fide obiectali. id est per obiecto fidei. de qua in symbolo. hec est fides catholica etc. Adhuc primo modo potest sumi per habitum infusum vel per habitum acquisitum. Et iterum tertio modo vel pro actu fidei infuse vel per habitum ex actu acquisito procedente quod actus vel habitus quasi est sine charitate sicut fides in formis. de qua dicitur. demones credunt et contra miscunt Ja. ij. Quasi vero est cum charitate seu gratia dicitur fides formata. de qua dicit propheta Iustus in sua fide vivit. Abacuc. ij. Sed omnibus aliis modis ad presens exclusis. capio hic fidem per habitum infusum vel actu credendi ab ea procedente. siue sit informis siue formata charitate. ¶ Tertium pambulum est de isto termino confirmatio. qui licet etiam multipliciter possit sumi. tamen hic sumitur ut importat constantem firmitatem in aliquavirtute que de lege ordinata est inuertibilis in vicium contrarium: sicut aliquem dicerem in gratia confirmatum: quod aliquo modo inuertibile ad peccatum. ¶ Unde ex predictis. apparet quod titulus questionis dupliciter potest intelligi. scilicet quod huic ablativo fide duplex prepositio potest subintelligi vel superpleri. Nam potest intelligi utrum confirmetur ex fide vel in fide. Primo est sensus questionis. Utrum universalis ecclesia ex fide: scilicet infusa confirmetur: sic quod ex ipsa absque rationis apparentia ad constanter firmiter credendum sufficere i-

ducatur. iuxta illud quod solet in ecclesia cantari. Et si sensus deficit ad confirmandum cor sincerum sola fides sufficit. Et iuxta illud Greg. fides non habet meritum: cum humana ratio prebet experimentum. Et per hunc sensum arguit scilicet ratio ante oppositum. ¶ Secundo modo est sensus questionis utrum universalis ecclesia in fide infusa confirmetur sic: scilicet quod de sue fidei constanti et firma perseverantia certitudinaliter instruat. Et ad hunc sensum procedit ratio facta post oppositum. Utrum huiusmodi confirmatio in fide duo importat. Primum est quod spiritus sanctus erit ecclesia ipsa perseverabit in fide. Secundum est quod de perseverantia ipsa est certificata ex instructione scripture sacre: seu alterius revelationis divine. iuxta illud primum allegatum. Petre rogavi pro te etc. Ubi Christus reuelavit quod spiritus Petri ecclesia in fide perseverabit. his igitur premissis ponam tres conclusiones. Prima erit de ecclesia et monarchia Petri. Et erit responsiva ad questionem superpositam. Secunda erit de habitu et actu infuse fidei: et erit pambula ad primum questionis sensum. Tertia erit de questione confirmatio ecclesie Christi. et erit responsiva ad utrumque questionis intellectum. ¶ Prima ergo conclusio iuxta materiam argumenti ante oppositum facti est de ecclesia et monarchia Petri: et est ista. quod licet tamen Christus habet ei vicarium Petrum in quantum caput ecclesie habuerit monarchiam spirituale: non tamen regiam temporalem. Prima pars patet de Christo. quod secundum apostolum Col. i. Christus est caput corporis ecclesie. et corpus eius est ecclesia. sed caput habet mo-

narchiā principalē & supremā respectus sui corporis membra igit̄ &c. De petro xp̄i vicario idē ptz ex dictis i sc̄do articulo q̄stionis quā tractavi in vesperis vbi ostēdi q̄ Petr⁹ apls ex xp̄i institutione fuit caput & habuit p̄cipatū vniuersalis ecclesie fuit i ea pontifex summus: & per q̄ns spūalis monarchia sup̄tem⁹. Sed sc̄ba pars conclusionis ptz ex illa p̄positione quā posui i p̄ia lectiōe cōtra re. magistrū q̄ fuit hec. Sicut nec petr⁹ apls vltra monarchiā sacerdotalem: sic nec xp̄s fm hūanitatē habuit monarchiā regalem. ¶ Cui⁹ sc̄ba pars est p̄tra primā p̄tem sc̄be conclusionis p̄cipalis tertij articuli in q̄ i vesperis suis posuit q̄ xp̄s vnctus est a deo vt esset fm humanitatem monarcha regalis & sacerdotalis totius orbis ḡnalis. Cōtra quā probaui predictā p̄positionē meam tribus rōibus. ¶ P̄tio q̄ si xp̄s &c. tūc Petr⁹ ap̄tus si cut successit christo i monarchia sacerdotali: sic succedere debuisset in monarchia regali. q̄na videtur bona. q̄ nō apparet rō diuersitatis: s̄z cōsequēs videt̄ falsum: q̄ q̄ petrus talē monarchiā haberit nō habetur ex scriptura sacra. q̄re hoc asserere apparet temerariū. hic r̄ndet dupliciter. ¶ Primo negādo q̄nam & assignādo rōnem diuersitatis dicendo q̄ ex causa rationabili: que tñ nō habuit locū i xp̄o tpe noue legis regnū diuisum est a sacerdotio: s̄z ne sacerdotes vocati ad alti⁹ exercitiū

spūalis vite negocijs secularibus implicarētur. Et hec est vt dicit rō apli. ij. Thim. ij. Alio modo r̄ndet negādo q̄ns illatū non esse iconueniēs de btō petro: et de quolibet papa ei⁹ successore/intelligēdo de monarchia regali quo ad auctoritatē originalē & architectonicā. Sed cōtra arguit. q̄ si prima r̄nsio sit bona. & rō diuersitatis in ea assignata/sequitur q̄ sc̄ba r̄nsio sit mala. q̄ p̄ primā in noua lege regale dñiuz nō est cū sacerdotio: nec sacerdotes debent secularib⁹ implicari. Igit̄ summ⁹ sacerdos nō dñatur tali dñio tpali/ per q̄b retraheret ab exercitio spirituali. iuxta illud apostoli. nemo militans deo implicat se secularib⁹ negocijs. ij. Thy. ij. Sic vna r̄nsio interimit aliā. Tamen ad fundādum sc̄bam responsionē ponit duas p̄positiones. ¶ Prima ē q̄ quib⁹ papa de iure diuino et naturali vtrāq̄ sc̄z spūalem et tpalem habeat iurisdictionē auctoritatie: non tñ equaliter executive. Prima pars probatur. q̄ tēporalia se habēt tanq̄ dispositiones ad spiritualia. igitur ap̄b quē est plena auctoritas spūaliū/ap̄b illū etiā ē auctoritas ordinādi de tēporalib⁹ &c. Itē quicūq̄ habet auctoritatē iudicandi de spiritualib⁹ ad illum etiam reducitur auctoritas iudicandi de temporalibus. igitur et cetera. Antecedēs pbatur. quia tēporalia non nisi secundum spiritualia debent iudicari et ordinari. Juxta illud apostoli.

f

B

1. p̄p̄

soct

cōf̄t.

z

z

z

z

z

z

z

z

z

z

D
Conf
rentia

1. rō
princi
palis
docto
rum.
2. p̄clo

E

ad
rōnes
cōf̄t.

Cor. vj. Angelos iudicabim⁹
 q̄to magis secularia. Glo. i. s̄
 reb⁹ seculi. Et ad hoc inducit
 decretalis extra. Qui filij sūt
 legitimi. per venerabilē. Itē
 deducti pōt ex dictis Apli. s̄.
 Cor. ij. dicentis q̄ spiritualis
 oīa iudicat &c. Secūda pbat.
 q̄ i t̄p̄alib⁹ papa nō h̄z merā
 executionem sicut in spiritua
 libus: sed solū in certis casib⁹
 habet executiūā iurisdictionē
 t̄p̄alem. sicut p̄bant iura: que
 t̄n non allegat causa breuita
 tis. Tangit etiā ibi auctōrita
 tez sc̄pture Deut. xvij. ex qua
 p̄cludunt iura sicut ipse dicit.
 q̄ cum in t̄p̄alib⁹ aliquid fue
 rit difficile vel ambiguū. tunc
 est ad iudiciū sedis apostoli
 ce recurrēdū &c. ¶ Sed ista
 possent apparenter solui & cō
 tra ip̄m reduci. Unde ad pri
 mā & ad secundā simul potest
 dici q̄ t̄p̄alia. i. negocia reruz
 temporalium & secularium sicut
 principatus/ dominiū v̄l iudi
 cium coactiuū litiū aut cōten
 tiosoz actiū civilū nō dispo
 nunt nec ordinant ad sp̄ualia
 imo magis ea impediūt. Un
 de sup̄ illo s̄bo apostoli prius
 allegato. Nemo militās deo
 &c. dicit glosa Ambrosij. q̄ si
 cut nemo potest duob⁹ domi
 nis seruire. sic nec deo milita
 re in sp̄ualib⁹ qui implicat se
 secularib⁹ negocijs quibuslibet.
 Et dicit quibuslibz nullū
 excipiēdo. Item ne cōcludit
 illa auctōritas apli. s̄. Cor. vj
 angelos iudicabim⁹ &c. q̄ ibi
 alloquitur apostolus generaliter
 oēs de choritho ad quos
 scribebat epistolā Unde quia

contendebant de secularibus
 iudicibus ipsos monebat/ vt
 ex cetu fidelium aliquos iudi
 ces p̄stituerāt. nō q̄dem ep̄os
 aut sacerdotes: s̄z alios. Pro
 pter quod subdit. Secularia
 igitur iudicia si habuerit cō
 temptibiles q̄ sunt in ecclia il
 los p̄stituite ad iudicāduz &c.
 Ubi glo. s̄m Amb. & Augu. cō
 temptibiles. i. aliquos sapiē
 tes qui t̄n sint minoris meriti
 supple q̄ apostoli vel ministri
 euāgelij. cōstituite ad iudicā
 dum. Et causa reddif. q̄ apo
 stoli talib⁹ nō vacabāt. Unde
 etiā glosa s̄m Gregorij. hi
 inquit terrenas causas exami
 net qui exterioruz rerum sapiē
 tiam p̄ceperūt. Qui autē spiri
 tualibus donis ditati sunt ter
 renis nō debent negocijs im
 plicari. Et hec est etiā senten
 tia Bern. ad Eugenium papā
 libro. ij. cap. v. Si autem ali
 qua dicta sanctorum videantur
 innuere q̄ iudicia secularia
 ad ep̄iscopos pertineant. sicut
 etiā videtur innuere illa
 decretalis. Per venerabilē.
 Ad omnia talia posset dici:
 ea debere intelligi non de
 iudicio coactionis: sed de iudicio
 discretionis. vel hoc ad
 eos pertinere non in re natu
 rali aut diuino: sed humano &
 positiuo: de quo ad presens
 non est intentio. ¶ Item illa
 auctōritas spiritualis omnia
 iudicat non videtur digna so
 lutiōe. quia omnino est extra
 p̄positū. Nā apostolus vocat
 spiritualem non ep̄iscopū aut
 sacerdotem. sed put distingui
 tur cōtra carnales. q̄ p̄ per

illis quibus precedit talis homo inquit. i. qui habet animam ad carnalia depressum non precipit ea que sunt spiritus dei. i. spiritualia. nec apostolus loquitur de iudicio rerum secularium sed spiritualium. Quod patet ex auctoritate quam allegat ex Esa. xl. Quis enim cognouit spiritum domini etc. Item ad illam auctoritatem Deut. xvij. Si difficile et ambiguum etc. potest dici quod loquitur de sacerdotio veteris legis. Nec secundum sensum litteralem debet extendi ad sacerdotes noue legis: propter causam supra tactam. Ideo per illam non sufficienter probatur quod ad eos pertinet iudicium coactiuum de iure diuino etc. **A** Secunda propositio sua est quod sacerdos apostolicus se habet ad res et principes sicut architector ad manum artifices. Probat. quia sacerdos apostolicus habet cognoscere propter quod et dare leges et regulas iudicandi secundum quas principes seculares debent populum regere et iurisdictionem exercere. nec possunt legibus uti que eis alio quo modo sint contrarie vel earum impeditiue. Sed quia hoc dicit pure voluntarie et sine allegatione scripture autetice. ideo non insisto. reputo enim clarum quod hoc non probatur esse de iure naturali aut diuino: sicut nec alia dicta sua. Hic autem dicit quod miratur de modo meo arguendi quem feci in prima ratione: dicendo. hoc non habetur ex scriptura sacra. igitur temerarium est hoc asserere. Nam multa circa materiam trinitatis et corporis christi tenemur credere: que sacra scriptura non expressit. sed per do-

ctrinam vocales apostolorum et traditiones ecclesie ad nos pueniunt quare etc. **A**d hoc respondeo quod in materia de qua loquimur non erat opus de hoc expressam mentionem facere cum sit clarum quod nec ex doctrina vocali apostolorum aut traditione ecclesie habetur quod christus aut petrus et alij apostoli et eorum successores gesserint se tanquam reges aut principes temporales nec ex eis imposuerunt leges aut regulas iudiciales. nec quod circa eos iudicia secularia exercuerunt: sed suis legibus et iudicijs se humiliter subicere voluerunt. Nam christus per pylatum vicarium romani imperatoris sustinuit iudicari. Et licet forte significauerit se pati iniustum iudicium. non tamen contra ipsum tanquam contra non iudicem reclamauit. imo per hoc quod dixit ei. non haberes potestatem ullam aduersus me: nisi tibi datum esset desuper. Jo. xix. Innuere videbatur. quod haberet potestatem ipsum iudicandi. Et hanc desuper. i. a deo secundum Augustinum. Petrus etiam non dicebat totum mundum in temporalibus sibi esse subiectum. sed loquens de principibus secularibus dicebat. Obedite dominis vestris etiam discipulis. s. Petri. ij. Et Paulus. ois aia potestatibus sublimioribus subdita sit. Rom. xij. Et dicit ois aia. i. ois homo nullum excipiendo. Ipse etiam ad cesarem tanquam ad iudicem appellauit. Unde dicit Ad tribunal cesaris sto: vbi me iudicari oportet. Actuum. xv. Ubi gl. Quia hic est inquit locus iudicij etc. His ergo consideratis videretur esse temerarium dicere et asserere illa que superius recitata sunt esse

2. ppō
focū 2
ferēt.

2. rā
ptin
doct

2
Repl
catio
focij
cōfe.

de iure diuino nisi ad hoc cogat scriptura sacre auctoritas.

A 2c. ¶ Et hec nō assertiue s3 soluz collatiue dicta sint de prima rōne ¶ Scđo pncipaliter arguebā sic. qđ xps fm humanitatem habuerit toti^o orbis monarchiam regalem nō cōuiscitur ex scriptura sacra nec ex illis auctoritatibus q̄s iste magister allegat. qz ois ille 2 si q̄ sunt similes vel nō dicunt de xpo fm sensum litteralem. vel intelligunt de xpo fm diuinitatez. Igit̄ illud dictū est uolūtariū. 2 qua facilitate dicitur: eadez facilitate respuit̄ Et cōfirmat̄. qz ex scriptura sacra apparētus cōuincitur oppositū. Nā xps interrogatus. vtrū rex ess3 rñdit pylato Regnū meū nō est de hoc mūdo. Joh. xviij. Per hoc dans intelligere qđ ipse fm hūanitate m̄tum ad tpalia q̄ munda na uocabat nō habebat toti^o orbis monarchiam regalem.

B ¶ Contra rōnem: qz uidet̄ replicatio esse solutio argumēti sui. ipse replicat p aliquas auctoritates. P̄ia est aposto li Eph. j. Ubi d̄t de xpo qđ de^o pater opatus est in xpo suscitans illū a mortuis 2 p̄stituēs illū ad dexterā suā in celestibus sup oēm p̄ncipatū 2 potestatem 2 uirtutem 2 dñationes 2c. 2 oia subiecit sub pedibus ei^o: 2 ipm dedit caput sūper oēm eccliam q̄ est corpus ipsius. Ubi glo. Oia subiecit sub pedib^o eius. i. sub hūanitate ei^o quā etiā angeli adorant 2 ipsi homini xpo oia subsunt Secūda est psal. dicentis. Se-

des tua vel thronus tuus de^o in seculū seculi. uirga equitatis uirga regni tui. Quod allegat ap̄lus heb. j. Probans p hoc xpo esse datū regnū vel dignitatez regiā seu sedem iudiciariā pmanentem in seculum seculi. qđ talis ptās fuerit sibi data a patre fm hūanitate patet p hoc qđ cōsequēter allegat ap̄lus. Propterea unxit te de^o 2c. glo. i. unxit te fm hoiem. Et cōcludit ex hoc qđ per hoc qđ ipsum esse regem unctū signat eū esse regem et esse sacerdotez. Tertia est ad heb. ij. Non em̄ angelis subiecit de^o orbem terre. Et paulopost. Oia subiecisti sub pedibus eius. Et loquit̄ de xpo hoiē: de quo idez dicit qđ ipm paulomin^o ab angelis minorauit. iuxta dictuz psalmiste. Quarta est Apoca. xix. habet in uestimento 2 in femore suo scriptū. Rex regū 2 dñs dominantium. vbi glosa. Per uestimentū 2 femur intelligit hūanitate xpi. Quinta est Math. ultimo. Data est mihi ois potestas in celo et in terra. Ubi fm glosam Hieronymi nō loquitur de coeterna patri diuinitate s3 de assumpta humanitate. Ex quibus oibus infert iste magister qđ xpm habuisse monarchiam 2c. nō uolūtariē dictū est. 2c. ¶ Pro solutione istoz pono illā distinctionem qđ regnū xpi siue eius regale dominiū potest imaginari triplex. Unū scz diuinū p qđ fm diuinitatem est rex 2 dñs oim sicut deus pater Et de isto domino potest intelligi illa au-

C
sol. ad
aucto
ritatef
aduer
sarū p
pte so
cūpse.

Questio

auctoritas Apoc. Rex regum et
 dñs dominantiu: licet fm glo
 sam xps habuerit scriptum in
 vestimēto humanitatis. quia
 scz verbum dei fuit unitū cum
 pelle humana. Ratione cuius
 per cōmunicationem ydioma
 tum idem dominiū qđ conue
 niebat deo: cōueniebat etiam
 homini. Nec etiam loquit̃ ibi
 de tali dñio de quo loquimur
 scz tpali. s3 de dominio regni
 eterni. Uñ glosa subdit. Rex
 regum scz super oēs sanctos.
 Hi aut̃ sunt in patria nō in via
 quare &c. Aliud est xpi dñiuz
 scz humanū: quod sibi puenit
 fm humanitatez. Et istud po
 test̃ subdistingui & itelligi du
 plex. ¶ Unū spirituale siue sa
 cerdotale. Aliud tpale siue se
 culare. De spirituali siue sacer
 dotali regno loquitur secūda
 auctoritas allegata d̃ psalmi
 sta. Sedes tua &c. Et genera
 liter regnū siue imperium xpi
 de quo pphe sunt locuti: siue
 eius sedes aut thron⁹ aut pos
 testas regia intelligenda sunt
 de regimine spirituali quo ad
 salutem eternā acquirendam
 & nō de tpali siue de corpora
 li. Quod possz faciliter ex scri
 pturis declarari. sed ad pñs
 sufficit illud quod allegat̃ ad
 heb. j. vbi fm apostoli senten
 tiam ista sedes vl̃ potestas p
 mansura est in seculum seculi:
 qz cum omne regnū tempora
 le & omnis potestas tpalis sit
 transitoria nō potest dici per
 manere in seculū seculi. i. sine
 fine. Ad idēz facit illud Dan.
 vij. Potestas ei⁹ potestas eter
 na q̃ nō auferet̃: & regnū eius

quod non destruetur siue cor
 rumpetur De tpali ergo & cor
 ruptibili regno nō intelligun
 tur scripture: nec tale regale
 dñium dicunt xpo puenire Et
 maxime loquēdo de gnali re
 gno toti⁹ mūdi. qđquid sit de
 speciali regno iudaici populi
 de eo nihil ad pñs: sed intelli
 gitur de regno sacerdotali.
 Nec obstat si sacerdotium re
 gnum dicat̃ in veteri testamē
 to. cū etiā in nouo Petr⁹ apo
 stolus sacerdotium xpi vocet
 regale sacerdotiuz. quare &c.
 ¶ Sed adhuc est aliud xpi re
 gnū siue regale dñium nō tpa
 le seu terrenum: sed celeste et
 eternū ac supnaturale seu mi
 raculosum. Et de tali dñio vl̃
 potestate itelligūtur alie tres
 auctoritates. scilz prima/ter
 tia/quinta superius allegate.
 Nam p̃eesse in celo sup ange
 lis principatib⁹ & dominatio
 nibus: et oīa habere subiecta
 sub pedib⁹ eius & habere oēm
 ptātem in celo & in terra. lz cō
 ueniat xpo fm humanitatem
 put̃ sonant p̃dicte auctori
 tes. tñ ista non p̃inent ad do
 miniū humanuz seu tpale vel
 terrenū/ de quo ad pñs loqui
 mur: sed ad dñium regni eter
 ni qđ xps in sua passione me
 ruit. iuxta illud ap̃li philip.
 ij. hūiliauit semetipm &c. Pro
 pter qđ exaltauit illū deus. et
 dedit illi nomen quod est sup
 omne nomen: vt in nomine ie
 su omne genu flectatur. cele
 stium/ terrestriū/ & infernoz.
 hoc ergo dominio licet ipsuz
 christus ab instanti sue conce
 ptionis habuerit fm aliquos

tñ nō nisi raro / 7 supnaturalr
 ac miraculose vsus fuit: sicut i
 electōe demonū i porcos / 7 p
 cipitatiōe porcorum in mare
 Marci. v. Math. xxi. in arefa
 ctiōe ficulnee: et alijs qbusdā
 factis miraculosis ad p̄firma
 tionem fidei 7 sue diuinitatis
 ostēsiōe discipulis exhibitis
 Et non ad ostēdēdū ptatē seu
 auctoritatē humani seu terre
 ni p̄cipat⁹. Quare ex his sa
 tis ptz p̄dictas auctoritates
 nō eē ad p̄positū: nec pbare i
 tentū. 2c. ¶ S3 adhuc p̄ rñsio
 ne ad p̄firmatiōē rōnis mee
 pōit istā tertiā ppōnē. I3 xps
 sm hūanitatē plenā de tpali
 b⁹ imediate ordinādi habuit
 ptatē. nō tñ illā p se exercuit:
 ad ostēdēdū aliqd nobili⁹ offi
 ciū p se ptinēs ad regalē di
 gnitatē. P̄z ps dicit ip̄e ptz
 ex iā dicitis: s3 p̄missa appa
 ret Tr̄iū. iō pbatio sua nulla.
 Sc̄ba ps. i. q̄ illā p se nō exer
 cuit. p3. Nā iuueni dicēti xpo
 dic fratri meo vt diuidat me
 cū hēditatē. Rñdit. O hō: q̄s
 me p̄stituit iudicē sup vos Lu.
 xij. S3 ista auctoritas nō solū
 probat q̄ nō exercuit q̄ satis
 clarū est: s3 etiā probat p̄ p̄
 mā partē: q̄ exercēdi iurisdic
 tiōē dñiuz nō habuit: qz ne
 gat se eē iudicē Ad iudicē aut
 nō tñ ptinet iurisditiōis exer
 citiū: q̄stū iudicādi dñiuz. q̄re
 2c. Tertia ps ppōnis sue est.
 q̄ xps p hoc q̄ non exercuit p
 se talē iurisditiōē ostēdit qd
 de p se ad regnū ptinet. s. sub
 iectos regere p leges studio
 sas i his q̄ ptinēt ad finē hūa
 num tā politicū q̄ vltimum

et q̄ discutere negocia tpalia
 litigiosa solū p accidēs ad eo
 rum ptinet officiū. scilz ppter
 materiā hoim. Et hoc ostē
 dit. qz p̄mū exercitiū fuisset
 in statu inocētie: sc̄z vero nō
 iō xps ad dandū exemplū pfe
 cte vite suū regale dñium re
 duxit ad exercitiū talis stat⁹.
 Item ptz i hoc psal. vbi pphe
 ta in p̄sona xpi dicit Ego aut
 cōstitut⁹ sum rex 2c. Et subis
 gens officiū suū regale dicit.
 Predicās p̄ceptū ei⁹. Item
 q̄ tale officium p se ad reges
 ptineat p3 ex dictis p̄hi. s. po
 liti. Ubi ostendit q̄ p̄cipat⁹
 paternus qui similis est rega
 li maḡ habz sollicitari circa
 hoies q̄ circa possessiones: et
 circa virtutes hoim / q̄ circa
 diuitias. ¶ Sed cōtra hec in
 statur. qz ex his sequit q̄ non
 erit differentia inter p̄cipa
 tum regni tpalis: 7 p̄cipatū
 regni spūalis / seu sacerdotat:
 qd est absurdū. Et p̄na tenet:
 qz dñia inter istos p̄cipatus
 est: qz p̄cipatus tpalis ordi
 natur ad tpalia. sacerdotalis
 ad spūalia. 7 ad reges tpa
 les pertinet p̄ncipaliter de
 per se 7 pprie subiectos rege
 re p leges studiosas. nō quas
 cunqz: s3 per leges humanas /
 cimles seu politicas: 7 p̄vir
 tutes morales eos ordinare
 ad finez politicū hui⁹ vite. ad
 sacerdotes p̄ncipaliter 7 de
 per se ptinet eos regere p le
 ges diuinas 7 per v̄tutes he
 roicas eos ordinare ad finez
 vltimum vite future 7 salutis
 eterne Et hoc fecit xps p hoc
 ostēdēs se esse sacerdotem 7

Questio

nō regem tpalē Nec auctori-
 tas psalmiste quā allegat fa-
 cit ad ppositū suū s; magis s;
 ipm. Nam p hoc q subdit pdi-
 cans pceptū ei⁹. clare patz q
 nō loquit de regno tpali : sed
 de sacerdotali. qz nō ad reges
 tpales s; ad sacerdotes pprie
 ptinet pdicatio pceptor dei.
Cqre xc. ¶ S; adhuc p solutioe
 rōnū meaz ponit istud corre-
 lariū q quis rex seu dñs tpa-
 lis possit licite in diuitijs et ho-
 norib⁹ gl'iosus apparere. non
 tñ de rōne regis v' dñi tpalis
 est taliter iurisdictionem suā
 exercere. Prima pars ptz. qz
 hoc pōt fieri ad utilitatē repu-
 blice. Scda patz de xpō q fm
 eum fuit verus rex tpalis fm
 hūanitatē : et tñ sicut ptz ex
 decursu euangelij in regendo
 seruauit paupertatē et hūilita-
 tem. Et hoc sicut dicit pbant
 rōnes mee. et nichil plus. Un
 qñ xps respōdit pylato regnū
 meū nō est de hoc mūdo. intel-
 ligendū est fm euz quo ad cō-
 munem modū regendi aliorū
 scz in diuitijs et gloria mūda-
 na. S; ista expositio videt di-
 storta. nec est dictis sanctorū
 cōsona. Nam sup isto passu di-
 cit Xps. Non priuat inqt mū-
 dum a sua puidētia et prela-
 tione. scz diuina vel spiritali
 sed ostendit regnū suū nō esse
 humanū siue corruptibile S;
 constat q omne regnum tpale
 est corruptibile. quare ptz q
 dicebat se nō habere regnum
 tpale seu corporale. sed soluz
 spirituale. Et ad idem est sen-
 tentia beati Augustini. igitur
 xc. Et hoc de secunda ratione

principali. ¶ Tertio principa-
 liter arguebā sic. Xps tenuit
 artissimā paupertatē igit nō ha-
 buit monarchiā tēporalē seu
 regalē. Consequētia tenet. qz
 artissima paupertas excludit tā
 in pprio qz in cōi oē dominiū
 tpaliū rerum: et p pñs regale
 dominiū. Antecedēs pz. qz
 xps tenuit et seruauit oē illud
 quod ipse ad euāgelicā per-
 fectionē ptinere docuit. iuxta
 illud Actū. s. Cepit iesus fa-
 cere et docere. et ipse docuit ar-
 tissimā paupertatē ad euan-
 gelicā pfectionē ptinere. igit
 xc. ¶ Confirmat antecedens
 pbando p octo media. q xps
 facto et verbo summā paup-
 tatē docuit. Primo: quia ipse
 per pphetā suā futurā paup-
 tatē pdixit. Pauper sum ego:
 et in la. a. iu. mea. psal. Scdo
 qz ppter nos egestatē et pau-
 ptatē assumpsit. Propter nos
 egen⁹ factus est. xc. ij. Co. viij
 ¶ Tertio: quia ex pauperib⁹
 nat⁹ oia paupertatis signa ostē-
 dit. Inuenietis infantem. xc.
 Lu. ij. Quarto. qz inter homi-
 nes conuersando paupertatē
 suauit. Vulpes foueas habēt
 xc. Mat. viij. Quito. qz paup-
 et nudus i cruce pepēdit. Re-
 cordare paupertat' mee. Tren.
 ij. Sexto. qz paupes discipu-
 los. s. piscatores elegit. Ecce
 nos reliqm⁹ oia. xc. Mat. xix.
 Septimo. qz paupertat' con-
 silium dedit. Si vis perfectus
 eē. Mat. xix. Qui nō renūciat
 oibus xc. Lu. xiiij. Octauo. qz
 pauperibus regnum celoz p-
 mittit. Beati paupes spiritu/
 qm ipsorum est. xc. Math. v.

¶ His ergo attētis cū ex scri-
 ptura pateat q̄ x̄ps s̄m huma-
 nitatem in oibus se ostēderit
 esse pauperē; mirandum est q̄
 mō aliq̄s dicat ip̄m fuisse mo-
 narchā totius orbis et regem
 tpalem cum etiā se esse regem
 negauerit. Joh. xviii. et a tur-
 bis regnū respuerit. Jo. yf. et
 cesaris imperiū recognouerit
 Reddite q̄ sunt cesaris cesari
 et. Mat. xxij. Igitur et. ¶ Ad
 istam rōnem respondet negā-
 do primā cōsequentia. Et ad
 probationē negat michi q̄ ar-
 ctissima paupertas excludit tā
 in pprio q̄ in cōi oē dñium tē-
 poraliū rerum vt dicit patere
 ex dictis. et p̄ illō zach. ix. Exul-
 ta. et. Ecce rex tu⁹ venit tibi
 iustus et saluator: et ip̄e pauper
 et. Ideo licet x̄ps in oib⁹ ostē-
 derit se esse pauperē vt pbant
 premissae auctoritates: non tñ
 sequit̄ ex hoc ip̄m non fuisse re-
 gem. ¶ Sed contra istā respō-
 sionem arguitur probādo cō-
 sequentiam meā principālē et
 assumptū in ea quod ip̄e nega-
 uit. Nam licet x̄ps quantū ad
 vsum aliqua. tā in pprio q̄ in
 cōi habuit. In proprio quidē
 sicut cibum. potū. et vestimēta
 sua ppria sibi singulariter ap-
 propriata In cōi vero: qz sicut
 patet Joh. xij. oculos habe-
 bat quos iudas seruabat. In
 quib⁹ erāt s̄m glo. Mat. xvij.
 cōia: scz x̄po et apostolis. Le-
 gitur q̄ erant eis omnia cōia
 Actus. xxxiii. Tñ hoc certū
 est q̄ in istis seu in alijs q̄b⁹
 cūq̄ rebus tpalib⁹ x̄ps vltra
 vsum non habuit proprie dic-
 tum dñium siue in pprio siue

in cōi. et q̄ sua arcissima paup-
 tas quā docuit et seruauit tale
 dñiū excludit. Nā vbi dat con-
 silium p̄fectionis dicens. Si
 vis perfectus esse etc. nichil ex-
 cipit: sed dicit. Oia quecumq̄
 habes dā pauperib⁹. Nec ad-
 dit pprium vel cōe: sed vniuer-
 saliter hoc intelligit. ideo si-
 gnum vniuersale igeminat di-
 cens oia et quecumq̄ igitur ta-
 le dñium nō habuit nec habere
 voluit. Quod scriptura ple-
 risq̄ locis possessionem noiat
 Ut ibi. nisi quis renūciauerit
 oibus q̄ possidet et. Mat. x. no-
 lite possidere aurum: neq̄ ar-
 gētum et. igitur et. ¶ Ad hoc
 possem iducere decretales fa-
 ctas sup̄ declaratione regule
 bti frācis: sed transeo cā bre-
 uitatis. Nec auctoritas zach.
 quam inducit facit ad p̄posi-
 tum suū: qz loquit̄ de rege spi-
 rituali. Ideo dicit iustus et sal-
 uator. Et cū indecens sit regē
 tpalem esse pauperē si de rege
 tpali loqueretur non diceret.
 exulta et iubila. qz q̄ ip̄e pau-
 per esset et cōtra honorē regni
 super asinā incederet: nō esset
 cā exultationis vel iubilatio-
 nis: sed magis tristitiē et dolo-
 ris p̄pulo iudaico ei⁹ auxiliū
 preitolātū. q̄re et. ¶ Sed ad-
 huc p̄ solutionē quorū dā pri⁹
 allegatorū ponit hanc quartā
 propositionē. Licet x̄ps in oib⁹
 bus ad regnū pertinentibus
 habuit generaliter in orbe p̄-
 testatem. non tñ per hoc desti-
 tuit imperatorē vel alios habē-
 bentes regiam dignitatē: qz
 scz noluit habere exercitum et
 temporalib⁹: ideo a turpis res-

A
 Solo.
 rōis p̄
 di. p̄ so
 cum

Instat
 rōis
 nem.

obc. i
 omig
 ulig

B

spuit regnū. Et quo ad hoc di-
 cit date q̄ sunt cesaris &c. Et i-
 peratorem recognouit: tñ his
 non obstātibus dicit iste ma-
 gister. q̄ iperator et reges alij
 terreni in suis gradib⁹ a deo
 permisi fuerūt tanq̄ ministri
 xp̄i hoīs super quos et oīa ne-
 gocia eis cōmissa habuit ple-
 nam auctoritatem p̄ suo libi-
 to ordinādi. Sed vt ptz ex su-
 pradictis hoc nō pbant rōes
 sue. Et etiā si hoc verū esset cū
 s̄m Aug. oīs xp̄i actio nostra
 sit instructio: xp̄s de suis acti-
 bus. de hoc nos debuisset in-
 struxisse. Quod tñ vt patet ex
 superioribus ip̄e nō fecit: sed
 magis verbo et facto docuit
 oppositū. quare &c. ¶ Et hec
 de tertia rōne principali et de
 prima conclusionē suis adū-
 ctis pbabiliter dicta sint. &c.
 ¶ Sc̄da conclusio iuxta mate-
 riaz sc̄bi argumēti ante oppo-
 situm q̄stionis facti est de ha-
 bitu et actu infuse fidei. Et est
 ista: q̄ lz ad salubriter creden-
 dum requiratur fides infusa:
 tñ ip̄e non sufficit ad actū cre-
 dendi p̄ducendum sine rōnis
 apparetia. ¶ Prima pars nō
 potest conuinci a pura rōne na-
 turali: qz s̄m eā nulla esset ne-
 cessitas ponēdi habitus infu-
 sos / cū oīa possent saluari po-
 nendo habitus naturaliter ac-
 quisitos. Sed tñ ad eam facit
 auctoritas scripture. Nā apo-
 stolus dicit heb̄. xj. q̄ sine fi-
 de impossibile est placere deo
 et per consequens sine ea im-
 possibile est de lege ordinata
 salubrit̄ credere: et tñ apls lo-
 quit̄ de infusa fide: qz sine fide

acq̄sita pōt quis placere deo:
 sicut ptz de puulis baptisatis
 et de adultis quibusdā. quare
 &c. Item ista pars pōt aliquo
 modo psuaderi rōne pbabili:
 lz non incōuincibili. Nā sicut
 arguit Guilk. paris. prima pte
 tractatus de fidei legibus: ex
 solis naturalibus non ascendi-
 tur sup naturā vel naturalia /
 nec aliqua virtus / vel potētia
 per semetip̄az est maior / for-
 tior seip̄a. Intellect⁹ igit̄ per
 semetip̄z / vel naturalia sua nō
 potest credere cōtra se / vel su-
 pra se / vel seip̄m vincere: sed
 ip̄e multa habet credere p̄tra
 se. id est p̄tra naturalem incli-
 nationem suā. quod pbat ibi-
 dem: qz eodem iure et eque ple-
 no tenetur subditus esse hūa-
 nus intellect⁹ deo sicut affect⁹
 sed human⁹ affectus sic est de-
 bitor deo: qz p̄pter ip̄m habet
 contra se operari et p̄tra seip̄m
 et suā inclinationē amare vel
 odire. q̄rez humanus intelle-
 ctus p̄pter deū habet cōtra se
 ip̄m credere. Igit̄ necesse ha-
 bet super oē lumē naturale il-
 luminari fortiori lumine. Na-
 turalib⁹ aut̄ illuminationibus
 nulla est fortior hic iua q̄ ip̄a
 gratia. Quare p̄cludit fidē eē
 gratiam hoc est diuine largi-
 tatis donū gratuitū quo intel-
 lectus p̄pter deum credit con-
 tra seip̄m. Itē ex eodē funda-
 mento p̄cedit. qz actus seu opa-
 tiones fidei infuse et acq̄sitate nō
 solum differūt s̄m magis et mi-
 nus: vt q̄dā dicūt: sed differūt
 sp̄e. Qz lumina descēdētia de
 sup a p̄re luminū alterius mo-
 di sunt q̄ lūia ascēdētia a re-

C
 1. 2. clo
 princi-
 palis.

oio
 q̄ oio
 oio q̄ ab
 unū

oio
 oio
 unū

Opp
 litu
 fert
 a cō
 fe. p
 prop
 itōes

bus creat. Et aliter sicut in spiritu
lucet intellectus ex irradiatione
primum luminis. Alii ex reuer-
beratione a rebus infimis. Secunda
probat: quia puerus baptisatus
vel adultus habens fidem infusam ex
illa non sufficeret producere
actum credendi respectu articuli
de trinitate. seu alteri rei in-
uidens: nisi puerus confortaretur vel
manudiceretur ex aliqua appa-
rentia. Nam per hoc sicut dicit Augustinus.
ut allegatum est superius fides. scilicet
acquisita gignit. nutrit. defen-
ditur. et roboratur. Et istud pro-
positum a clari probabit. Sed oppo-
situm assitum huic probat tenet doctor pre-
sentis sicut dicitur in tractatu preallegato.
et contra potest autem ei opinio ad aliquas
res. per propositiones reduci. Prima quod cre-
dere improabilia fortitudi-
nis est atque vigoris nisi intellectus
sicut amare danosam molestiam
fortitudinis: atque vigoris nisi
affectus. Quia sicut humanus affe-
ctus habet velle se ipsum propter
deum: sic humanus intellectus cre-
dere contra se ipsum. Secunda
propositio credere ea que appa-
rent esse vera non est virtus. sed
credere ea que non apparent vel
non videntur esse vera: hoc est
ex virtute credentis. quia talis
credulitas seu ei debita fides
que sibi impeditur propter suasionem
aut probationem: quia talis etiam cui
libet alteri dare. igitur sublimi-
ori ei debet. Unde potest sic argui.
Aut credendum est deo sine aliqua
suasione. aut non. Si sic habet pro-
positum. Si non ergo non aliter sibi crede-
dum est quam cuiuslibet alteri Nec valet
dicere quod ei credit sine suasio-
ne sed tamen quia verax est. quia hoc est cre-
dere cum suasio. Nam qui sic credit

suasum habet quod deus verax non vult
metiri. Et sic crederet cuiuslibet
viro bono: nec in hoc honorifi-
catur deus: quia sic cuiuslibet crederet quod
eadem causa credulitas haberet in-
debet deo specialis honorificen-
tia et obedientia in credendo. que
et cetera. Tertia propositio Non est intellectus
firmus aut fidelis qui credit per proba-
tionem aut apparentiam rationis Quia
talis est velut infirmus regens ba-
culum ad ambulandum. et non est: ba-
culus cui innititur. igitur qui per rationem
credit: non firmiter credit. Item
talis est sicut venditor incredulus
qui emptori aliter non credit nisi
pignus et cautionem ei dederit. et
probatio est velut pignus aut cau-
tio sine qua non credit. Quare
manifestum est intellectum exacto-
rum hominum pignoris esse creduli-
tate infirmum et incredulum.
Quarta sequitur ex predicta quod
sicut multitudo et magnitudo
pignoris in domo venditoris: et
ei securitatem faciant. signa tamen
sunt incredulitatis ipsius. sic pignora
et securitates probationum
desinant incredulitatem intel-
lectus. Idem patet exemplum de multi-
tudine baculorum et apodiamulo-
rum que designant infirmitatem ab-
lantis. Quinta sicut hominum
credulitas siue fides que fit per
probationes vel suasionem non
est virtuosa. sic ipsa est viciosa
et deo contumeliosa. ideoque dan-
natione ac supplicio dignissi-
ma. Primum patet. quia virtus est
circa difficile. hominum autem cre-
dulitas non solum non est diffi-
cilis. sed facilis. quia sicut impos-
sibile est non credere manife-
ste vera. sic difficile est non cre-
dere probabilia. Secundo patet. quia

Questio

sicut ꝓtumelia fit viro note bo-
nitatis / si ei absqꝫ pignore nō
credat: si deo tāto maior q̄to
melior. Itē non est ita mēdar
cui cū pignore nō credat. q̄ ḡ
reuerētia fit dō si ei sic credat
vel fides attribuat. Item tali
credulitate non credit deo: sꝫ
ꝓbationi. sicut vēditor nō cre-
dit emptori sed pignori. q̄re.
zc. Ex predictis sequitur sexta
q̄ deo digna credulitas est il-
la: et sola talis qua eis credit
sine oī pignore rātonū: aut ꝓ-
bationuz cautione gratis. scꝫ
obedienter z nō ꝓpter hoc: qz
verax est: aut qz verax est quod
loq̄tur. et oīs alia credulitas
est irreligiosa z deo ꝓtumelio-
sa. quia per talem deo nō cre-
ditur sꝫ pignori. quare nec ta-
lis facit fidelē. Septima quā
postea infert ex ꝓdictis est q̄
inq̄sitio ꝓbationū est ynū im-
pedimētū in cognitione legis
christi seu veritatis articuloz.

B Sed huic z alijs ꝓpositioni
improbus predictis iste doctor vide
batio tur in eodē tractatu ꝓtrarins
predi: Nam postea diffuse ibidē ꝓ-
ctaruz batur. z per multas rationes
ꝓꝓm q̄ vna est fides ad quā credē
ꝓ doc. dam oīs hoies obligantur.
Persuadet etiā quēlibet arti-
culuz fidei articularif. postea
generaliter probat. q̄ sola lex
vel fides xpi: illa ad quā oīs
tenentur. sed q̄ omnis contra-
ria est falsa. Et sic inducit ꝓ-
batiōes ad ea q̄ sunt fidei In-
sup dicit ibidē q̄ prophetis z
āplis nō est creditū nisi ex tes-
timonijs miraculoz. q̄re. zc.
Itē xps dicit Joh. xv. Si opa
nō fecissem i eis q̄ nullus ali-

fecit / peccatum non haberent
Et loquitur de ꝓctō ifidelita-
tis sꝫ Augu. ergo ꝓtz q̄ chri-
stus faciebat opera miraculo-
sa: z propterea sibi et sue legi
fides adhibetur. In miracu-
lis aut fundatur quedā rōnis
apparentia. quare. zc. Itē mi-
racula facta sunt ad ꝓfirmati-
onem fidei. iuxta illud ꝓri^o al-
legatū. Mar. vlti. Predicaue-
rūt vbiqꝫ dño cooperante: et
sermonē confirmante sequēti-
bus signis. Itē apparentia
miraculi aut rōnis non tollit
firmitatē fidei: sꝫ magis eā fa-
cit. quare. zc. Item speciali
ter arguit ꝓtra primā et secū: ꝫ ꝓ-
dam ꝓꝓones. qz sꝫ ꝓhiloso-
ꝓhū. et etiam sꝫ aduersariū. ꝓꝓone
Sicut se habet volūtas ad bo-
num. sic intellectus ad veruz doct.
et sꝫ ꝓꝓhilosophū. iij. ethi. cōf.
voluntas non potest velle aut
diligere nisi apprensens bonū.
et per consequens sicut volū-
tas non potest amare dānosā
aut molesta: nisi sub ratiōe ali-
cuius apparentis bonitatis.
ita nec intellectus credere ar-
dua z difficilia contra seipsuz
nisi ex apparentia veritatis.
hoc em̄ quilibet experitur. q̄
illō quod credit apparet sibi
verum. Et interrogat^o de illo
quod credit. respondet q̄ ip̄z
sibi verum videtur. Unde et
nostrum credere est quoddaz
apparere. sicut et quodlibet
aliud iudicium intellect^o. Et
ideo qñ dicit āpls. hebre. xj.
q̄ fides est argumentum rerū
non apparentium. intelligen-
dum est non euidētium. vt sit
sensus. q̄ fides ē noticia i eui-

ris et falsitas sue positionis: ac per q̄ns veritas octo ppositio nū cōtradictoriarū ppositiōibus premissis. Et hec de sc̄ba conclusione ⁊ suis adiunctis.

C Tertia conclusio iuxta mate-
 3. conclusio p̄ri sitū q̄stionis facti est de cōfir-
 matione ecclie xp̄i. Et est ista
 q̄ lz xp̄i seu petri eccl̄a ex fide
 sola nō sit ad credēdū sufficiē-
 ter confirmata: tñ ex fidei au-
 ctoritāte p̄ncipaliter p̄cludi-
 tur cōfirmatio ecclie in fide
 xp̄iana. Et hec conclusio directe
 respōsiva est ad q̄sitū. Nā p̄ri-
 ma pars rñdet ad p̄mū q̄sti-
 onis intellectū. sc̄ba s̄o ad ter-
 tiū. Prima pars aut̄ ptz ex di-
 ctis in sc̄ba conclusione: qz ex
 sola fide infusa non inducitur
 sufficienter ecclesia ad credē-
 dum seu ad constanter ⁊ firmi-
 ter assentiēduz. sed ad hoc in-
 ducta fuit ex apparētis ratio-
 num: sicut etiā arguit sc̄ba ra-
 tio āte oppositū. Et specialit̄
 ex apparentia miraculorū: si-
 cut ostēdit auctoritas allega-
 ta Marci vltio capitulo. quaz-
 re ⁊c. **U**nde de multis rōni-
 bus quas i prima q̄stione sen-
 tentiarū inducit doctor subtl̄-
 lis: ⁊ etiā alij doctores i diuer-
 sis locis tantum vnam tango
 causa breuitatis arguēdo sic.
 Illa sunt vera ⁊ constanter ac
 firmiter credenda: in quoz ve-
 ritatis testimoniū deus inuo-
 catus fecit miracula. Ista est
 probabilis in lumie naturali.
 sed sic est de dictis ⁊ doctrina
 christi. Ista patuit p experien-
 tiā: et nunc etiā est probabi-
 lis in lumie naturali per for-

D

mosam hystoriā de resuscita-
 tione lazari et alijs multis mi-
 raculis per xp̄m ⁊ eius aplos
 factis. igitur ⁊c. hanc rōnem
 innuebat Richard⁹ de sancto
 victore: idest de trinitate. ca-
 ij. loquens. Domine inquit si
 error est / a te decepti sumus:
 tot em̄ et tantis p̄digijs atte-
 stata sunt: que non nisi per te
 fieri potuerūt. Et loq̄tur i p̄so-
 na indifferētis. Et si forte huius-
 iusmodi miracula negarētur
 esse facta hoc nobis grāde mi-
 raculū sufficit q̄ sine miraculis
 pene tot⁹ orbis crediderit: si-
 cut dicit Augustinus. xij. de
 ciuitate dei. Sufficit em̄ quā-
 tum: scz ad indifferētem. quia
 aliter esset de proteruo. hanc
 eandē rationē similiter innue-
 bat christus / dicens Johānis
 v. Opera que ego facio testis
 moniū phibent de me. Et ite-
 rum Johānis. x. Si michi nō
 creditis saltem operibus cre-
 dite: ⁊ multa huiusmodi i plu-
 rib⁹ locis euāgelij. quare ⁊c.
Secunda pars conclusiōis
 patz ex dictis in ftio articulo
 questionis. quem tractau i
 vespertijs meis. Ubi sub trib⁹
 conclusiōib⁹ probau q̄ semp̄
 per scilicet vsqz ad consumma-
 tionem seculi est: ⁊ erit aliqua
 ecclesia que per rectam fidem
 xp̄i lege regulabitur et ei con-
 formabitur. Et ista ē ecclesia
 vniuersalis et nō aliqua par-
 ticularis ab vniuersali ecclia
 distincta. Sed q̄ sic semp̄ per-
 seuerabit vniuersalis ecclesia
 in fide non pōt conuici ratio-
 ne: sed p̄ncipaliter conuinci-
 tur ex sc̄pture auctoritate. si-

f

B
 p̄ta
 nō cōfe-
 rentis

cut ibidē pbauit ex tribus auctoritatib⁹. scz illa Luce. xxiij. Petre rogauit p te ꝛc. Et illa Math. vlti. Ego vobiscū sum vsq; ad cōsumptionē. Et insuper ex illo dicto xp̄i dicētis de persecutione antichristi: q̄ tūc inducēt in errorem si fieri pōt/ etiā electi. Inductionē dimitto causa breuitatis. Ex his ergo / ac etiam ex dictis i tertio preambulo hui⁹ q̄stionis satis patet sc̄ba pars conclusiois. ¶ Sed cōtra vnum dictū quod immediate tactus est: et quod probatū fuit in secunda cōclusionē dicti sc̄bi articuli vesp̄iarum mearū: que conclusio fuit ex sacra scriptura non conuincitur q̄ semper est aliqua particularis ecclesia que christi legis regule cōformetur. posuit dict⁹ magister hic istam propositiōez collatiuā ex sacra scriptura cōuincibile. Videtur q̄ semp vsq; ad diē iudicij aliqua particularis ecclesia militans xp̄i legis regule cōformetur. Et sic s̄m eū sequitur q̄ confirmatio i fine non solum cōuenit vniuersali ecclesie: sed etiam particulari Cuius oppositū nunc et alias tetigi: ꝛ in prima lectiōe mea respondēdo ad ratiōes istius magistri. dixi q̄ vna sola scilz quintavadii contra intētionē mee cōclusionis. Et ꝓtra hoc ipse postea arguit. sed q̄ processus localis est: ꝛ magis vocalis q̄ realis: ideo trāseo cā breuitatis: ꝛ venio ad ratiōes suas principales. ¶ Prima ratio fuit q̄ semp vsq; ad diē iudicij durabit ecclesia: quam

xps se edificaturum pmisit supra petra ꝓtinēs in se multas ecclias particulares. et distinctiōes graduū: officiorū: et dignitatū. sicut corp⁹ continet i se mltā mēbra sic distincta. igitꝛ ꝛc. consequētis ꝓtz. añs pbaf ex dictis xp̄i et apostoli simul iunctis. Math. xvi. s. Corin thios. xij. ad Epheseos quarto et quinto capitulis. ¶ Sc̄da ratio fuit in die iudicij de multis ecclesijs particularib⁹ ex diuersis mūdi partib⁹ concurrēt fideles/ etiā in charitate existentes. qui tunc reperientur viui: ꝛ rapiēnt in nubibus obuiāz xp̄o in aera. igitur ꝛc. consequentiā reputat clarā antecedens ꝓtz ex duobus dictis apostoli simul iunctis: scz primo Theſ. quarto. vbi loq̄tur de illis q̄ tūc rapiēntur viui et quomodo rapiēntur ꝛc. et Epheseos q̄rto: vbi dicit. donec oēs occurrā ꝛc. vbi glossa. donec nos oēs occurrā ꝛc. nobis inuicē de diuersis partib⁹ mūdi cum desiderio currētes ad gaudiū. Et subdit donec illud fiat durabit ꝓlatio. ¶ Ad primā rōnem r̄ndi i prima lectione q̄ q̄cquid sit de antecedente/ tñ illud non ꝓuicitur ex sacra scriptura: nec ex illis dictis xp̄i ꝛ apli q̄ allegat. ¶ Ad sc̄dam quicquid sit etiā de antecedente dixi ꝓsistꝛ q̄ illud nō ꝓn in cū dā cū ex scriptura: nec ex illis dictis apli. q̄ grec. Uñ ꝓ materia istarū rōnum posui tres ꝓpositiōes. ¶ Prima ex sacra scriptura ꝓbabile est q̄ ante diē iudicij erit aliq̄ tps in quolibet erunt fideles viui. Patet de

Secunda rō.

Ad primā ꝓfectionē q̄ q̄cquid sit de antecedente/ tñ illud non ꝓuicitur ex sacra scriptura: nec ex illis dictis xp̄i ꝛ apli q̄ allegat.

Ad secundā ꝓfectionē dixi ꝓsistꝛ q̄ illud nō ꝓn in cū dā cū ex scriptura: nec ex illis dictis apli. q̄ grec.

Uñ ꝓ materia istarū rōnum posui tres ꝓpositiōes.

¶ Prima ex sacra scriptura ꝓbabile est q̄ ante diē iudicij erit aliq̄ tps in quolibet erunt fideles viui. Patet de

Questio

No tpe in quo ante aduentus
 xpi ad iudiciu: ignis hcedet
 purgans elemēta ⁊ incinerās
 corpora mixta. Et illd tps in
 dictis meis vocabā cōsumma
 tionem seculi ⁊c. ¶ Scda ppo
 sitio sequit ex p̄dicta q̄ in illo
 tpe cōsummationis nulla erit
 ecclia militans / siue vniversa
 lis / siue particularis. Patet ex
 descriptione ecclie militātis /
 quā posui: qz tūc nulli erūt fi
 deles i mortali corpe natura
 lit viuetes. Et ex hoc pz clare
 falsitas sue ppositionis ⁊ etiā
 aūtis prime rationis: quo ad
 singulas pres. ¶ Tertia pro
 positio. in die iudicij nulli ho
 mines reperient viui q̄ obuiēt
 xpo venienti sic. scz q̄ illi pri
 non fuerint mortui. Ptz ex di
 ctis: nec oppositum conuinci
 tur ex illa auctoritate aposto
 li. s. Thes. quarto sicut patet.
 intuenti opiniones doctorum
 super hoc passu. Et ex hoc cla
 re patz falsitas antecedentis
 scbe rōnis. Sed cōtra hec ipse
 replicat. Primo cōtra hoc qd
 dixi. q̄ antecedens suarum rō
 num non conuincitur ex scri
 ptura inducit plures auctori
 tates scripture que q̄si in idez
 conueniunt. Ideo non repeto
 nisi illam quā principaliter i
 ducit cōtra primā ppositio
 nem: scilz dictum apostoli ad
 Epheseos. iij. s. vbi de xpo loq̄
 tur sic. Et ipse dedit quosdā q̄
 dem apostolos. quosdā aut p
 phetas ⁊c. ad edificationē cor
 poris xpi: scz ecclie donec oc
 curramus nobis inicē de xpo
 venienti ad iudiciū in virum
 perfectum: scilicet i mēsuram

etatis plenitudinis christi. s. z
 talē mēsuram etatis non ha
 bebimus ante diem iudicij: qz
 non nisi per resurrectionē. igitur
 vsqz ad illud tps durabit
 ecclesia s̄m distinctionem gra
 duum ⁊c. ¶ Ex quo ifert q̄ est
 falsa prima ppositio: et per
 consequens scda. Sed hic di
 co q̄ i illa auctoritate aposto
 li hec dictio donec / sumitur ex
 clusue. vt scz excludat non so
 lum diem iudicij: sed etiā illd
 temp⁹ quod immediate iudi
 cum precedit: quando scz iu
 dicij signa incipient apparere
 vt mag⁹ stati dicef. quare ⁊c.
 Item constat contra me. qz il
 lud tps purgationis electorū
 per ignem ⁊c. pertinet ad diē
 iudicij: imo est pars diei iudi
 cij. Non enim solum ad diē iu
 dicij pertinet latio sententie:
 sed etiam multa alia precedē
 tia / et sequentia: vt patet etiā
 ex multis passibus scripture.
 Sed q̄cquid sit de hoc vltimo
 dicto / tñ primū proprie loquē
 do non est verū: qz illa purga
 tio per ignē est vnuz de lignis
 ante iudiciū s̄m oēs doctores
 et per consequēs pprie nō est
 pars diei iudicij ⁊c. ¶ Itē re
 plicat cōtra tertiā ppositio
 nem: qz xpo venienti ad iudi
 cum aliqui rapiemur obuiā:
 qui tūc inueniūtur viui / ⁊ pri
 non fuerunt mortui. igitur il
 la ppositio falsa. Antecedens
 probat ex illo apostoli. primo
 Thesal. quarto. deinde nos
 qui viuimus / qui relinquitur
 simul rapiemur cum illis i nu
 bibus obuiam christo in aera
 et cetera. ¶ Sed hec auctori

1. ppō

D

Repli
 cat so:
 ci⁹ ⁊ se
 rētis.

Re
 repli
 catio

Re
 cat
 5. s.
 pol
 on

Re
 cat

tas non concludit: qz Paul^o q̄
tam est mortu^o ibi se conume-
rat cū illis viuis / qui sic rapiē-
tur. & per cōsequens non intē-
dit q̄ illi viui prius nō fuerūt
mortui. Et qñ dicit q̄ immo si-
cut p̄z per glosam ibidē. & ma-
gister lib. iij. distin. xliij. & do-
ctores cōiter qui supponūt q̄
x̄ps veniens ad iudicium ali-
quos inueniet viuos & tūc cō-
sequenter querunt virū tales
qñq; sint morturi / vel non: et
tāgūt duas opiniōes synā hie-
ronymi qui videt velle q̄ non
zc. aliam Ambrosij: dicentis.
q̄ in raptu illozum qui viui ra-
piētur mors erit & resurrectio
mira quadam velocitate. Itē
tenet Thomas de argentina
super eadem distinctione vbi
dicit q̄ Augusti. xx. de ciuita-
te dei. c. xx. videtur sentire q̄
illi qui mortui fuerint inuenti
in aduentu iudicis prius du-
ratione resurgent q̄ hi qui in-
ueniētur viui. quia rapiētur
obuiam x̄po: & i illo raptu mo-
rientur / & subito reuiuiscunt
¶ Sed cōtra hec primo est il-
lud apostoli. j. Corin. xv. oēs
quidem resurgemus. & sequi-
tur in momento in ictu oculi.
zc. Et per consequēs fm apo-
stolum oēs resurgent in eodē
instanti & non aliqui prius re-
surgent alijs prioritate tēpo-
ris. Et sic illud. j. ad Thef. iij
et mortui qui in x̄po sunt re-
surgent primi / deinde nos zc.
non refertur ad prioritatem /
et posterioritatem temporalē
quo ad actum resurgēdi sicut
declarat ibidem magister Ni-
co. de lira. ad cui^o postillā re-

mitto. Item sc̄tus Tho. in. iij.
senten. dist. xliij. arti. iij. q. f.
dicit. q̄ licet i hac materia va-
rie loquātur sancti. tñ hec est
securior & cōior opinio q̄ oēs
morientur. & a morte resurgēt
Et in responsione ad primum
argumētum ostēdēdo quomo-
do intelligēdum est illud sym-
boli. v̄turus est iudicare vi-
uos & mortuos. dicit q̄ ista di-
stinctio viuozum et mortuoz:
non est referenda ad ipsum iu-
dicij tempus: quia tunc erunt
oēs viui: neq; ad totum temp^o
preteritum: qz oēs iudicandi
aliquo tempore fuerūt viui &
aliquo tempore mortui. Sed
ad illud tempus determinatū
quod imediate iudicium pre-
cedet. qñ scilicet iudicij signa
incipient apparere. Et in di-
stin. xlvij. q. ij. arti. iij. dicit q̄
illa cōflagratio ignis iudiciū
precedet: quo ad purgationē
mundi. Et in responsione ad
primum argumentū dicit Au-
gu. xx. de ciui. dei. vbi videtur
oppositum innuere: non loq̄-
tur determinādo: sed opinan-
do sicut ostēdit ex eius verbis
Et i respōsione ad tertiū argu-
mentum dicit. q̄ illi viui q̄ di-
cuntur reperiri sunt illi q̄ vsq;
ad temp^o cōflagrationis i cor-
pore viuent. Ex quibus oib^o
apparet propositū zc. Item
quicquid sit de hoc: tñ ex his
varijs opinionis doctorū cir-
ca hanc materiā apparet cla-
re. q̄ ex sacra scriptura nō cō-
uincitur propositum ist^o ma-
terie: imo expresse dicit Ma-
gister senten. vbi eum allegat
pro se. q̄ horum quid verius
ad iij

Ep
epic
atio

A
Gnsta
na cō-
tra cō-
tinen-
tia.

Ep
re
cat

Questio.

B ut non est humani iudicij dif-
 repli = finire. quare &c. ¶ Tertium vero
 ca. so = replicat dicendo. q̄ licz dicte
 cū 2f. tres ppositiōes mee essent ve
 3. 3. p re. adhuc equaliter staret dif-
 pones facultas vtriusq̄ rōnis sue: po-
 nendo loco illi⁹ vsq̄ ad diem
 iudicij. ly vsq̄ ad temp⁹ signo-
 rum diem iudicij precedentiū
 Et deducere vtraq̄ ratio si-
 cut prius: sed tamē non oportet
 sic modū loquendi variare
 vt dicit patere. qz primus mo-
 dus loquēdi trahit ex scriptu-
 ris. & est a doctoribus vsitat⁹
 & non me⁹. imo dicit q̄ mod⁹
 meus loquendi clare cōtradi-
 cit cōclusioni mee tertie. tertij
 articuli vespertiarum. S3 mi-
 nor de hoc dicto. qz volūtarie
 hoc asserit. nec pbat / aut de-
 clarat istā cōtradictionē: quā
 tamen omnino non video. De
 suo modo etiam loquēdi patz
 ex dictis quod veritatis hēat:
 & quomodo doctores varie lo-
 quātur. imo clare patet q̄ mo-
 dus meus loquendi vsitatur a
 Christo dicit em̄ Matthei. vl.
 Ego vobiscum sum vsq̄ ad cō-
 summationem seculi. nō dicit
 vsq̄ ad diē iudicij: aut vsq̄ ad
 tempus signoruz &c. Quid au-
 tem itelligat per cōsummatio-
 nem seculi patet ex predictis.
 Et quātuz ad hoc quod dicit.
 nō obstantib⁹ tribus ppositio-
 nibus meis ratiōes suas pro-
 cedere variato illo mō loquē-
 di &c. Respondeo q̄ non: qz il-
 la que assumuntur in ātecedē-
 te: & que ex dictis apostoli p-
 bantur puenire ecclesie. nō de
 ecclesia aliqua pticulari. s3 de
 solayniuersali habēt locū. ca-

piendo ecclesiā vniuersalem &
 particularē ad intellectū con-
 clusionū mear: atq̄ satis ex-
 pressum. q̄re &c. ¶ Tertia ra: C
 tio sua fuit. qz si ppositio sua
 nō esset vera hoc maxime vide-
 retur quo ad saluanduz dicta
 scripture de duratōe ecclesie.
 q̄ ipsa posset saluari in vno ho-
 mine layco: qz vt dicit ista sibi
 videt esse mea intētio. S3 fal-
 sitatē cōsequentis probat: qz
 tunc fm legem ordinatā desi-
 cere posse: in ecclesia militante
 sacerdotium christi: quod est
 scdm ordinem melchisedech:
 quod videtur esse ptra aposto-
 lū ad hebre. vij. & glosam ibi-
 dem. ¶ Ad rōnē respondi. ne
 go antecedēs. Et q̄ illa fuerit
 intētio mea clare patz ex trib⁹
 correlarijs tertij articuli mei.
 Ubi exp̄sse posui / et pbavi ex
 scriptura q̄ semp a tēpore xp̄i
 vsq̄ ad consummationē secu-
 li erunt plures habētes fidē:
 spem: & charitatem in ecclesia
 vniuersali. ¶ Sed contra. Re-
 plicat. qz descriptio vniuersa-
 lis ecclesie militantis: quā ego
 posui saluari pōt in vno homi-
 ne tantū. Igit &c. Antecedēs
 patet: qz dixi q̄ ecclesia est om-
 nis homo fidelis vel om̄s ho-
 mines fideles i mortali corpe
 naturaliter viuentes. Ex qua
 clare patet ppositū vt ipse di-
 cit. Et etiā ex hoc q̄ ego indu-
 xi de abel in quo aliquādo sal-
 uabatur ecclesia &c. ¶ Ad istud
 respondeo dico q̄ cōcesso āte-
 cedēte & eius pbatiōe / negan-
 da est prima psequētia. Et rō
 est: qz licet ecclesia nunquam
 in futurum saluabit in vno so-

**Solu-
tio.**

Solu-

**D
Repli-
cato
2ferē.**

**Solu-
docto-
rum.**

4.
2fe

So

Rep-
cati
2fer

Questio

formari legi xpi. Igitur nec conciliū generale. ahs potest deduci ex scripturis. sicut concelli. Igitur et p̄hs. Sed p̄ha pbatur ex hoc: qz a cōcilio generali in causa fidei non lz appellare. qz si sic / aut ad aliud cōciliū / aut ad papam / aut ad vniuersalem ecclesiā Non ad aliud conciliū: qz pari ratiōe ab illo appellare liceret. et sic tali cause finis imponi nō posset. Nec ad papā: qz in facto fidei est subiecto iudicio generalis concilij. eo q̄ sicut notatur. xix. dist. cap. Anastasius. Synodus i causa fidei sit maior papa. Quod potissime verum est de Synodo generali. Nec ad vniuersalem ecclesiā cum conciliū generale sit prestantior pars ecclie. Igit̄ par ti minus prestanti esset minor credendū in causa fidei. Etia qz vniuersalis ecclia in vnuz cōuenire nō pōt. ¶ Item cōciliū gñale eo ipso qđ est gñale representat totā eccliaz vniuersalez et. ahs patet. quia si non iam in eo non est p̄sensus totius ecclesie vniuersalis. et per p̄hs nō est gñale sed particulare. Et ad hoc est auc. oritas Gregorij. xv. dist. cap. Si cut. vbi dicit de quattuor concilij generalib⁹. q̄ vniuersali consensu cōstituta sunt. et iō quisquis p̄sumpserit absoluerē q̄ illa ligant aut ligare qđ solunt seipsum destruit et non illa. Et similis rō est de quolibet alio cōcilio generali. igit̄ et. ¶ Item ex scriptura cōuincitur q̄ congregati in vnu in christi nomie. nō possunt pro

tunc difformari legi xpi. Sed sic est de illis qui faciunt cōciliū generale. Maior patet Math. xij. Et minor apparet: qz aliter nō esset generale cōciliū: sed ecclesie malignantium et particulare cōuenticulum. Nec valet dicere q̄ licet deus specialiter assistat p̄gregatis in vnu in xpi noie. tñ in fide minime confirmant̄ quin possint labi in errorem. Nam cōsimiliter argueretur de tota congregatione fidelium vniuersalis ecclesie: qz cōstat cuz sit viatrix q̄ nō est cōfirmata et. et tamen non sequit̄ q̄ possit errare a fide. Sic in p̄posito isti de concilio gñali: qz representant totā ecclesiā: lz nō sint cōfirmati: quibus quilibet eoz possit seorsum errare. tamen nō sequitur q̄ oēs simul sic congregati possint errare. ¶ Ad ista pbabiliter respondent aliqui q̄ cōciliū gñale potest contra fidē errare. imo de facto sic aliquādo errauit: sicut per multa exempla ostēdunt. et specialiter p̄ synoduz ephesinā secūdā que errauit: et iō reprobata fuit. sicut notat glo. xv. dist. ca. j. Et ad obiecta in contrarium dicunt negando p̄nam. Et ad probationem negant assumptū: dicentes q̄ si conciliū generale contra fidem erraret: ab ipso appellare liceret: scz ad aliud cōciliū generale si esset facultas ipm cōgregandi. et si illud iterū erraret: liceret ad aliud appellare. et sic semp donec catholici cōuenirent. insuper si papa non esset p̄sens concilio

E
fol. p̄
dicitur
rū im
proba
tionū.

2. pbō

3. pbō

gñali errante liceret ad ipsuz
 presentem vel ad ipm cū alio
 concilio cōgregando appella
 re vel etiā ad yniversalem ec-
 clesiam si posset in ynū cōveni
 re/esset principaliter appellā
 dum. Si vero tota xpianitas
 esset sic deprauata q̄ soli here
 tici haberēt potentiā: et q̄ so
 li pauci simplices ⁊ pauperes
 manerēt in fide: ⁊ reputarent
 conciliū gñale errare: nec pos
 sent se hūano cōcilio aut auxi
 lio tueri vel defendere non re
 staret aliud: nisi se diuine grē
 cōmittere ⁊ illā iniuriā patiē
 ter tolerare cuz gemitu/ tristi
 cia/ ⁊ dolore. sicut hieronym⁹
 cōsultat viro ecclīastico: qñ in
 ea q̄ vocatur domus dñi inua
 lescit iniquitas/ ⁊ iusticia ois
 deprimī. prout recitat. xciiij.
 dist. ca. dyaconi. ¶ Quantum
 vero ad illud qđ dicit̄ de sub
 iectione in causa fidei. ⁊c. di
 cunt q̄ ois psona ⁊ ois cōgre
 gatio errās in fide omī alteri
 nō sic erranti: in causa fidei ē
 subiecta. et talis est pstantior
 in ecclīa qualiscunq;: aut cu
 iuscunq; conditionis existat.
 Ad cōfirmationē cōcesso an
 tecedente negant pñs. Tum
 primo: qz papa est psona pu
 blica gerens vices toti⁹ ecclē
 sie. ⁊ tñ potest cōtra fidem er
 rare: ⁊ per pñs cōsimiliter cō
 cilium generale. Tum secun
 do: qz non oportet q̄ ois pso
 na vel cōmunitas gaudeat oī
 prerogativa qua gaudet illa
 cuius vices gerit. quare ⁊c.
 Et ad auctoritatem bti Gre
 gorij dicunt q̄ loquit̄ de con
 cilij deifice: ⁊ rite a catholi

cis celebratis Et loquit̄ de fa
 cto nō de possibili. quare non
 oportet sic esse de oibus alijs
 ¶ Ad aliam confirmationem
 potest dici q̄ stat q̄ illi q̄ sunt
 in generali cōcilio non sint cō
 gregati in noie xpī: sed q̄ sint
 xpō contrarij: tamen hoc non
 obstante non sequitur pposi
 tum. qz illo concesso staret q̄
 sic cōgregati errarent in fide
 ppter causam ibidē tactā. qz
 scz non ppter hoc sunt in fide
 cōfirmati. Nec valet replica
 tio: qz nō sic pōt argui de ec
 clesia yniversali. Nā lz sityia
 trix tñ pfirmata est in fide yn
 iversalis ecclesia. nec talis cō
 firmatio repugnat statui vie
 ad intellectū sup̄s expressuz.
 Nec valet quod dicit̄ q̄ lz q̄li
 bet seorsum possit errare. ta
 men nō sequit̄ q̄ oēs simul cō
 gregati ⁊c. Nā concursus ad
 eundē locū nō reddit aliquos
 magis inobligabiles a fide q̄
 ante. Quia sicut locus nō san
 ctificat hominē: sic non cōfir
 mat in fide Talis etiā concu
 rusus in xpī noie habet locum
 in cōcilij particularib⁹ ⁊ pro
 uncialibus. de quibus tamē
 constat q̄ possunt errare. qua
 re ⁊c. ¶ Secundo loco probat
 iste magister secundam partē
 antecedentis sui principalis.
 scilicet q̄ tota multitudo cle
 ricorum non potest difformari
 lege christi. quia de⁹ ita sta
 biluit sacerdotes leuiticos:
 vt in iudicij de his que erāt
 dsuinitus precepta non pos
 sent errare sic quin eoz iudi
 cio esset standum. Igit̄ multo
 forti⁹ sic assistit sacerdotibus

B

C
 2. pb̄
 añtis
 s. rōis
 pferē.

Questio

nouū testamenti. maxie in his que concernunt fidem: et precie pue illis ad quos se tota communitas ecclesie refert in his que sunt fidei. Consequentia patet Antecedens probat per scripturam Deutero. xvij. vbi de^o dixit filijs israel. q̄ de omni iudicio difficili et ambiguo debeant venire ad sacerdotes leuitici generis: et ab eorum sententia nō declinare: neq; a dextris neq; a sinistris. Item confirmat per aliqua superius tacta in tertia et quarta rationibus. quia sequitur q̄ possz cessare in ecclesia ordo prelationis et distinctio graduum et cetera. contra apostoluz. immo q̄ deficere posset sacerdotiuz christi. sacramēta et alij ritus ecclesie et cetera. Cōsequētia probat. qz qua ratione posset illa tota multitudo errare in vno articulo / pari rōne in omnibus ptinentib⁹ ad sacerdotiū et sacramēta &c. ¶ Qz nō pl⁹ est p̄firmata respectu vni⁹ q̄ respectu alteri⁹ &c. ¶ Ad ista pōt probabiliter dici. Ad primū negando antecedens. Et ad probationez dicitur q̄ illa auctoritas intelligēda est i illis iudicijs sacerdotiuz leuiticorum in quibus nō errabāt cōtra legē. sed si contigisset eos sic errare sicut possibile fuit / tūc ab eorum iudicio et sn̄ia fuisset declinandū. Quare et cetera. ¶ Ad confirmationem licz supra tactuz sit de materia argumenti. tñ adhuc potest dici dupliciter. Uno modo qz licz tota multitudo clericorum contra fidē erraret. tamē aliquis

sacerdos remaneret hīs potestatem ordinādi / ligādi / conficiendi / et alia sacramēta conferendi: et sic remanerēt in ecclesia ordo prelationis. distinctio graduum. sacramēta. et alij ritus. Et licet forte nō i actu. tamen in potētia propinqua. Alio modo dicūt aliqui. q̄ licet omnes clerici hereticarētur aut omnino nulli remanerent / ppter hoc ecclesia potestatem habendi predicta nequaquam amitteret. licz illa nūq̄ habere posset per hūanaz potestatem: sed per miraculosaz dei operationem. qui scilz diuersis modis posset de aliquibus laicis catholicis sacerdotes et episcopos ordinarē hoc sue ecclesie reuelare. In q̄ casu om̄s catholici deberēt taliter ordiatos a deo sicut veros episcopos et sacerdotes habere. Et licet temerariuz esset asserere talez casum de facto a aliquando euenire. tamen esset etiam temerariū huius casus potestatem negare. qz hoc esset de futuris temere diuinare: et contra articulum de dei omnipotentia impudēter impingere: quod est absurdum. Quare et cetera. ¶ Tertio loco probauit iste magister tertiā partez sui principalis antecedentis. scilicet q̄ romana ecclesia que distinguitur a tota congregatione fidelium sicut ps a toto legi christi non pōt difformari. Et quia multi diuersimode capiunt romanam ecclesiam. ideo ad presens vocat ecclesiam romanam illaz penes quā residet auctoritatiue totū ius

D
Solo
p̄di. p
batio.

E

3. p̄b
3. p̄b
em̄
afirm.

dictus i his que fidei sunt totius vniuersalis ecclie scdm ordinē a xpo institutū. Que scz complectitur papaz et alios rite ad suum collegium pertinētes. Et vacante sede saluat in illis solis in quib⁹ est auctoritas consilij sui dicto modo Et hec videtur esse intētio Hieronymi et aliorum doctorū quādo tantum extollunt romanā ecclesiam vt i multis decretis appet. Hoc supposito arguit sic. Romana ecclia sic sumpta est pars vniuersalis ecclie et tamē nō potest difformari regule legis christi. quia ad eaz sic difformari sequitur eccliam vniuersalem illi regule difformari. Quod pbat. quis sicut christ⁹ ordinauit qd ecclesia vltis non possit difformari sue legi. ita etiam ordinauit qd illa ecclia particularis penes quam residet auctoritate iudicium vniuersalis ecclie nō possit errare. cum ipsa sit a domino cōstituta tāq̄ caput vniuersalis ecclie. vt ptz ex suppositione et etiam in decretis. xxiij. distin. capi. sacrosancta. Sed deficientibus sensibus in capite: deficient et in mēbris. Quare. et cetera. Cōfirmatur ex auctoritate supra allegata Deutero. xvij. Ubi de summo sacerdote: et alijs sacerdotib⁹ leuitici generis apparet qd deus dedit eis in omnibus ambiguis auctoritatē iudicandi iudicij veritatē. ergo mltō magis tēpore noue legis. et cetera. Sed quia supra hoc dictū est. ideo de hoc transeo causa breuitatis. Itē induxit auctori-

tes decreti Una est Ambrosij. xxiij. questione. i. ca. Aduocauit. Ex cuius verbis datur intelligi qd nemo potest eē de catholicis episcopis: nisi euz romana ecclesia communicet. Alia est Hieronymi ibidem i capitulo. quoniam vetus. vbi loquēs de romana ecclia dicit. qd supra istam partē fundata est ecclesia. et qd quicunq̄ secū non colligit dispergit Et i eādem sententiā ponit Cyprianus. xcij. distinctione. caplo. Qui cathedraz. vbi dicit. Qui cathedram petri super quaz fundata est ecclesia deserit i ecclesia se esse non confidat et. ¶ Tertia est Hieronymi. vbi supra in capi. hec est fides dicentis qd sancta romana ecclesia semper immaculata pman sit. et in futuro permanebit et immobilis omni tempore pstitit. Quarta est Augustini i libro bello contra epistolam fundamenti manichei. capitulo. ij. dicentis. Ego euangelio nō credere: nisi me ecclie catholice commoueret auctoritas. Sed hec auctoritas pncipalr residet in illa ecclesia q̄ est caput aliarū modo predicto. quare. et cetera. ¶ Ad ista pbabilr et solum recitatiue et non assertine pōt dici. Ad primum responderetur qd capiēdo romanaz ecclesiam modo predicto ipsa pōt difformari legi xpi. Nec ad hoc sequitur vniuersalē eccliaz legi xpi difformari. Et ad pbationem dicitur qd xps soluz de ecclesia vniuersali et non de aliq̄ ecclia particulari ordinauit qd nūq̄ difformabit sue legi sicut in

A
Solo
predi.

Questio

vesperijs probant. Et quādo
 vltra arguit. q̄ imo de illa ec-
 clesia. particulari apud quaz
 residet auctoritatis iudiciū
 vniuersalis ecclie. et q̄ ē a x̄po
 p̄stituta caput ipsi⁹ et c. Respō
 detur q̄ ipsa particularis ec-
 clesia romana nō ē caput vni-
 uersalis ecclie: nec ap̄d eā re-
 sidet auctoritas predicta/nisi
 sub p̄ditione. s. q̄d̄m ipsa ma-
 net in fide recta. Nam lz ipsa
 i beato petro recepit eā: tñ ni-
 chil videtur prohibere: quin
 eā possit p̄dere: sicut et ecclia
 athlochena Et ita tñ si ip̄a fie-
 ret infidelis aut heretica illi q̄
 prius erant ecclia romana de-
 linerent eē caput ecclie nec ha-
 berent talē principatū aut au-
 ctoꝛitatē predictā. nec p̄pter
 hoc deficeret fides ecclie vni-
 uersalis. Et quādo dicitur q̄
 deficiētibus sensibus in capi-
 te deficiūt et in membris. et c.
C Respondi q̄ licet quātū ad
 multa sit similitudo inter cor-
 pus x̄pi mysticū q̄d̄ est ecclia
 et corp⁹ materiale hominis: tñ
 non in oibus est similitudo.
 Quia corp⁹ hominis non ma-
 net vnum sine capite. Corp⁹
 aut ecclie manet viuū. s. vita
 fidei et gr̄e absq̄ capite i terr̄
 vt pote dum caret summo pō-
 tifice. tamen tūc habet caput
 in celis. s. x̄p̄s. qui est caput ec-
 clesie: vt dicit Eph. i. Et q̄uis
 romana ecclia post papā sit ip-
 sius ecclie mēbroꝝ principale
 et ratione ipsius possit dici ca-
 put eius. tñ sine ipsa posset eē
 ecclesia. quare. et c. **A**d au-
 ctoꝛitates decreti specialiter
 ad tres p̄io inductas. Respō

detur q̄ sunt intelligende sub
 conditione supradicta: scilicet
 q̄d̄m romana ecclesia non er-
 rat contra fidem. Loquuntur
 etiam de facto et de illa eccle-
 sia que erat tempore illorum
 sanctorū: sed non loquūtur de
 possibili. Et ideo si in futurū
 contingeret q̄ romana eccles-
 sia hereticaret/sicut videt̄ pos-
 sibile: nec oppositū est ex scri-
 ptura reuelatū. quare hoc di-
 cere esset temerariū. tūc illud
 q̄d̄ in dictis auctoritatib⁹ af-
 firmatur in illo casu nō habet
 locū. Et q̄ illa tertia aucto-
 ritas q̄ est hierony. sit intelli-
 genda sub predicta conditiōe
 patet ex eius modo loquēdi.
 quia dicit q̄ domino prouidē-
 te et beato petro opem ferēte
 ip̄a sic immaculata permanes-
 bit. i. si dominus prouideat et
 beatus petr⁹ opem ferat. sic
 scilicet q̄ ipsa fidem petri et
 apostolorū teneat **A**d aucto-
 ritatem Augustini dictū est q̄ **E**
 nō loquitur de particulari ec-
 clesia romana: s̄ de ecclia vni-
 uersali. Quod p̄z primo. quia
 absurdum eēt dicere q̄ aucto-
 ritati alicui⁹ particularis ec-
 clesie esset magis credendū q̄
 euāgelio. **S**c̄do p̄z ex v̄bis
 Augustini q̄ loq̄tur ibi de ec-
 clesia q̄ succedit a tēpore pe-
 tri vsq̄ ad temp⁹ suū. et sic ip-
 sa comprehendit petrū et ali-
 os apostolos ac euāgelistas:
 et sc̄tōs oēs a quib⁹ i ecclesia
 susceptū est euāgelij et publi-
 cata doctrina x̄pi. et sic maior
 est illi⁹ ecclesie auctoritas q̄
 euāgelij. et c. **Q**uā aut̄ subinfer̄
 et hec auctoritas vniuersalis

B
 6. rō
 prin-
 palis
 confē

B
 Solo.

ecclesie principaliter residet in illa ecclesia q̄ est caput aliarum. Patet ex iaz dictis quid ad hoc sit respondendum. Et hec de quinta ratione princi-

A 6. rō. **palis** tuit arguendo ex dictis princi palis meis sic. Et scriptura sacra cōnūcitur q̄ semp sit aliqua vniuersalis ecclesia que xpi legis regule numq̄ difformetur: igit̄ idem cōuincitur de aliqua particulari ecclesia. Antecedens est tertia conclusio tertij articuli vesperiarum mearū. Consequentiam probat. qz impossibile est saluari ecclesiā vniuersalem sine particulari. sicut impossibile est saluari totū integrale sine aliqua eius parte.

Et quia pbauit conclusionem meā per hoc: qz quod in scriptura attribuit̄ toti & nulli parti temerariū est hoc asserere de parte. Ex hoc ipse cōfirmat argumentū suū improbando meā conclusionem: & simul soluenda rōnem arguendo sic. Quicquid in scriptura attribuitur toti sic & non stat cū scriptura illud cōuenire toti nisi conueniat alicui eius parti: hoc temerarium est negare de parte: sed semper vsq̄ ad diem iudicij conformari legi xpi attribuitur i scriptura toti ecclesie et non stat cum scriptura hoc conueniri toti ecclesie: nisi cōueniat alicui ei⁹ p̄t̄i vt ex prioribus est deductū. igit̄. **A** Ad istam rationem alia s̄ respōdit negando primam consequentiam. Et ad pbationē etiā negati assumptum. Dixi enī. q̄ impossibile est ecclesiā vniuersalem saluari sine ecclesia parti-

culari. Patet clare. qz per ecclesiam particularem nō intelligo quālibet partem integram ecclesie vniuersalis: s̄ aliquam cōgregationem fidelium partialem: que nō est tota ecclesia vniuersalis. Si aut̄ tota ecclesia vniuersalis saluaret̄ in duobus suppositis. patz q̄ nulla esset ecclesia particularis: qz nulla esset cōgregatio fidelium q̄ nō esset tota ecclesia vniuersalis. quare &c. Et p̄ idem patet q̄ confirmando rationem suam ipse truncate & sophisticate tractatz soluit rationem seu pbationem conclusionis mee. Unde qñ ipse arguit quicquid i scriptura attribuitur toti &c. **H**ic dico primo q̄ minor est falsa. quo ad primam partem propter hoc qd̄ dicitur ibi: vsq̄ ad diem iudicij. quia semper vsq̄ tūc nō durabit ecclesia militās: de qua loquor vt patet ex dictis in solutione prime & scde rationis. Scdo dico q̄ eadem minor est falsa quo ad scdaz partem intelligendo per partem ecclesie non quālibet eius partē integram: sed aliquā ecclesiam partialem seu particularem. vt statim dictū est. Tertio dico q̄ ista dicta sua nō vadunt ad intentionem mee conclusionis: sed solum ad quandam sophisticam vim sermonis modo s̄m p̄m sermones sunt s̄m materiam subiectam accipiendi. Et s̄m hyl. intelligentia dictorum ex causis est assumenda dicendi. Intentio aut̄ mee conclusionis sicut pa-

Tabula.

tuit ex dictis meis erat q̄ da-
ta quacumq; etiam particula-
ri certe denominationis: que
non sit toti congregationi fi-
delium generalis. Verbi gra-
tia ecclesia clericorum: eccle-
sia ytalicozum: ecclesia galli-
cozum &c. ex scriptura sacra
non conuincitur q̄ semper sit
aliqua talis siue cōsimilis de-
nominatiōis q̄ xp̄i legis regu-
le conformetur. Et cōtra hoc
solum arguit quinta ratio sua

superi⁹ soluta. Et quia repli-
cationes sue facte contra hoc
in prima sua lectiōe sunt solū
sophistice et non theologicę.
ideo trāseo de eis gratia bre-
uitat̄. Et hec dicta sint de ter-
tia conclusione et suis adiun-
ctis: & de tota ista questiōe so-
lū disputatiue et nō assertiue.

¶ Finis Questiōis disputate
in resumpta.

¶ Expliciunt Questiones magistri Petri
de Ayllico cardinalis Cameracensis sus-
per primum/ tertium/ & quartū libros sen-
tentiarum: vnacum principijs quattuor
eorundem prepositis: & laudibus theolo-
gie: et quibusdam alijs questionibus de
potestate ecclesie in suis vesperijs dispu-
tatis/ postpositis: non tamē pretermittē-
dis. Nuper ipresse parisijs. Impēsis ho-
nesti viri Johannis petiti. Emēdate noui-
ter studio ac vigilantia. J. W. victurnia-
censis.

¶ Incipit tabula questionum que con-
tinentur in hoc volumine.

Questio

Tituli questionū disputatarū
conferentialiter in quattuor pri-
cipijs facti sup quattuor lib.
sententiarum.

1. q̄stio Utrum doctrina xp̄i noua sit
i p̄cept; p̄fectissima. fo. xx. v.
2 Utrum lex xp̄i sit in credēdis
certissima. folio. xiiij. f.
3 Utrū lex xp̄i sit i meritis gra-
tissima. folio. xxij. B.
4 Utrum lex christi sit in p̄m̄ijs
iustissima. folio. xxvij. C.
Tituli questionū eiusdem
in primum senten.
1. q̄stio Utrū possibile styriatorem de
veritatib; theologice h̄re no-
ticiam euidentē. fo. xxxiiij. B.
2 Utrum nobis sit euidenter no-
tum solum deum esse fruitio-
nis obm. folio. lix. C.
3 Utrum nobis sit euidenter no-
tum in vniuersitate entiu vni
esse deū. folio. lxx. A.
4 Utrū creatura rōalis sit vesti-
giū z ymago trinitat;. f. lxxxj.
5 Utrū positio fidei de dei vnita-
te z p̄sonarū trinitate pbabili-
ter valeat sustineri. fo. xcj. B.
6 Utrū aliqua distinctio sit i deo
concedenda alia a distinctio-
ne reali trium personarum in
vna essentia. folio. cy. A.
7 Utrū p̄cedendū sit a catholi-
cis vnā rē ḡnare; z aliā ḡnari
in diuinis. folio. cxvj. C.
8 Utrū p̄cedēdū sit s̄, p̄cedere a
p̄re z filio vnica spiratiōe siue
fāq; ab vno p̄ncipio. f. cxxy. B.
9 Utrum sola persona s̄. sit cha-
ritas infusa que datur amicis
dei. folio. cxxiiij. E.
10 Utrū p̄sone diuine sint oibus
modis equales. fo. cliij. B.
11 Utrū cū dei oī scientia stet rei
contingentia. fo. clvj. f.

Utrū cū eterna predestinatiōe n̄
reprobatiōe dei stet p̄ destina-
tū posse dānari; et reprobatū
saluari. fol. clxxij. A.

Utrū de⁹ sit prima causa s̄. z
p̄liciter om̄s; z vniuersaliter
omnifaciens. fo. cxc. f.
Utrū voluntas diuina ipediri
lis sit prima lex obligatoua
create voluntatis. fo. ccij. B.

Titulus questionis in ter-
tium sententiarum.

Utrū meli⁹ sit aie xp̄i p̄ vnio-
nē realē verbi icarnati q̄ per
intentionalem alicuius donati
creati. fo. ccxy. A.

Tituli questionum in quar-
tum sententiarum.

Utrū ex lege christi recepta
sit summa perfectio sacramen-
torum. fo. ccxxij. A.

Utrum baptism⁹ xp̄i sit ad sa-
lutem necessarius cuiuslibet vi-
atori. folio. ccxxij. B.

Utrum hoies suscipiētes ba-
ptismū eq̄liter recipiant effe-
ctum baptismi. fo. ccxli. B.

Utrū sac̄m cōfirmationis sit
sac̄m noue legis. fo. ccxlv. B.

Utrū idē corp⁹ xp̄i localit̄ sit
in celo z realiter i eucharistie
sacramento. fo. ccxlvij. A.

Utrū pane i corp⁹ xp̄i trāssub-
stantiato accidētia ei⁹ remane-
ant sine subiecto. fo. cclxxij. E.

Titulus questionis vesp̄e-
riarum.

Utrum petri ecclesia lege re-
guletur. fo. cclxxvij. A.

Titulus questionis de res-
umpta.

Utrum petri ecclesia fide con-
firmetur. folio. cclxxxj. D.

